



Informatikai és
Hírközlési
Minisztérium

Operációs rendszerek

Microsoft Windows XP

Tananyag



TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	9
A SZÁMÍTÓGÉPES KÖRNYEZET	10
AZ OPERÁCIÓS RENDSZEREK OSZTÁLYOZÁSA.....	11
A SZÁMÍTÓGÉP ELINDÍTÁSA.....	12
A RENDSZERBETÖLTÉS MENETE.....	12
A WINDOWS XP BETÖLTÉSI FOLYAMATA.....	12
ELSŐ LÉPÉSEK	13
FELHASZNÁLÓI JOGOSULTSÁGOK, PROFILOK.....	14
A WINDOWS XP HOME EDITION ELŐRE DEFINIÁLT FELHASZNÁLÓI CSOPORTJAI.....	14
BEJELENTKEZÉS A SZÁMÍTÓGÉPBE.....	15
A BEJELENTKEZŐ JELSZÓ MEGVÁLTOZTATÁSA.....	17
KIJELENTKEZÉS, FELHASZNÁLÓVÁLTÁS.....	19
LEÁLLÍTÁS, ÚJRAINDÍTÁS.....	20
NEM VÁLASZOLÓ ALKALMAZÁSOK BEZÁRÁSA.....	21
MUNKA A KÉPERNYŐN	22
MUNKA AZ IKONOKKAL.....	23
ÁLTALÁNOSAN HASZNÁLT IKONOK.....	23
AZ EGÉR HASZNÁLATA.....	24
AZ EGÉRMUTATÓ.....	24
KATTINTÁS.....	24
DUPLA KATTINTÁS.....	24
OBJEKTUMOK ÁTHELYEZÉSE AZ EGÉRREL.....	24
A GUMIKERET HASZNÁLATA.....	24
GYORSMENÜ.....	25
MŰVELETEK IKONOKKAL.....	25
IKONOK KIVÁLASZTÁSA, MOZGATÁSA.....	25
OBJEKTUMOK MEGNYITÁSA AZ ASZTALRÓL.....	26
PARANCSIKONOK LÉTREHOZÁSA AZ ASZTALON.....	27
MUNKA AZ ABLAKOKKAL.....	30
ABLAKOK TÍPUSAI.....	30
CÍMKE.....	31
MINIMÁLIS MÉRET GOMB.....	31
TELJES MÉRET GOMB.....	32





Operációs rendszerek – MS Windows XP

ELŐZŐ MÉRET GOMB	32
ABLAKOK MÉRETEZÉSE EGÉRREL	32
GÖRDÍTŐSÁV	33
BEZÁRÁS GOMB	34
MENÜK.....	34
MUNKA TÖBB ABLAKKAL.....	35
PÁRBESZÉD PANELEK	36
SZÖVEGES BEVITELI MEZŐ	36
LEGÖRDÜLŐ LISTA	36
LISTAMEZŐ	37
RÁDIÓGOMB	37
JELÖLŐNÉGYZET	37
GOMB.....	37
FÜLEK.....	38
LÉPTETHETŐ MEZŐ.....	38
A TÁLCA ÉS A START MENÜ HASZNÁLATA.....	38
A START MENÜ ELEMEI.....	41
MINDEN PROGRAM	41
DOKUMENTUMOK	42
SAJÁTGÉP	42
HÁLÓZATI HELYEK.....	43
VEZÉRLŐPULT.....	43
SÚGÓ ÉS TÁMOGATÁS.....	44
KERESÉS.....	44
FUTTATÁS	45
KIJELENTKEZÉS, KIKAPCSOLÁS	45
A BILLENTYŰZET	45
KÓDOK.....	46
GÉPELÉS.....	47
KÜLÖNLEGES VÁLTÓBILLENTYŰK.....	48
KURZORMOZGATÓ BILLENTYŰK	48
BEGÉPELT SZÖVEG JAVÍTÁSA.....	49
ESC	49
FUNKCIÓBILLENTYŰK.....	49
SCROLL LOCK	50
PRINT SCREEN.....	50
PAUSE	50
WINDOWS BILLENTYŰ.....	50



GYORSMENÜ BILLENTYŰ.....	50
NUMERIKUS BILLENTYŰZET	50
ALAPVETŐ INFORMÁCIÓK ÉS TEVÉKENYSÉGEK	51
A SZÁMÍTÓGÉP ADATAINAK MEGJELENÍTÉSE	51
AZ ASZTAL BEÁLLÍTÁSA	52
A SZÍNEK ÉS BETŰTÍPUSOK TESTRESZABÁSA.....	55
A KÉPERNYŐKIMÉLŐ BEÁLLÍTÁSA	56
SPECIÁLIS HATÁSOK BEÁLLÍTÁSA.....	58
KÉPERNYŐFELBONTÁS, SZÍNMELYSÉG ÉS FRISSÍTÉSI FREKVENCIA BEÁLLÍTÁSA.....	60
DÁTUM ÉS IDŐ BEÁLLÍTÁSA	62
TERÜLETI BEÁLLÍTÁSOK.....	63
A TÁLCA ÉS A START MENÜ BEÁLLÍTÁSAI.....	70
A TÁLCA MÉRETEZÉSE ÉS HELYZETE	70
A TÁLCA ÉS A START MENÜ MEGJELENÍTÉSÉVEL KAPCSOLATOS BEÁLLÍTÁSOK.....	71
ÚJ ELEM HOZZÁADÁSA A START MENÜHÖZ	74
ELEMELTÁVOLÍTÁSA A START MENÜBŐL.....	77
AZ ESZKÖZTÁRAK HASZNÁLATA	78
PARANCSIKONOK LÉTREHOZÁSA A GYORSINDÍTÁS ESZKÖZTÁRON	79
ÚJ ESZKÖZTÁRAK LÉTREHOZÁSA.....	80
HANGSÉMA BEÁLLÍTÁSA.....	81
ALKALMAZÁSOK TELEPÍTÉSE, ELTÁVOLÍTÁSA	82
TELEPÍTÉS A VEZÉRLŐPULT SEGÍTSÉGÉVEL.....	83
ALKALMAZÁS ELTÁVOLÍTÁSA.....	88
HAJLÉKONYLEMEZ FORMÁZÁSA	91
A SÚGÓ HASZNÁLATA	93
KERESÉS A SÚGÓBAN	93
AZONNALI SEGÍTSÉG	96
SEGÉDPROGRAMOK HASZNÁLATA	96
SZÁMOLÓGÉP	96
A PAINT RAJZPROGRAM	97
A WORDPAD SZÖVEGSZERKESZTŐ.....	100
ÚJ DOKUMENTUM LÉTREHOZÁSA.....	101
SZÖVEG BEGÉPELÉSE, MÓDOSÍTÁSA.....	102
SZÖVEGRÉSZEK KIJELÖLÉSE	102
SZÖVEGRÉSZEK MÁSOLÁSA.....	102
SZÖVEGRÉSZEK ÁTHELYEZÉSE.....	103
SZÖVEG FORMÁTUMOZÁSA.....	103



Operációs rendszerek – MS Windows XP

DOKUMENTUM MENTÉSE	104
DOKUMENTUM NYOMTATÁSA	105
DOKUMENTUM MEGNYITÁSA	107
DOKUMENTUM BEZÁRÁSA	107
JEGYZETTÖMB	108
A FÁJLKEZELÉS ALAPFOGALMAI	109
FÁJLOK	109
PROGRAMFÁJLOK	109
ADATFÁJLOK	110
MAPPÁK	111
MEGHAJTÓK	111
MAPPASZERKEZET A WINDOWS-BAN	112
ASZTAL	112
DOKUMENTUMOK	112
SAJÁTGÉP	113
LOMTÁR	114
FÁJLKEZELÉS A WINDOWS INTÉZŐVEL	115
AZ INTÉZŐ ABLAKÁNAK ÁTTEKINTÉSE	115
A SZERKEZETI PANEL	115
A LISTAPANEL	116
FÁJLOK KITERJESZTÉSÉNEK MEGJELENÍTÉSE	118
FÁJLOK ÉS MAPPÁK KIJELELÉSE	119
TÖBB, NEM SZOMSZÉDOS ELEM KIJELELÉSE	119
TÖBB, EGYMÁST KÖVETŐ ELEM KIJELELÉSE	119
OBJEKTUMOK TULAJDONSÁGAI	120
MAPPÁK LÉTREHOZÁSA	122
FÁJLOK ÉS MAPPÁK ÁTNEVEZÉSE	123
FÁJLOK ÉS MAPPÁK MÁSOLÁSA VAGY ÁTHELYEZÉSE	124
A VÁGÓLAP HASZNÁLATA	125
FÁJLOK ÉS MAPPÁK TÖRLÉSE, VISSZAÁLLÍTÁSA	126
A LOMTÁR HASZNÁLATA	126
A LOMTÁR TARTALMÁNAK ÁTTEKINTÉSE	127
FÁJLOK ÉS MAPPÁK VISSZAÁLLÍTÁSA	128
LOMTÁR ÜRÍTÉSE	128
FÁJLOK ÉS MAPPÁK KERESÉSE	129
KÉP, HANG VAGY MOZGÓKÉP KERESÉSE	129

DOKUMENTUMOK KERESÉSE	130
MAPPÁK VAGY TETSZŐLEGES TÍPUSÚ FÁJLOK KERESÉSE	131
TOVÁBBI KERESÉSI LEHETŐSÉGEK.....	132
HOZZÁFÉRÉS MEGOSZTOTT HÁLÓZATI ERŐFORRÁSOKHOZ	132
MEGOSZTOTT MAPPÁK, ÉS MEGHAJTÓK ELÉRÉSE	132
HÁLÓZATI MEGHAJTÓ CSATLAKOZTATÁSA	133
MEGOSZTOTT NYOMTATÓK ELÉRÉSE.....	135
SAJÁT ERŐFORRÁSOK MEGOSZTÁSA A HÁLÓZATON.....	142
AZ NTFS ÉS A FAT FÁJLRENDSZEREK JELLEMZŐI.....	142
FÁJL- ÉS MAPPASZINTŰ JOGSULTSÁGOK.....	142
SAJÁT ADATOK MEGOSZTÁSA.....	143
SAJÁT NYOMTATÓ MEGOSZTÁSA	150
FÁJLTÖMÖRÍTŐ PROGRAMOK KEZELÉSE	152
A TÖMÖRÍTÉS FOGALMA	152
FÁJLOK TÖMÖRÍTÉSE, KIBONTÁSA	152
NTFS TÖMÖRÍTÉS.....	152
A TÖMÖRÍTETT MAPPÁK FUNKCIÓ.....	157
A WINZIP 8.0 TÖMÖRÍTŐ PROGRAM HASZNÁLATA.....	161
SZÁMÍTÓGÉPES VÍRUSOK	165
VÍRUSELMÉLET	165
BOOT VÍRUSOK	165
PROGRAMVÍRUSOK.....	165
MAKROVÍRUSOK	165
FÉRGEK ÉS TRÓJAI PROGRAMOK.....	165
VÍRUSOK JELLEMZŐI	166
VÍRUSVÉDELEM	166
NORTON ANTIVIRUS CORPORATE EDITION.....	166
NYOMTATÁSKEZELÉS	174
NYOMTATÓ TELEPÍTÉSE.....	174
ALAPÉRTELMEZETT NYOMTATÓ BEÁLLÍTÁSA.....	179
A NYOMTATÁSI FOLYAMAT NYOMON KÖVETÉSE	180
DOS ISMERETEK.....	181
MI A DOS?	181
FÁJLOK.....	181
FÁJLATTRIBÚTUMOK.....	183



Operációs rendszerek – MS Windows XP

FÁJLRENDSZER	183
KÖNYVTÁRAK	183
MEGHAJTÓK	184
ELÉRÉSI ÚT	184
AZ MS-DOS RENDSZARBETÖLTÉSI FOLYAMATA	185
A DOS PARANCSAI	185
KÜLSŐ ÉS BELSŐ PARANCSOK	185
A PARANCSOK HASZNÁLATA	186
KÖNYVTÁRKEZELŐ PARANCSOK	187
ÁLLOMÁNYKEZELŐ PARANCSOK	190
LEMEZKEZELŐ PARANCSOK	195
EGYÉB DOS PARANCSOK	198
SZŰRŐK, ADATÁTIRÁNYÍTÁS	199
PARANCS KIMENETÉNEK ÁTIRÁNYÍTÁSA EGY SZŰRŐ BEMENETEKÉNT	199
PARANCS KIMENETÉNEK ÁTIRÁNYÍTÁSA FÁJLBA	200
EGY FÁJL TARTALMÁNAK ÁTIRÁNYÍTÁSA EGY PARANCS BEMENETEKÉNT	200
A MEMÓRIA KEZELÉSE	201
MEMÓRIAKIOSZTÁS A HIMEM.SYS HASZNÁLATA ESETÉN	201
MEMÓRIAKIOSZTÁS A HIMEM.SYS ÉS AZ EMM386.EXE HASZNÁLATA ESETÉN	202
A MEM PARANCS	202
FELADATGYŰJTEMÉNY	203

BEVEZETŐ

Az első operációs rendszerek a harmadik generációs számítógépekkel egy időben jelentek meg. Ezek úgynevezett karakteres operációs rendszerek voltak, a parancsokat szöveges formában kellett megadni, és a parancsok végrehajtásáról, illetve eredményéről is szöveges formában kaptunk tájékoztatást.

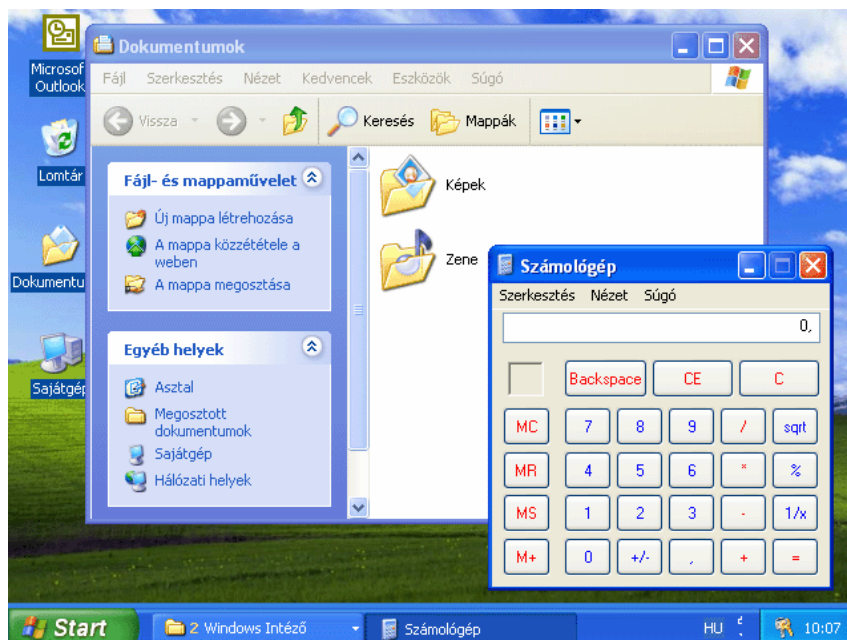
```
C:\>dir
A meghajtóban (C:) lévő kötetnek nincs címkéje.
A kötet sorozatszám: CCA4-4AE0

C:\ tartalma:

2001.06.13 12:13          0 AdobeWeb.log
2001.06.11 10:21        <DIR>      Documents and Settings
2001.11.30 16:28        <DIR>      Dokumentumok
2001.12.10 08:14        <DIR>      HyperCam
2001.08.03 11:57        1 851 npcsetup.log
2001.12.22 09:28        <DIR>      nspclnt
2001.11.30 16:28        <DIR>      Program Files
2001.11.28 12:10        <DIR>      Temp
2001.11.20 14:08        <DIR>      WINNT
                2 fájl             1 851 bájt
                ? könyvtár       ? 566 990 336 bájt szabad

C:\>
```

Napjainkban az úgynevezett grafikus operációs rendszerek a legelterjedtebbek, melyeken grafikus felületen (GUI – Graphical User Interface), úgynevezett ablakok segítségével dolgozhatunk. A műveletek végrehajtását – például parancsok kiválasztását vagy a visszajelzések értelmezését – grafikus szimbólumok segítik.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

A leggyakrabban használt grafikus operációs rendszerek közé tartoznak a Mac OS, valamint a Microsoft Windows rendszerek. Az eredetileg szöveges felületű UNIX és LINUX rendszerek kiegészítőjeként egyre elterjedtebb a felhasználóbarát grafikus felület.

A Microsoft cég 1985-ben mutatta be első Windows szoftverét, amelyet még nem lehetett önálló operációs rendszernek tekinteni. 1987-től számos további változatot fejlesztettek ki, melyek közül legjelentősebb a Windows 95, amely már önállóan működő grafikus operációs rendszer volt. A Microsoft cég termékei közé tartoznak a Windows 98, a Windows NT 4.0, a Windows 2000 és a Windows XP operációs rendszerek is. Ebben a jegyzetben a Windows XP Home Edition operációs rendszerrel ismerkedünk meg, amelyet elsősorban otthoni használatra fejlesztettek ki. Az ECDL vizsgakövetelményein túl ez a tananyag tartalmazza a Paint, a WordPad témaköröket, valamint a DOS operációs rendszer fejezetet.

A SZÁMÍTÓGÉPES KÖRNYEZET

Operációs rendszernek nevezzük azon programok összességét, amelyek a számítógépet vezérlik, felügyelik a felhasználást segítő programok végrehajtását, és biztosítják a számítógép erőforrásainak hatékony kihasználását. Tehát az operációs rendszer felelős a számítógép működéséért.

Legfontosabb **feladatai** közé tartozik:

- az adatok és programok háttértárakon történő tárolása,
- az adatok elérhetőségének biztosítása,
- a memória- és periféria-kezelés,
- a felhasználói programok betöltése a memóriába, és a programok elindítása,
- az erőforrások elosztásának ellenőrzése,
- kapcsolatteremtés ember és gép között.



AZ OPERÁCIÓS RENDSZEREK OSZTÁLYOZÁSA

Az operációs rendszereket több szempont szerint csoportosíthatjuk.

Az operációs rendszerhez szükséges **hardver mérete** (teljesítménye, kapacitása) alapján megkülönböztethetünk:

- mikroszámítógépekhez kapcsolódó operációs rendszereket (például a Windows NT, DOS, Mac OS, Linux),
- kisméretű gépekhez kapcsolódó operációs rendszereket (például az MS-DOS, UNIX, OS/2),
- nagyméretű gépekhez kapcsolódó operációs rendszereket (például az OS/390, VM/ESA, z/OS).

Ha a **kapcsolattartás típusa** szerint osztályozunk, a következő két csoportot különböztetjük meg:

- kötegetelt feldolgozású rendszerek, ahol a parancsok feldolgozása egy előre elkészített parancssor alapján történik közvetlen hibajavítási lehetőség nélkül,
- interaktív feldolgozású rendszerek, ahol az egyes parancsok azonnal végrehajtásra kerülnek, a gép és a felhasználó között állandó kapcsolat van.

A **felhasználók száma** szerint az operációs rendszerek lehetnek:

- egyfelhasználós (single-user) rendszerek (például a DOS, OS/2),
- többfelhasználós (multi-user) rendszerek (például a UNIX, Windows NT, Linux).

A **processzor idejének kihasználása** szempontjából beszélhetünk:

- időosztásos (time sharing) rendszerekről, ami azt jelenti, hogy a rendelkezésre álló processzoridőt a rendszer – a folyamatok prioritásától függően – felosztja a futó folyamatok között. Az egyes folyamatokra jutó processzoridő nincs korlátozva (például a UNIX, Windows NT, Linux, VAX/VMS).
- valós idejű (real time) rendszerekről, ami azt jelenti, hogy több folyamat egyidejű futtatása esetén az egyes folyamatok számára juttatott processzoridő korlátozva van (például a Lynxos, OS/9).



A SZÁMÍTÓGÉP ELINDÍTÁSA

A számítógép hardverelemeit különböző méretű és alakú fémdobozokban helyezük el, hogy az egyes elemeket megóvjuk a különböző környezeti hatásoktól. Ezeket a fémdobozokat **számítógépházaknak** nevezzük.



A számítógépház hátoldalán a beépített hardverelemek csatlakozói, előlapján pedig az indító-, újraindító gombok, a hordozható háttértárak meghajtóinak bemenete, valamint az ellenőrző lámpák találhatók. A számítógép elindításához a nyomjuk meg a számítógépház indító-gombját.

A RENDSZERBETÖLTÉS MENETE

A számítógép bekapcsolása után – a ROM BIOS-ban tárolt program alapján, a telepített operációs rendszertől függetlenül – minden esetben lefut egy önteszt, amely során ellenőrzésre kerülnek a számítógép alapvető hardverelemei. Ilyen például a processzor, a memória, a videovezérlőkártya, a számítógépbe épített lemez meghajtó egységek, valamint a billentyűzet. A tesztfolyamat utolsó lépése a hardvereszközök néhány beállítását tároló, úgynevezett CMOS RAM integritásának ellenőrzése. Ez az egység felelős az aktuális rendszeridő és dátum tárolásáért is.

Megjegyzés

A számítógép indításakor lefutó önteszt során a felhasználónak lehetősége van az öntesztet megszakítva belépni a BIOS beállításokat tartalmazó BIOS Setup programba, ahol megváltoztathatók a CMOS RAM-ban tárolt egyes rendszerbeállítások. Ilyen beavatkozásra azonban ritkán, például új hardvereszköz beépítése után lehet szükség.

A sikeres öntesztet követően megkezdődik az operációs rendszer betöltésének folyamata. Ezt a folyamatot boot folyamatnak vagy bootolásnak is nevezik. A bootolás menete operációs rendszertől függően eltérően zajlik le.

A WINDOWS XP BETÖLTÉSI FOLYAMATA

Windows XP operációs rendszer esetén a rendszerindítás az NTLDR program betöltésével kezdődik. A program megfelelő módba kapcsolja a processzort a Windows XP futásához, majd elindítja a különböző típusú fájlrendszerek kezeléséhez szükséges meghajtóprogramokat.

Megjegyzés

A különböző operációs rendszerek a háttértárakon történő adattárolást eltérő fájlrendszerek segítségével teszik lehetővé. A Windows XP az NTFS, a FAT16 és FAT32 típusú fájlrendszerek használatát teszi lehetővé.



Ezt követően az NTLDR kiolvassa a BOOT.INI fájlból a lehetséges rendszerindítási lehetőségeket. A számítógépre Windows XP-n kívül több más operációs rendszer is telepíthető. A BOOT.INI ezek indítására vonatkozó parancsokat is tartalmazhat. Amennyiben a BOOT.INI egynél több indítási beállítást tartalmaz, ezek egy indítómenü formájában megjelennek a képernyőn. Ebből a listából a felhasználó kiválaszthatja a szükséges indítási módot.

Ha az indítómenüben nem a Windows XP indítását választjuk, akkor az NTLDR befejezi a futását, és átadja a vezérlést a másik operációs rendszernek.

Amennyiben a számítógépre csak a Windows XP operációs rendszer van telepítve, vagy a felhasználó az indítómenüben a Windows XP indítását választja, az NTLDR elindítja az NTDETECT.COM programot, amely megvizsgálja a számítógépben lévő hardvereket.

Az elkészült hardverlistát az NTLDR beírja a rendszerleíró adatbázisba, más néven a registry-be. Az operációs rendszer működése során e lista alapján vezérli a számítógép hardvereszközeit.

Megjegyzés

A registry számos egyéb, az operációs rendszer működésével kapcsolatos információt és beállítást tartalmaz, többek között a számítógépre telepített szoftverek alapbeállításait, illetve az egyes felhasználókra vonatkozó egyedi információkat. A registry tartalmát az operációs rendszer, illetve a különböző szoftverek önállóan menedzselik, a felhasználóknak a registry tartalmát közvetlenül megtekinteni vagy módosítani általában szükségtelen.

Az operációs rendszer betöltésének utolsó lépése, hogy az NTLDR betölti és elindítja az NTOSKRNL.EXE és a HAL.DLL programokat, valamint a hardvereszközök vezérléséért felelős eszközevezelelőket, más néven drivereket. Ez után az NTLDR befejezi működését. Az NTOSKRNL.EXE állomány az operációs rendszer általános működtetését végzi, míg a HAL.DLL állomány az operációs rendszer és a hardvereszközök közötti kapcsolattartást biztosítja.

ELSŐ LÉPÉSEK

A Microsoft hosszú évek óta fejleszti, alakítja Windows rendszerét, hogy a felhasználóknak mind kényelmesebb és könnyebben kezelhető felületet biztosítson a hatékony munkához. Ennek eredményeképpen jöttek létre a Windows legfrissebb verziói, a Windows Millennium Edition, a Windows 2000 Professional, valamint a Windows XP.

Bár külalak és kezelés tekintetében meglehetősen hasonlítanak egymásra, ezek a programok a felhasználók eltérő rétegei számára, és más céllal készültek.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

A Windows Millennium Edition átlagos felhasználóknak, kisebb hardverigénnyel, rugalmasabb, sokrétűbb felhasználásra készült, míg a Windows 2000, valamint a Windows XP Professional szigorúbb hardverkövetelmények mellett, robusztusabb, nagyobb adatbiztonságot nyújtó operációs rendszerré fejlődött.

A Windows XP otthoni célokra készült változata a Windows XP Home Edition, amely kezelőfelülete és alapbeállításai megegyeznek az üzleti célra kifejlesztett Windows XP Professional rendszerével, nem támogatja azonban például a Windows kiszolgálókkal történő együttműködést, valamint egyes hálózati műveleteket.

Az alábbiakban a Windows XP Home Edition operációs rendszer használatát ismerhetjük meg.

FELHASZNÁLÓI JOGOSULTSÁGOK, PROFILOK

A Windows XP Home Edition operációs rendszerben az adatbiztonság a felhasználók egyedi azonosításán és jogosultságaik pontos definiálásán alapul. A felhasználók adatainak és jogosultságainak adminisztrációja a rendszergazda feladata.

A Windows XP másik fontos tulajdonsága, hogy felhasználónként képes tárolni a munkakörnyezet beállításait. Ezeknek a beállításoknak a legtöbbjét a felhasználók tetszés szerint testreszabhatják.

A WINDOWS XP HOME EDITION ELŐRE DEFINIÁLT FELHASZNÁLÓI CSOPORTJAI

A jogosultságok meghatározása leggyakrabban az egyes felhasználók előre definiált jogosultságokkal rendelkező felhasználói csoportokba való besorolásával történik. Az alábbiakban a Windows XP Home Edition legfontosabb előre definiált felhasználói csoportjainak jogosultságait ismertetjük.

Csoport megnevezése	Felhasználói jogosultságok
Vendégek	Használhatják a számítógépet, futtathatnak programokat, menthetnek dokumentumokat, de nem törölhetik vagy módosíthatják a rendszerfájlokat és -beállításokat. A vendégek felhasználói profilja – a többi felhasználói profillal szemben – nem kerül mentésre, ezért a vendégek bejelentkezés után mindig az alapértelmezett beállításokkal láthatnak munkához.
Rendszergazdák	Módosíthatnak minden rendszerbeállítást, hozzáférhetnek más felhasználók adataihoz, illetve módosíthatják az egyes felhasználók felhasználói jogosultságait.



BEJELENTKEZÉS A SZÁMÍTÓGÉPBE

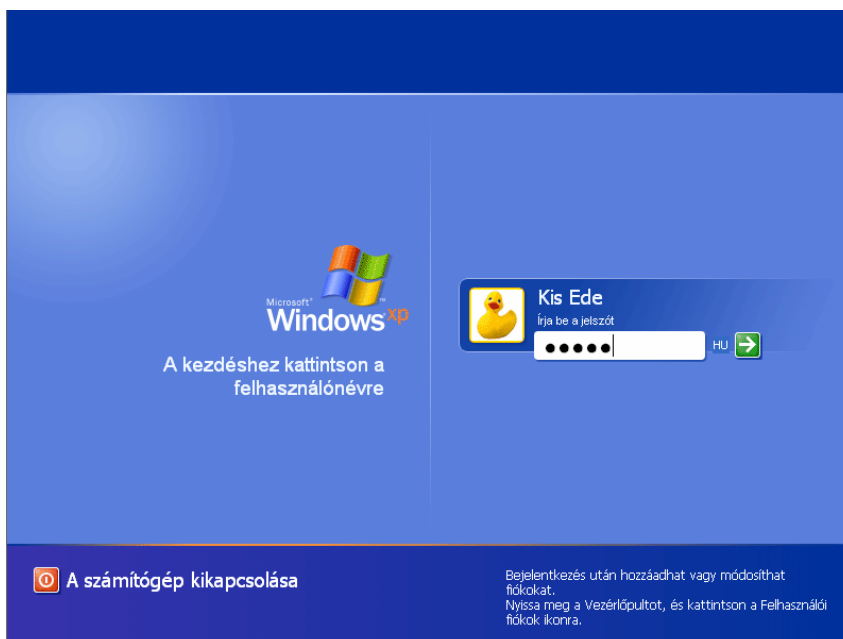
Vállalati számítógépes rendszer esetén a számítógépek szinte mindig hálózatba kötve üzemelnek. A közös használatra szánt adatokat, dokumentumokat vagy akár az egyes felhasználók saját adatait is egy vagy több központi számítógépen (szerveren) tárolják.

Otthoni használatú számítógépek esetén a felhasználók adatai a saját számítógépen vannak tárolva.

Vállalati környezetben elengedhetetlen, otthoni környezetben pedig hasznos, hogy az egyes felhasználókat külön azonosítsuk, hogy az adatokhoz való hozzáférési jogait személyre szólóan definiálhassuk.

Amennyiben egyetlen felhasználó van beállítva a Windows XP Home Edition változatában, és a felhasználóhoz nem rendeltünk jelszót, a számítógép elindítása után a rendszer automatikusan elvégzi a bejelentkezést.

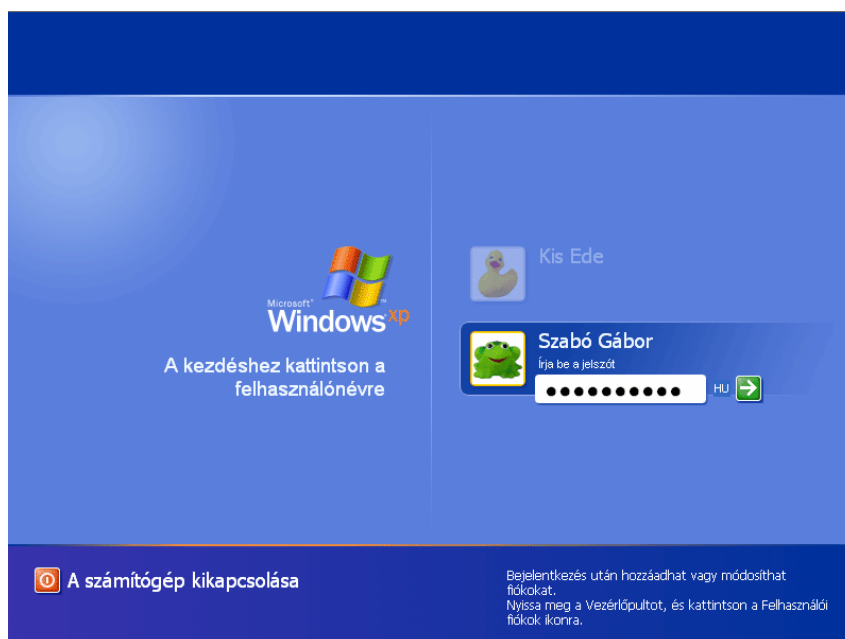
Ha egy felhasználót állítottunk be, és a felhasználó rendelkezik egyedi azonosítóval, akkor a bejelentkezéshez meg kell adnunk az egyedi azonosítót (jelszót) is.





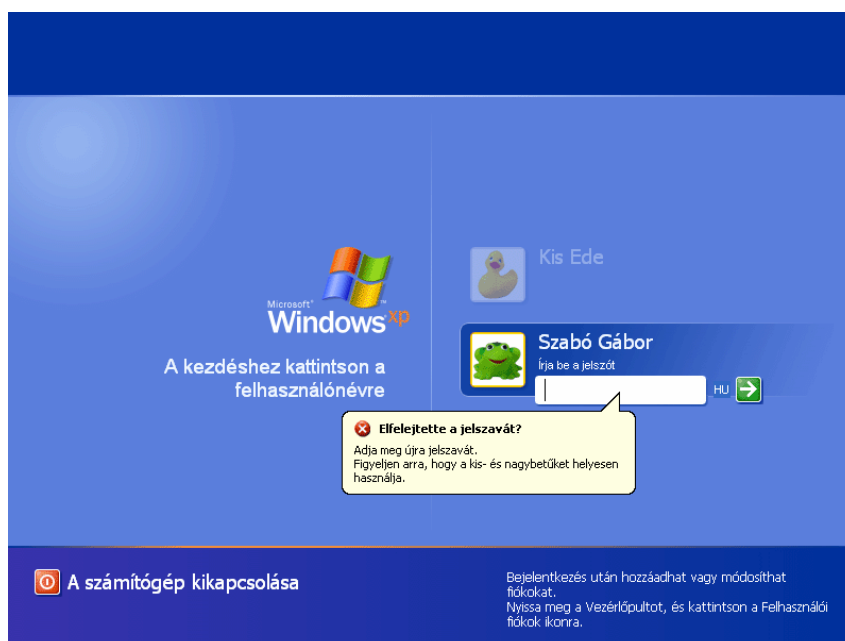
Operációs rendszerek – MS Windows XP

Amennyiben több felhasználó van beállítva a számítógépen, kattintunk a kiválasztott felhasználó nevére, és szükség esetén a név alatt megjelenő mezőben adjuk meg a jelszót.



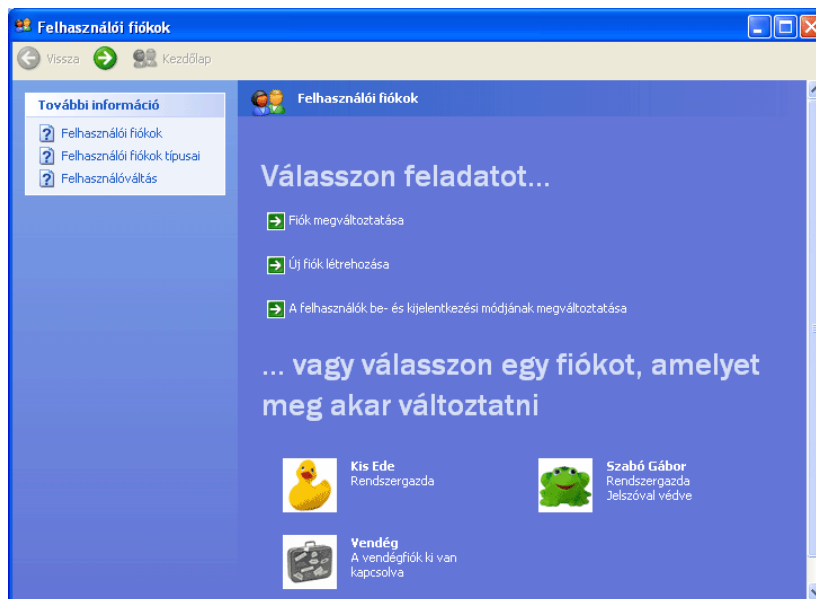
A jelszó soha nem jelenik meg a képernyőn, azért hogy illetéktelenek a begépelésekor se tudják elolvasni. A betűket és írásjeleket tömött fekete körökkel helyettesíti a Windows.

Rosszul megadott jelszó esetén figyelmeztetést kapunk, és a bejelentkezést meg kell ismételnünk.

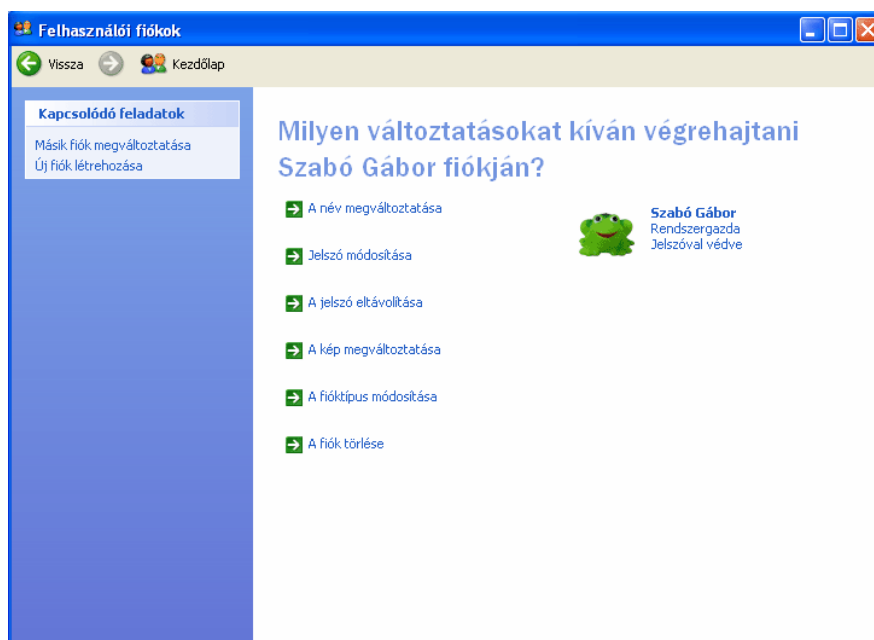


A BEJELENTKEZŐ JELSZÓ MEGVÁLTOZTATÁSA

Ha többen használjuk ugyanazt a gépet, adataink védelme érdekében célszerű felhasználói jelszavunkat időnként megváltoztatni. Ezt bejelentkezés után bármikor megtehetjük a **Start** menü **Vezérlőpult** parancsával megjeleníthető panel **Felhasználói fiókok** hivatkozását választva.



A **Felhasználói fiókok** panelen válasszuk a **Fiók megváltoztatása** hivatkozást, vagy kattintsunk a módosítani kívánt felhasználó nevére. Amennyiben a **Fiók megváltoztatása** parancsot választjuk, a következő lépésben meg kell adnunk a módosítani kívánt fiók nevét, míg ha a felhasználó nevére kattintunk, automatikusan megjelenik a módosításokat tartalmazó panel.

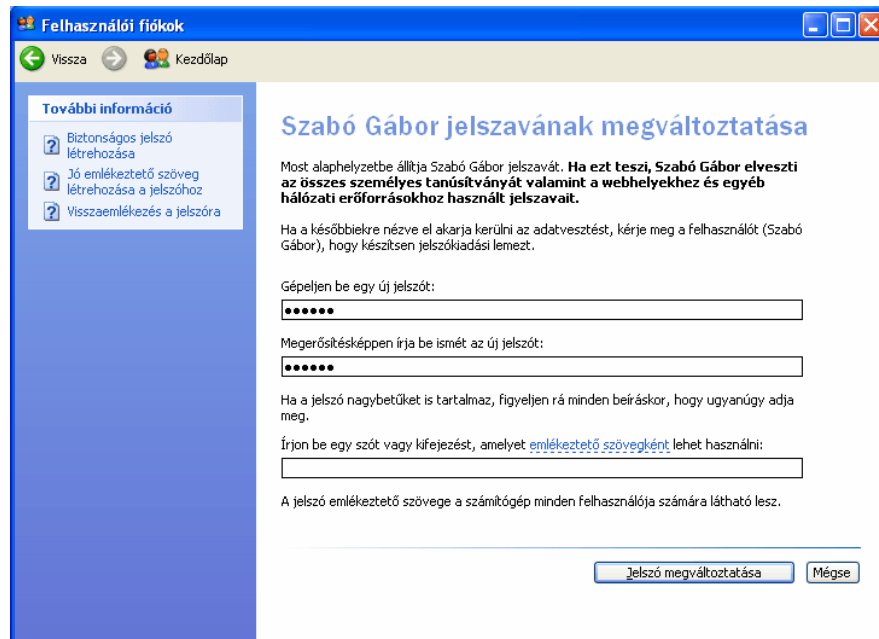




Operációs rendszerek – MS Windows XP

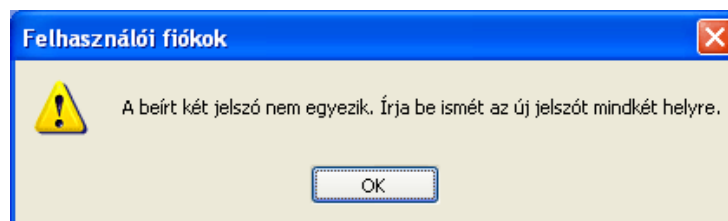
Itt összegyűjtve találjuk a kiválasztott felhasználó fiókjára vonatkozó beállítási és módosítási lehetőségeket.

A jelszó módosításához válasszuk a **Jelszó módosítása** parancsot.



A megjelenő párbeszéd panel **Gépeljen be egy új jelszót** és **Megerősítésképpen írja be ismét az új jelszót** rovataiban adjuk meg az új jelszót. Erre azért van szükség, mert a jelszó betűi biztonsági okokból nem jelennek meg a képernyőn, és így elkerülhetjük, hogy elgépelés miatt később ne tudjunk belépni a rendszerbe. Ezen a panelel lehetőségünk van emlékeztető szöveg megadására, amely akkor nyújt segítséget, ha elfelejtettük jelszavunkat. A beállítások elvégzéséhez kattintsunk a **Jelszó megváltoztatása** gombra.

Ha az aktuális vagy a megerősítő jelszót rosszul adjuk meg, a program egy párbeszéd pannellel figyelmeztet, és a jelszavak begépelését meg kell ismételnünk.



KIJELENTKEZÉS, FELHASZNÁLÓ- VÁLTÁS

Ha számítógépünkkel más felhasználó szeretne dolgozni, kijelentkezhetünk, vagy kijelentkezés nélkül felhasználót válthatunk. Kijelentkezéshez vagy felhasználóváltáshoz kattintsunk a **Start** menü **Kijelentkezés** parancsára.



A megjelenő párbeszéd panelen válasszuk a **Felhasználóváltás** vagy a **Kijelentkezés** parancsot.



A **Kijelentkezés** funkciónak akkor van jelentősége, ha egy számítógéppel több felhasználó felváltva dolgozik. Kijelentkezéskor a Windows leállítja a futó alkalmazásokat, és visszatér a bejelentkező képernyőre. Kijelentkezés után a következő felhasználónak újra be kell jelentkeznie, hogy saját jogosultságainak megfelelően férjen hozzá a számítógép és a hálózat erőforrásaihoz.

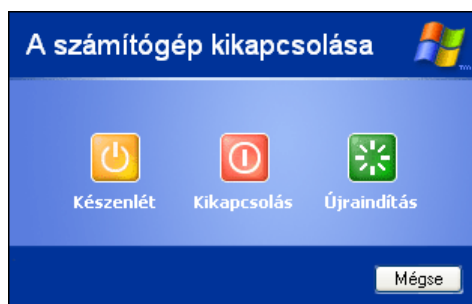
A **Felhasználóváltás** parancs segítségével lehetősége van egy másik felhasználónak bejelentkezni és dolgozni számítógépünkön anélkül, hogy saját futó programjainkat be kellene zárunk. A későbbiekben egy újabb felhasználóváltással, vagy a másik felhasználó kijelentkezése után munkánkat onnan folytathatjuk, ahol korábban abbahagytuk.



LEÁLLÍTÁS, ÚJRAINDÍTÁS

Munkánk befejezésekor a számítógép kikapcsolásához vagy újraindításához használjuk a **Start** menü **Kikapcsolás** parancsát.

A **Kikapcsolás** parancs választásakor az alábbi párbeszéd panel jelenik meg.



A Windows szabályos leállításához a számítógép kikapcsolása előtt válasszuk a **Kikapcsolás** parancsot. A parancs kiválasztása után leállítja a számítógépet, vagy – amennyiben a számítógép automatikus kikapcsolását a hardver nem teszi lehetővé – a Windows jelzi, hogy számítógépünket biztonságosan kikapcsolhatjuk. Soha ne kapcsoljuk ki számítógépünket e lépések végrehajtása nélkül, mert ezek elmulasztása a háttértárakon tárolt adatok sérüléséhez vezethet!

Az **Újraindítás** parancsot csak különleges esetekben – például új program telepítése után – használjuk. Ilyenkor a Windows először végrehajtja a rendszer teljes leállítási folyamatát, majd azonnal újraindítja a számítógépet.

Az erre alkalmas számítógépek esetében a **Készenlét** parancssal számítógépünket energiatakarékos, pihenő állapotba helyezhetjük. Ekkor valamennyi program futása felfüggesztődik. A készenléti állapotból – számítógépünk beállításától függően – bármely billentyű leütésével vagy az egér megmozdításával léphetünk ki. A Windows ekkor zárt állapotba kerül, munkánk folytatásához meg kell adnunk felhasználói nevünket és jelszavunkat.

Megjegyzés

Számítógépünket készenléti állapotban ne kapcsoljuk ki, mert minden, a memóriában tárolt adatunk elvész. Ehelyett először lépünk ki a készenléti állapotból, majd használjuk a korábban megismert **Kikapcsolás** parancsot.

Egyes számítógépeken lehetőség van a Windows hibernálására is. Ebben az esetben a számítógép leállításához nincs szükség a programok bezárására. Hibernálaskor a Windows valamennyi program futását felfüggeszti, a memória teljes tartalmát elmenti számítógépünk háttértárára, majd leállítja a számítógépet.

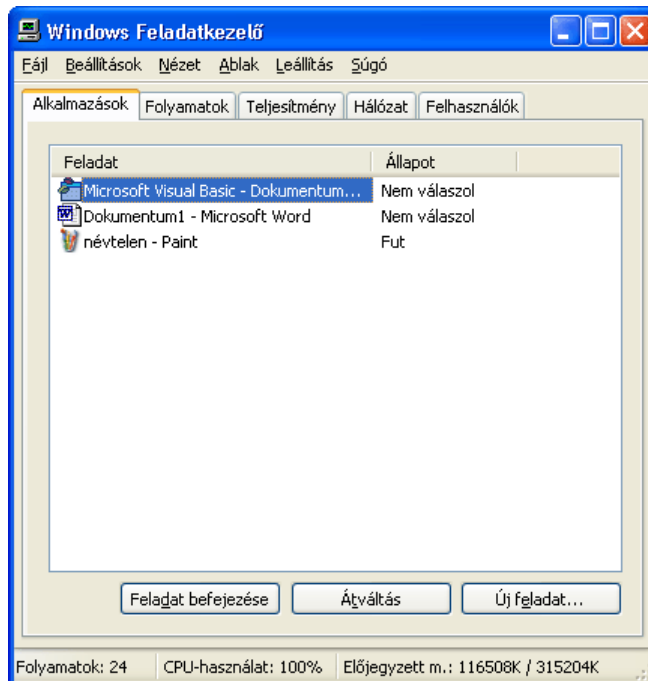
A számítógép legközelebbi bekapcsolásakor a Windows visszatölti a memória elmentett tartalmát, majd zárolt állapotba kerül. Bejelentkezés után munkánkat onnan folytathatjuk, ahol a hibernálás előtt abbahagytuk.

A hibernálás parancsot a SHIFT billentyű nyomva tartásával jeleníthetjük meg **A számítógép kikapcsolása** párbeszéd panelen a **Készenlét** parancs helyén.



NEM VÁLASZOLÓ ALKALMAZÁSOK BEZÁRÁSA

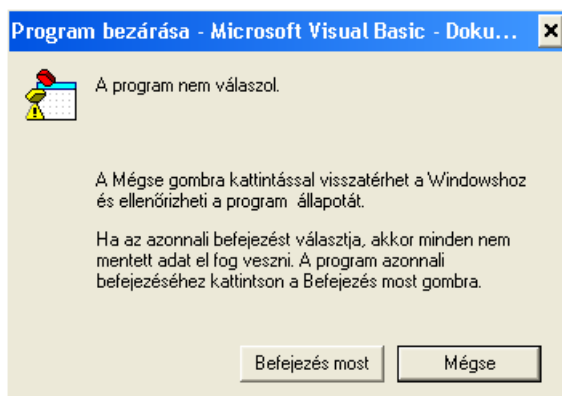
Ha egy program futása valamilyen okból megszakad, a programot célszerű bezárni. Ezt a Windows feladatkezelőjének segítségével tehetjük meg. A feladatkezelő elindításához használjuk a CTRL+ALT+DELETE billentyűkombinációt. Ekkor a következő panel jelenik meg a képernyőn:





Operációs rendszerek – MS Windows XP

A panel Alkalmazások fülén válasszuk ki a bezárni kívánt programot, majd kattintsunk a **Feladat befejezése** gombra. Ekkor az operációs rendszer megerősítésképpen egy párbeszéd panelen rákérdez arra, hogy valóban be kívánjuk -e zárni a programot.



A **Mégse** gombra kattintva visszatérhetünk a programhoz és ellenőrizhetjük annak állapotát. A **Befejezés most** gombot használva a Windows azonnal bezárja a programot, a nem mentett módosítások pedig elvesznek.

MUNKA A KÉPERNYŐN

Tekintsük át, mit láthatunk a képernyőn a rendszerbe való sikeres belépés után!





MUNKA AZ IKONOKKAL

A képernyő egész területét, amelyen a továbbiakban dolgozni fogunk, Asztalnak nevezzük.

Asztalunkon alapvetően a következő objektumokkal fogunk találkozni.

ÁLTALÁNOSAN HASZNÁLT IKONOK

A képernyőn látható kisméretű rajzokat ikonoknak nevezzük. Az ikonok programokat, fájlokat, mappákat esetleg egy program valamely szolgáltatását, parancsát jelképezik. Az alábbi ábrán néhány jellegzetes ikont láthatunk:



A Windowsban alapvetően négy ikontípust különböztetünk meg.

A Asztal általában programindító és parancsikonokat tartalmaz.





A programindító ikonok segítségével az operációs rendszer futtatható programjait indíthatjuk el.

A parancsikonok a fájlok vagy mappák hivatkozásai. Általában a Asztalon találhatóak, és egy program vagy mappa gyors elérésére használhatók.

A dokumentumikonok egy dokumentum típusára és a dokumentumot létrehozó programra egyaránt utalnak. Segítségükkel nemcsak a létrehozó program indítható el, hanem egyúttal megnyitható az adott dokumentum is.

Különböző fájlok, dokumentumok tárolására alkalmas mappákat mappáikonokkal jelölhetünk.

Az egyes ikontípusokat az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Ikon típusa	Ikon jelölése
Programindító ikon	 Internet Explorer
Parancsikon	 Adobe Photoshop 6.0
Dokumentumikon	 Feljegyzések
Mappaikon	 Megosztott dokumentumok

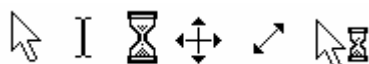


AZ EGÉR HASZNÁLATA

A Windows rendszer kényelmes kezelését nagyban megkönnyíti az egér használata. A következőkben azokat az alapvető műveleteket tekintjük át, amelyek a gördülékeny munkához feltétlenül szükségesek.

AZ EGÉRMUTATÓ

Az egér egy grafikus adatbeviteli eszköz, amelynek helyzetét a képernyőn az egérmutató jelzi, amely egyben különféle alakváltozásaival visszajelzéseket ad az aktuális ponton elvégezhető műveletekről. Íme néhány példa az egérmutató jellegzetes formáira:



Az egérmutatót bizonyos esetekben (egér)kurzornak is hívják. Mivel a szöveges bevitel helyét mutató jelnek is kurzor a neve, az egér helyzetét jelző mutatót az egyértelműség kedvéért mindig egérmutatónak fogjuk hívni.

KATTINTÁS

A kattintás a képernyőn lévő elemek – objektumok, menüpontok – kiválasztására szolgáló legegyszerűbb művelet. Kattintáskor az egér bal gombját egy pillanatra lenyomjuk, majd felengedjük. A legtöbb egér ilyenkor kattánót hallat, innen származik maga a kifejezés.

Egy objektum kiválasztásához mozgassuk a nyíl alakú egérmutatót az objektumra, majd kattintsunk az egér bal gombjával.

DUPLA KATTINTÁS


A dupla kattintás egy objektum alapértelmezett műveletét – például egy program elindítását a Asztról – hajtja végre a Windows-ban. Általában az egér bal oldali gombjának kétszeri, viszonylag gyors egymásutánban történő lenyomását jelenti. Vigyázzunk, hogy a két kattintás között ne mozdítsuk el az egeret, mert akkor a rendszer a két kattintást különállónak tekinti.

OBJEKTUMOK ÁTHELYEZÉSE AZ EGÉRREL

A Windows legtöbb objektuma a Fogd és vidd módszerrel helyezhető át. Áthelyezéshez mutassunk az egérrel a kívánt objektumra, tartsuk a bal oldali gombot lenyomva (mintha csak „megfogluk” volna az objektumot), és az egér húzásával vigyük át a kívánt pozícióra. Az áthelyezés után engedjük fel az egér gombját (engedjük el az objektumot).

A GUMIKERET HASZNÁLATA

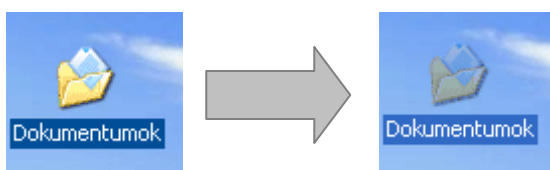
Több objektum kijelölése egy téglalap alakú, úgynevezett gumikeret segítségével történhet. Az objektumok kijelöléséhez vigyük az egeret a kijelölendő terület bal felső sarkába, úgy hogy az egér a Asztról egy üres területére mutasson. Ezután az egér bal gombjának folyamatos nyomva tartása mellett húzzuk az egeret a képzeletbeli téglalap jobb alsó sarkáig. A kijelölés kezdő- és végpontja között húzás közben egy folyamatosan növekvő keret látunk, ez a gumikeret. A gumikeretbe eső objektumokat kijelöljük.

GYORSMENÜ A gyorsmenü az adott objektumhoz tartozó leggyakoribb parancsok és beállítási lehetőségek listáját tartalmazza. A gyorsmenü megjelenítéséhez kattintsunk az egér jobb oldali gombjával az objektumra. Ha találunk a billentyűzeten  jelű gombot, a gyorsmenüt az objektum kijelölése után ezzel is megjeleníthetjük.

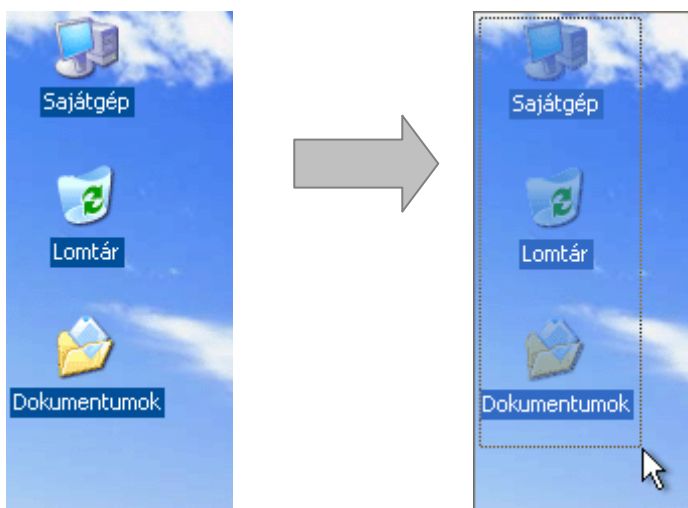
MŰVELETEK IKONOKKAL Az Asztalon lévő ikonokkal különböző műveleteket végezhetünk. Lehetőségünk van az ikonok egyéni és csoportos kijelölésére, mozgatására, az ikonok által jelölt objektumok megnyitására, valamint új parancsikon létrehozására.

IKONOK KIVÁLASZTÁSA, MOZGATÁSA Az Asztalon lévő ikonok kiválasztása történhet az ikonra való kattintással, több ikon együttes kiválasztása esetén pedig a gumikeret használatával.

Válasszunk ki először egyetlen ikont az Asztalon. Kattintsunk az ikonra az egér bal gombjával. Ekkor a kijelölt ikon színe az eredetitől eltérő színűre változik.

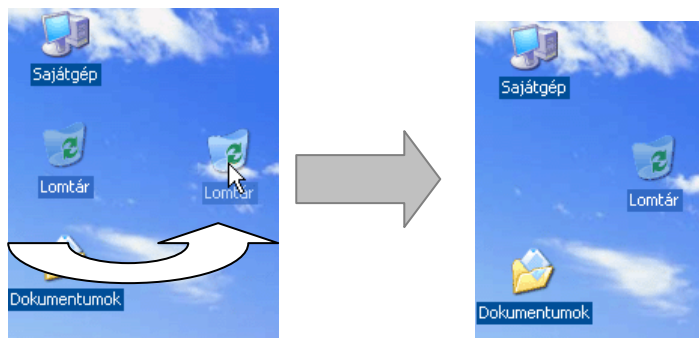


Több ikon együttes kijelöléséhez mozgassuk az egeret az első, kijelölendő ikon bal felső sarkába, úgy hogy az egér az Asztal egy üres területére mutasson, majd az egér bal gombjának folyamatos nyomva tartása mellett húzzuk az egeret az utolsó kijelölendő ikon jobb alsó sarkáig.



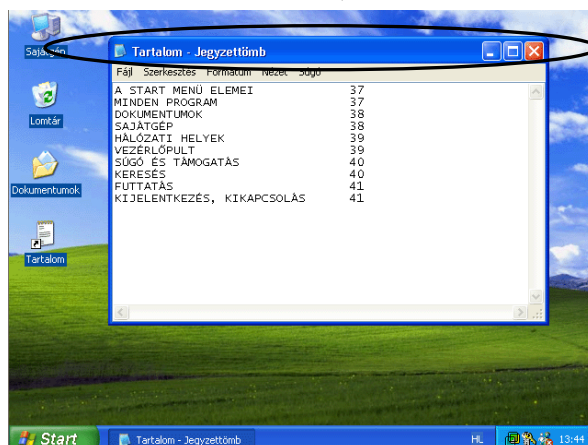
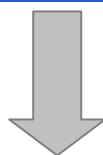
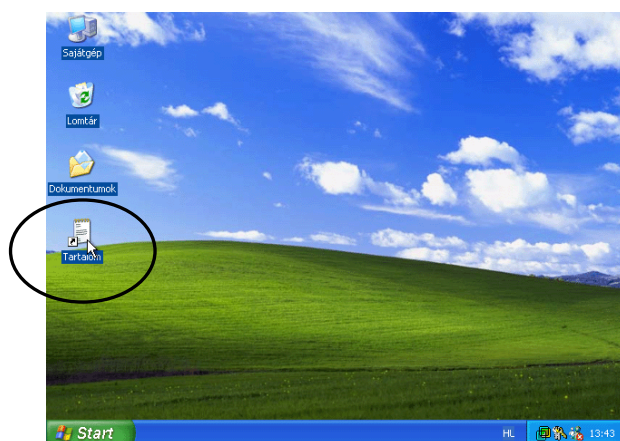
Operációs rendszerek – MS Windows XP

A kijelölt ikonok mozgatása a korábban ismertetett Fogd és vidd módszerrel történhet. Az ikon kijelölése után, a bal egérgomb nyomva tartása mellett az egér húzásával vigyük át az ikont a kívánt pozícióba.



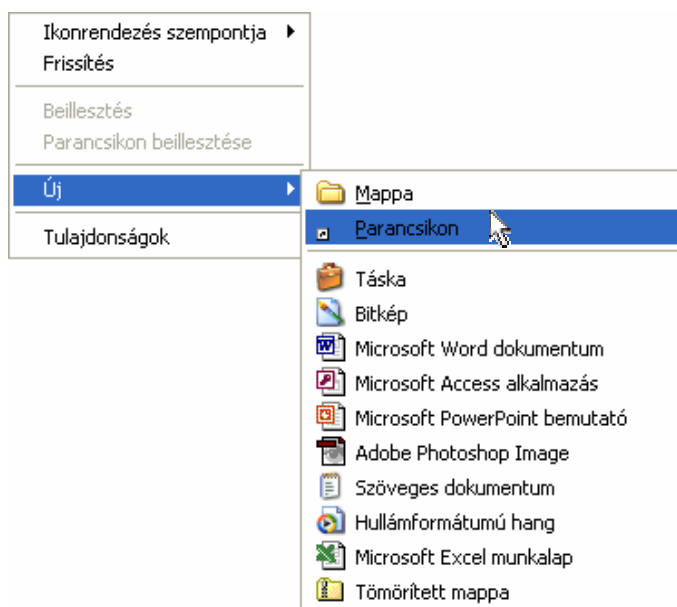
OBJEKTUMOK MEGNYITÁSA AZ ASZTALRÓL

Az Asztalon szereplő ikonokkal jelölt állományokat, mappákat, illetve alkalmazásokat legegyszerűbben az ikonra duplán kattintva nyithatjuk meg. Dokumentumokra hivatkozó ikonok esetében a dokumentum tartalma a dokumentumot létrehozó programban kerül megnyitásra.

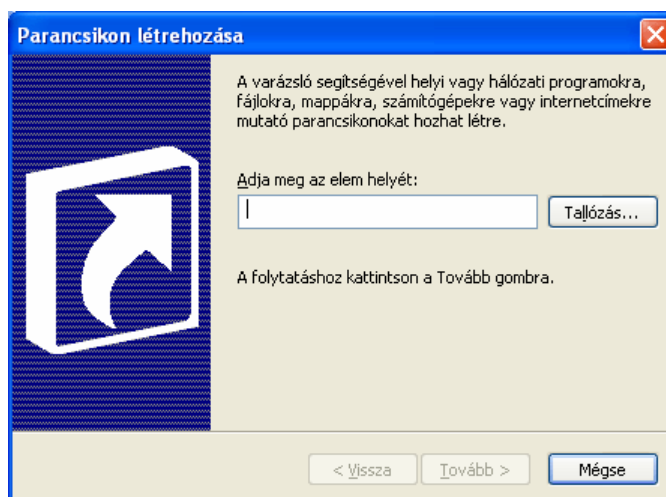


PARANCSIKONOK LÉTREHOZÁSA AZ ASZTALON

Gyakran használt programjaink és egyéb fájljaink eléréséhez a Asztalon is létrehozhatunk parancsikonokat. Kattintsunk az egér jobb gombjával a Asztal üres területén, és válasszuk a gyorsmenü **Új** ▶ **Parancsikon** parancsát.



A megjelenő párbeszéd panelen adjuk meg a kívánt fájl elérési útját.



Elérési útvonal alatt a program vagy fájl mappaszerkezetben elfoglalt helyének megadását értjük.

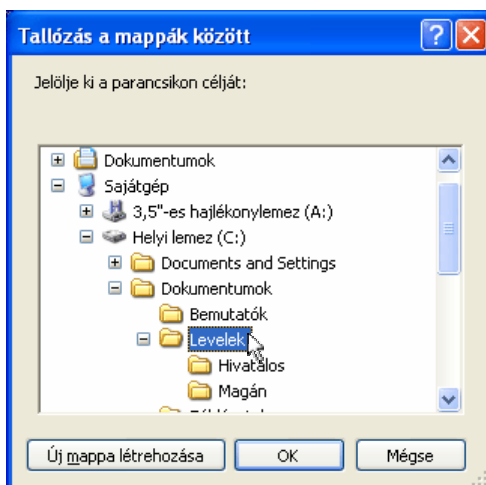
Például a Word.exe program elérési útvonala a következőképpen adható meg:

C:\Program Files\Microsoft Office\Office\Word.exe

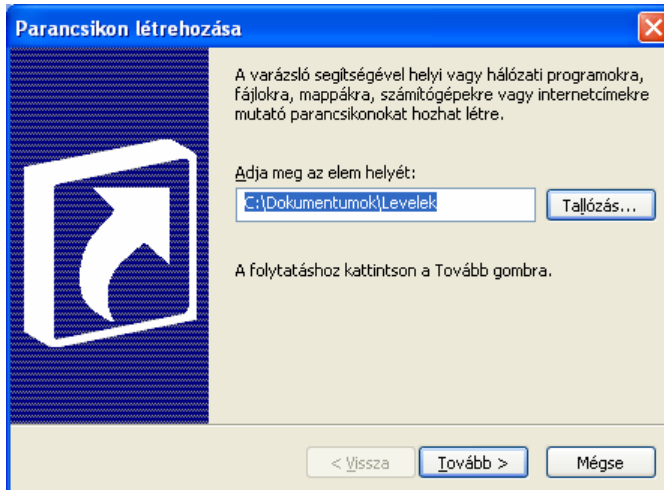
Operációs rendszerek – **MS Windows XP**

Az elérési utat legegyszerűbben a **Tallózás** gombbal adhatjuk meg.

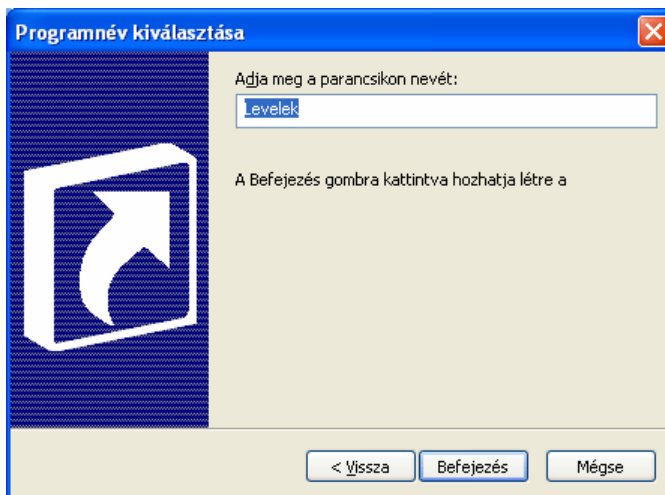
A megjelenő **Tallózás a mappák között** panelen határozzuk meg a program vagy fájl helyét, majd az **OK** gombbal térjünk vissza a **Parancsikon létrehozása** ablakhoz.



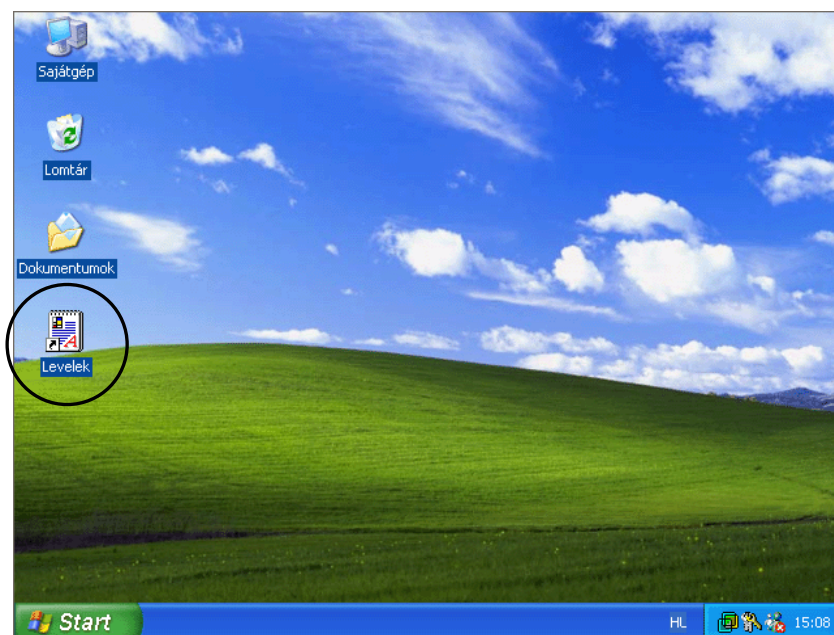
A tallózás eredményeként a kiválasztott program neve és útvonala megjelenik az **Adja meg az elem helyét** mezőben.



A **Tovább** gombra kattintva a parancsikon nevét adhatjuk meg.



A művelet befejezéséhez használjuk a panel **Befejezés** gombját. Ekkor a létrehozott parancsikon megjelenik az Asztalon.



A képernyőn létrehozott parancsikonokat legegyszerűbben a DELETE billentyű segítségével törölhetjük. A parancsikonok törlését a gyorsmenü **Törlés** parancsával is elvégezhetjük.



Operációs rendszerek – MS Windows XP

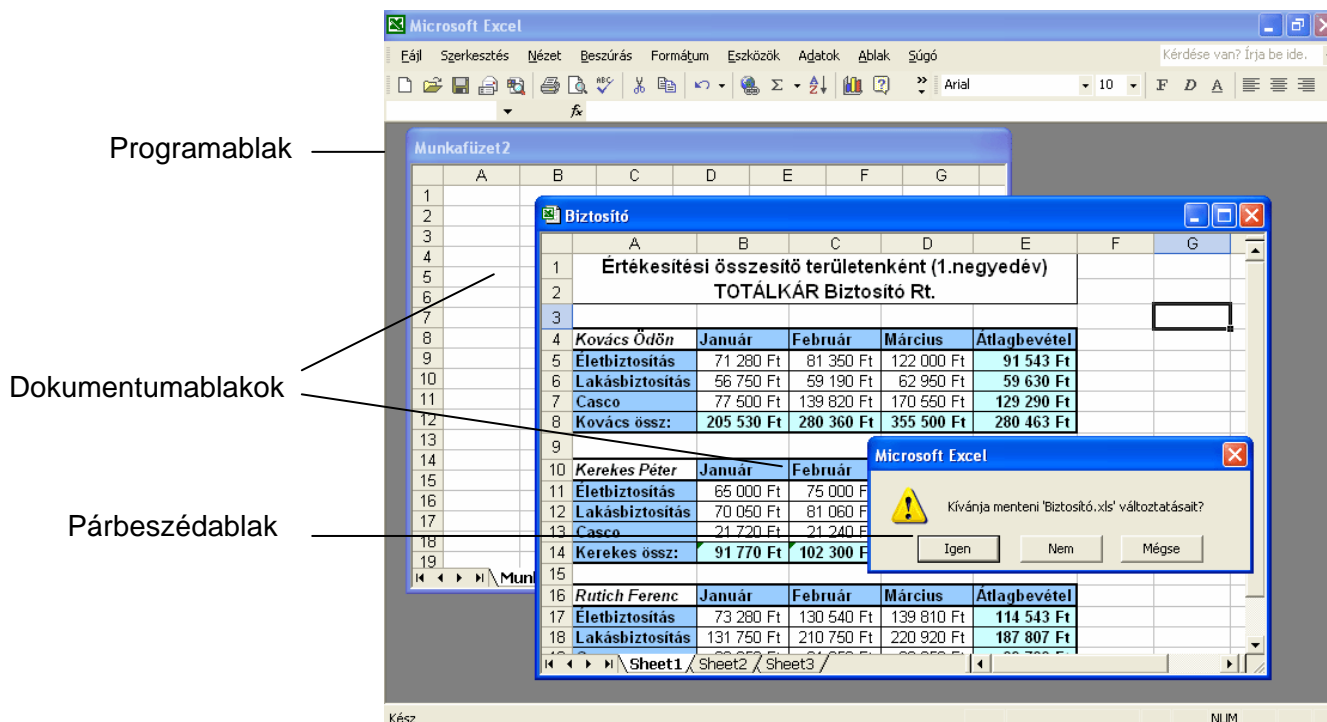
MUNKA AZ ABLAKOKKAL

Az ablakok a Windows rendszer alapelemei. Minden elindított program, bevitt adat vagy eredmény valamilyen ablakban jelenik meg a képernyőn.

ABLAKOK TÍPUSAI

Az ablak nem más, mint egy téglalap alakú, kerettel határolt, önálló terület.

Alapvetően három ablaktípust különböztetünk meg: a programablakot, a dokumentumablakot, valamint a párbeszédablakot. Ez utóbbit párbeszéd panelnek is nevezzük.



Programablak

Dokumentumablakok

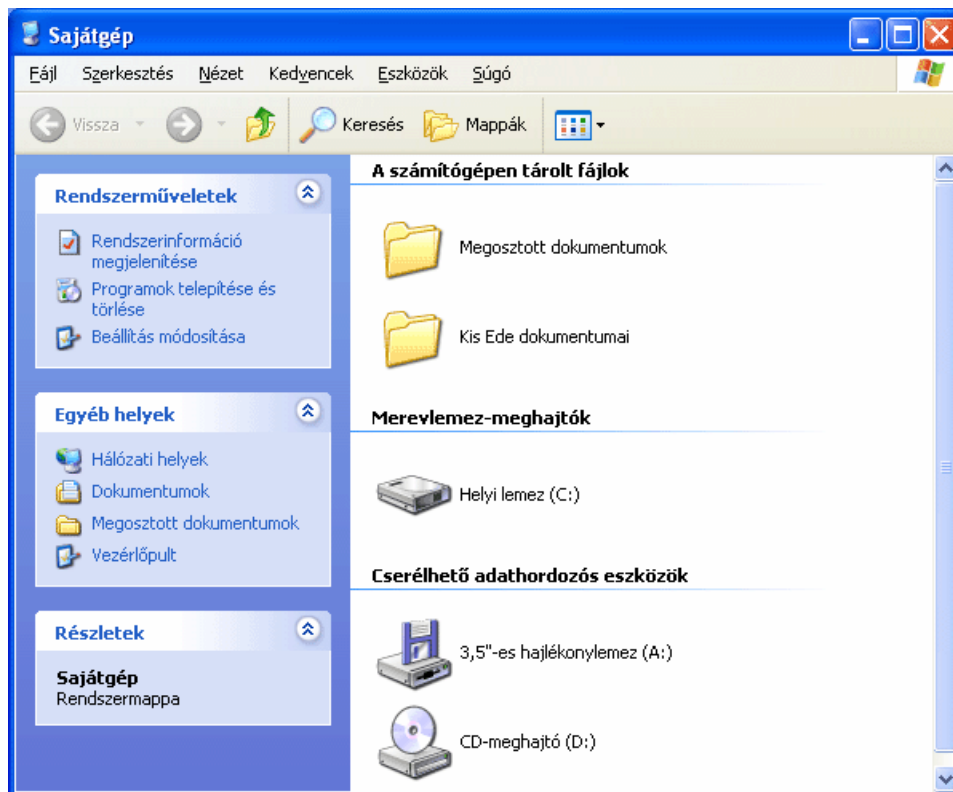
Párbeszédablak

A **programablak** olyan önálló menüvel rendelkező ablak, amelyben egy program vagy alkalmazás fut.

A **dokumentumablakok** olyan önálló menüvel nem rendelkező ablakok, amelyek általában egy programablakon belül helyezkednek el, és a programmal készített adatokat tartalmazzák. A dokumentumablakok közül mindig csak egy aktív, és a dokumentumablakok csak a programablakon belül méretezhetők. Az egy időben megnyitható ablakok számát csak számítógépünk memóriakapacitása korlátozza.

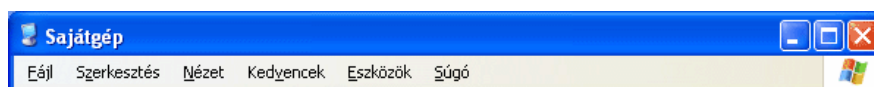
A **párbeszédablakok**, más néven párbeszéd panelek segítségével a program egyes funkcióihoz további információkat adhatunk meg, állíthatunk be. A párbeszéd panelekkel részletesebben a későbbiekben foglalkozunk.

Tekintsük most át az ablakok legfontosabb részeit és tulajdonságait!



CÍMKE A címke elsődleges funkciója az ablak nevének és tartalmának jelölése. Ez a sáv tartalmazza az ablakvezérlő gombokat is. Az ablakot a címkéjénél fogva a Fogd és vidd módszerrel, azaz az egérrel új helyre húzva áthelyezhetjük a képernyőn.

**MINIMÁLIS
MÉRET GOMB**



Ha egy ablakkal átmenetileg nem dolgozunk, és zavar a többi ablakkal végzett munkánkban, a **Minimális méret** gombra kattintva „lecsúsztat-hatjuk” a Tálcára, ahol az ablakot szimbolizáló alkalmazásikon látható. Ezt az állapotot nevezzük az ablak minimális méretének.



A minimális méretűre zsugorított ablakok nem foglalnak el jelentősen kevesebb helyet a memóriában, és a bennük futó program működése sem szakad meg. Például egy CD-lejátszó program segítségével úgy is hallgathatunk zenét, hogy közben a lejátszóprogram ablakát minimalizáljuk.

A minimalizált ablak előző méretének visszaállításához kattintsunk a Tálcán az ablak címkéjére.



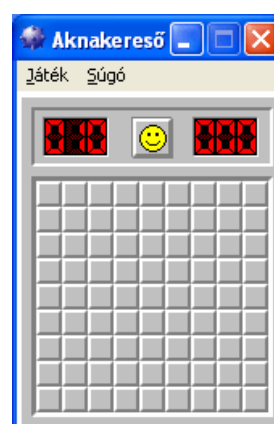
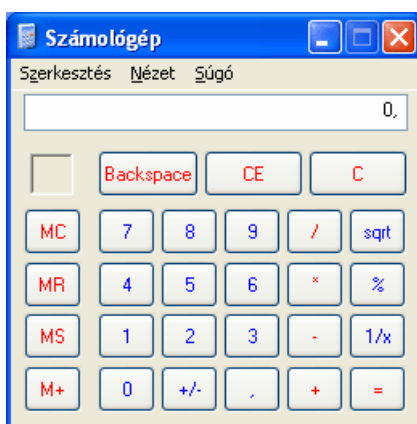
Operációs rendszerek – MS Windows XP

TELJES MÉRET GOMB



A **Teljes méret** gomb használatakor az ablak a lehető legnagyobb méretűre nyílik ki a képernyőn. Ez az esetek többségében a teljes képernyőt betöltő nagyságot jelenti. Ezt a funkciót használva a sok információt tartalmazó ablakok áttekinthetőbbé tehetők. Például egy szövegszerkesztő programmal akkor tudunk a legkényelmesebben dolgozni, ha az általunk szerkesztett dokumentum legnagyobb részét egyszerre láthatjuk a képernyőn.

Vannak olyan kötött méretű ablakok, amelyek nem nagyíthatók teljes méretűre, ilyen például a **Számológép** vagy az **Aknakereső** játék ablaka.



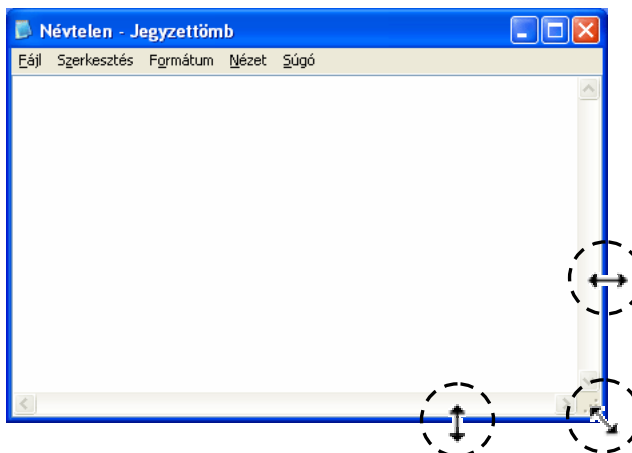
ELŐZŐ MÉRET GOMB



A teljes méretű ablakoknál a **Teljes méret** vezérlőgomb helyén az **Előző méret** gomb látható. Az ablak ennek segítségével állítható vissza a felnagyítást megelőző méretére.

ABLAKOK MÉRETEZÉSE EGÉRREL

Egy ablakot tetszés szerinti méretűre állíthatunk az egér húzásával is. Amikor az egérrel az ablak szegélyére mutatunk, az egér alakja vízszintesen, függőlegesen vagy átlósan mutató kétirányú fekete nyílá válik, ezzel jelezve az átméretezés lehetséges irányait.



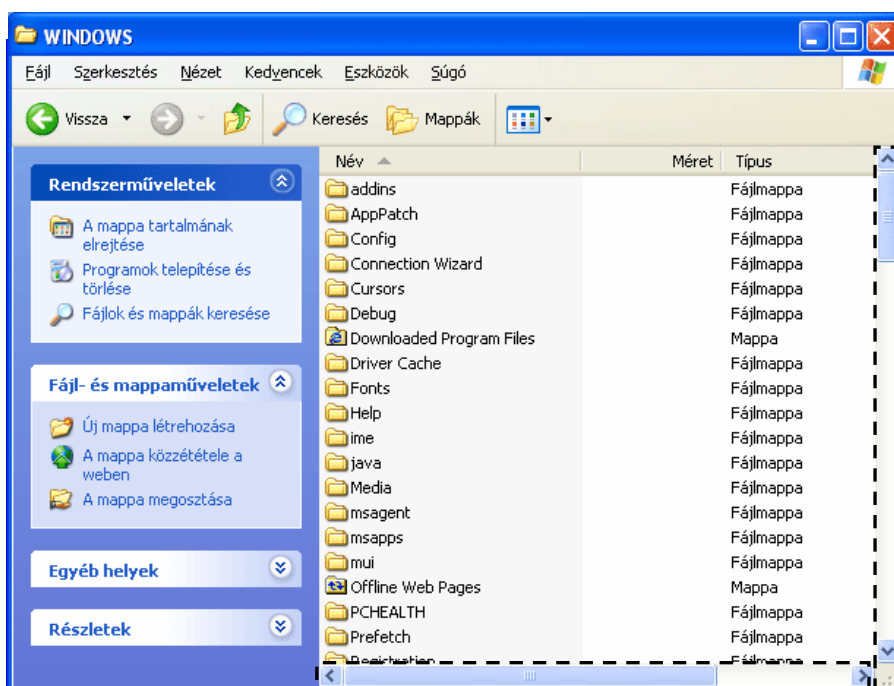


Oldalainál fogva csak függőleges vagy vízszintes irányban, a sarkoknál fogva tetszőleges irányban méretezhetjük át az ablakot.

TIPP

Az ablakokat nem érdemes a szegélyek megfogásával túlságosan kis- vagy nagy-méretűre állítani, helyettük használjuk inkább a **Minimális méret** vagy **Teljes méret** gombokat, illetve a Tálcán az ablak címkéjéhez tartozó helyi menü parancsait.

GÖRDÍTŐSÁV Ha egy ablak tartalma nem fér el annak látható területén belül, az ablak jobb és alsó szélén úgynevezett gördítősávok jelennek meg.



A gördítősávon elhelyezkedő két nyíl közötti szürke terület az ablakban lévő információk teljes kiterjedését szimbolizálja.

A gördítődoboz (más nevén csúszka) méretéből és helyzetéből az ablakban látható adatok – a teljes adathalmazhoz viszonyított – mennyiségére és pozíciójára következtethetünk.

Az ablak további tartalmának megtekintéséhez meg kell változtatnunk a csúszka helyzetét a gördítőnyilakra kattintva, vagy a csúszka Fogd és vidd módszerrel való húzásával. A nyilak és a csúszka közötti kattintással egy „ablaknyit” lapozhatunk.



Operációs rendszerek – MS Windows XP

BEZÁRÁS GOMB A **Bezárás** gomb használatakor az adott ablakban működő program futása megszakad, az ablak eltűnik a képernyőről és tartalma törlődik a memóriából. Amikor egy ablakra már nincs szükségünk, érdemes azt bezárni a rendszer erőforrásainak felszabadítása érdekében.

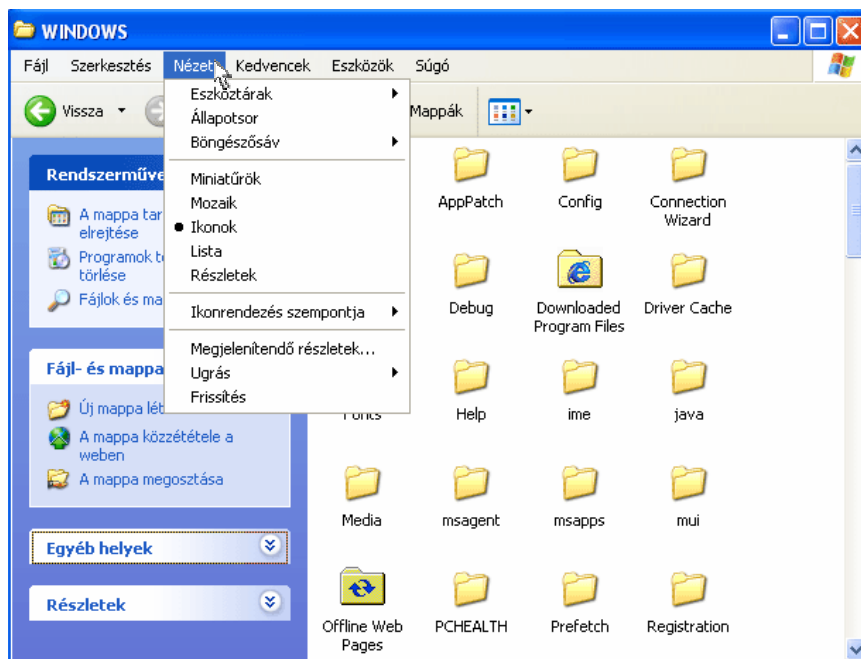
Egy ablak bezárásakor a programok szükség esetén felajánlják, hogy adatainkat háttértárra mentjük, tehát nem kell aggódnunk, hogy egy program véletlen bezárásával a munkánk odavész. Amennyiben adatainkat nem mentjük valamilyen háttértárra, azok az ablak bezárása után véglegesen elvesznek.

TIPP

Bár a Windows elméletileg korlátlan számú ablak megnyitását teszi lehetővé, ajánlatos az idővel feleslegessé vált ablakokat bezárni, a gyorsabb, áttekinthetőbb munka érdekében.

Az aktív ablak az ALT+F4 billentyűkombináció segítségével is bezárható.

MENÜK A legtöbb program szolgáltatásai az ablak címkéje alatt látható menüsor segítségével érhetők el. Az egyes menük kategóriák szerint csoportosított, különféle menüpontokat – parancsokat és beállítási lehetőségeket – tartalmaznak. Például a **Fájl** menü általában a fájlokkal, a **Nézet** menü a megjelenítéssel kapcsolatos parancsokat tartalmazza.

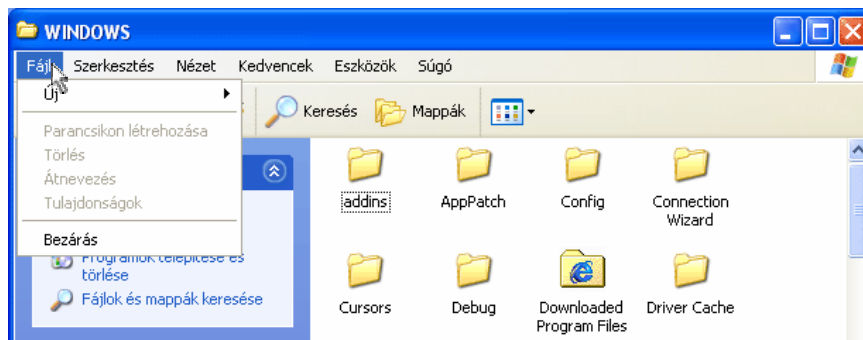


Egy menüpontra kattintva megjelenik a hozzá tartozó parancsok listája. A menüből legegyszerűbben az ESC billentyű leütésével, vagy az ablak valamely üres területére kattintva léphetünk ki.

A menüt a billentyűzet segítségével is használhatjuk, ha az ALT gomb nyomva tartása mellett leütjük a kinyitni kívánt menüpont nevében szereplő aláhúzott betűt.



Nem minden helyzetben használhatjuk az összes parancsot és beállítási lehetőséget. Amely menüpont nem használható, halványabb színben jelenik meg a listában, ezt inaktív állapotnak nevezzük.



MUNKA TÖBB ABLAKKAL

Munkánk során gyakran egyszerre több programmal dolgozunk. Minden program külön ablakban működik. Azt az ablakot, amelyben éppen dolgozunk, aktív ablaknak nevezzük. A Windowsban mindig csak egy ablak lehet aktív, valamennyi általunk elvégzett művelet alaphelyzetben erre az ablakra érvényes. A többi nyitott ablak inaktív állapotban van, de a bennük futó alkalmazások működése nem szakad meg. Például amíg egy inaktív ablakban könyvelőprogramunk hosszú listák nyomtatását végzi, addig egy másik (aktív) ablakban levelet írhatunk.

Az aktív és inaktív ablakok címsora mindig eltérő színű.

Aktív címsor



Inaktív címsor



A Tálcán minden, a felhasználó által megnyitott program címkéje szerepel. Egy program ablakát a megfelelő ikonra kattintva aktiválhatjuk legegyszerűbben. Ha az aktiválni kívánt ablak nincs takarásban a képernyőn, elegendő az egérrel annak – egy lehetőleg üres – területén belül kattintanunk.

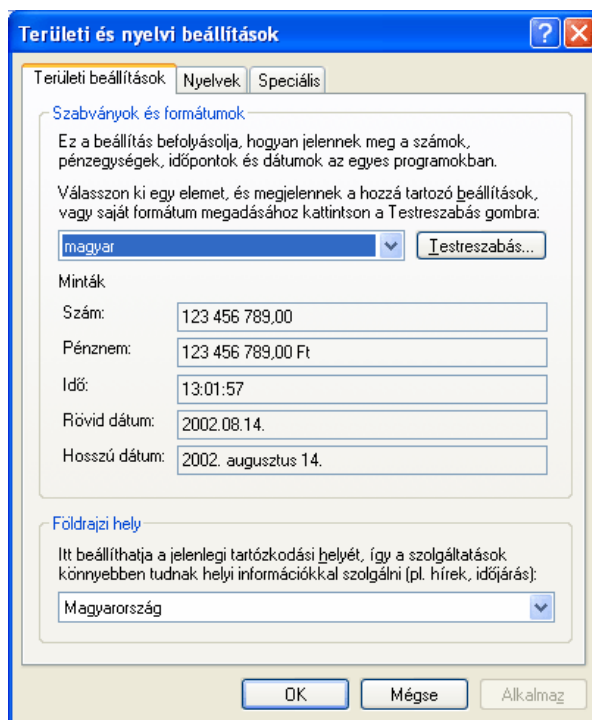
TIPP

Az ablakok között az ALT+TAB billentyűvel is váltogathatunk. Az ALT billentyű folyamatos nyomva tartása közben a TAB billentyűvel lépegethetünk a képernyő közepén megjelenő, futó programjainkat szimbolizáló ikonok között.



PÁRBESZÉD PANELEK

Az ablak egy speciális formája a párbeszéd panel, amely az adatok bevitelére szolgál. A párbeszéd panelek nem minimalizálhatók, és nem méretezhetők át. A legtöbb programban, amíg a párbeszéd panel a képernyőn van, nem végezhetünk más műveletet.




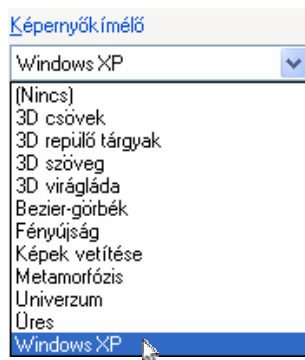
SZÖVEGES BEVITELI MEZŐ

A szöveges beviteli mezőben a billentyűzet segítségével vihetjük be az adatokat. Szerkesztési lehetőségeink általában egy sorra – és gyakran maximált számú karakter bevitelére – korlátozódnak, de találkozhattunk hosszabb szöveg fogadására alkalmas, többsoros szöveges beviteli mezővel is.

Számítógép leírása:

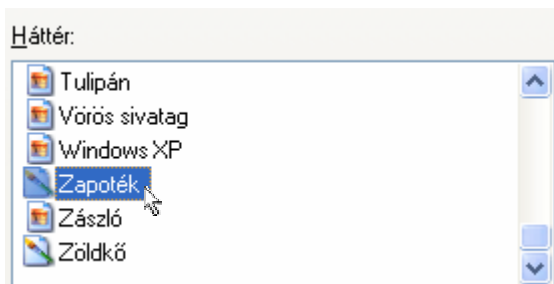
LEGÖRDÜLŐ LISTA

A legördülő listában előre definiált választási lehetőségeket találunk, melyeket a mező jobb szélén látható  gombra kattintva jeleníthetünk meg. Egyes esetekben a felkínált lehetőségeken kívül a szöveges beviteli mezőhöz hasonlóan egyéni értékeket is megadhatunk.

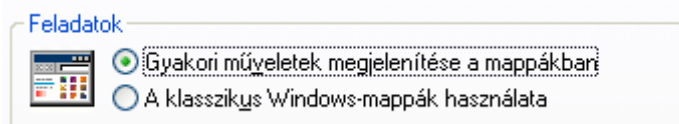




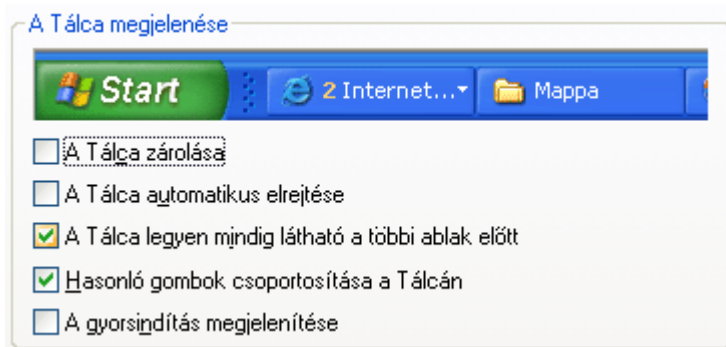
LISTAMEZŐ A listamező előre definiált választási lehetőségek halmazát tartalmazza. A mező értékét egy, vagy adott esetben több elem kiválasztásával állíthatjuk be.



RÁDIÓGOMB A rádiógomb, vagy más néven választókapcsoló segítségével több, egymást kizáró lehetőség közül választhatunk egyet. A rádiógombok mindig csoportosan fordulnak elő a párbeszéd paneleken. Minden egyes csoportnak csak egyetlen bekapcsolt eleme lehet.



JELÖLŐNÉGYZET A jelölőnégyzet általában a többtől független választási lehetőséget kínál. A jelölőnégyzet bekapcsolt állapotát , kikapcsolt állapotát jelöli. Egy csoportban több jelölőnégyzetet is bekapcsolhatunk.



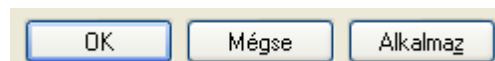
GOMB A gombokra kattintva a hozzájuk tartozó parancs vagy műveletsor végrehajtását kezdeményezhetjük. A legjellemzőbbek például az **Igen**, **Nem**, **OK**, **Mégse** és **Alkalmaz** gombok.

Az **Igen**, **OK**, valamint **Alkalmaz** gombok segítségével elfogadhatjuk a párbeszéd panel beállításait. Az **OK** és **Alkalmaz** gombok közötti lényeges különbség, hogy az **OK** gomb használatakor a beállítások jóváhagyásával a párbeszéd panel ablaka is bezáródik. Az **Alkalmaz** gombbal csak a beállításokat hagyjuk jóvá, a párbeszéd panel ablaka nyitva marad.

A **Nem** gomb használatával elvethetjük a paneleken végzett beállításokat.

Operációs rendszerek – **MS Windows XP**

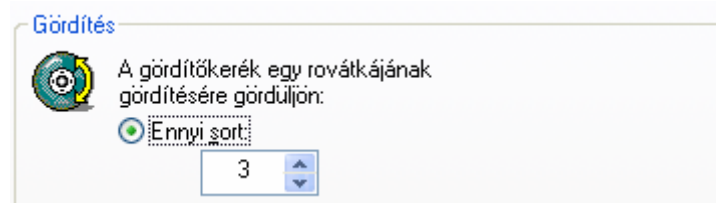
A **Mégse** gombbal a beállítások elvetésén túl egyúttal kilépünk az aktuális párbeszéd panelből.



FÜLEK A fülök a párbeszéd panelek különböző kategóriába sorolt elemeit választják szét a hagyományos kartotékokhoz hasonlóan. Ezzel a sok beállítást tartalmazó párbeszéd panelek áttekinthetőbbé válnak. Annak ellenére, hogy a képernyőn egyszerre csak egy fül tartalmát láthatjuk, jóváhagyáskor a programok mindig figyelembe veszik az összes beállítást.



LÉPTETHETŐ MEZŐ A léptethető mező általában számadatok bevitelére szolgál. Tartalmát begépeléssel, vagy a mező jobb szélén lévő nyilacskákra kattintva változtathatjuk.

**A TÁLCA ÉS A
START MENÜ
HASZNÁLATA**

A Tálca alaphelyzetben az Asztal alsó szélén elhelyezkedő sáv, amely a Fogd és vidd módszer segítségével a Asztal bármely széléhez igazítható. Segítségével könnyedén válogathatunk működő programjaink között, továbbá hozzáférhetünk a programok indítását, valamint a Windows alapbeállításait tartalmazó **Start** menühez.




A Tálca jobb szélén láthatjuk a gépünk belső órája által mért aktuális időt. Ha az időt jelző számokra toljuk az egérmutatót, akkor néhány másodperc múlva a dátum is megjelenik. Az óra mellett a billentyűzet nyelvi kiosztását jelző rövidítés olvasható.

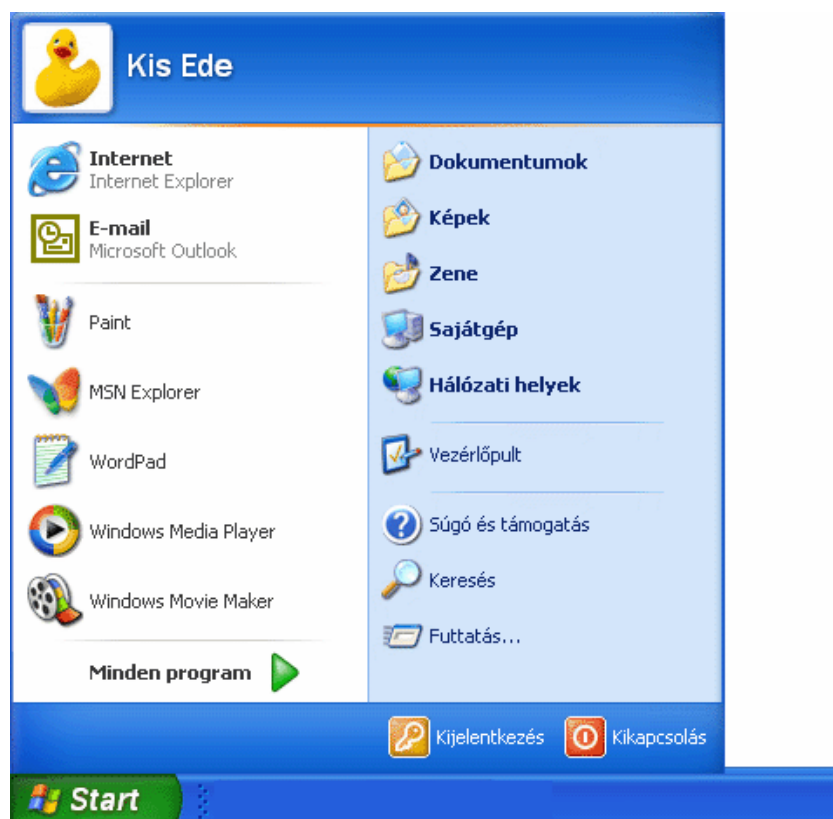


A Tálcán található „**Start**” feliratú gomb segítségével a **Start** menüt jeleníthetjük meg. Itt hierarchikus struktúrába szervezve találjuk futtatható programjaink listáját, valamint az elérhető további parancsokat és beállítási lehetőségeket. A **Start** menünek fontos szerepe van a Windows használatában. Segítségével elindíthatjuk programjainkat, módosíthatjuk az alapbeállításokat, és kiléphetünk a rendszerből.

TIPP

Ha az Ön billentyűzetén van  (Windows) emblémával jelölt gomb, a **Start** menüt ennek lenyomásával is elérheti. Amennyiben nincs a billentyűzeten ilyen gomb, használhatja a CTRL+ESC billentyűkombinációt is.

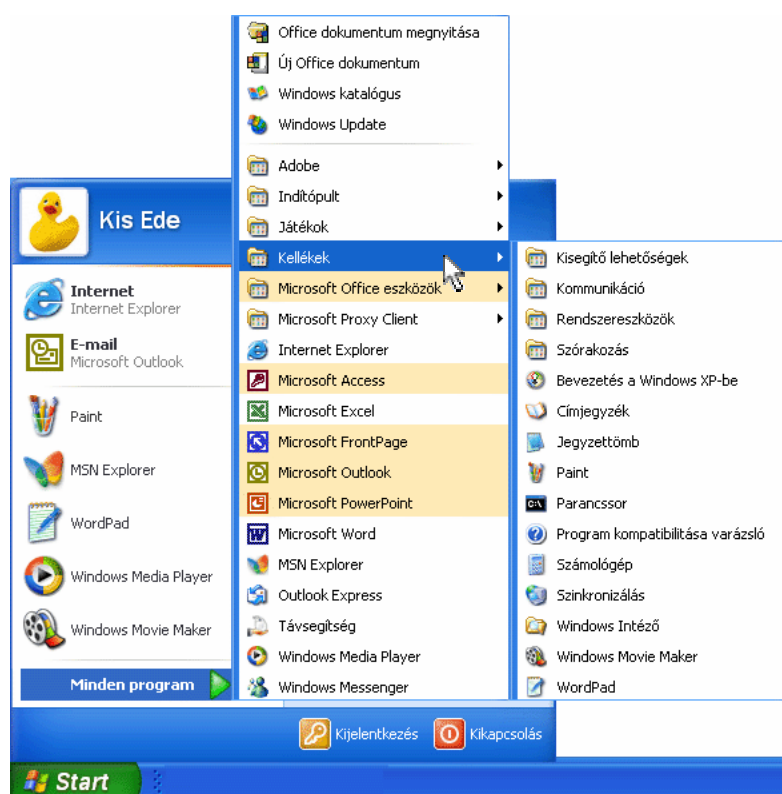
A **Start** menü bal oldali listájában a leggyakrabban használt programok ikonjai találhatók, amely lista a programok használatától függően állandóan változik. A jobb oldali listában az általánosan használt mappák és a gyakran használt parancsok találhatók. A jobb oldali lista tartalma állandó. A **Start** menü legfelső sorában a felhasználó neve és beállított képe szerepel.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

A **Minden program** almenü funkciójuk alapján csoportosítva tartalmazza az elérhető programok listáját. Az egyes menüpontokban újabb almenüket találhatunk, amelyeket gyakran programcsoportoknak hívnak.



Az almenük jelölése általában egy sárga mappát és ablakot ábrázoló ikon, valamint az elnevezések után megjelenő jobbra mutató fekete háromszög. A könnyebb megkülönböztethetőség kedvéért az egyes programoknak és parancsoknak saját, az almenük jelölésétől eltérő ikonjai vannak.

Egy almenü tartalmának megtekintéséhez mutassunk a kívánt menüpontra, és kattintsunk az egér bal gombjával, vagy várakozzunk néhány másodpercet, amíg a hozzá tartozó elemek listája automatikusan megjelenik. Amennyiben az egeret elhúzzuk az almenüről, a menü tartalma néhány másodperc múlva eltűnik.

Az egyes programcsoportok elemeinek sorrendjét a Fogd és vidd módszerrel megváltoztathatjuk. Mutassunk az egérrel a programcsoport valamelyik elemére, majd a bal gomb nyomva tartása mellett húzzuk az elemet felfelé vagy lefelé.

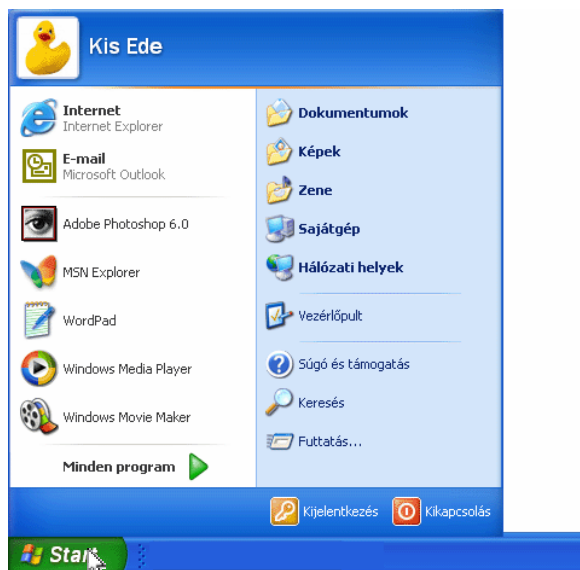
Az elemek betűrendbe rendezéséhez kattintsunk az egér jobb gombjával a programcsoport bármely elemére, és válasszuk a gyorsmenü **Név szerinti rendezés** parancsát.

A menükben lévő valamely program indításához mutassunk a kívánt program nevére vagy ikonjára, és kattintsuk az egér bal gombjával.

A START MENÜ ELEMELI

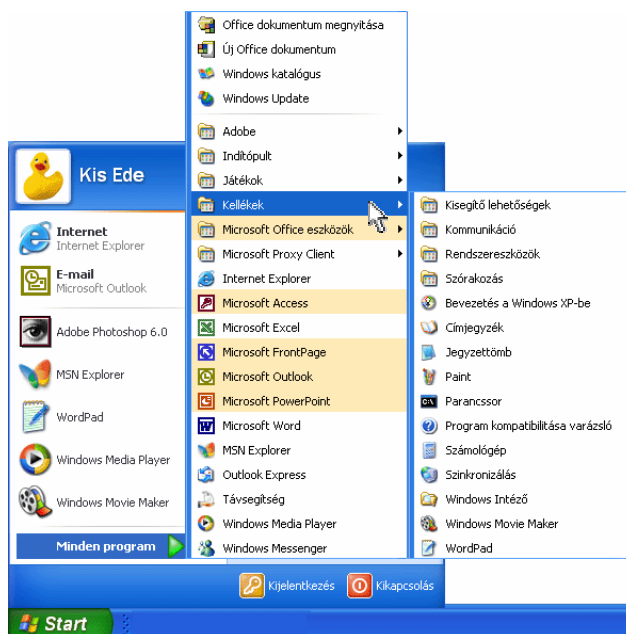
A **Start** menü kulcsszerepet tölt be a Windows XP Home Edition használatában, mivel itt találjuk futtatható programjaink listáját, és a rendszerünk konfigurálásához szükséges eszközöket.

Az alábbiakban a **Start** menü legfontosabb elemeivel ismerkedünk meg.



MINDEN PROGRAM

A **Start** menü **Minden program** almenüje a közvetlenül futtatható programjaink listáját tartalmazza.



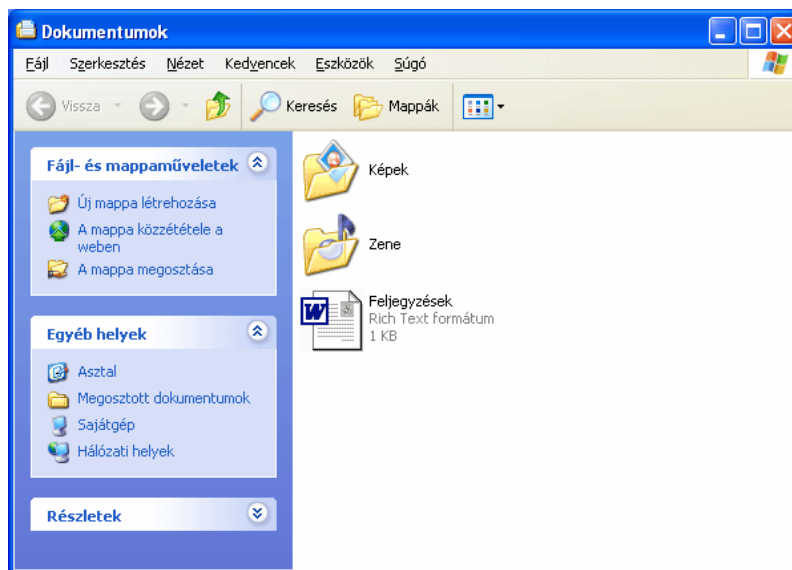
Az itt található programok listája további almenüket, más néven programcsoportokat tartalmaz. A számítógépre telepített programoktól függően azonban további programcsoportokkal is találkozhatunk.



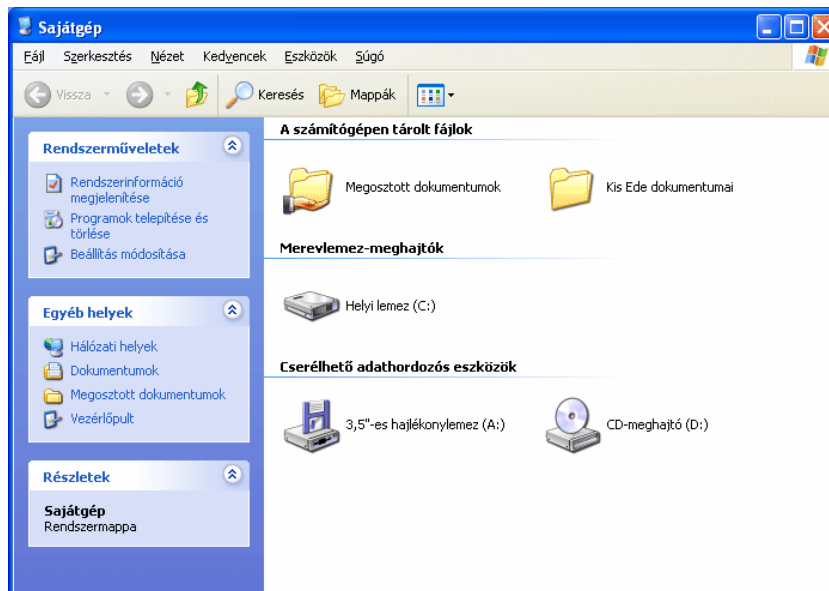
Operációs rendszerek – MS Windows XP

Az újonnan telepített programok neve a könnyebb azonosítás érdekében eltérő háttérzínnel jelenik meg.

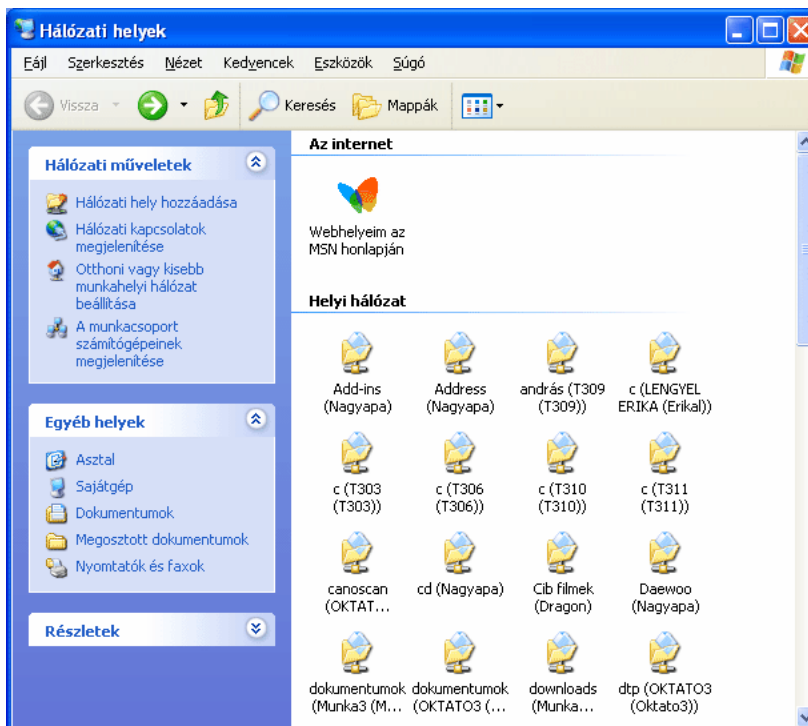
DOKUMENTUMOK A **Start** menü **Dokumentumok**, **Képek** és **Zene** parancsai a felhasználó dokumentum-, kép-, valamint hangállományainak tárolására szolgáló alapértelmezett mappákat nyitják meg.



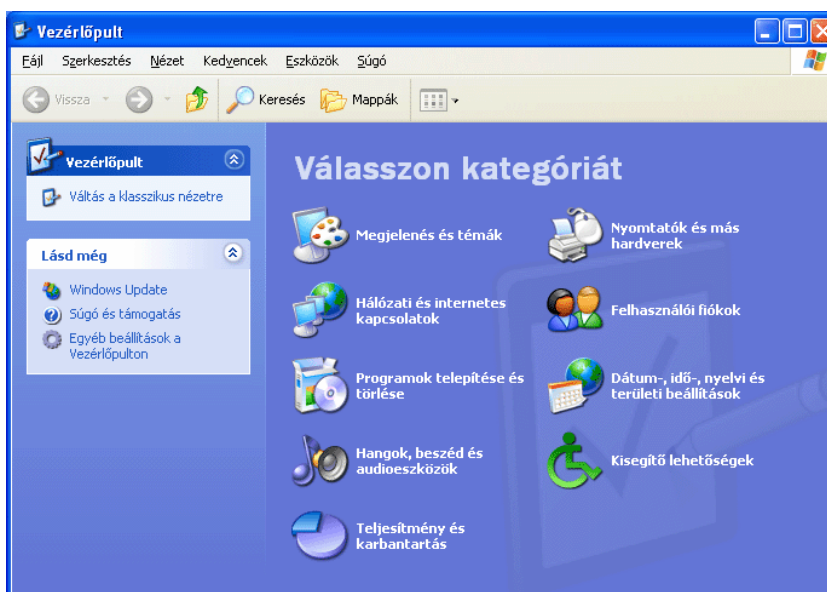
SAJÁTGÉP A **Start** menü **Sajátgép** parancsával a számítógéphez csatlakoztatott meghajtók és hardverek megjelenítésére szolgáló mappát érhetjük el.



HÁLÓZATI HELYEK A számítógép-hálózaton keresztül elérhető erőforrásokat tartalmazó mappát a **Start** menü **Hálózati helyek** parancsának segítségével nyithatjuk meg.



VEZÉRLŐPULT A Windows rendszer nagymértékben személyre szabható munkafelületet biztosít számunkra. A konfigurálási lehetőségek legnagyobb része a **Vezérlőpult** parancs segítségével megjelenített panelen található.

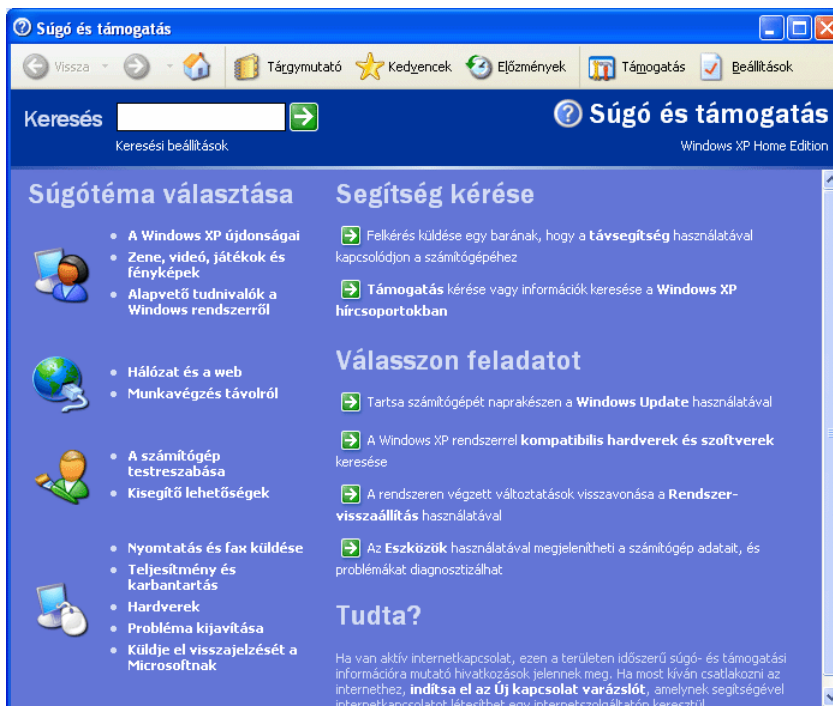




Operációs rendszerek – MS Windows XP

SÚGÓ ÉS TÁMOGATÁS

Ha elakadnánk a Windowsban végzett munkánk során, a Súgótól kérhetünk segítséget. Majdnem minden program rendelkezik saját Súgóval. A programokhoz tartozó Súgó funkciókat általában saját főmenüjük tartalmazza. A **Start** menü **Súgó és támogatás** parancsa a Windows rendszer általános használatához ad támpontokat.

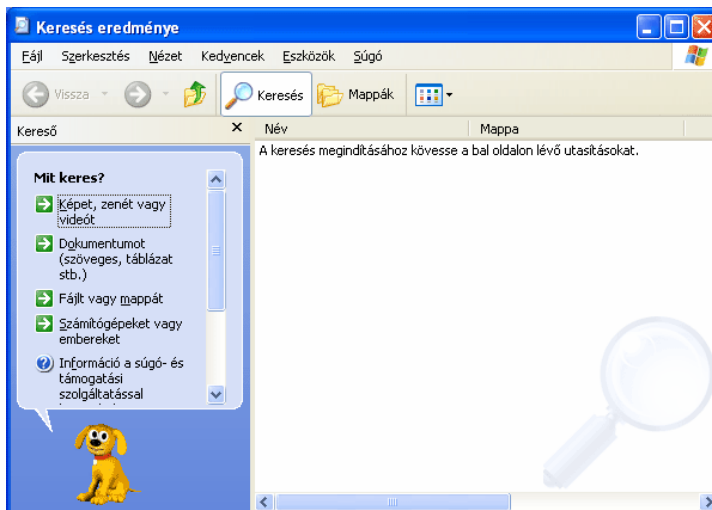


TIPP

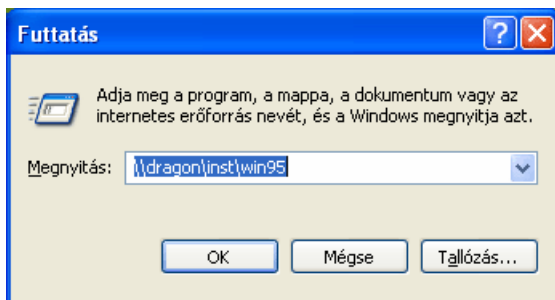
A Súgót az F1 funkcióbillentyű leütésével a legkönnyebb indítani. Ilyenkor az éppen aktuális helyzethez vagy művelethez tartozó súgótéma jelenik meg a képernyőn.

KERESÉS

A **Keresés** parancs használatával megjelenített panelen a saját vagy a hálózati háttértárakon lévő adatokat kereshetjük vissza különféle szempontok alapján.



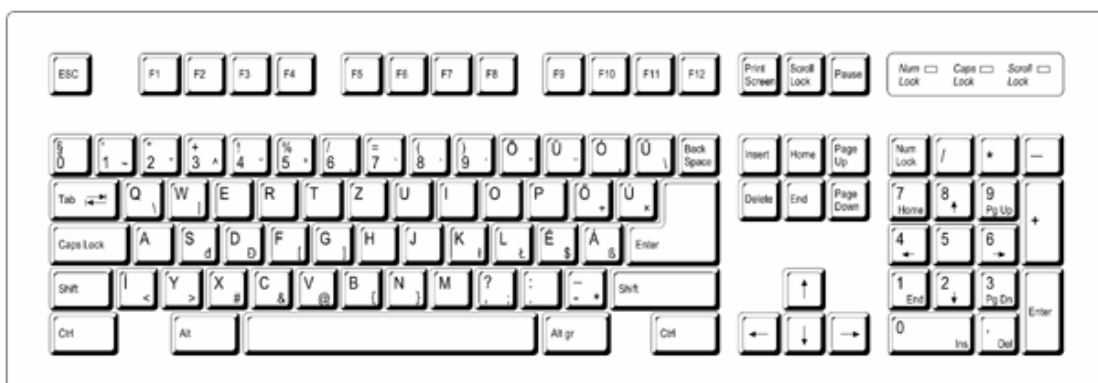
FUTTATÁS A **Futtatás** parancs segítségével olyan programokat is elindíthatunk, amelyek a **Start** menüben nem szerepelnek. Ezt a funkciót egy átlagos felhasználó ritkán használja.



KIJELENTKEZÉS, KIKAPCSOLÁS A **Kijelentkezés**, valamint a **Kikapcsolás** parancsokkal munkánk végétével kiléphetünk a Windows rendszerből, és leállíthatjuk számítógépünket.

A BILLENTYŰZET

A Windows használatában fontos szerep jut a billentyűzetnek is. A billentyűzet segítségével leírható betűket, számokat és írásjeleket együttesen karaktereknek nevezzük. A szabványos 102 gombos magyar billentyűzet kiosztását az alábbi ábrán láthatjuk. Az egyre inkább elterjedt Windowsos billentyűzet szerkezete ettől némiképp eltér.





KÓDOK A karakter a legkisebb logikai információegység. A karakter betű, szám, írásjel vagy speciális jel lehet. A PC-k karakterei 1 bájtnyi helyet foglalnak el. Mivel 1 bájton 256 különböző szám ábrázolható, ezért a PC-k karakterkészlete 256 különböző karakterből áll.

A mikrogépekben való karakteres ábrázoláshoz az **ASCII kódot (American Standard Code for Information Interchange)** használták fel.

Az ASCII kód 8 bites, de a nyolcadik biten eredetileg az adatátvitel hibamentességét felügyelő ellenőrzőjelet helyeztek el, vagyis 7 bitet használnak a jelek megkülönböztetésére. Ebből következően $2^7=128$ különböző karaktert, állapotot lehet megkülönböztetni ebben a kódrendszerben. Az első 32 karakter nem nyomtatható, úgynevezett **vezérlőkarakter**. Ezek legtöbbje sem a képernyőn, sem a nyomtatón nem jelenik meg, hanem az adott eszköz működését irányítja. A vezérlőkarakterekre általában nevükkel vagy nevük rövidítésével hivatkozhatunk. Például: BS: visszalépés (Backspace); LF: soremelés; CR: kocszi-vissza. Az első nyomtatható karakter a SPACE (szóköz) karakter.

A PC-k kódkészletének kialakításakor mind a 8 bitet felhasználták a karakterkódok tárolására, így $2^8=256$ különféle karakter definiálására nyílt lehetőség. Mivel ez a kódkészlet bővebb az eredeti ASCII kódkészletnél, kibővített ASCII kódkészletnek nevezzük.

A kódkészletet a **kódtábla** adja meg. Alapértelmezésben az MS-DOS a perifériákba épített ún. hardverkódlapokat (code page) használja. Az ASCII kódkészlet ezenkívül további ún. előkészített kódlapokkal (prepared page) is rendelkezik, amelyeket külön számmal is megjelöltek.

Az operációs rendszerek által leggyakrabban használt kódlapok a következők:

437 USA	861 Izlandi
850 Többnyelvű Latin I	863 Kanadai angol
852 Szláv Latin II	865 Északi
855 Cirill Orosz	866 Orosz
857 Török	869 Újgörög
860 Portugál	

Magyarországon a 852-es kódlapot használjuk.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
0	█	⓪	Ⓛ	Ⓜ	Ⓝ	Ⓟ	Ⓡ	Ⓢ	Ⓣ	Ⓥ	Ⓦ	Ⓧ	Ⓨ	Ⓩ	ⓐ	ⓑ
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	▶	◀	‡	!!	¶	§	■	‡	↑	↓	→	←	↳	↵	▲	▼
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
2		!	"	#	\$	%	&	'	()	*	+	,	-	.	/
	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
3	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?
	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
4	0	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
5	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	[\]	^	_
	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95
6	`	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111
7	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	{		}	~	◊
	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127
8	ç	ü	é	â	ä	à	â	ç	ê	ë	è	ï	î	ì	ñ	ÿ
	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143
9	é	æ	œ	ô	ö	ò	û	ù	ÿ	ö	ü	ç	£	¥	℞	ƒ
	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159
A	á	í	ó	ú	ñ	ñ	º	º	¿	¿	½	¾	¡	«	»	
	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175
B	☼	☽	☿	♁	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂
	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191
C	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ
	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207
D	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ	ˆ
	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223
E	α	β	Γ	Π	Σ	σ	μ	τ	θ	θ	Ω	δ	∞	∞	€	π
	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239
F	≡	±	≥	≤	ƒ	J	÷	≈	°	-	-	√	°	z	ı	█
	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255

Teljes 852-es ASCII kódtábla

GÉPELÉS A billentyűzetet egy írógéphez hasonlóan használhatjuk. A betűk, számok vagy írásjelek beviteléhez egyszerűen le kell ütnünk a megfelelő billentyűket. Az írásjelek a villogó, függőleges, vonal alakú kurzor által jelzett pozícióban jelennek meg.

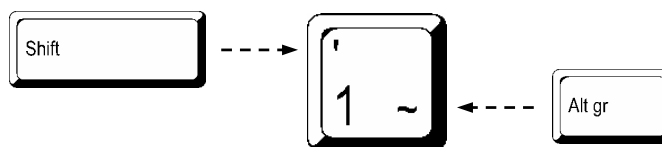
A nagybetűk, valamint a billentyűk felső szélén lévő jelek írásához valamelyik SHIFT váltóbillentyű nyomva tartása közben kell leütnünk a kívánt írásjelet tartalmazó billentyűt. A nagybetűs írásmód rögzítéséhez a CAPS LOCK billentyűt használhatjuk, amelynek bekapcsolt állapotát a Caps Lock feliratú lámpa jelzi a billentyűzeten. Ez az üzemmód csak a betűk leírására érvényes, a számok és írásjelek bevitelének módja változatlan marad. A nagybetűs üzemmódból a CAPS LOCK újbóli leütésével léphetünk ki.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

Néhány billentyű jobb alsó sarkában harmadik írásjelet is találhatunk. Ezek beírásához az ALT GR billentyűt kell nyomva tartanunk, miközben leütjük a kívánt billentyűt.



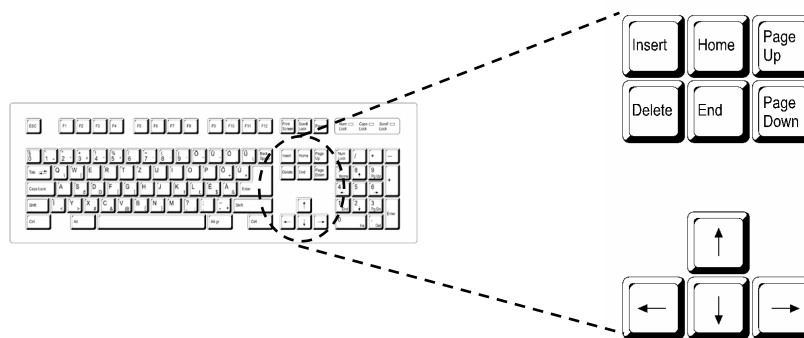
Gépelés közben bármikor új sorba léphetünk az ENTER billentyű segítségével, de leütése egy párbeszéd panel esetén az adatbevitel befejezését is jelentheti.

KÜLÖNLEGES VÁLTÓ- BILLENTYŰK

A CTRL (Kontrol) és az ALT billentyűk is váltógombként működnek, de nem a billentyűkön lévő írásjelek bevitelére, hanem az egyes programok bizonyos funkcióinak vagy parancsainak aktivizálására szolgálnak. Például a magyar nyelvű Word szövegszerkesztőben a dőlt betűs írásmód bekapcsolásához a CTRL+D billentyűkombinációt kell lenyomnunk.

KURZOR- MOZGATÓ BILLENTYŰK

Szövegbevitel közben a kurzor pozíciójának megváltoztatására az úgynevezett kurzormozgató billentyűket használhatjuk. A szövegben jobbra, balra, felfelé és lefelé a kurzorléptető nyilakkal mozoghatunk.



A legtöbb programban lehetőségünk van szavanként ugrani a CTRL és a ← vagy → billentyűk leütésével.

A kurzor mozgását meggyorsíthatjuk a HOME és az END billentyűkkel, amelyekkel a sor elejére vagy végére ugorhatunk. A CTRL+HOME vagy CTRL+END billentyűkombinációkkal a teljes szöveg legelejére vagy legvégére állhatunk. Egy hosszú szövegben a PAGE UP és a PAGE DOWN gombokkal léphetünk egy képernyőterületnyivel felfebb vagy lejjebb.

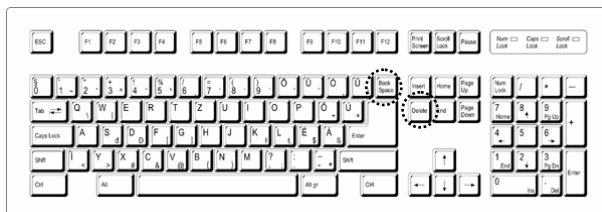
A kurzort minden esetben csak a begépelte szöveg határain belül mozgathatjuk.



Párbeszéd panelek beviteli mezői között a TAB (tabulátor) billentyű leütésével mozgathatjuk legkönnyebben a kurzort. A TAB-bal a következő, míg a SHIFT+TAB leütésével az előző beviteli mezőre ugorhatunk.

BEGÉPELT SZÖVEG JAVÍTÁSA

Gépelési hibáinkat a hibás rész törlésével vagy a hiányzó betűk beszúrásával javíthatjuk. A kurzortól balra eső betűket a BACKSPACE, a jobbra esőket pedig a DELETE billentyűk segítségével törölhetjük.



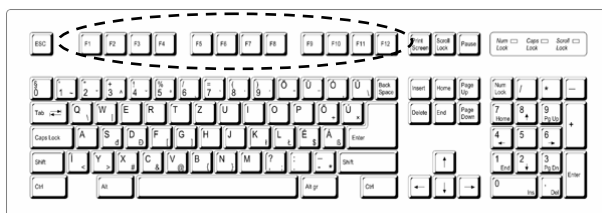
A szöveg begépelésekor általában beszúró üzemmódban dolgozunk, ami azt jelenti, hogy a leütött betűk és írásjelek a kurzor aktuális pozíciójában jelennek meg, maguk előtt tolva a további betűket. Átíró üzemmódban a beütött karakterek átírják a soron következő írásjeleket. A beszúró és átíró üzemmódok között az INSERT billentyű segítségével válthatunk. Egyes programokban csak a beszúró üzemmód működik.

ESC Egy megkezdett, de még be nem fejezett művelet megszakítására általában az ESC (Escape, ejtsd iszkép) billentyűt használhatjuk.



FUNKCIÓ-BILLENTYŰK

A billentyűzet felső sorában található F1-től F12-ig jelölt gombokat funkcióbillentyűknek nevezzük. Ezekhez a billentyűkhöz nem rendeltek előre definiált feladatokat, funkciójuk mindig az adott programtól függ. Ez alól kivétel az F1 billentyű, mely általában az aktuális program Súgójának indítására szolgál.





SCROLL LOCK A SCROLL LOCK bekapcsolásakor – amelyet az azonos nevű kontroll-lámpa is jelez – a kurzormozgató billentyűk az aktuális ablak gördítőnyilainak megfelelően működnek. A SCROLL LOCK állapotát egyes programok nem veszik figyelembe.

PRINT SCREEN A Windowsban a PRINT SCREEN leütésekor a képernyő tartalma egy ideiglenes munkaterületre, az úgynevezett Vágólapra másolódik.

PAUSE A PAUSE billentyűnek a Windowsban nincs említésre méltó funkciója. A korábbi operációs rendszereknél a programok futásának ideiglenes megállítását szolgálta.

**WINDOWS
BILLENTYŰ**



A Windowsos billentyűzeten a fenti billentyűkön kívül szerepelnek még a WINDOWS billentyűk, melyek a billentyűzeten balra az ALT, valamint jobbra az ALT GR billentyűk mellett helyezkednek el. Általában a Start menü elindítására használhatók, de egyes billentyűkkel együtt használva a Windows más funkcióját is elérhetjük segítségükkel. Például a WINDOWS+F billentyűkombinációval a Windows Keresés ablakát nyithatjuk meg.

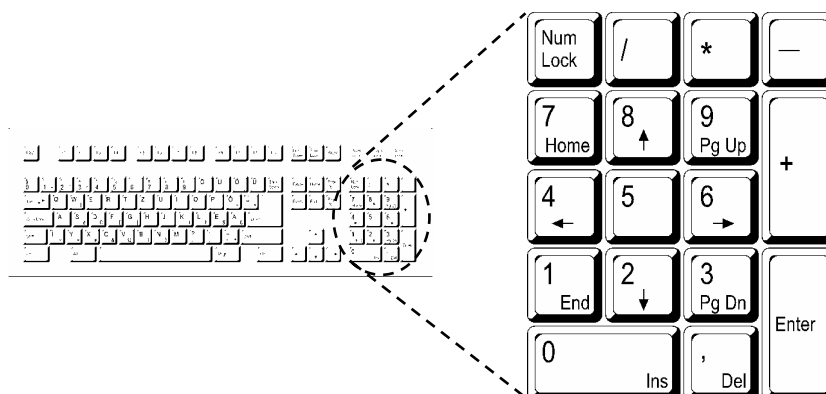
**GYORSMENÜ
BILLENTYŰ**



A Windowsos billentyűzet másik jellegzetes eleme a GYORSMENÜ billentyű. Segítségével az egér használata nélkül jeleníthető meg az aktuálisan kijelölt vagy az aktuális kurzorpozíciónál található elemhez tartozó gyorsmenü.

**NUMERIKUS
BILLENTYŰZET**

A billentyűzet jobb szélén található, jobbra számokat tartalmazó billentyűk csoportját numerikus billentyűzetnek nevezzük. Ezek a gombok NUM LOCK üzemmódban számadatok és egyszerű műveleti jelek gyors bevitelére alkalmasak. A NUM LOCK kikapcsolása után a billentyűkön feltüntetett másodlagos funkciók érvényesek.



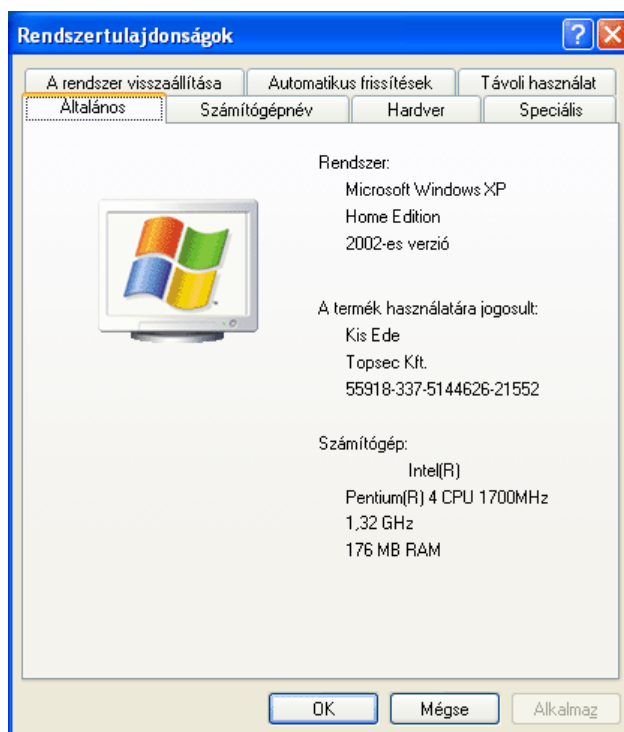
A témakörhöz kapcsolódó gyakorlófeladatok:
Feladatgyűjtemény 3., 4. feladat



ALAPVETŐ INFORMÁCIÓK ÉS TEVÉKENYSÉGEK

A SZÁMÍTÓGÉP ADATAINAK LEKÉRDEZÉSE

A számítógéppel kapcsolatos legfontosabb információkat a **Vezérlőpult Teljesítmény és karbantartás** hivatkozására, majd **A számítógéppel kapcsolatos alapvető adatok** hivatkozásra kattintva megjelenő panel **Általános** fülén tekinthetjük át. Megtudhatjuk például a processzor típusát, a számítógép memóriájának mennyiségét vagy az operációs rendszer verziószámát.

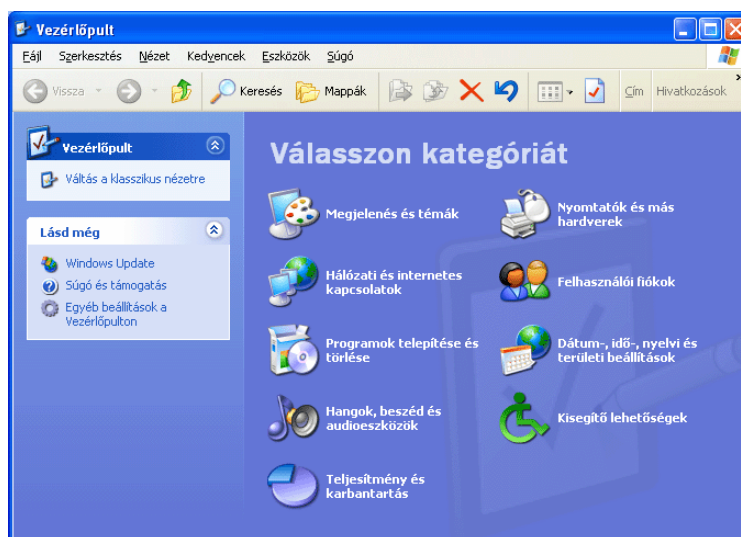




Operációs rendszerek – MS Windows XP

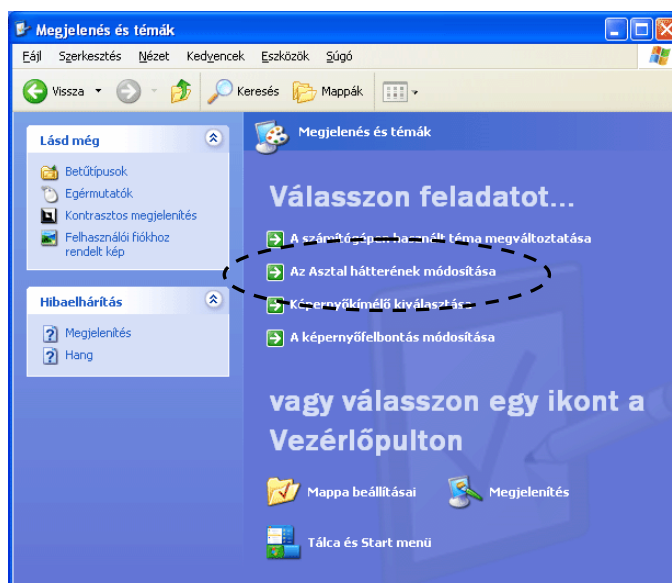
AZ ASZTAL BEÁLLÍTÁSA

A Windows XP elődeihez hasonlóan lehetővé teszi a felhasználói felület sokrétű testreszabását. Ezen beállítások nagy része a Windows **Vezérlőpult** mappáján keresztül érhető el. A **Vezérlőpult** mappa megjelenítéséhez kattintsunk a **Start** menü **Vezérlőpult** parancsára.



A **Váltás a klasszikus nézetre** linkre kattintva a korábbi verzióból ismert megjelenítést állíthatjuk be.

A Windows megjelenését nagyban befolyásolja a képernyőn megjelenő objektumok színe, és a háttérben látható kép vagy mintázat. Ezek módosításához a **Megjelenítés tulajdonságai** párbeszéd panelt használhatjuk. A párbeszéd panel megjelenítéséhez kattintsunk a **Vezérlőpult** **Megjelenítés és témák** hivatkozására, majd válasszuk **Az Asztal háttérének módosítása** hivatkozást, vagy kattintsunk az egér jobb gombjával az Asztal üres területén, és válasszuk a gyorsmenü **Tulajdonságok** parancsát.





A **Megjelenítés tulajdonságai** párbeszéd panel **Asztal** fülén a képernyő háttérében látható képet állíthatunk be. A megjelenítendő képet a panelen látható listából választhatjuk ki.



Olyan képet is beállíthatunk háttérként, amely nem szerepel a listában. Ehhez kattintsunk a **Tallózás** gombra, és a megjelenő párbeszéd panel segítségével nyissuk meg a megfelelő képet.

Megjegyzés

Háttérként csak BMP, GIF, JPG, DIB vagy PNG képek állíthatók be.

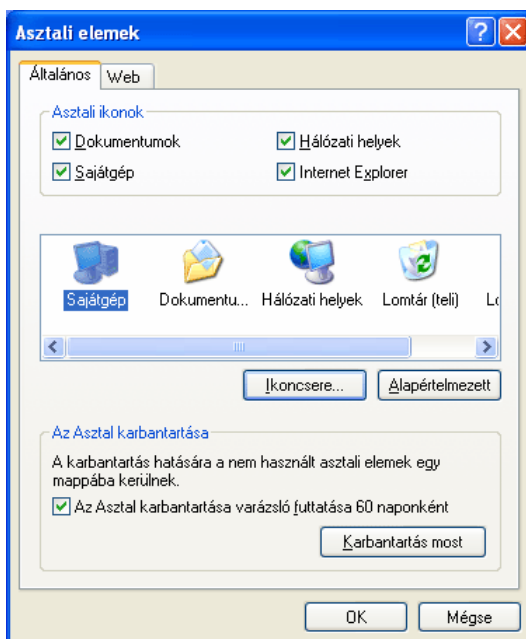
A kiválasztott képet többféle elrendezésben jeleníthetjük meg. Az elrendezések közül a **Pozíció** legördülő listában választhatjuk ki a megfelelőt.

Amennyiben a **Háttér** listában a **Nincs** elemet választjuk, a **Szín** legördülő színpaletta segítségével tetszőleges egyszínű háttérrel állíthatunk be.



Operációs rendszerek – MS Windows XP

Az asztali elemek testreszabása gombra kattintva megjelenő pane-
len lehetőségünk van az Asztal egyes elemeinek ikonját megváltoz-
tatni, illetve néhány, a megjelenítéssel kapcsolatos speciális beállítást
módosítani.



Az **Asztali ikonok** csoportban beállíthatjuk, hogy mely ikonok – alap-
helyzetben a **Sajátgép**, a **Dokumentumok**, a **Hálózati helyek** és
az **Internet Explorer** – jelenjenek meg az Asztalon. A négy fő mappa
ikonját tetszőlegesen megváltoztathatjuk. Jelöljük ki a megváltoztatni
kívánt ikont, majd kattintsunk az **Ikoncsere** gombra. A megjelenő pár-
beszéd panel **Ikonok keresése az alábbi fájlban** rovatában láthatjuk,
hogy a kiválasztott elem aktuális ikonját (ikonjait) mely fájl tartalmazza.



Amennyiben a megjelenő ikonok nem felelnek meg, másik fájlt választhatunk a **Tallózás** gomb segítségével. Az **Ikon kijelölése a listából** listában válasszuk ki az új ikont, majd kattintsunk az **OK** gombra.

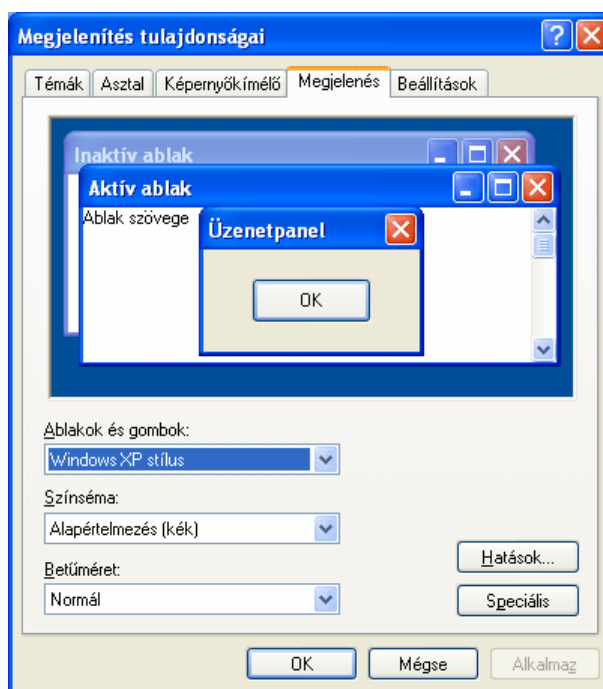
Ha az egyes elemekhez rendelt ikonokkal nem vagyunk elégetettek, az alapértelmezést visszaállíthatjuk az **Alapértelmezett** gombra kattintva.

TIPP

Általában a .EXE, .DLL és .ICO kiterjesztésű fájlok tartalmaznak ikonokat. A WINNT\SYSTEM32 mappában található SHELL32.DLL tartalmazza a legtöbb, Windowsból ismert ikont. További ikonokat ugyanebben a mappában, a MORICONS.DLL fájlban találhatunk.

A SZÍNEK ÉS BETŰTÍPUSOK TESTRESZABÁSA

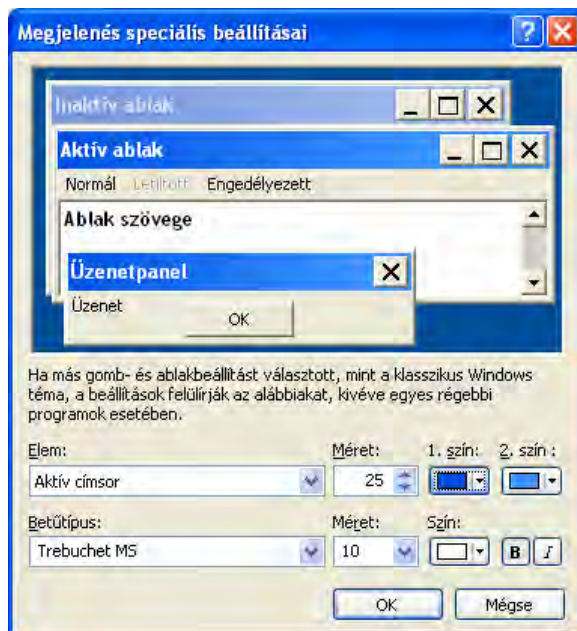
A Windows színeit és alapértelmezett betűtípusait a **Megjelenés** fülön tetszőlegesen testreszabhatjuk. A kedvünkre való összeállítást legegyszerűbb a panelen található három legördülő listából kiválasztani.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

Amennyiben nem találunk megfelelő sémát, a Windows képernyőjén megjelenő objektumok tulajdonságait egyenként is módosíthatjuk. Ehhez először kattintsunk a **Speciális** gombra.

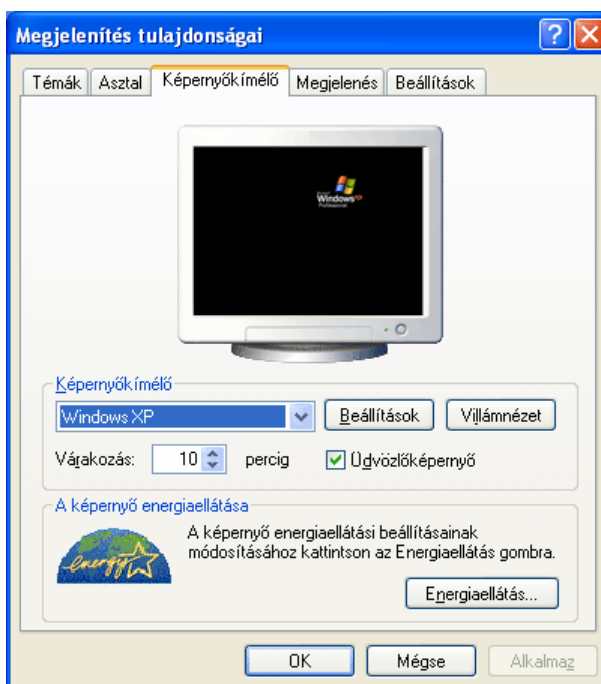


Válasszuk ki a megfelelő objektumot az **Elem** legördülő listából. Ekkor – a kiválasztott elemtől függően – aktívvá válnak a **Betűtípus**, **Méret**, **Szín** rovatok, illetve a **Félkövér** és **Dőlt** gombok, amelyeket tetszőlegesen módosíthatunk.

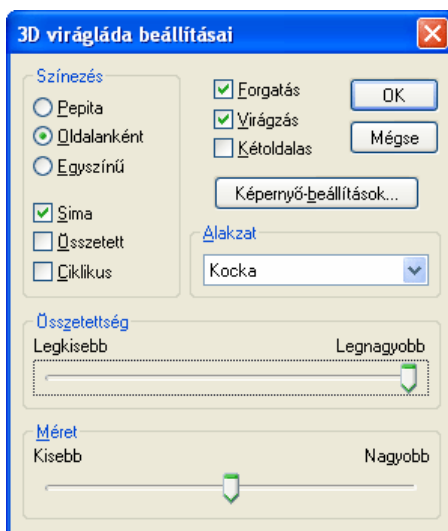
A KÉPERNYŐ- KÍMÉLŐ BEÁLLÍTÁSA

Monitorunk élettartamát megnövelhetjük, ha nem hagyjuk, hogy hosszú időn keresztül ugyanazt az állóképet jelenítse meg. Erről legegyszerűbben képernyőkímélő beállításával gondoskodhatunk. Ha számítógépünket – előre meghatározott ideig – nem használjuk, automatikusan elindul a beállított képernyőkímélő, ami állandóan változó ábrák megjelenítésével gondoskodik arról, hogy monitorunk hosszú ideig megbízhatóan működjön. Munkánkat az egér megmozdítása vagy egy billentyű leütése után zavartalanul folytathatjuk.

A képernyőkímélőt a **Megjelenítés tulajdonságai** párbeszéd panel **Képernyőkímélő** fülén állíthatjuk be.



A legördülő listából válasszuk ki a használni kívánt képernyőkímélőt, majd a **Várakozás** rovatban állítsuk be, mennyi idő elteltével induljon el, ha számítógépünket nem használjuk. Az egyes képernyőkímélők viselkedését vagy az általuk megjelenített képet a **Beállítások** gombra kattintva módosíthatjuk.



Ha az **Üdvözlőképernyő** opciót bekapcsoljuk, számítógépünk a képernyővédő elindulásakor automatikusan zárolt állapotba kerül, így az Asztal tartalmának megtekintéséhez és a munka folytatásához – a bejelentkezéshez hasonlóan – újra meg kell adnunk felhasználói nevünket és jelszavunkat.





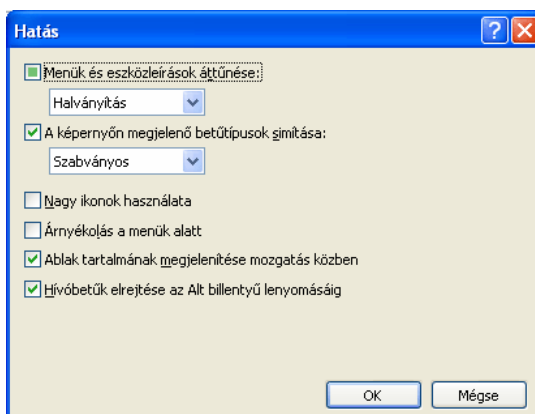
Operációs rendszerek – MS Windows XP

Ezzel megakadályozható, hogy távollétünkben esetleg más felhasználók nevünkben jogosulatlanul hozzáférjenek személyes vagy titkos adatokhoz.



SPECIÁLIS HATÁSOK BEÁLLÍTÁSA

A megjelenítéssel kapcsolatos speciális beállításokat a **Megjelenés** fül **Hatások** gombjára kattintva megjelenő párbeszéd panelen módosíthatjuk.



A **Menük és eszközeirások áttünése** jelölőnégyzet kikapcsolásával megszüntethetjük a menük megjelenésekor használt becsúszó, illetve előtűnő hatást. Ilyenkor a menük egyszerűen megjelennek a képernyőn. Az opció bekapcsolt állapota esetén egy legördülő lista segítségével kiválaszthatjuk az alkalmazni kívánt speciális hatást.

Megjegyzés

A legördülő lista 256 vagy kevesebb színű üzemmódban nem jelenik meg, ezekben az üzemmódokban csak a gördítés effektus használható.



A képernyőn megjelenő betűtípusok simítása jelölőnégyzet bekapcsolása esetén a Windows megkísérli a betűtípusok töredezettnek látszó széleit simábbnak ábrázolni közbülső, árnyalt képpontok beszúrásával. Az opció hatása elsősorban szövegszerkesztő programokban, például a Microsoft Wordben látható jól, nagyobb betűméretek alkalmazása esetén.

A **Nagy ikonok használata** jelölőnégyzet bekapcsolásával az Asztal ikonjainak méretét megduplázzhatjuk. Mivel a nagyobb ikonok megjelenítéséhez több memória szükséges, az opció bekapcsolása után a kevés memóriával rendelkező számítógépek teljesítménye csökkenhet, ugyanakkor sokkal kevesebb ikon fér el a képernyőn.

Az **Árnyékolás a menük alatt** opció bekapcsolásával a lenyíló menük árnyékot vetnek, így térbeli hatást érhetünk el.

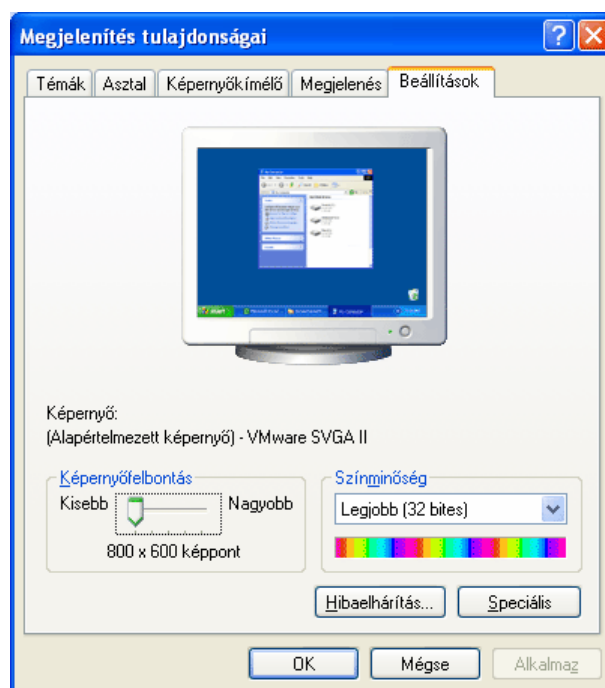
Az **Ablak tartalmának megjelenítése mozgás közben** jelölőnégyzet bekapcsolt állapotában az ablakok áthelyezése vagy átméretezése közben látható marad az ablak tartalma. Ha kikapcsoljuk ezt az opciót, átméretezés vagy mozgás közben csak az ablak körvonalát láthatjuk.

A **Hívóbetűk elrejtése az ALT billentyű lenyomásáig** jelölőnégyzet bekapcsolt állapota esetén a Windows elrejtí a menüpontok és a párbeszéd panel feliratok betűinek aláhúzással való kiemelését mindaddig, amíg az ALT billentyűt le nem nyomjuk. Az aláhúzott betűk azokat a billentyűket jelölik, amelyek az ALT billentyűvel együtt leütve az adott menüpontot vagy párbeszéd panelelemet az egér használata nélkül is elérhetővé teszik.



KÉPERNYŐ- FELBONTÁS, SZÍNMELYSÉG ÉS FRISSÍTÉSI FREKVENCIA BEÁLLÍTÁSA

A képernyő felbontásának (a képernyőn megjelenő képpontok számának) és színmélységének (az egy időben megjeleníthető színek számának) beállítását a **Megjelenítés tulajdonságai** párbeszéd panel **Beállítások** fülén végezhetjük.



A **Színminőség** legördülő listából választhatjuk ki a használni kívánt színmélységet. A lehetséges leggyakoribb értékek a következők:

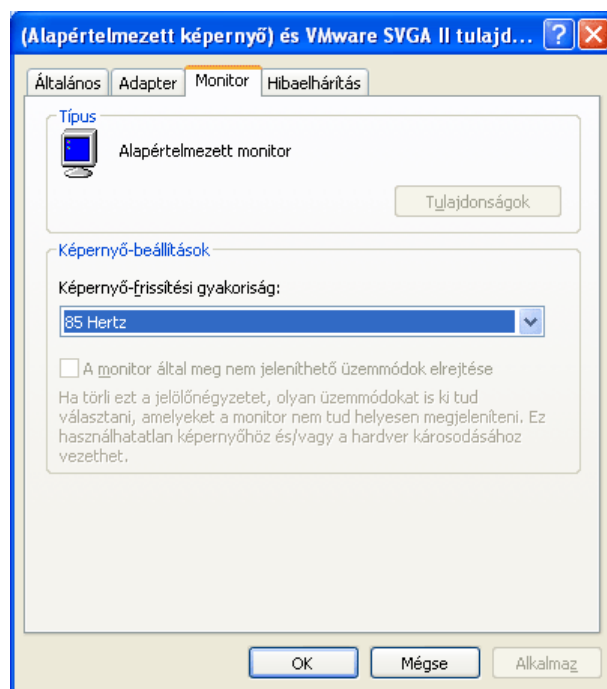
- 4 bit, 16 szín
- 8 bit, 256 szín
- 16 bit, kb. 65 ezer szín (High Color)
- 24 bit, kb. 16 millió szín (True Color)
- 32 bit, kb. 4 milliárd szín (True Color)

A képernyő felbontását a **Képernyőfelbontás** csúszka segítségével állíthatjuk be. Nagyobb felbontás használata esetén a megjelenített képek és rajzok finomabbak lesznek, és egy időben több információ jeleníthető meg a képernyőn. Ugyanakkor, mivel egy egységnyi területre több képpont esik, a betűk és ikonok kisebbé válnak. Monitorunktól függően előfordulhat, hogy bizonyos felbontások nem jeleníthetők meg.



Ennek letesztelése érdekében a színmélység és/vagy felbontás átállítása után a Windows rákérdez, hogy szeretnénk-e megtartani az új beállításokat. Amennyiben nemmel válaszolunk, vagy 15 másodpercen belül nem válaszolunk a kérdésre – például mert nem látjuk a képet a monitorunkon –, a Windows visszaállítja a korábban használt felbontást és színmélységet.

A monitorunkon megjelenő kép minőségét befolyásolhatja a monitor képfrissítési frekvenciája. Az alacsonyabb frekvenciák esetén zavaró vibrálást érezhetünk, míg nagyobb frekvenciáknál tisztább állóképet láthatunk. A képfrissítési frekvencia beállításához kattintsunk a **Speciális** gombra. A megfelelő értéket a megjelenő párbeszéd panel **Monitor** fülének **Képernyő-frissítési gyakoriság** listájában adhatjuk meg.

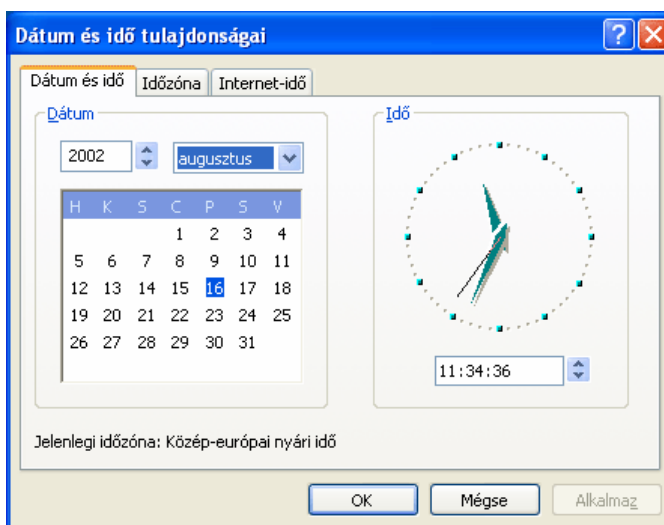


Célszerű minél magasabb, de legalább 70-80 Hertz körüli értéket választanunk, hogy elkerüljük a monitor szemrontó villódzását. A frekvencia átállításánál, a színmélység és a képernyőfelbontás megváltoztatásához hasonlóan, meg kell erősítenünk, hogy a választott beállításokat szeretnénk megtartani.



DÁTUM ÉS IDŐ BEÁLLÍTÁSA

Az idő mérésére számítógépünk beépített órája áll rendelkezésünkre. A belső óra által mért időt a Tálca jobb alsó sarkában olvashatjuk le. A pontos idő beállításához kattintsunk duplán a Tálcán látható órára vagy a **Vezérlőpult** mappa **Dátum-, idő-, nyelvi és területi beállítások** ikonjára, majd **A dátum és az idő módosítása** hivatkozásra. A megjelenő párbeszéd panel **Dátum és idő** fülén látható mezőkkel beállíthatjuk a pontos időt és a dátumot. Az óra, perc, másodperc beállításához kattintsunk a módosítani kívánt időegységre, és írjuk be a megfelelő értéket, vagy használjuk a mező melletti léptetőgombokat.



Az **Időzóna** fülön látható legördülő listában beállíthatjuk aktuális tartózkodási helyünket a világ időzónáiban. Tartózkodási helyünk megváltoztatásakor a Windows az új időzónának megfelelően átállítja számítógépünk belső óráját. Ez a funkció elsősorban azoknak nyújt segítséget, akik sokat utaznak külföldre hordozható számítógépükkel.





Ha az **Automatikus átállás a nyári időszámításra** jelölőnégyzetet bekapcsoljuk, a Windows a kellő időben átállítja számítógépünk belső óráját a téli, illetve a nyári időszámításnak megfelelően.

Megjegyzés

A számítógép rendszer dátumának és idejének módosításakor fokozott figyelemmel járjunk el, mivel a módosítás hatással lehet a hálózatra kapcsolt számítógépek szinkronizálására.

TERÜLETI BEÁLLÍTÁSOK

A Windows rendszerben futó programjaink működését kisebb-nagyobb mértékben érinthetik a Windows területi beállításai. A területi beállítások határozzák meg többek között a számok és az idő kijelzés formátumát, valamint billentyűzetünk nyelvét és billentyűzetkiosztását. A területi beállítások módosításához kattintsunk a **Vezérlőpult** mappa **Dátum-, idő-, nyelvi és területi beállítások**, majd **A számok, dátumok és az idő formátumának módosítása** hivatkozására.



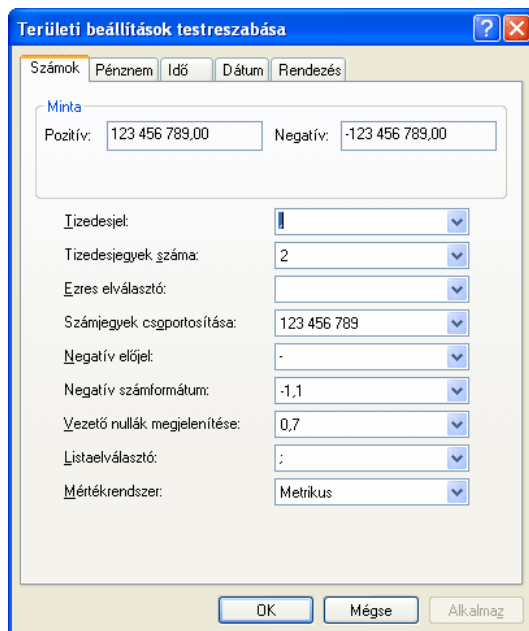
A párbeszéd panel **Területi beállítások** fülén látható legördülő listából választhatjuk ki, mely ország szabványainak megfelelő területi beállításokat kívánjuk használni. Ennek hatására automatikusan megváltoznak a **Szám, Pénznem, Idő** és **Dátum** alapbeállítások is.

A **Testreszabás** gombra kattintva megjelenő párbeszéd panelen természetesen változtathatjuk a fent említett formátumokat.



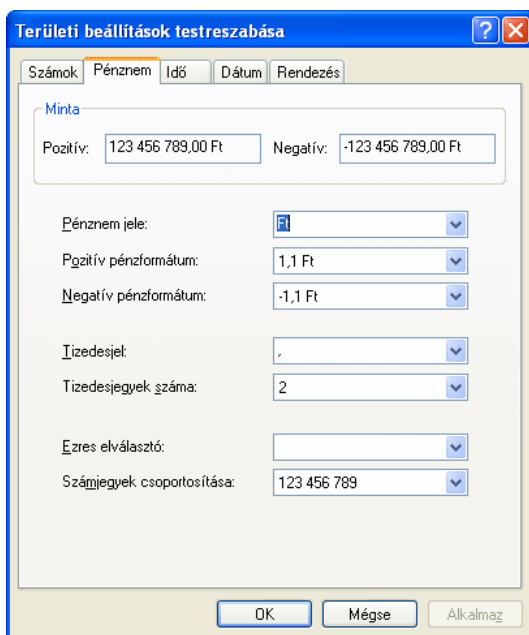
Operációs rendszerek – MS Windows XP

A **Számok** és a **Pénznem** fülön a számok és az ország alapértelmezett pénznemének kijelzésével kapcsolatos beállításokat módosíthatjuk.



A **Számok** fül **Tizedesjel** lenyíló listájában megadhatjuk a tizedesjel formátumát. A **Tizedesjegyek száma** lenyíló listában megadhatjuk, hogy a tizedesjel után hány tizedesjegy szerepeljen. Nagy számok esetén az **Ezres elválasztó** listában adhatjuk meg az egyes számjegycsoportokat elválasztó jelet. A **Számjegyek csoportosítása** listából kiválaszthatjuk, hogy egy szám számjegyei milyen módon kerüljenek csoportosításra. Negatív szám beállításakor a **Negatív előjel** listában megadhatjuk a számhoz tartozó negatív előjelet. A **Negatív számformátum** lenyíló listában a negatív szám megjelenítési módját állíthatjuk be. Ha 0 és 1 közé eső számokat akarunk ábrázolni, lehetőségünk van beállítani, hogy a tizedesjel előtt szerepeljen-e vezető nulla vagy sem. Ezt a **Vezető nullák megjelenítése** listában választjuk ki. Számsorok készítésekor a listaelemek elválasztására a **Listaevválasztó** lenyíló listából célszerű elválasztójelet választani. A **Mértérendszer** listában megadhatjuk, hogy a számítógépen a metrikus vagy az amerikai mértérendszer akarjuk -e használni.

Amennyiben az egyes listákban szereplő elemektől eltérő formátumokat kívánunk megadni, az új elem megadása a kiválasztott listában az elem begépelésével történik. A beállított számformátumokat a **Minta** csoportban tekinthetjük meg.



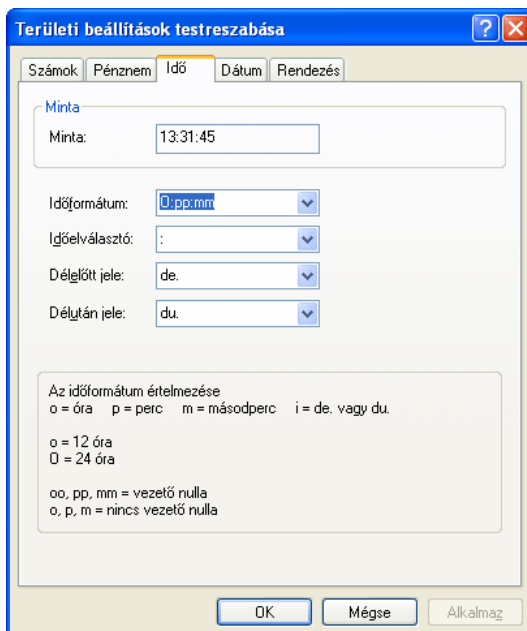
A **Pénznem** fülön alapértelmezésként a **Területi beállítások** fülön kiválasztott ország pénznemére vonatkozó beállításokat találunk.

A **Pénznem jele** lenyíló listából kiválaszthatjuk vagy megváltoztathatjuk az adott országban használt pénznem jelét. A **Pozitív pénzfórmátum** és a **Negatív pénzfórmátum** listákban a pozitív, illetve negatív pénznemmenyiség megjelenítési módját adhatjuk meg. A további négy lenyíló lista funkciója megegyezik a **Számok** fülön található megfelelő listák funkciójával. A beállított pénznemformátumokat a **Minta** csoportban tekinthetjük meg.

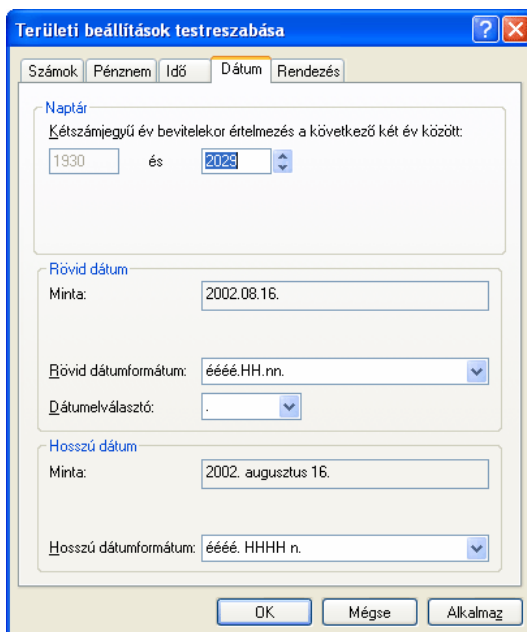


Operációs rendszerek – MS Windows XP

Az **Idő** és **Dátum** füleken az időpontok és dátumok kijelzésének formátumát módosíthatjuk.



Az **Idő** fül **Időformátum** lenyíló listájában az idő megjelenítési módját változtathatjuk meg. Amennyiben a listában felsoroltaktól eltérő formátumot kívánunk beállítani, a megfelelő formátumkódot kell begépelnünk az **Időformátum** mezőbe. Az **Időelválasztó** listában megadhatjuk, hogy az időegységek között (óra, perc, másodperc) milyen elválasztójel szerepeljen. A **Délelőtt jele**, valamint a **Délután jele** listákban a megfelelő napszakok jelölését állíthatjuk be, vagy módosíthatjuk.

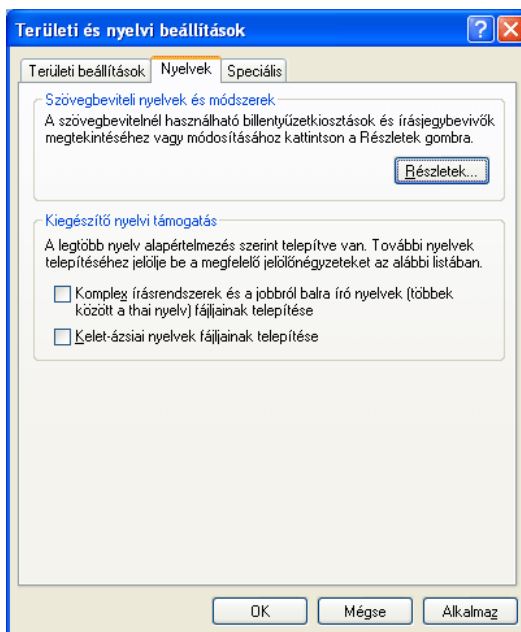




A **Dátum** fül **Naptár** csoportjában beállíthatjuk, hogy amennyiben egy évszámot két számjeggyel adunk meg, azt hogyan értelmezze a program. Alapértelmezettként az 1930 és 2029 közötti időintervallum van beállítva. Ez azt jelenti, hogy ha két számjeggyel adunk meg egy évszámot, és az szerepel a megadott időintervallumban (például 1998 helyett 98-at írunk), akkor a program felismeri, és automatikusan elírja az évszámnak megfelelő első két számot, jelen esetben a 19-et. Amennyiben a 2018-as évet jelöljük 18-cal, a program felismeri, hogy az évszám benne van a megadott intervallumban, és automatikusan elírja az évszámhoz tartozó első két számot, ebben az esetben a 20-at.

A **Rövid dátumformátum** és a **Hosszú dátumformátum** csoportokban a dátumformátum rövid vagy hosszú megjelenítési módjait állíthatjuk be.

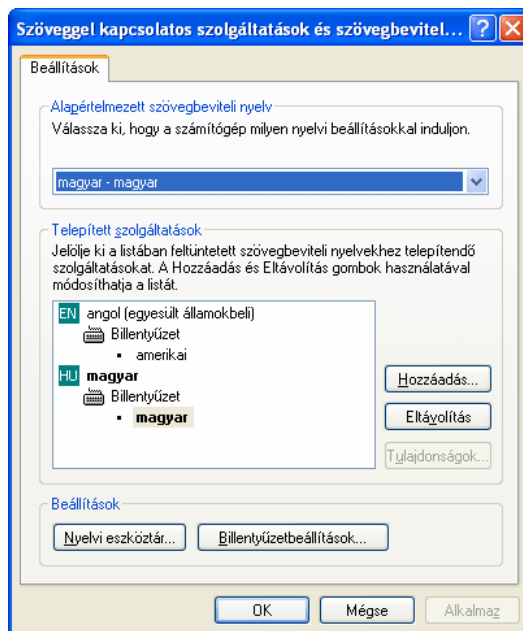
A **Területi és nyelvi beállítások** panel **Nyelvek** fülén a nyelvi beállításokat találjuk.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

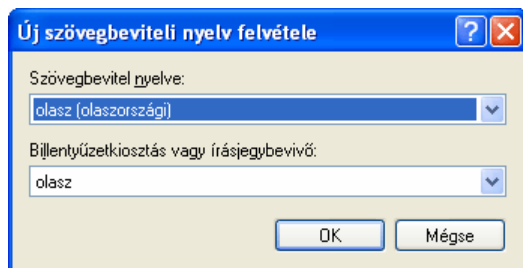
A **Szövegbeviteli nyelvek és módszerek** csoport **Részletek** gombjára kattintva megjeleníthető panelen található a részletes nyelvi beállításokat.



Az **Alapértelmezett szövegbeviteli nyelv** csoportban billentyűzetünk kiosztását változtathatjuk meg. A billentyűzetkiosztás megváltoztatásával a betűk, szimbólumok, írásjelek helyét módosíthatjuk a billentyűzeten. Például: magyar nyelvről angol (amerikai) nyelvre történő váltásnál az **y** és a **z** billentyűk helye felcserélődik a billentyűzeten.

A **Telepített szolgáltatások** listában a billentyűzetünkhöz aktuálisan beállított nyelvek láthatók.

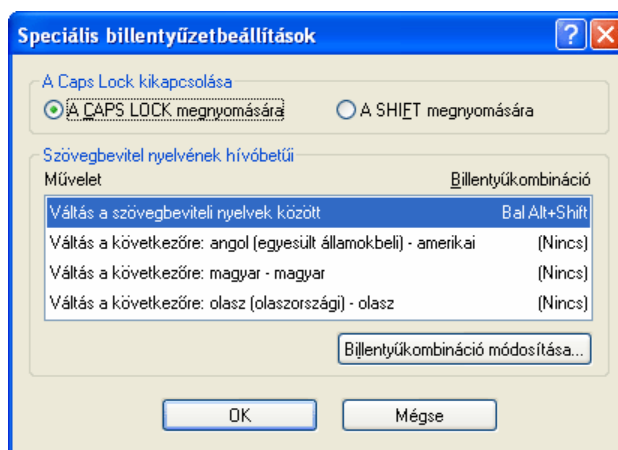
Új billentyűzetkiosztás beállításához kattintsunk a **Hozzáadás** gombra, majd a megjelenő párbeszéd panel **Nyelv** listájában válasszuk ki a megfelelő nyelvet és – szükség szerint – a hozzá tartozó billentyűzetkiosztást.



A **Telepített nyelvek** listában az alapértelmezett billentyűzetkiosztás neve mellett pipát láthatunk. Az alapértelmezés megváltoztatásához jelöljük ki a megfelelő nyelvet, és kattintsunk az **Alkalmazás** gombra.

A nem használt billentyűzetkiosztásokat az **Eltávolítás** gombbal vehetjük le a listáról.

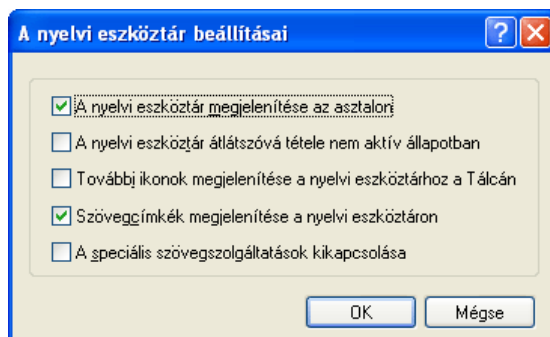
A **Billentyűzetbeállítások** gombra kattintva megjelenik a **Speciális billentyűzetbeállítások** panel.



A panel tetején látható **A Caps Lock kikapcsolása** csoport opciói segítségével meghatározhatjuk, hogy a CAPS LOCK funkció bekapcsolása után a CAPS LOCK billentyű ismételt leütésével vagy a SHIFT billentyű használatával lépünk ki a nagybetűs üzemmódból.

Amennyiben több billentyűzetkiosztást használunk, és azok között gyakran váltogatunk, érdemes beállítani a különféle nyelvek közötti átváltásra szolgáló billentyűkombinációkat. Ezt a **Szövegbevitel nyelvének hívóbetűi** csoportban tehetjük meg.

A billentyűzet aktuális nyelvének megjelenítését ki- vagy bekapcsolhatjuk a **Beállítások** csoport **Nyelvi eszköztár** gombjára kattintva megjeleníthető párbeszéd panelen.





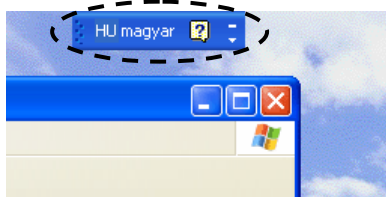
Operációs rendszerek – MS Windows XP

Az aktuális nyelvi beállítások elrejtéséhez vagy megjelenítéséhez kapcsoljuk ki vagy be **A nyelvi eszköztár megjelenítése az asztalon** jelölőnégyzetet.

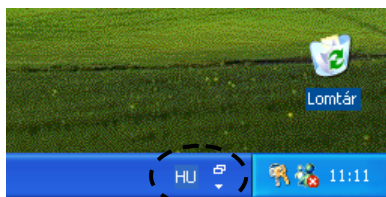
Megjegyzés

A nyelvi eszköztár megjelenítése az asztalon jelölőnégyzet bekapcsolása csak **A speciális szövegszolgáltatások kikapcsolása** jelölőnégyzet kikapcsolt állapotában lehetséges.

A Nyelvi eszköztár alaphelyzetben a Tálcán, az óra mellett látható.



Az elrejtést és megjelenítést követően alaphelyzetben az asztal jobb felső sarkában jelenik meg.



Ebben az esetben a Nyelvi eszköztárat a **Kis méret** gombra kattintva helyezhetjük el a Tálcán, és az **Előző méret** gombra helyezhetjük vissza a Asztalra.



A témakörhöz kapcsolódó gyakorlófeladat:
Feladatgyűjtemény 17. feladat

A TÁLCA ÉS A START MENÜ BEÁLLÍTÁSAI

A TÁLCA MÉRETEZÉSE ÉS HELYZETE

Windowsban végzett munkánk alapvető kelléke a Tálca. A Tálca beállításainak testreszabásával kényelmesebbé tehetjük munkánkat.

A Tálca méretét az ablakok esetében használt átméretezéssel változtathatjuk meg. Fogjuk meg a Tálca szegélyét, és húzzuk a képernyő szélé vagy középpontja felé.

A Tálca áthelyezéséhez vigyük az egeret a Tálca egy üres területére, majd a bal gomb nyomva tartása közben húzzuk az egeret a képernyő tetszőleges széléhez. Erre az **A Tálca zárolása** jelölőnégyzet bekapcsolt állapotában nincs lehetőségünk.

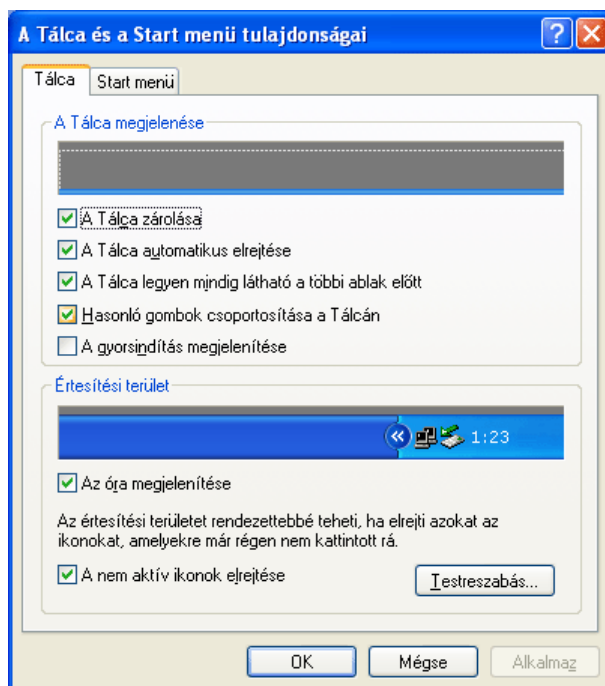
TIPP

A Tálca függőleges helyzetbe állításával sokkal több teret nyerhetünk futó alkalmazásaink nevének megjelenítéséhez, mint a Tálca vízszintes helyzetben történő átméretezésével.



A TÁLCA ÉS A START MENÜ MEGJELENÍTÉSÉVEL KAPCSOLATOS BEÁLLÍTÁSOK

Az eger jobb gombjával a Tálca üres területén kattintva felbukkanó gyorsmenü **Tulajdonságok** parancsának használatával megjeleníthető párbeszéd panelen a Tálca és a **Start** menü néhány további beállításához férhetünk hozzá.



A **Tálca** fül **A Tálca zárolása** opció bekapcsolása esetén a Tálcat nem lehet áthelyezni, illetve átméretezni az Asztalon.

Tálca automatikus elrejtése jelölőnégyzet bekapcsolása esetén a Tálca eltűnik a képernyőről, amikor nem aktív. Így a képernyőterület teljes egészében a rendelkezésünkre áll. A Tálca megjelenítéséhez az egeret a képernyő széléhez kell húznunk.

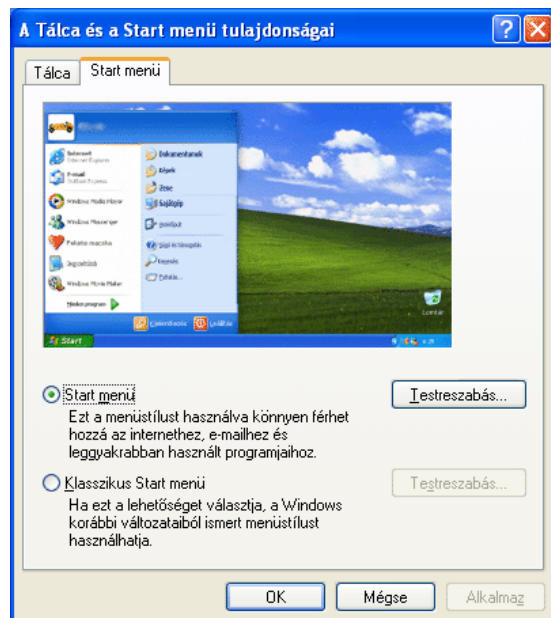
A **Tálca** fülön található **A Tálca legyen mindig látható a többi ablak előtt** jelölőnégyzet bekapcsolt állapota esetén a Tálca mindig az Asztal legfelső elemeként jelenik meg, így nem takarják el a megjelenő ablakok. Ezt az opciót – különösen a kezdő felhasználóknak – célszerű mindig bekapcsolva hagyni.

Az óra megjelenítése jelölőnégyzet ki- vagy bekapcsolásával szabályozhatjuk, hogy a Tálca jobb alsó sarkában megjelenjen-e a számítógépünk belső órája által mért idő.

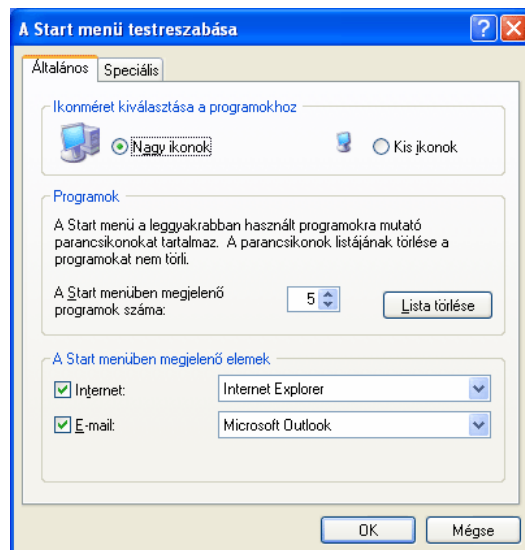


Operációs rendszerek – MS Windows XP

A **Start menü** fölön választhatunk az új stílusú és a korábbi verziókból ismert menüstílus közül.



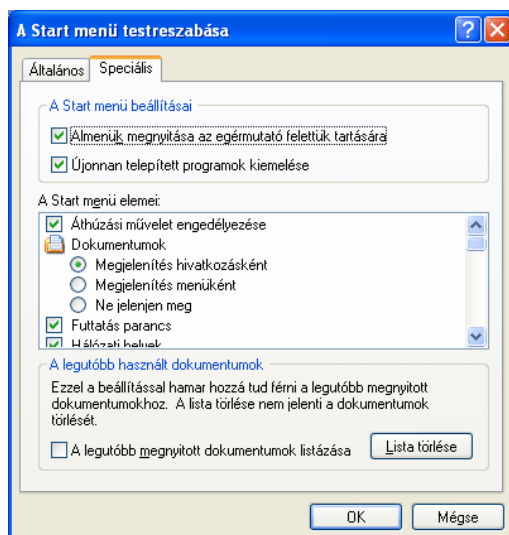
A **Testreszabás** gombra kattintva megjelenő párbeszéd panelen további beállításokat találunk.



Az **Ikonméret kiválasztása a programokhoz** csoportban beállíthatjuk, hogy a **Start** menü kinyitásakor megjelenő ikonok az almenükben szereplő ikonokkal megegyező vagy nagyobb méretűek legyenek.

A **Start** menü megnyitásakor a leggyakrabban használt néhány programunk listája található. Ezeket a programokat nem kell kikeresnünk a menüből, így egyszerűbben futtathatjuk őket. A **Programok** csoport léptethető mezőjében beállíthatjuk, hogy maximum mennyi program lehet ebben a listában.

A Start menüben megjelenő elemek csoportban beállíthatjuk, hogy megjelenjen-e az internetböngésző és levelezőprogramjaink ikonja. Ha többféle internetes programunk van, a legördülő listából azt is kiválaszthatjuk, hogy melyik program ikonja kerüljön a Start menübe. A **Speciális** fülön további beállításokat találhatunk.



A Start menü beállításai csoportban a **Start** menü néhány speciális parancsának és programcsoportjának megjelenítését befolyásolhatjuk.

A Start menü elemei listában kikapcsolhatjuk vagy bekapcsolhatjuk a különböző alkalmazások ikonjainak **Start** menüben történő megjelenését.

A legutóbb használt dokumentumok csoportban bekapcsolhatjuk, hogy a **Start** menüben jelenjen meg az utolsó 15 fájl, amit használtunk.



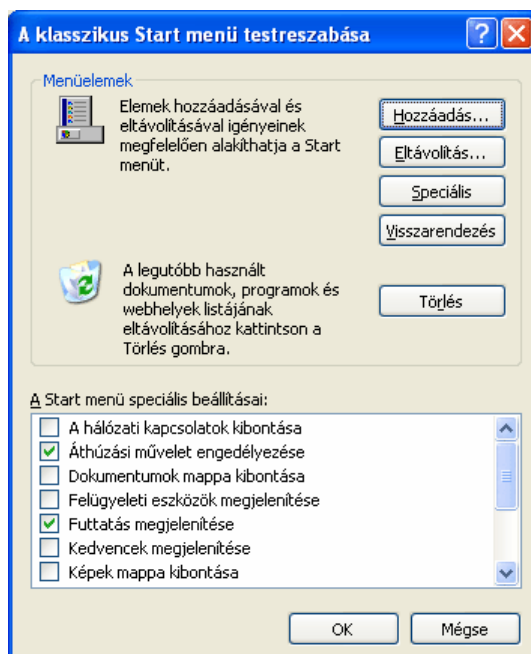
A témakörhöz kapcsolódó gyakorlófeladatok:
Feladatgyűjtemény 15., 16. feladat



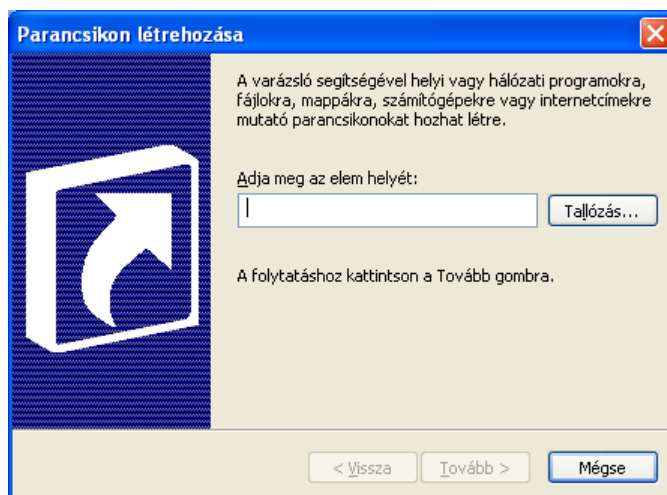
Operációs rendszerek – MS Windows XP

ÚJ ELEM HOZZÁADÁSA A START MENÜHÖZ

A **Start** menüt új ikonokkal kiegészíteni csak a klasszikus stílusú **Start** menü választása esetén van lehetőségünk. A **Klasszikus Start menü** opció választása után kattintsunk a **Testreszabás** gombra. A megjelenő párbeszéd panelen a korábbi verzióból átvett módon lehet a **Start** menüt testreszabni.



A **Hozzáadás** gomb használatakor a **Parancsikön létrehozása** párbeszéd panel jelenik meg a képernyőn.



A panelen látható rovatban adjuk meg annak a programnak vagy fájl-nak az elérési útvonalát, amelyet a **Start** menübe szeretnénk felvenni. Elérési útvonal alatt a program vagy fájl mappaszerkezetben elfoglalt helyének megadását értjük. Amennyiben nem ismerjük a program elérési útját, használjuk a Windows Keresés funkcióját.

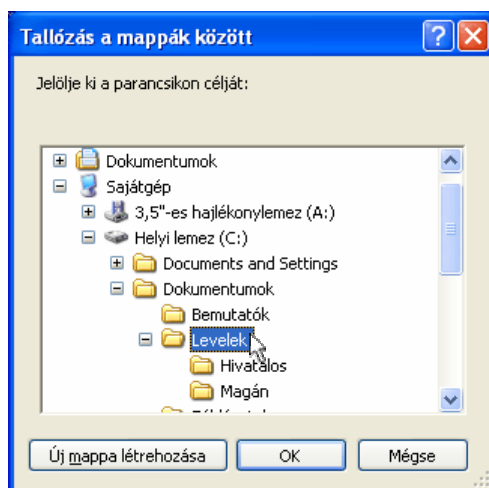
A Keresés funkcióval a Fájlok és mappák keresése fejezetben foglalkozunk részletesen.

Például a Word.exe program elérési útvonala a következőképpen adható meg:

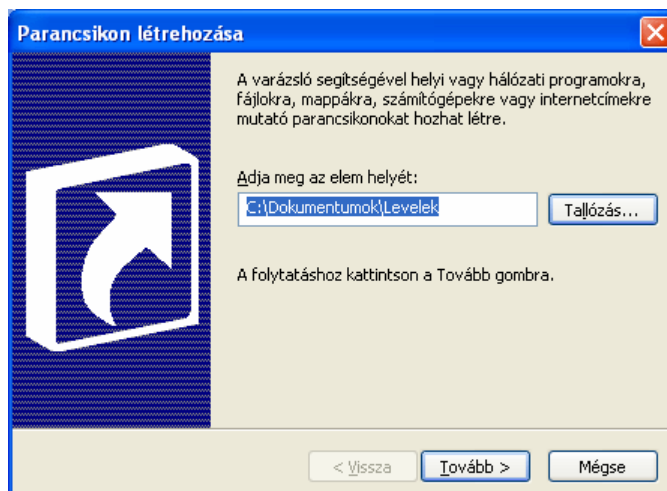
C:\Program Files\Microsoft Office\Office\Word.exe

Az elérési utat legegyszerűbben a **Tallózás** gombbal adhatjuk meg.

A megjelenő **Tallózás a mappák között** ablakban határozzuk meg a program vagy fájl helyét, majd az **OK** gombbal térünk vissza a **Parancsikon létrehozása** ablakhoz.



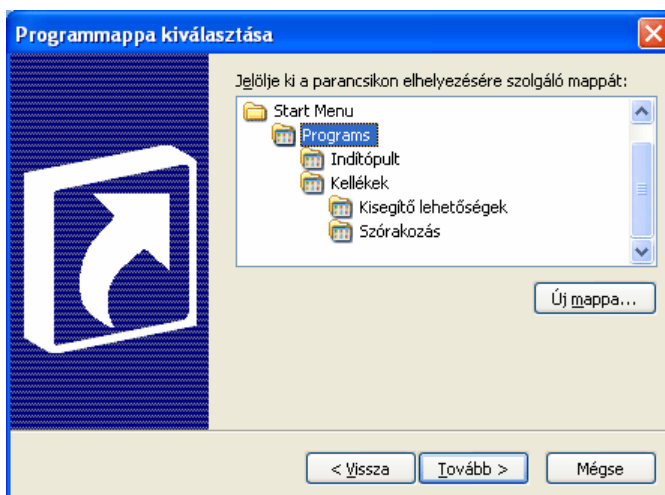
A tallózás eredményeként a kiválasztott program neve és útvonala megjelenik az **Adja meg az elem helyét** mezőben.





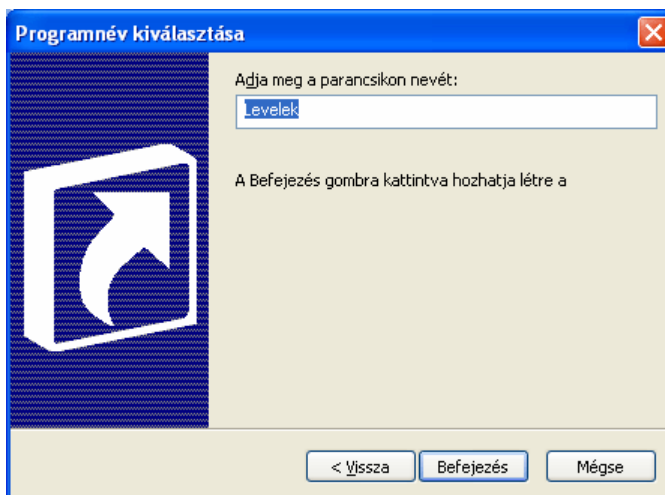
Operációs rendszerek – MS Windows XP

A **Tovább** gomb használata után megjelenő listából válasszuk ki, hogy az új elem melyik programcsoportba kerüljön.



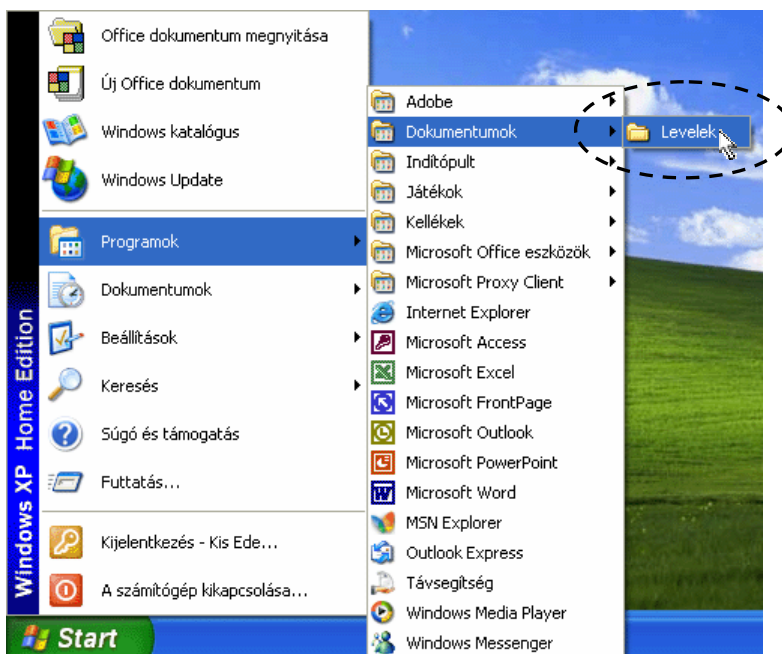
Szükség esetén új programcsoportot is létrehozhatunk az **Új mappa** gombra kattintva.

Az utolsó lépésben a programcsoportba felvett elem nevét adhatjuk meg.



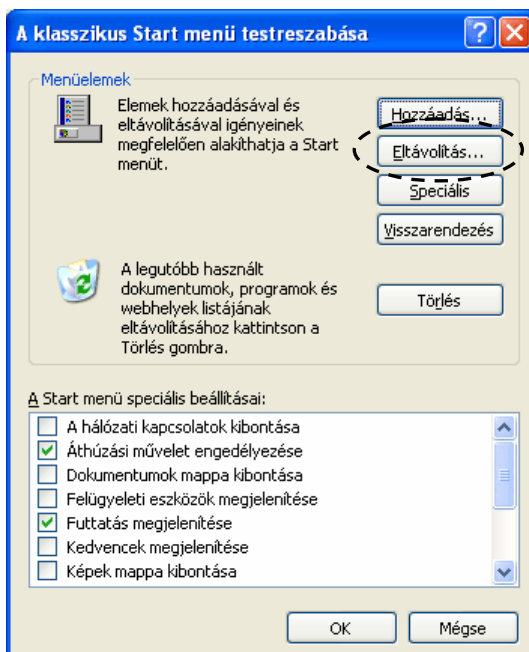


A **Befejezés** gomb használata után az új elem megjelenik a **Start** menüben.



ELEMEK ELTÁVOLÍTÁSA A START MENÜBŐL

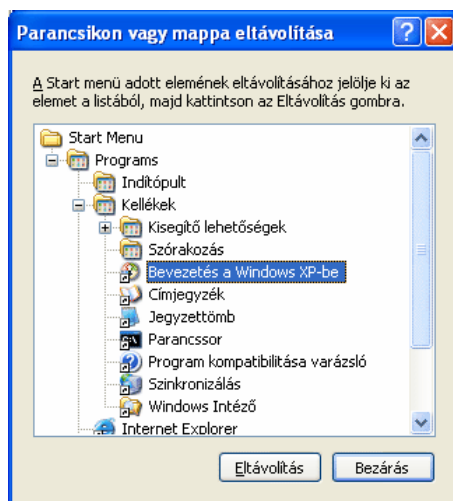
A **Start** menü elemeinek eltávolításához kattintsunk az **Eltávolítás** gombra.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

A megjelenő párbeszéd panelen válasszuk ki az eltávolítani kívánt elemet, majd kattintsunk az **Eltávolítás** gombra.



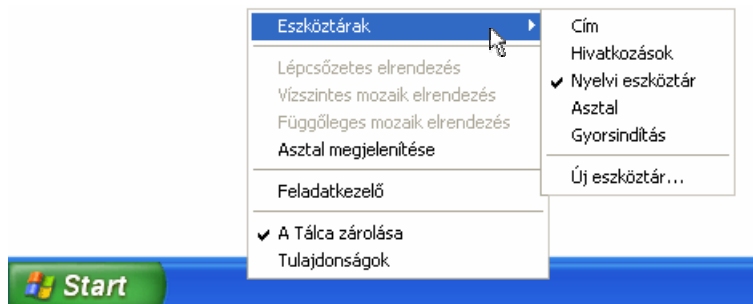
Az elemek eltávolításánál járjunk el körültekintően. Egy programcsoport eltávolításakor a programcsoport teljes tartalma törlődik. Természetesen a törlés csupán a hivatkozásokra vonatkozik, maguk az alkalmazások továbbra is elérhetőek lesznek.

TIPP

A **Start** menüből törölt elemek – a Sajtógépről törölt egyéb elemekkel együtt – először a **Lomtárba** kerülnek, így a tévedésből törölt elemek könnyen visszaállíthatók.

AZ ESZKÖZTÁRAK HASZNÁLATA

A parancsok vagy programok gyors elérését szolgáló ikonokat illetve gombokat tartalmazó sávot vagy ablakot eszköztárnak nevezzük. A Tálcán alaphelyzetben négy különböző beépített eszköztár jeleníthető meg, ezenkívül lehetőségünk van egyéni eszköztár felvételére is. Az eszköztárak megjelenítéséhez vagy elrejtéséhez kattintsunk az egér jobb gombjával a Tálcá vagy bármely eszköztár üres területén, és válasszuk a gyorsmenü **Eszköztárak** almenüjének megfelelő parancsát.



Eszköztárainkat a Tálcához hasonlóan, ám attól teljesen függetlenül a képernyő tetszőleges szélére helyezhetjük, sőt akár önálló eszköztárablakként is megjeleníthetjük. Ehhez nem kell mást tennünk, mint az eszköztárat – az eszköztár bal szélén elhelyezkedő – fogantyújánál fogva a képernyő tetszőleges területére húzni. Ha az eszköztár



tárat nem a képernyő valamely szélén helyezük el, eszköztárlakként a többi ablakhoz hasonlóan kezelhetjük.

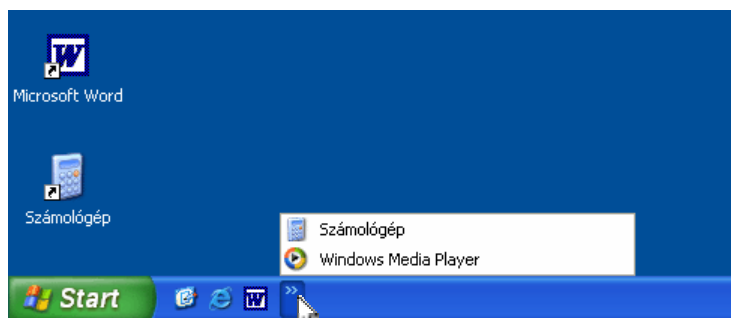
A gyakran használt parancsikonjainkat nemcsak az Asztalon vagy a **Start** menüben érhetjük el. Erre szolgál a Tálcán látható Gyorsindítás eszköztár is, amelynek segítségével könnyen és gyorsan elérhetjük a gyakran használt programokat, mappákat és egyéb állományokat. Alaphelyzetben az eszköztár az **Asztal megjelenítése**, az **Internet Explorer** és az **Outlook Express** parancsikonokat tartalmazza.



PARANCSIKONOK LÉTREHOZÁSA A GYORSINDÍTÁS ESZKÖZTÁRON

A Gyorsindítás eszköztárra kétféle módszerrel vehetünk fel parancsikonokat.

Az első lehetőség a Fogd és vidd módszer. Fogjuk meg az egérrel a megfelelő program parancsikonját az Asztalon vagy magát a fájlt a Windows Intéző ablakban, és húzzuk a Gyorsindítás eszköztárra.

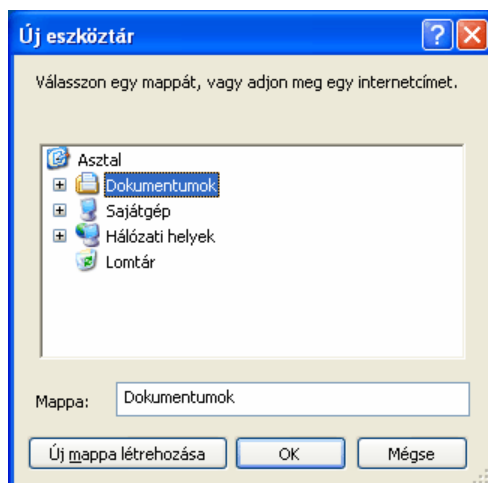


Ekkor a Windows létrehozza a megfelelő parancsikont. A parancsikon szükség szerinti átnevezéséhez használjuk a gyorsmenü **Átnevezés** parancsát.

A másik lehetőség a korábban megismert **Parancsikon létrehozása** párbeszéd panel használata. Kattintsunk az egér jobb gombjával a Gyorsindítás eszköztár üres területére vagy fogantyújára, és választunk a gyorsmenü **Megnyitás** parancsát. A megjelenő ablakban ismét kattintsunk az egér jobb gombjával egy üres területen, majd használjuk a gyorsmenü **Új ▸ Parancsikon** parancsát. Ez után a parancsikon létrehozását a korábban megismert módon végezhetjük el.

Operációs rendszerek – **MS Windows XP****ÚJ ESZKÖZTÁRAK
LÉTREHOZÁSA**

A meglévő eszköztárakon kívül magunk is létrehozhatunk újabb eszköztárakat. Kattintsunk az egér jobb gombjával a Tálca vagy bármely eszköztár üres területén, és válasszuk az **Eszköztárak** ► **Új eszköztár** parancsot. A megjelenő **Új eszköztár** párbeszéd panelen jelöljük ki egy mappát az eszköztár elemei számára.



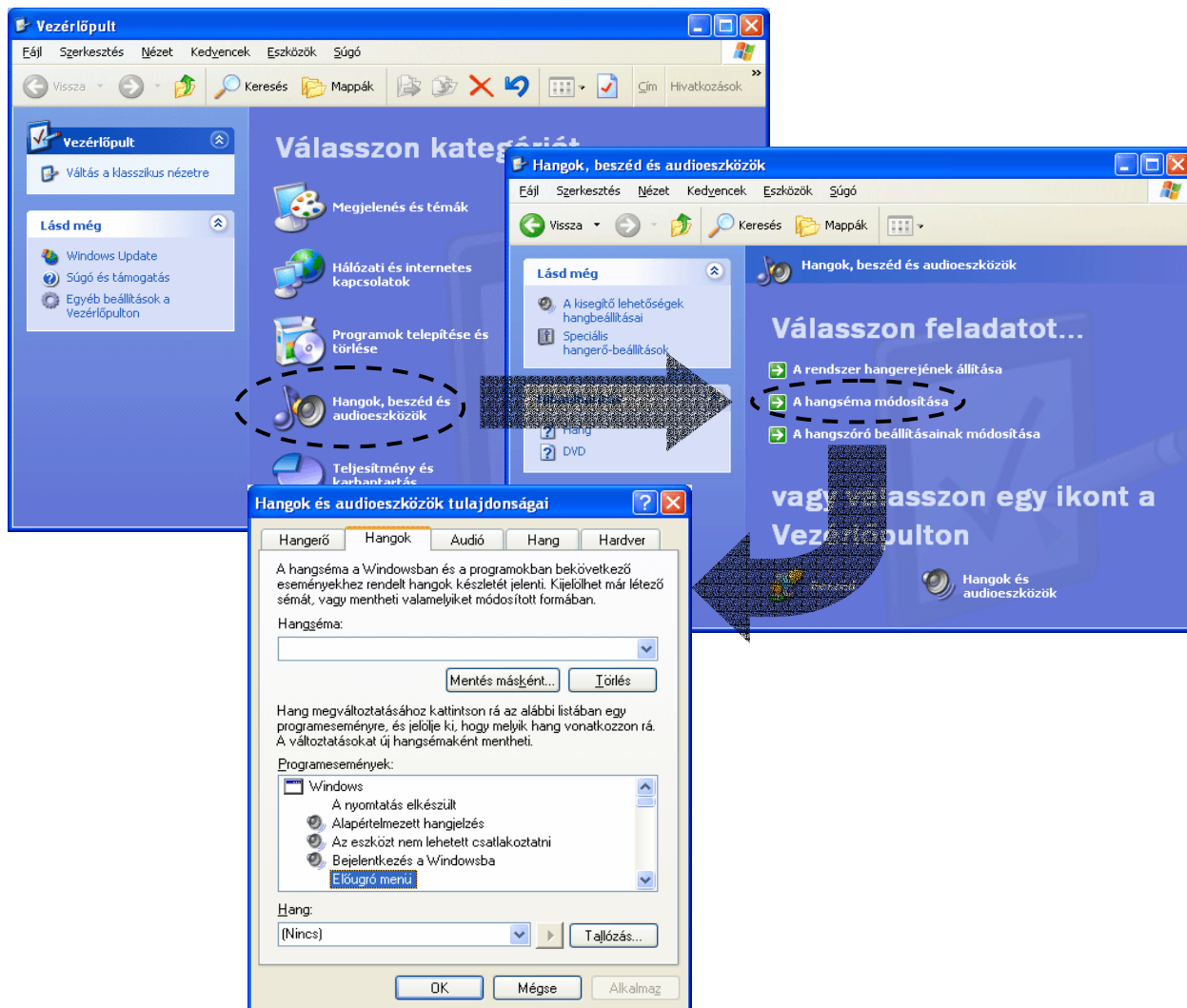
Szükség szerint új mappát is létrehozhatunk az **Új mappa létrehozása** gombbal. A létrehozott új eszköztár a Gyorsindítás eszköztárhoz hasonlóan használható.


TIPP

Eszköztárunk számára meglévő mappákat is kijelölhetünk, így a mappa tartalma az eszköztár gombjai segítségével is elérhető lesz. Próbáljuk ki például az eszköztárat a **Dokumentumok** mappához vagy valamelyik lemez meghajtónkhoz rendelni. Csökkentsük az eszköztár méretét a lehető legkisebbre, és tartalmának eléréséhez használjuk az eszköztár jobb szélén látható jobbra mutató nyilat.

HANGSÉMA BEÁLLÍTÁSA

A Windowsban bekövetkező különféle eseményekhez – például a Windows indulásához, a kilépéshez vagy a figyelmeztető üzenetekhez – rendelt hangokat a **Vezérlőpult Hangok, beszéd és audioeszközök** hivatkozására, majd **A hangséma módosítása** hivatkozásra kattintva megjeleníthető párbeszéd panelen állíthatjuk be.

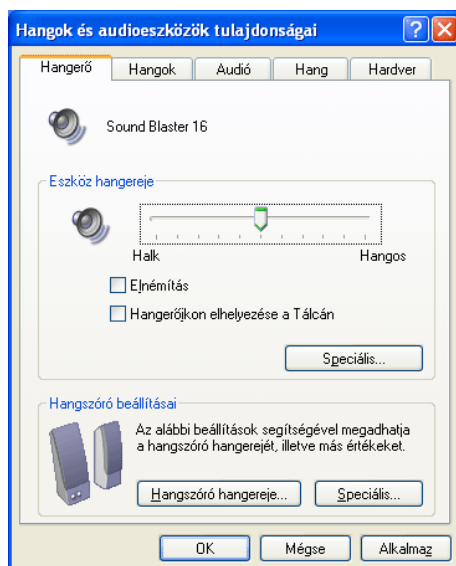


A **Programesemények** csoportban kiválaszthatjuk, hogy mely eseményhez kívánunk hangot rendelni. A hangot a **Hang** legördülő lista elemei közül választhatjuk ki. A  lejátszás gomb segítségével meghallgathatjuk a kiválasztott hangot.



Operációs rendszerek – MS Windows XP

A lejátszás hangerejének beállításához kattintsunk a párbeszéd panel **Hangerő** fülére.



A lejátszás hangerejét a **Eszköz hangereje** csoport csúszkájával módosíthatjuk. A **Hangerőszabályzó** közvetlen eléréséhez kapcsoljuk be a **Hangerőikon elhelyezése a Tálcán** jelölőnégyzetet. Ekkor a tálcán megjelenik a **Hangerő** ikon.

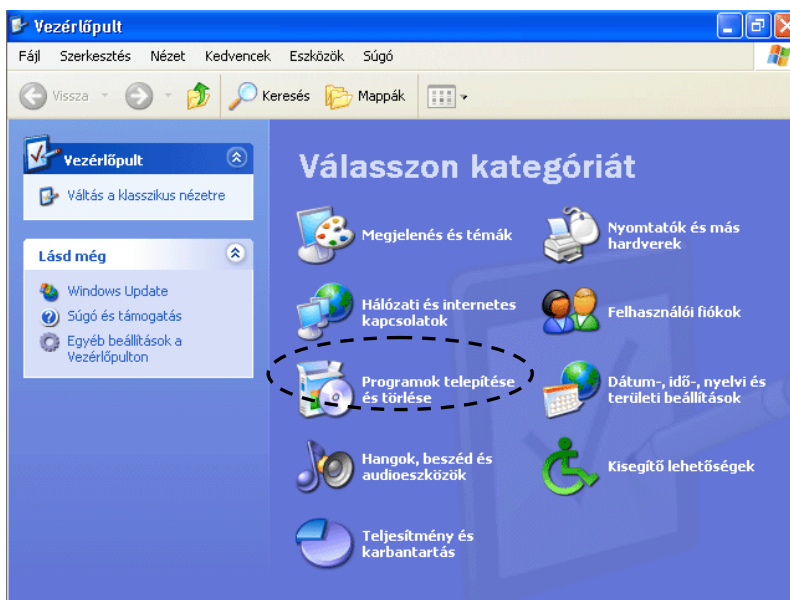
ALKALMAZÁSOK TELEPÍTÉSE, ELTÁVOLÍTÁSA

Mindennapi munkánk során szükségünk lehet egy-egy olyan programra, amely még nincs a számítógépünkön. Ekkor a programot telepítenünk kell. Általánosan használt módszer az automatikusan induló telepítő CD-k használata, vagy a programhoz mellékelt telepítési leírás alapján a telepítő fájl elindítása és a telepítés végrehajtása.

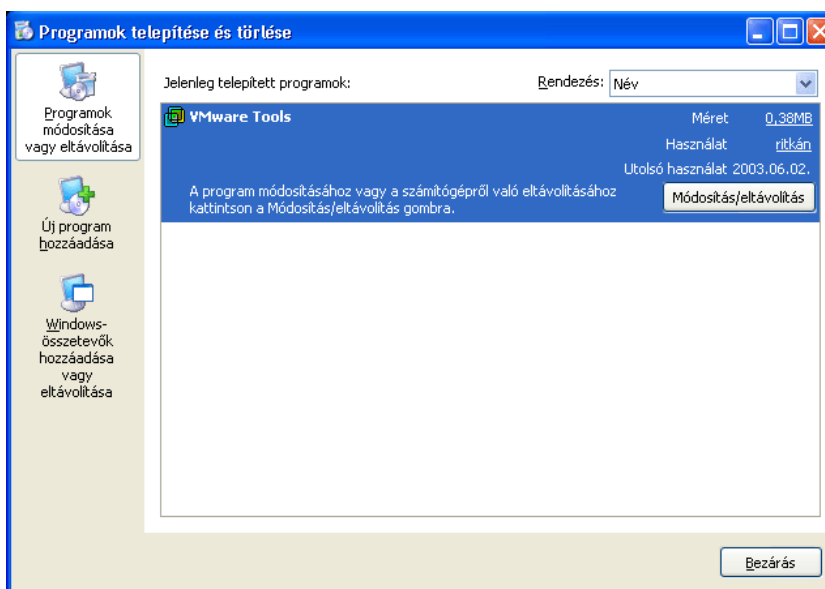
A Windows XP operációs rendszer is lehetőséget biztosít a programok egyszerű és biztonságos telepítésére és eltávolítására.

TELEPÍTÉS A VEZÉRLŐPULT SEGÍTSÉGÉVEL

Egy program telepítésének első lépéseként válasszuk a **Start** menü **Vezérlőpult** parancsát.



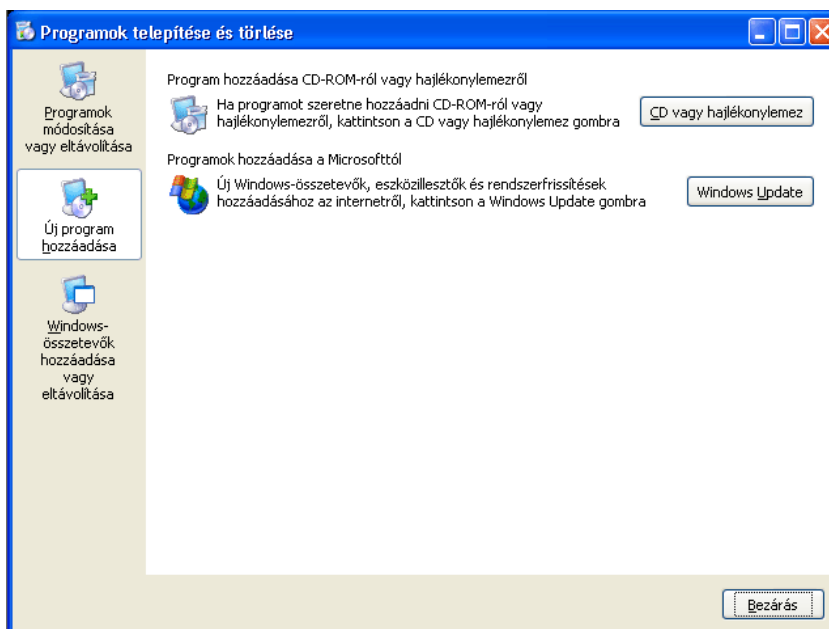
A megjelenő **Vezérlőpult** párbeszéd panelen válasszuk a **Programok telepítése és törlése** hivatkozást. Ekkor a képernyőn megjelenik a **Programok telepítése és törlése** panel.



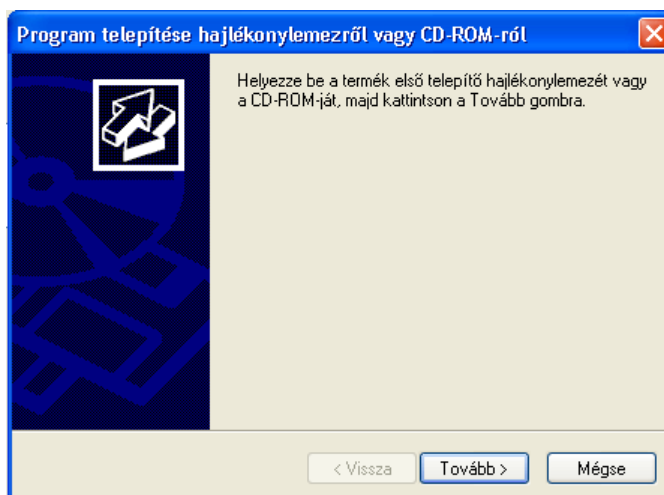


Operációs rendszerek – MS Windows XP

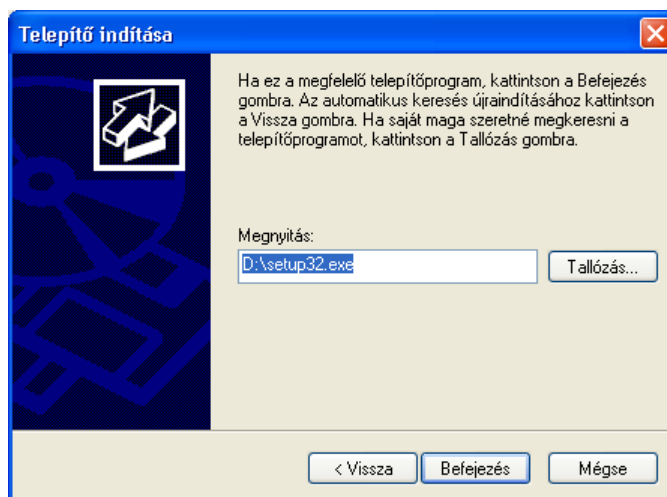
Új program telepítéséhez válasszuk az **Új program hozzáadása** gombot, majd kattintsunk a **CD vagy hajlékonylemez** gombra.



A megjelenő paneleken lépésről lépésre végezhetjük el a telepítést.



Helyezzük be a hajlékonylemezt vagy a CD-t a megfelelő meghajtókba, majd kattintsunk a **Tovább** gombra.



Ekkor a Windows megkeresi a program telepítőfájlját. Amennyiben nem értünk egyet a Windows választásával, a **Tallózás** gombra kattintva magunk is megadhatjuk a fájl elérési útvonalát.

A **Befejezés** gombra kattintva elindul a kívánt program telepítője.





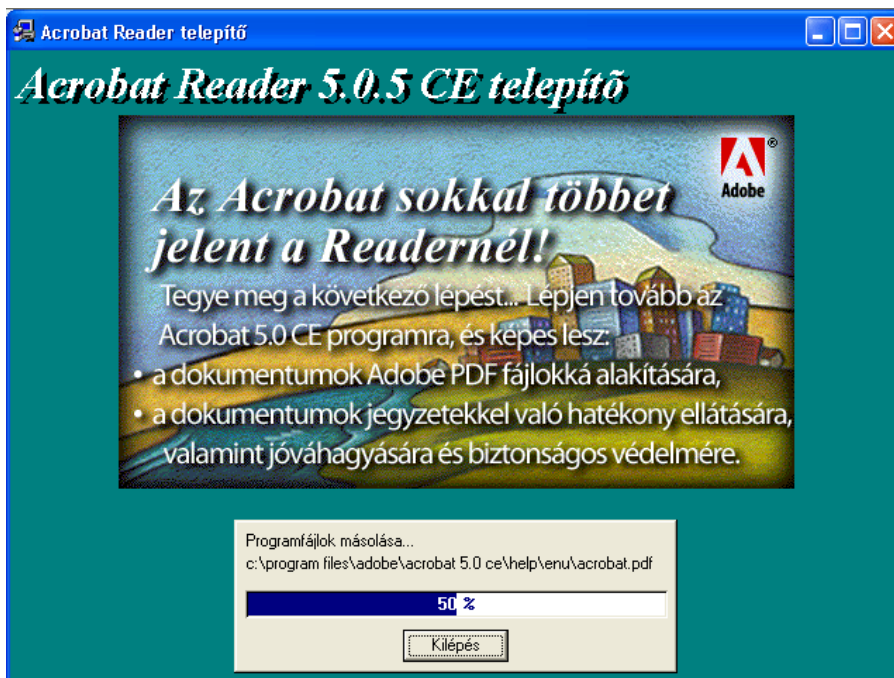
Operációs rendszerek – MS Windows XP

A telepítő utasításait követve sikeresen telepíthetjük a programot. Kattintsunk a panel **Következő** gombjára.

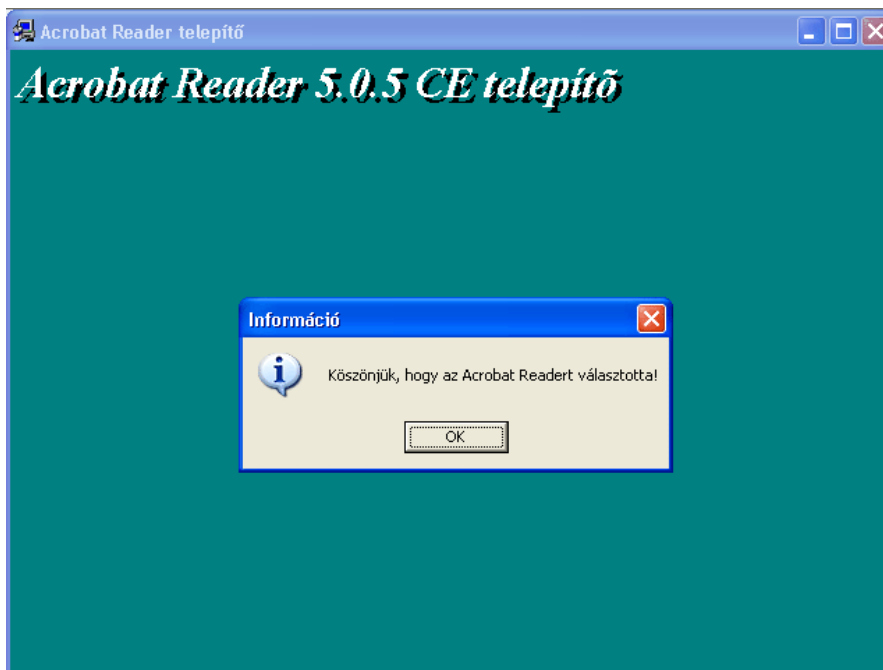


A megjelenő panel **Cél Mappa** csoportjában megadhatjuk a program telepítésének helyét. Az útvonal megadásához használjuk a **Tallózás** gombot.

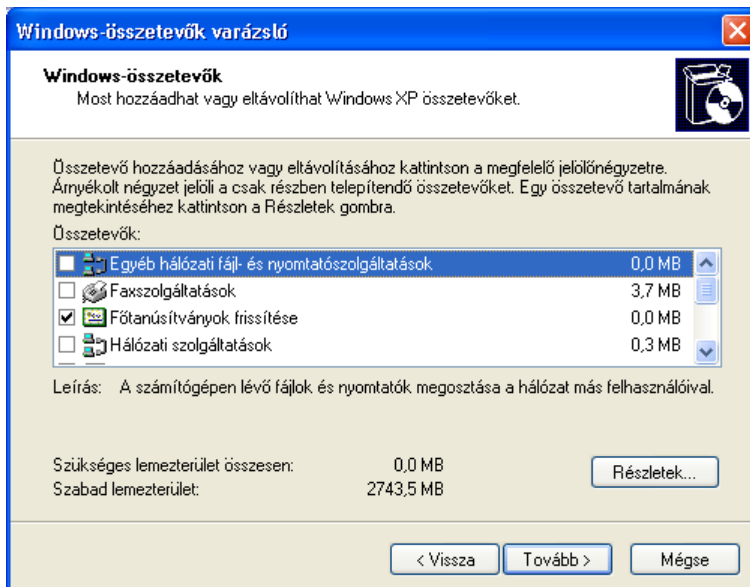
A **Következő** gombra kattintva elindul a szükséges állományok másolása.



A telepítés befejezését a program párbeszéd panellel jelzi.



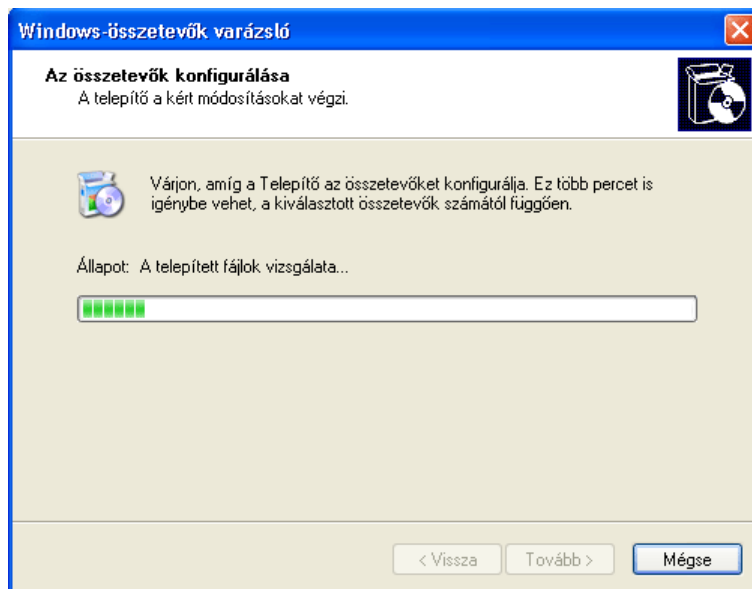
A **Programok telepítése és törlése** panel **Windows összetevők hozzáadása** vagy **eltávolítása** gombjára kattintva a következő panel jelenik meg a képernyőn:





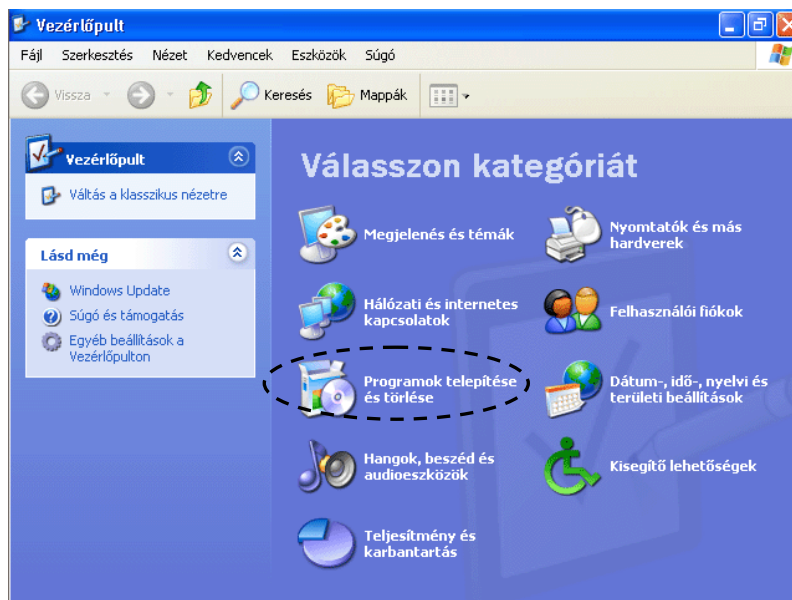
Operációs rendszerek – MS Windows XP

Az **Összetevők** listában jelöljük be a kiválasztott összetevő előtti jelölőnégyzetet, majd a továbblépéshez kattintsunk a **Tovább** gombra.

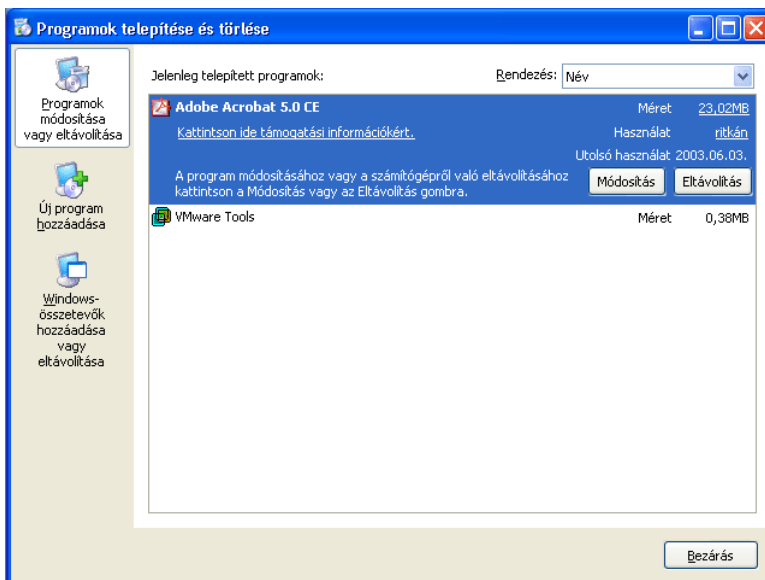


Az összetevők telepítéséhez szükség van a Windows XP telepítő CD-re.

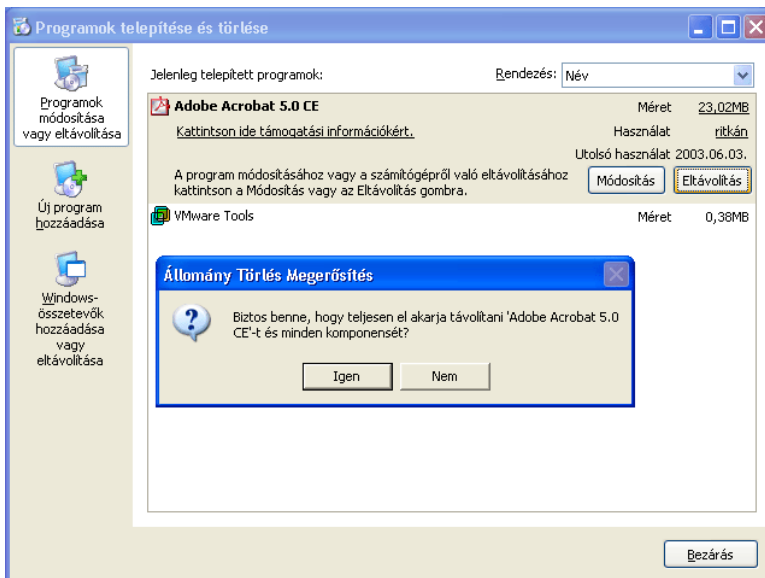
ALKALMAZÁS ELTÁVOLÍTÁSA Feleslegessé vált programjainkat a Vezérlőpult segítségével egyszerűen eltávolíthatjuk háttértárunkról. A Vezérlőpultot a **Start** menü **Vezérlőpult** parancsával jeleníthetjük meg.



A megjelenő **Vezérlőpult** párbeszéd panelen válasszuk a **Programok telepítése és törlése** hivatkozást. Ekkor a képernyőn megjelenik a **Programok telepítése és törlése** panel.



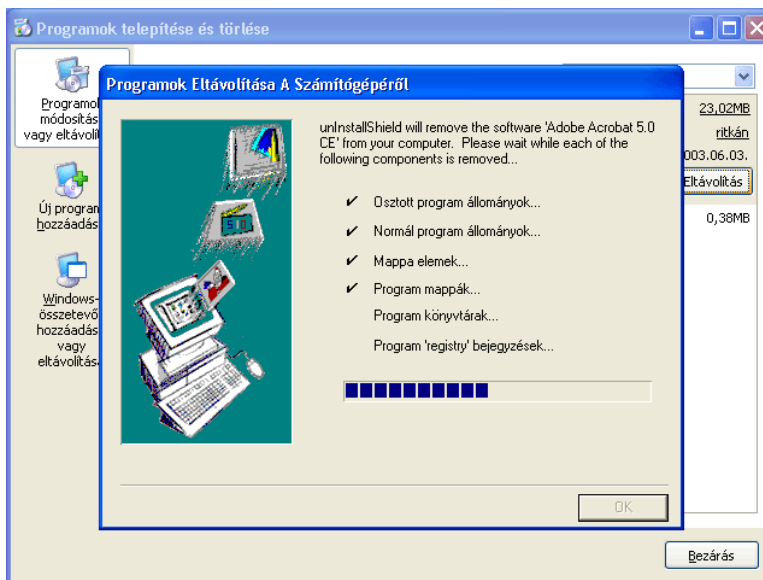
Válasszuk ki a törölni kívánt programot, majd kattintsunk a kijelölt programhoz tartozó **Eltávolítás** gombra.



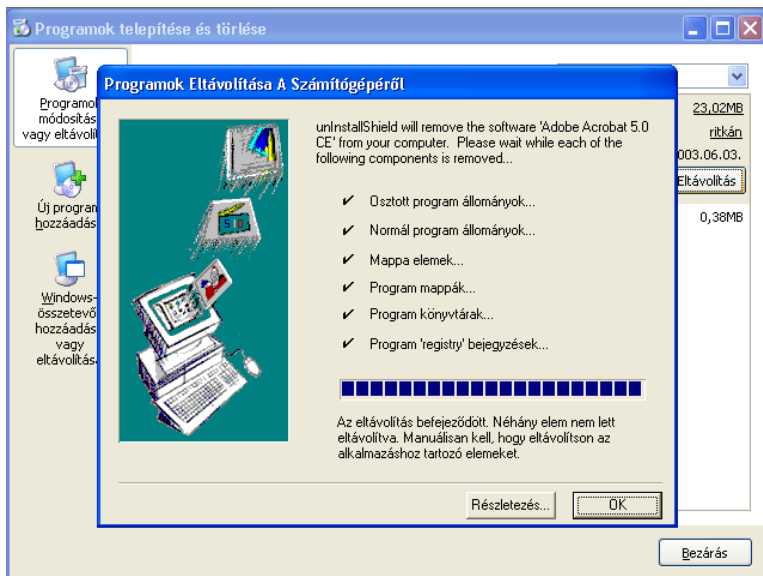


Operációs rendszerek – MS Windows XP

Ekkor a Windows megerősítés céljából rákérdez, hogy valóban törölni kívánjuk -e a programot. Az eltávolítás megkezdéséhez kattintsunk az **Igen** gombra.

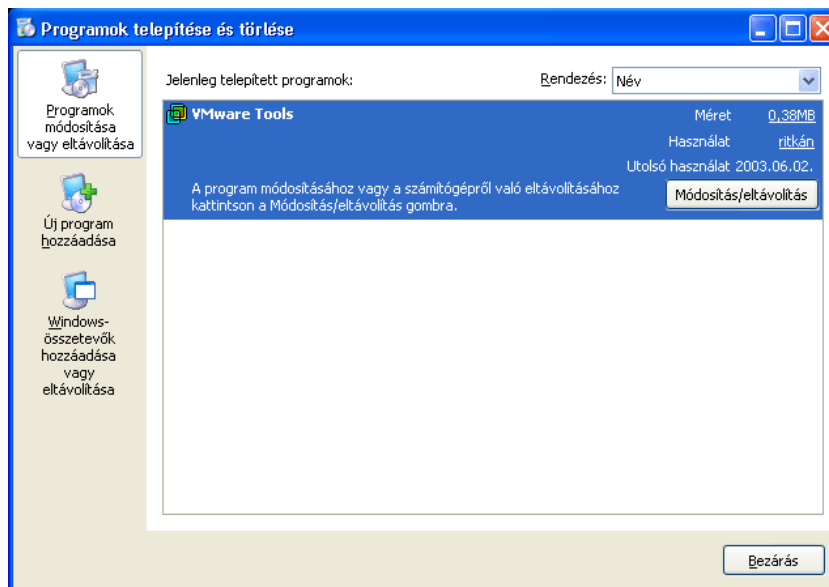


Ekkor a megjelenő panelen nyomon követhetjük a program eltávolítását.





Az eltávolítás befejezésekor kattintsunk a panelen az **OK** gombra.



HAJLÉKONYLEMEZ FORMÁZÁSA

A formázás segítségével a lemezeket előkészítjük az adatok fogadására, és ellenőrizzük az adatterület épségét.

Ezt a műveletet a lemezek tartalmának teljes, visszaállíthatatlan törlésére is használhatjuk. Szinte valamennyi háttértárat ilyen módon készítenek elő a használatra, de mindennapi munkánk során kizárólag hajlékonylemezek formázására van szükség.

TIPP

Ha egy régóta kallódó lemezre szeretnénk adatokat másolni, s annak jelenlegi tartalmára már nincs szükségünk, ajánlatos a lemezt formázni, mivel így a rajta tárolt adatok törlésével együtt meggyőződhetünk annak épségéről is.

A formázás megkezdése előtt győződjünk meg arról, hogy a hajlékonylemez tartalma egyetlen ablakban sincs megnyitva.

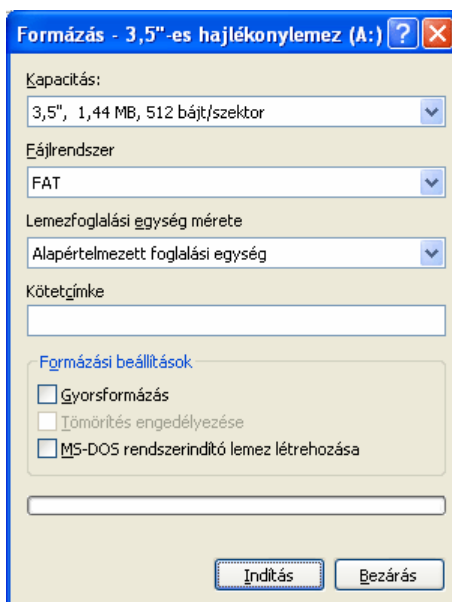
A formázáshoz válasszuk ki a megfelelő meghajtót a Windows Intéző lista paneljén, majd kattintsunk a **Fájl** menü **Formázás** parancsára.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

A parancs hatására az alábbi párbeszéd panel jelenik meg a képernyőn.



A párbeszéd panel **Kapacitás** rovata lenyitható, ennek segítségével kell a formázandó lemez kapacitását beállítanunk. Ez alaphelyzetben az adott eszközön elérhető legnagyobb kapacitásra van állítva, megváltoztatására csak ritkán van szükség.

Amennyiben a **Formázás beállítások** csoportban a **Gyorsformázás** jelölőnégyzetet választjuk, csak az adatok törlődnek. A lemezfelület hibellenőrzése csak a **Gyorsformázás** jelölőnégyzet kikapcsolt állapotában történik meg.

A lemez azonosításának megkönnyítésére a lemezhez egy maximum 11 karakteres azonosítót rendelhetünk, amit a **Kötetcímke** rovatba gépelhetünk be. A címke többek között a lemez tulajdonságainak megjelenítésekor is látható.

A lemez formázását az **Indítás** gombra kattintva kezdeményezhetjük. Ez a művelet teljes formázás esetén egy, másfél percig tarthat, előrehaladtát a panel alsó szélén megjelenő sáv segítségével követhetjük nyomon.



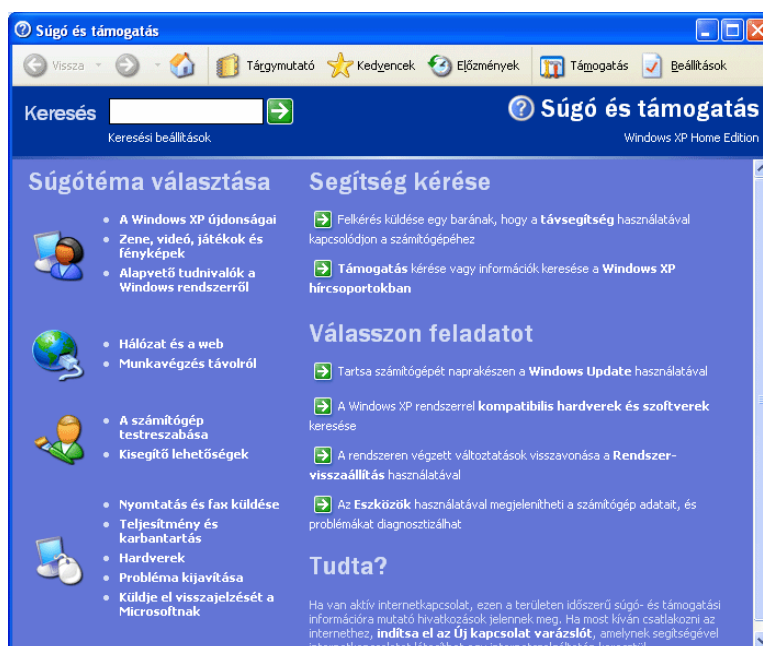
A témakörhöz kapcsolódó gyakorlófeladat:
Feladatgyűjtemény 7. feladat

A SÚGÓ HASZNÁLATA

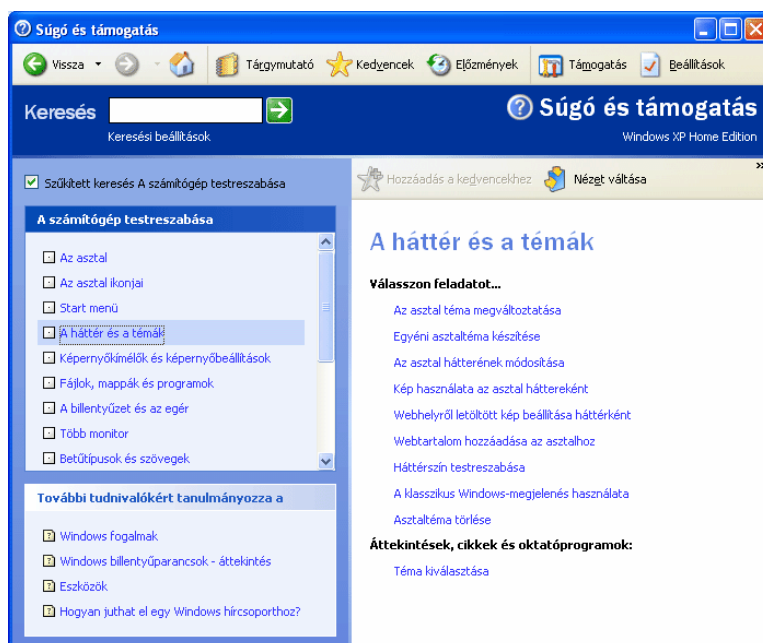
KERESÉS A SÚGÓBAN

A Windows XP Home Edition Súgóját a **Start** menü **Súgó és támogatás** parancsával jeleníthetjük meg. A Súgót alapvetően kétféle módon használhatjuk. Az egyik esetben a Súgóban szereplő témakörök alapján kereshetünk, míg a másik esetben műveletvégzés közben egy adott feladathoz kérhetünk konkrét segítséget.

A Súgó kezdőlapján két lehetőség áll rendelkezésünkre a keresés lebonyolítására.



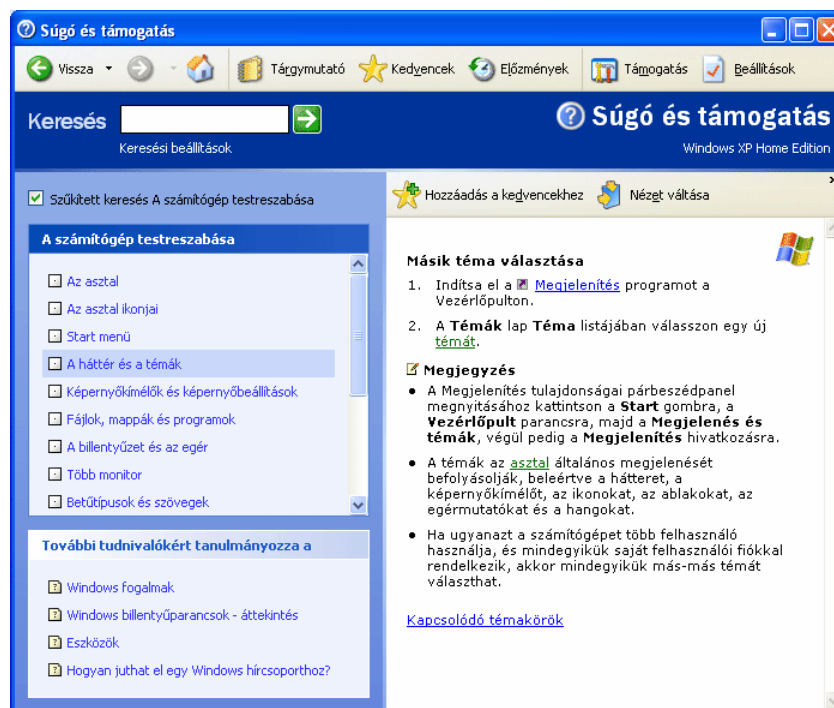
A **Súgótéma választása** csoportban a Súgóban szereplő nagyobb témakörök listájából választhatjuk ki a kívánt témakört.





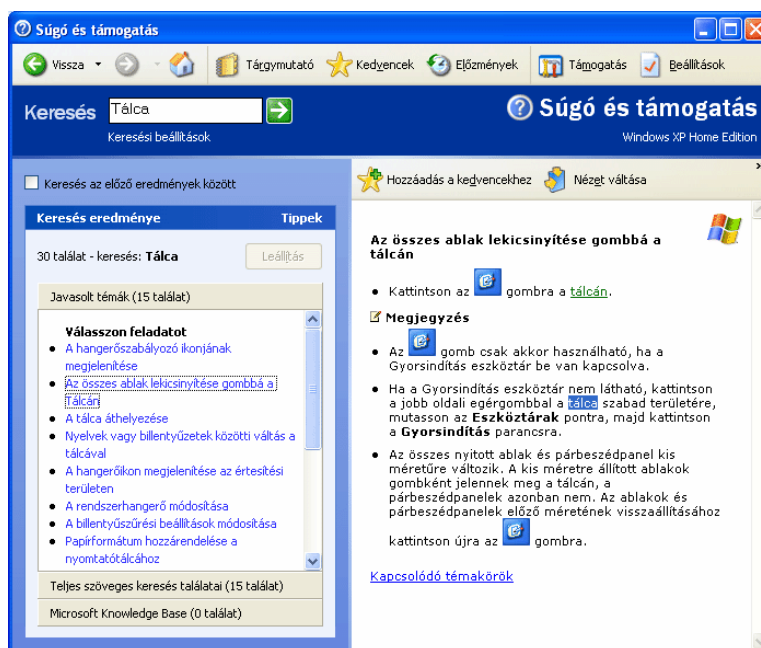
Operációs rendszerek – MS Windows XP

A megjelenő ablak bal oldali, felső listájában található hivatkozások valamelyikére kattintva tovább szűkíthetjük a keresést. A kiválasztott témakörhöz kapcsolódó anyagok az ablak jobb oldali listájában jelennek meg. A lista bármely elemére kattintva a konkrét segítőszövegeket tartalmazó lapokat jeleníthetjük meg.



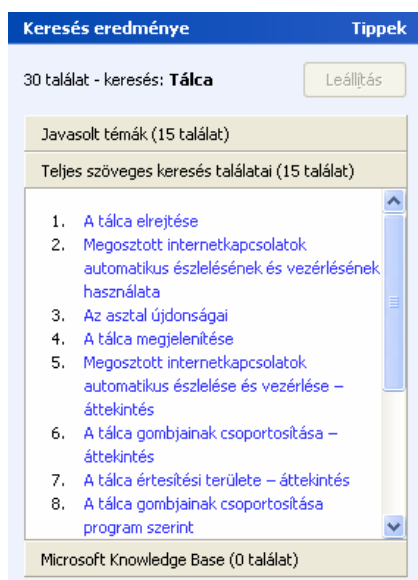
További információkat kaphatunk a Windowshoz kapcsolódó fogalmakról, billentyűparancsokról, eszközökről a panel bal oldali, alsó listájának hivatkozásaira kattintva.

A Súgó címszavak szerinti keresésre is lehetőséget nyújt. Ezt a Súgó kezdőlapján tehetjük meg. Az ablak **Keresés** rovatába kattintva gépeljük be a keresett címszót vagy annak első néhány betűjét, majd kattintsunk a rovat melletti nyílra.



A keresés eredményeként megjelenő témakörök listáját a **Javasolt témák** listában találjuk. A lista bármely hivatkozására kattintva a jobb oldali panelen megjelenik a hivatkozáshoz tartozó segítőszöveget tartalmazó lap.

A Súlyó teljes szövegében talált eredmények a **Teljes szöveges keresés találatai** listában találhatóak.




Amennyiben rendelkezünk beállított internetkapcsolattal, a Súlyó induló ablakának **Segítség kérése** csoportjában más felhasználók vagy a Microsoft technikusainak segítségét kérhetjük az interneten keresztül.

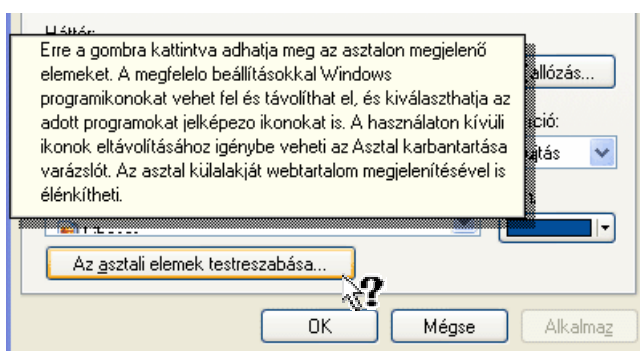


Operációs rendszerek – MS Windows XP

A **Válasszon feladatot** csoportban további információkat tartalmazó internetes oldalakat érhetünk el.

AZONNALI SEGÍTSÉG Egy párbeszéd panel használatához általában a panel címsorában lévő **?** gombbal kérhetünk segítséget.

A **Súgó** gombra kattintva a vonatkozó magyarázat külön ablakban jelenik meg, míg a **?** gomb használatakor az egér  formára változik, és a párbeszéd panel egyes elemeire kattintva kaphatjuk meg a hozzájuk tartozó instrukciókat.

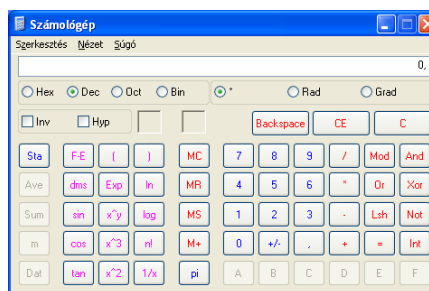


A párbeszéd paneleken az F1 billentyű általában **?** gomb funkcióinak megfelelően működik.

SEGÉDPROGRAMOK HASZNÁLATA

Munkánk segítésére a Windows rendszerbe számos egyszerűbb segédprogramot építettek be, ezeket a **Start** menü **Kellékek** almenüjében találjuk. Az alábbiakban három általánosan használt kelléket mutatunk be.

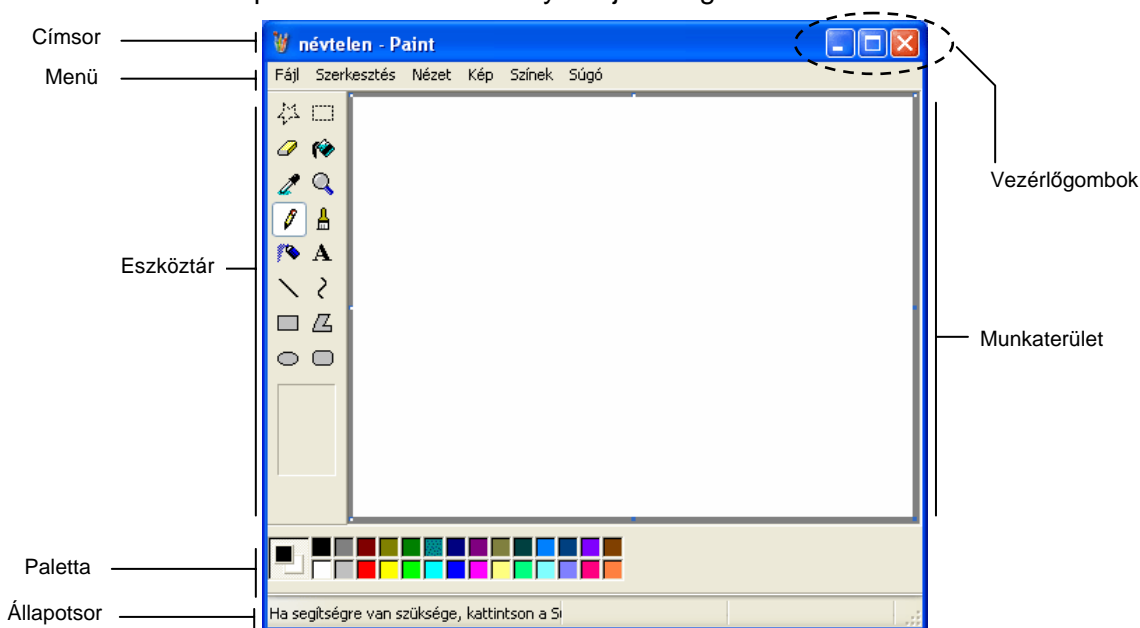
SZÁMOLÓGÉP A programot a **Start** menü **Minden program** ▶ **Kellékek** ▶ **Számológép** parancsára kattintva nyithatjuk meg. A Számológép alkalmazással helyettesíthetjük asztali számológépünket. A **Nézet** menüjében beállíthatjuk, hogy normál vagy tudományos üzemmódban működjön.



A program normál módban a számítógépek legegyszerűbb funkcióit látja el, míg tudományos üzemmódban ezek a műveletek kiegészülnek különféle matematikai, trigonometriai és gazdasági függvényekkel.


A PAINT RAJZPROGRAM


A Paint egy egyszerű rajzoló- és festőprogram. Segítségével egyszerű rajzokat, illusztrációkat készíthetünk, amelyeket később akár más munkáink részeként (például egy dokumentumban) is felhasználhatunk. A programot a **Start** menü **Minden program** ▶ **Kellékek** ▶ **Paint** parancsára kattintva nyithatjuk meg.



A **menüben** kategóriák szerint csoportosítva találjuk a **Paint** beállítási lehetőségeit.

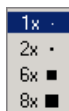
Az **eszköztáron** található eszközök segítségével készíthetjük el a rajzokat. Az eszköztárat a **Nézet** menü **Szerszámkészlet** parancsának segítségével rejthetjük el vagy jeleníthetjük meg.


 A **Kijelölés** eszköz segítségével téglalap alakú területet, a **Szabadkézi kijelölés** eszköz segítségével tetszőleges területet jelölhetünk ki. Egy kijelölt alakzat másolásakor az eszköztárgombok alatti listából kiválaszthatjuk a beillesztés módját. Választhatunk átlátszó, valamint kitöltött háttér között.

 A **Radír** eszköz segítségével a kép tetszőleges részleteit törölhetjük. A radír méretét az eszköztárgombok alatt megjelenő listából választhatjuk ki. A teljes kép törléséhez a kép kijelölése után kattintsunk a **Kép** menü **Kép törlése** parancsára.










Operációs rendszerek – MS Windows XP



A kisebb részletek pontos kidolgozása érdekében a  **Nagyító** eszköz segítségével a kép kisebb részeit felnagyíthatjuk, így az apró részeket is precízen kidolgozhatjuk. A nagyítás mértékét az eszköztárgombok alatti listából választhatjuk ki.

Egy rajz elkészítésének első lépése a megfelelő rajzeszköz kiválasztása. A rajzoláshoz különböző eszközök állnak rendelkezésünkre.

Szabadkézi vonal rajzolásához kattintsunk a  **Ceruza** eszközre, majd az egér bal gombjának nyomva tartása mellett rajzoljuk meg a vonalat. Egyenes vonal rajzolásához a  **Vonal**, görbe vonal rajzolásához a  **Görbe** eszközt használhatjuk.

A Paintben egyszerű alakzatok készítésére is lehetőségünk van. Ellipszis vagy kör rajzolásához használjuk az  **Ellipszis** eszközt. Téglalap vagy négyzet készítéséhez a  **Téglalap** vagy a  **Kerekített sarkú téglalap** eszközt használhatjuk. Sokszögek készítéséhez a  **Sokszög** eszköz használata ajánlott.


A megfelelő rajzeszköz kiválasztása után beállíthatjuk annak tulajdonságait (például a **Vonal** eszköznél a vonal színét és vastagságát).

Az alapértelmezett előtér- és háttérszín, valamint a körvonalak színének beállításához a **Paletta** színeit használhatjuk.





Az előtérszín beállításához az egér bal gombjával kattintsunk a paletta kiválasztott színére, a háttérszín beállításához az egér jobb gombjával kattintsunk a megfelelő színre.

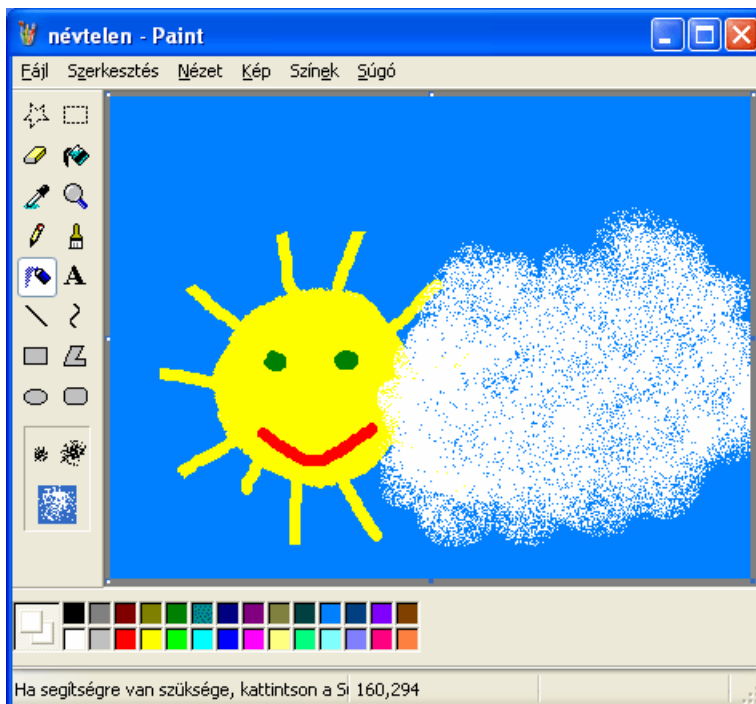
A rajzolás során lehetőségünk van az elkészített alakzatok színezésére.


Zárt alakzatokat a  **Kitöltés színnel** eszközzel színezhethetünk ki. Amennyiben az alakzatot az előtér-, illetve háttérszínektől eltérő színűre akarjuk festeni, az eszköz kiválasztása után a palettán jelöljük ki a kívánt színt.



Egy alakzatot kifesthetünk az  **Ecset** eszköz segítségével is. A használni kívánt ecset típusát az eszköztárgombok alatt megjelenő listából választhatjuk ki.

Festékszóró hatás eléréséhez használjuk a  **Festékszóró** eszközt. A festékszóró típusát az eszköztárgombok alatt megjelenő listából választhatjuk ki. Az **Ecset** és **Festékszóró** eszközök az alakzatok kitöltésén túl önálló rajzok készítésére is alkalmasak.



Szövegek készítését a  **Szöveg** eszköz segítségével végezhetjük el. A szöveget egy szövegdobozba írhatjuk be.

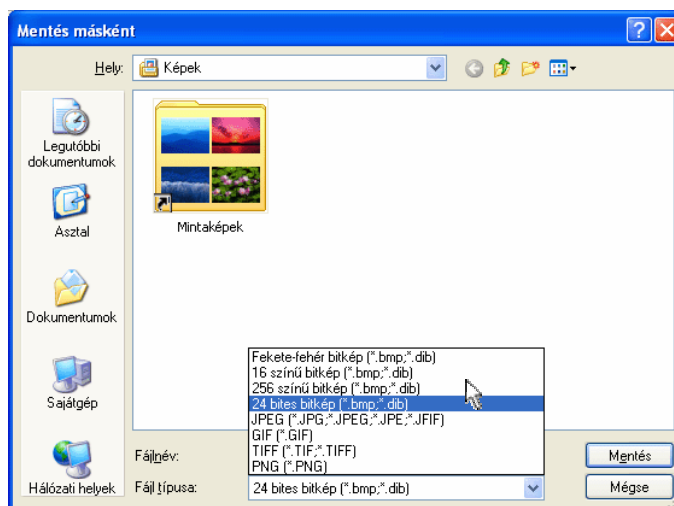
A szöveg formátumozására a szövegdobozzal egy időben megjelenő Betűtípusok eszköztár gombjaival van lehetőségünk.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

Az elkészített rajzokat a **Fájl** menü **Mentés** parancsával menthetjük el háttértárunkra. A megjelenő párbeszéd panel **Fájl típusa** legördülő listájában bitkép, GIF, valamint JPG fájlformátum választására van lehetőségünk.



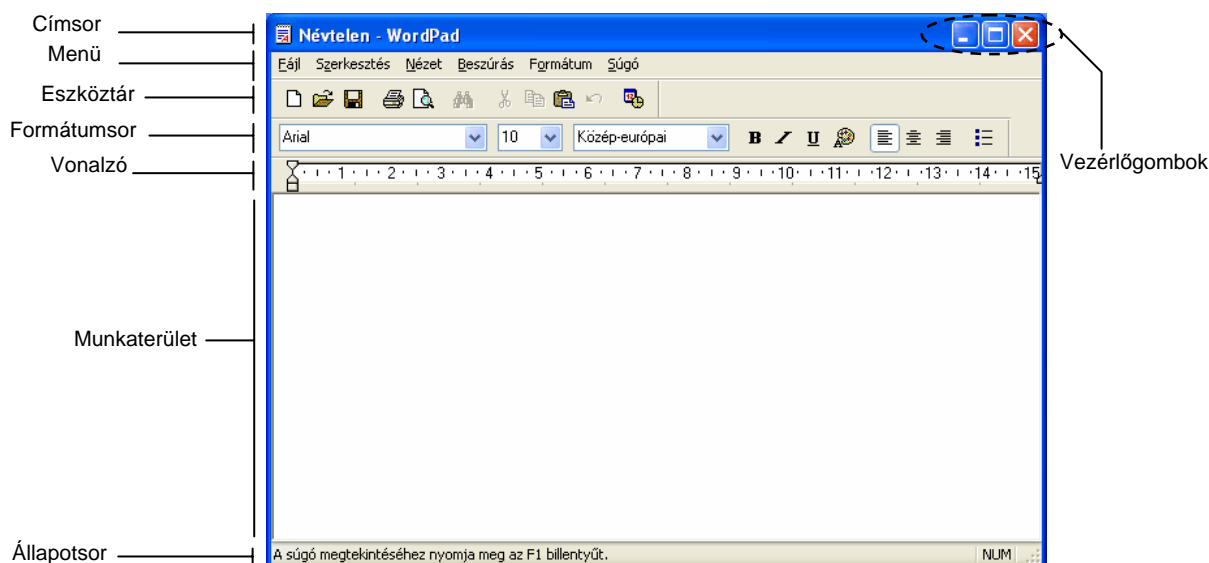
A rajzokat vagy azok egy részét a Vágólap segítségével tetszőlegesen áthelyezhetjük vagy másolhatjuk. A másolást és áthelyezést a Windowsban megismert módon hajthatjuk végre.

A Paintben lehetőség van az elkészült rajzok nyomtatására is. Ezt a **Fájl** menü **Nyomtatás** parancsának segítségével tehetjük meg.

A WORDPAD SZÖVEGSZERKESZTŐ

A WordPad a Word szövegszerkesztő leegyszerűsített változata. Tudása egy átlagos levél elkészítéséhez szükséges funkciókra korlátozódik.

A WordPad szövegszerkesztő programot a **Start** menü **Minden program** ► **Kellékek** ► **WordPad** parancsára kattintva nyithatjuk meg.



A **menüben** kategóriák szerint csoportosítva találjuk a WordPad parancsait és beállítási lehetőségeit.

Az **Eszköztáron** található gombok segítségével az alapvető fájlkezelési műveleteket – megnyitás, másolás, beillesztés, kivágás, mentés, nyomtatás stb. – hajthatjuk végre.

A **Formátumsor** a szöveg formátumozásához szükséges ikonokat tartalmazza.

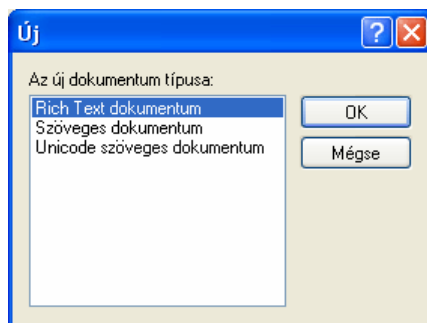
A **Vonalzó** segítségével leolvashatjuk és beállíthatjuk a bekezdések margótól való behúzását, illetve az esetleges tabulátorpozíciók helyzetét.

Az **Állapotsor** a WordPad parancsaival kapcsolatos információkat jeleníti meg.

Az Eszköztárat, a Formátumsort, a Vonalzót, valamint az Állapotsort a **Nézet** menüben a megfelelő eszköz nevére kattintva jeleníthetjük meg, illetve rejtethetjük el. Az aktív eszköz neve mellett pipa jel látható.

ÚJ DOKUMENTUM LÉTREHOZÁSA

Új dokumentumot legegyszerűbben az Eszköztár **Új** gombjára kattintva hozhatunk létre.



A megjelenő panelen a dokumentum típusát választhatjuk ki.

Amennyiben a **Rich Text dokumentum** típust választjuk, a szöveg elmentéskor megőrzi a beállított betűformátumokat és tabulátorinformációkat. A **Szöveges dokumentum** választásával mentéskor a szöveg elveszíti a beállított betűformátumokat. A **Unicode szöveges dokumentum** választásával a szabvány betűkészleten kívül a szövegben tetszőleges – például cirill, görög, kínai – betűkészlet használata is megengedett.

A dokumentum típusát az alapján érdemes kiválasztani, hogy mit szeretnénk benne megvalósítani. Például formátumozás nélküli szöveg készítéséhez válasszuk a **Szöveges** vagy a **Unicode szöveges**, míg formátumokat vagy képeket tartalmazó szöveg létrehozásához a **Rich Text** dokumentumtípust. Ezenkívül esetleg figyelembe vehetjük még, hogy a dokumentumot milyen más programmal kívánjuk később megnyitni.

Operációs rendszerek – **MS Windows XP**

Az **OK** gombra kattintva megjelenik az új dokumentum ablaka, amelyben elkezdhetjük a szöveg beírását.

**SZÖVEG BEGÉPELÉSE,
MÓDOSÍTÁSA**

A dokumentumon belül a szövegbevitel pozícióját a kurzor jelöli. A begépelte szöveg alaphelyzetben folyamatosan a kurzor által jelölt pozícióba beszúrásra kerül.

Gépelési hibáinkat a hibás szövegrészek törlésével vagy átírásával javíthatjuk. Egyetlen karakter törlése a **DELETE** vagy a **BACKSPACE** billentyűk segítségével történhet. Szóhatárig a **CTRL+DELETE** vagy a **CTRL+BACKSPACE** billentyűkombinációval törölhetünk. A beszúró és átíró üzemmód között az **INSERT** billentyű leütésével válthatunk.

**SZÖVEGRÉSZEK
KIJELÖLÉSE**



Hosszabb szövegrész formátumozásakor, másolásakor vagy törlésekor először meg kell határozni, hogy a művelet a szöveg mely részére vonatkozzon. Ezt a szövegrész kijelölésével tehetjük meg. A kijelölés történhet a billentyűzettel vagy az egér használatával.

A billentyűzet használata esetén a kijelölés legegyszerűbb módja, hogy a kurzorral a kijelölendő szöveg elejére állunk, és a **SHIFT** billentyű nyomva tartása mellett a kurzormozgató billentyűkkel a kurzort a kijelölendő szöveg végére visszük. Ekkor a kijelölt terület ellentétes színűre változik.

Egérrel való kijelölés legegyszerűbb módja, ha az egérrel a kijelölendő szövegrész elejére mutatunk, az egér bal gombját lenyomva tartjuk, majd az egérmutatót a kijelölendő szövegrész végéig húzzuk.

**SZÖVEGRÉSZEK
MÁSOLÁSA**



Egy szövegrész másolásakor a szöveg eredeti példánya is megmarad a dokumentumban. A másolás lépései a következők:

1. Jelöljük ki a másolni kívánt szövegrészt!
2. Adjuk ki a **Szerkesztés** menü **Másolás** parancsát, vagy kattintsunk az Eszköztár  **Másolás** gombjára, illetve üssük le a **CTRL+C** billentyűkombinációt!
3. Vigyük a kurzort a dokumentumban arra a pontra, ahová a szöveg másolatát szeretnénk beszúrni!
4. A művelet befejezéséhez használjuk a **Szerkesztés** menü **Beillesztés** parancsát, vagy az Eszköztár  **Beillesztés** gombját, illetve a **CTRL+V** billentyűkombinációt!


SZÖVEGRÉSZEK ÁTHELYEZÉSE

Egy szövegrész az áthelyezéskor eredeti helyéről törlődik, és új helyre kerül. Ez a művelet jelentősen megkönnyítheti például egy dokumentum szerkezetének átalakítását.

Egy szövegrész áthelyezésének lépései a következők:

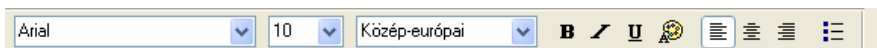
1. Jelöljük ki az áthelyezni kívánt szövegrészt.
2. Használjuk a **Szerkesztés** menü **Kivágás** parancsát vagy az Eszköztár  **Kivágás** gombját, illetve üssük le a CTRL+X billentyűkombinációt.
3. Vigyük a kurzort a dokumentumban arra a pontra, ahová a szöveget áthelyezni szeretnénk.
4. A művelet befejezéséhez használjuk a **Szerkesztés** menü **Beillesztés** parancsát, vagy az Eszköztár  **Beillesztés** gombját, illetve a CTRL+V billentyűkombinációt.

A WordPadban lehetőségünk van a legutoljára végzett szerkesztőművelet visszavonására.

A visszavonáshoz használjuk az Eszköztár  **Visszavonás** gombját, a **Szerkesztés** menü **Visszavonás** parancsát, vagy a CTRL+Z billentyűkombinációt.

SZÖVEG FORMÁTUMOZÁSA

A kijelölt szöveg formátumozása legegyszerűbben a Formátumsor gombjaival történhet.



Itt állíthatjuk be a szövegrész betűtípusát, betűméretét. A szöveg írásmódját a különböző betűstílusok alapján határozzuk meg. Megkülönböztetünk félkövér, dőlt és aláhúzott betűstílust.

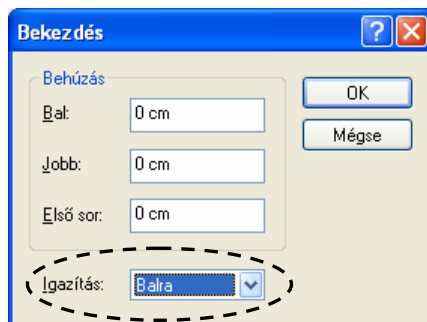
A betűszínt a **Szín** gomb segítségével megjeleníthető palettából választhatjuk ki.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

Bekezdések igazítását az **Igazítás balra**, **Igazítás középre**, **Igazítás jobbra** gombokkal, vagy a **Formátum** menü **Bekezdés** parancsával végezzük.

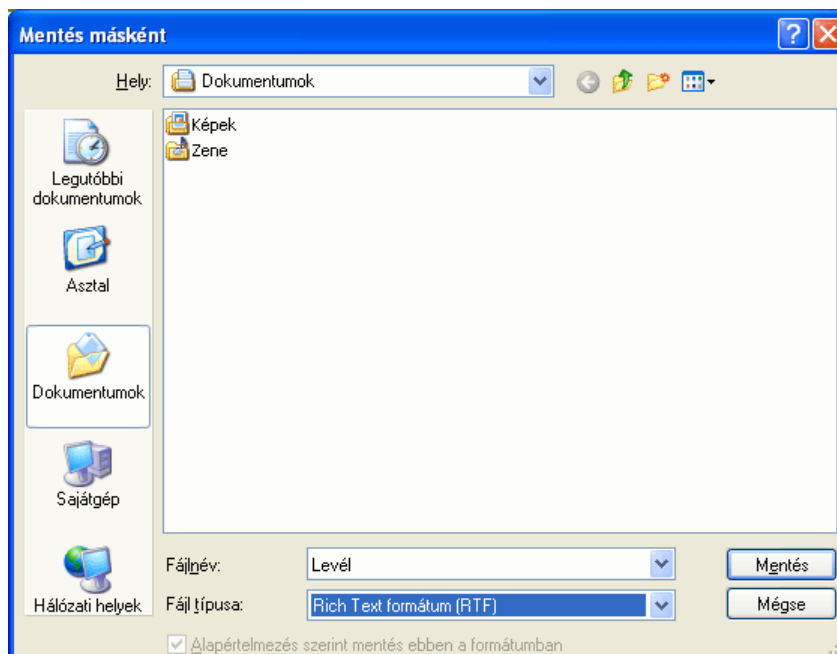


A megjelenő párbeszéd panel **Igazítás** legördülő listájában válasszuk ki a megfelelő igazítási módot.

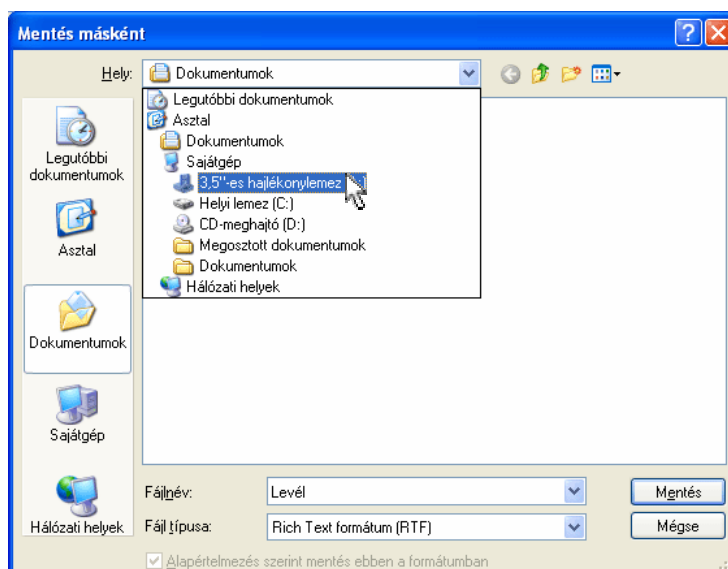
Egy kijelölt szöveget a **Formátum** menü parancsaival is formátumozhatunk.

DOKUMENTUM MENTÉSE

A dokumentumokat a szerkesztés befejezésekor általában elmentjük háttértárunkra, hogy megőrizzük vagy később módosíthassuk azok tartalmát. A dokumentumok mentéséhez használjuk az Eszköztár **Mentés** gombját vagy a **Fájl** menü **Mentés** parancsát.



Ha egy újonnan létrehozott dokumentum mentését kezdeményezzük, a megjelenő **Mentés másként** párbeszéd panelen meg kell határoznunk, hogy a dokumentumot milyen néven és melyik mappába szeretnénk elmenteni.

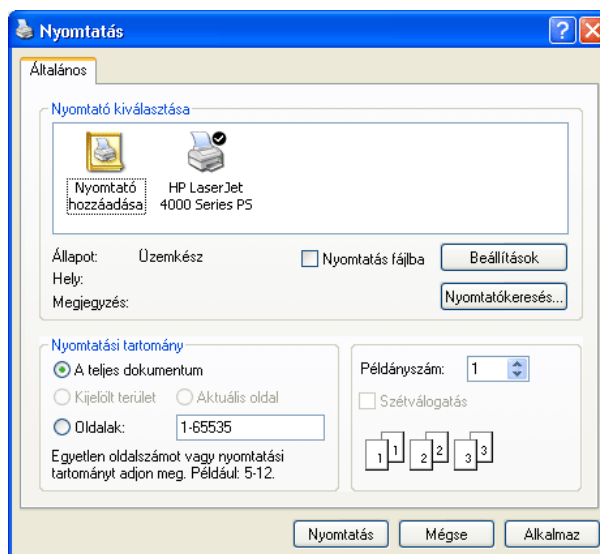


Hajlékonylemezre való mentéshez válasszuk a hajlékonylemezes meghajtót, és ott állítsuk be a dokumentum helyét.

A dokumentum típusát a panel **Fájl típusa** legördülő listájából választhatjuk ki. Szöveges formátumú fájlok létrehozásához válasszuk a lista **Szöveg**, **Szöveg-MS-DOS formátum** vagy **Unicode szöveges dokumentum** elemét.

DOKUMENTUM NYOMTATÁSA

Az elkészített dokumentum mentésén túl lehetőségünk van a dokumentum nyomtatására is. Ehhez válasszuk a **Fájl** menü **Nyomtatás** parancsát.





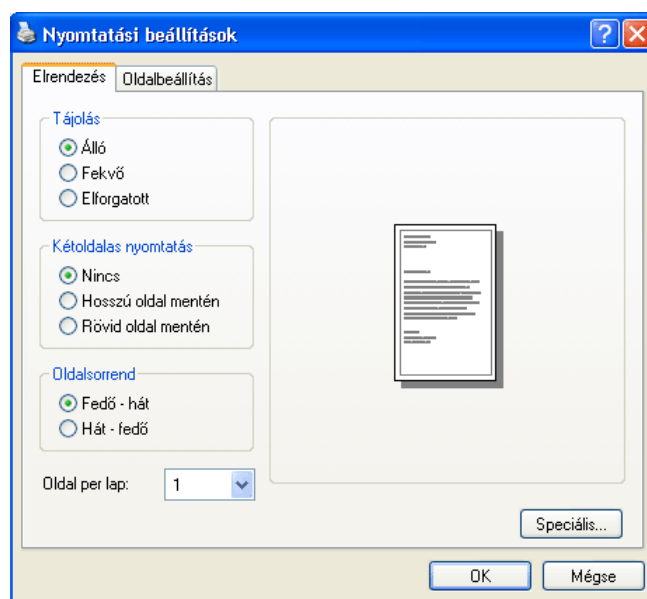
Operációs rendszerek – MS Windows XP

A megjelenő **Nyomatás** panelen a nyomtatóval és a nyomtatással kapcsolatos beállításokat végezhetjük el.

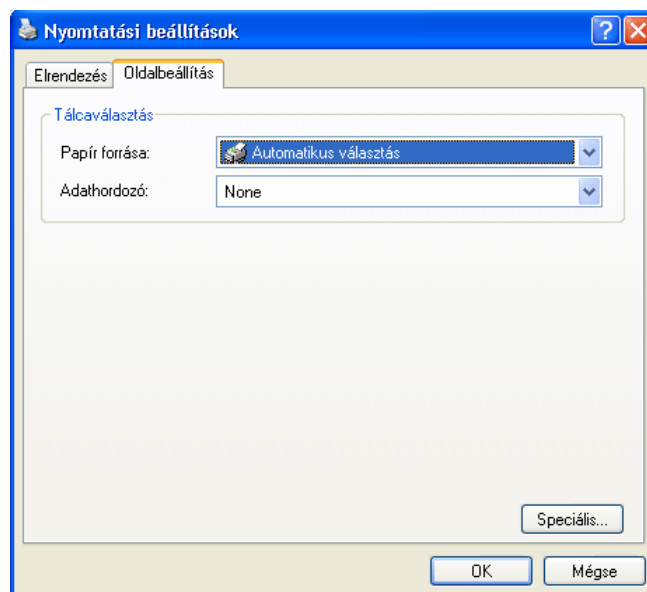
A **Nyomtató kiválasztása** csoportban kiválaszthatjuk, hogy melyik nyomtatóval kívánunk nyomtatni.

A **Nyomatási tartomány** csoportban beállíthatjuk, hogy a dokumentum egészét vagy csak egy részét kívánjuk nyomtatni, továbbá a nyomtatni kívánt példányszámot.

A nyomtatási beállítások elvégzéséhez kattintsunk a **Beállítások** gombra.



A panel **Elrendezés** fülén a dokumentum nyomtatásának elrendezését állíthatjuk be.

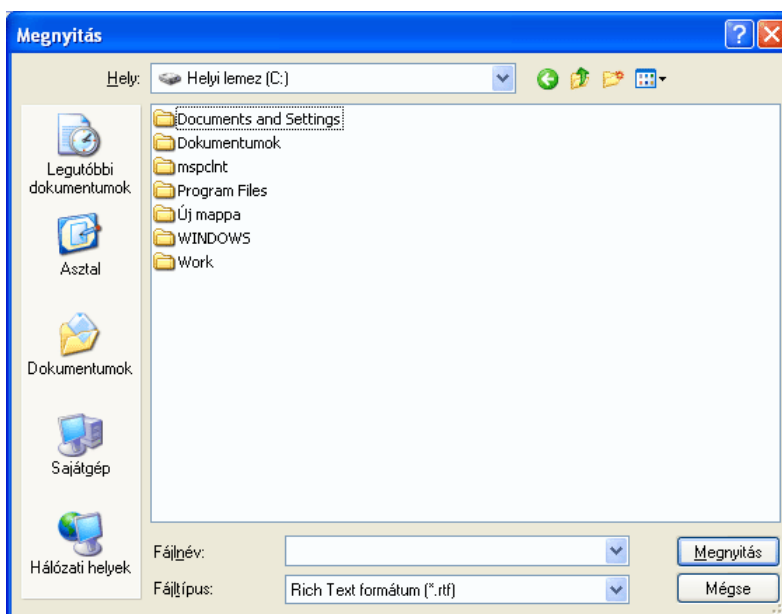




Az **Oldalbeállítás** fülön a Tálccával és a papír adagolásával kapcsolatos tulajdonságokat állíthatunk be.

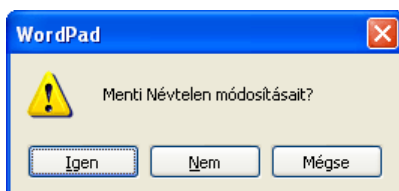
A nyomtatás megkezdéséhez kattintsunk a **Nyomtatás** gombra.

DOKUMENTUM MEGNYITÁSA Egy korábban létrehozott dokumentum megnyitásához az Eszköztár **Megnyitás** gombját, vagy a **Fájl** menü **Megnyitás** parancsát használhatjuk.



A megjelenő **Megnyitás** párbeszéd panelen lépünk be a megnyitni kívánt dokumentumot tartalmazó mappába. Jelöljük ki a dokumentumot, majd kattintsunk a **Megnyitás** gombra.

DOKUMENTUM BEZÁRÁSA Ha befejeztük a munkát, bezárhatjuk a dokumentumot a **Fájl** menü **Kilépés** parancsával, vagy a dokumentum ablakának **Bezárás** gombjával, illetve az ALT+F4 billentyűkombinációval. Amennyiben a dokumentum még nem mentett módosításokat tartalmaz, a WordPad felkínálja a dokumentum mentésének lehetőségét.

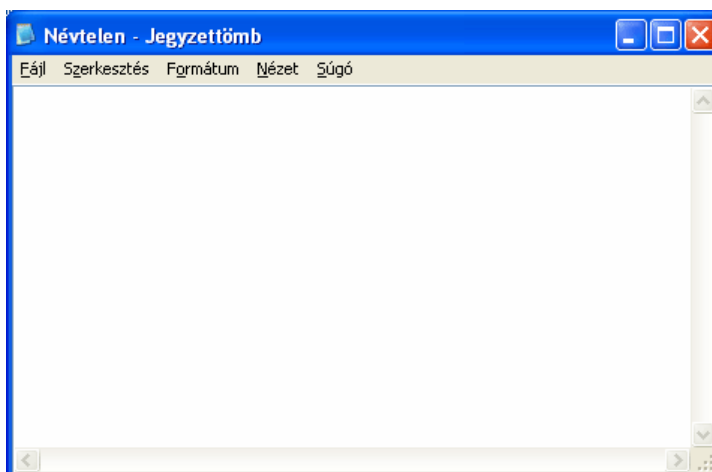


Az **Igen** gombra kattintva a WordPad a **Mentés** parancs segítségével menti, majd bezárja a dokumentumot. A **Nem** gomb választása esetén a dokumentum mentés nélkül kerül bezárásra. A **Mégse** gombbal visszavonhatjuk a bezárást.

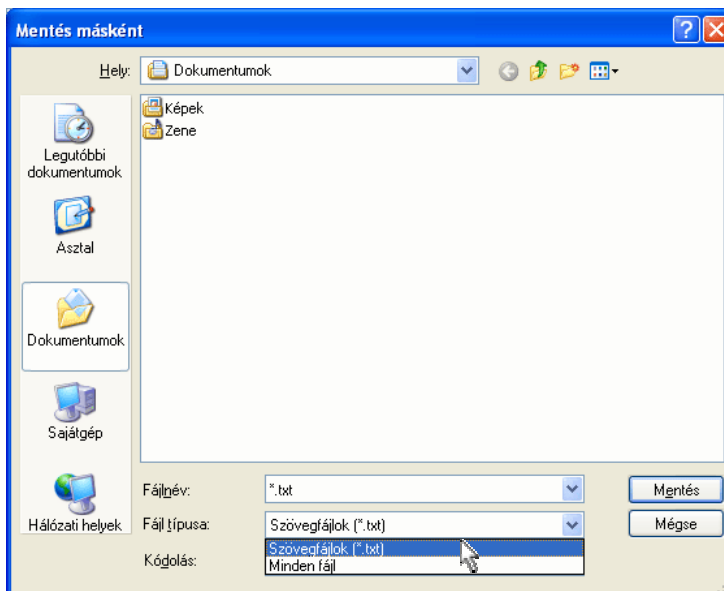


JEGYZETTÖMB

A szövegfájlok (TXT) készítésének másik, az előbbinél egyszerűbb módja a Jegyzetömb alkalmazása. A programot a **Start** menü **Minden program** ▶ **Kellékek** ▶ **Jegyzetömb** parancsára kattintva nyithatjuk meg.



A Jegyzetömb kevés szolgáltatással és egyszerű menüszerkezettel rendelkezik, de ideális szöveges állományok készítésére. A szöveg begépelése után az állományt a **Fájl** menü **Mentés** parancsának segítségével menthetjük el.



A program csak a .TXT kiterjesztésű állományok létrehozását támogatja.



A témakörhöz kapcsolódó gyakorlófeladatok:
Feladatgyűjtemény 1., 5., 6., 11., 12. feladat

A FÁJLKEZELÉS ALAPFOGALMAI

Minden számítógéppel végzett munka kapcsolódik a háttértárakon lévő fájlokhoz, hiszen minden program és adat valamilyen háttértáron tárolódik. Munkánk során számos fájlt hozunk létre, ezért karbantartásuknak és használatuknak elsajátítása rendkívüli fontossággal bír.

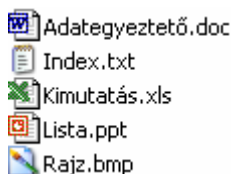
A háttértárakon lévő adatok az áttekinthetőség és a könnyebb visszakeresés érdekében hierarchikus mappaszerkezetben tárolódnak. Egy jól áttekinthető mappaszerkezet kialakítása a felhasználó érdeke és feladata.

Ismerkedjünk meg a mappaszerkezet részeivel!

FÁJLOK A háttértárakon tárolt adathalmazokat – például programokat, dokumentumokat, adatbázisokat stb. – fájloknak nevezzük.

A fájlokat tartalmuktól függően két fő csoportba soroljuk. A futtatható programokat tartalmazó fájlokat programfájloknak, míg az összes többi adatfájlnak nevezzük.

A fájlokban tárolt adatok típusát a nevük után szereplő úgynevezett kiterjesztés jelöli, amely alapján eldönthető, hogy a fájl az imént említett két fő csoport közül melyikbe tartozik. A kiterjesztéseket egy ponttal választjuk el a fájl nevével.



A Windows rendszer – a beállításoktól függően – a fájlok kiterjesztését elrejtheti, ilyenkor típusukat a név melletti ikon vagy egyes listákban a **Típus** oszlop alapján állapíthatjuk meg.

Név	Méret	Típus	Módosítva
Adategyeztető	11 KB	Microsoft Word dokumentum...	2002.08.13. 10:43
Index	1 KB	Szöveges dokumentum	2002.08.13. 11:08
Kimutatás	14 KB	Microsoft Excel munkalap	2002.08.13. 10:44
Lista	11 KB	Microsoft PowerPoint be...	2002.08.13. 10:44
Rajz	226 KB	Bitkép	2002.08.13. 11:08

PROGRAMFÁJLOK A programfájl a számítógép számára közvetlenül értelmezhető utasításokat tartalmaznak, amelyek végrehajtását a memóriába való betöltés után a számítógép azonnal megkezdi. A programfájl a .BAT, .COM vagy .EXE – a Windows rendszerben általában csak az utóbbi – kiterjesztést kapják. A futtatható programot tartalmazó fájlokat a Windowsban alkalmazásnak nevezzük.

A mai modern operációs rendszerek a programok indításával kapcsolatos teendőket egyetlen egérekattintással egyszerűsítették.

Operációs rendszerek – **MS Windows XP**

A felhasználónak általában nem kell tudnia, hogy az indítani kívánt program melyik háttértáron, a mappaszerkezeten belül pedig hol és milyen néven található.

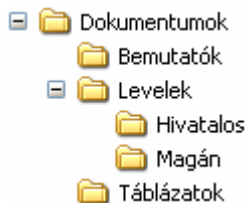
ADATFÁJLOK Minden olyan fájlt, ami nem programot tartalmaz, általánosan adatfájlnak nevezünk. Ezeknek számtalan fajtája létezik, teljes felsorolásuk lehetetlen, mivel az új programokkal együtt szinte naponta születnek újabb és újabb adattípusok. Mint átlagos felhasználónak, az adatállományoknak csak azon fajtáit szükséges ismernünk, amelyekkel mindennapi munkánk során dolgozunk. A háttértárakon – gyakran nagy tömegben – található egyéb fájl típusokat nyugodtan figyelmen kívül hagyhatjuk.

Kiterjesztés	Ikon	Fájl típus
TXT		Formátumozatlan szöveget tartalmazó fájl.
RTF*	változó*	A Rich Text szabvány szerint formátumozott szöveget, esetleg képeket is tartalmazó szövegfájl.
DOC		Általában a Word szövegszerkesztővel készült szöveges dokumentumok
XLS		Excel táblázatok
PPT		PowerPoint bemutatók
MDB		Access adatbázisfájlok
HTM, HTML*		Internetes vagy intranetes weblapok
JPG, JPEG, GIF*		Tömörített, kis fájl méretű, az interneten vagy képernyős prezentáció céljára használt képformátum.
TIF, TIFF*		Nyomdai felhasználásra alkalmas, rendszerint nagy fájl méretű képformátum.
BMP*		Jobbára a Windows által használt képformátum.
ZIP, ARJ, RAR*	változó*	Egy vagy több fájl helytakarékoság vagy archiválás céljából tartalmazó, tömörített fájlformátum.

*A telepített alkalmazásoktól függően az ikon eltérő lehet az itt bemutatottól.

A különféle adatfájlokat más-más programmal hozhatjuk létre, vagy dolgozhatjuk fel. Például a Word szövegszerkesztővel készült levelet nem lehet a Paint rajzolóprogrammal módosítani.

MAPPÁK A mappák a logikailag összetartozó fájlok hierarchikus csoportosítására szolgáló tárolóhelyek. Az egyes mappák szükség szerint további mappákat, almappákat tartalmazhatnak.



MEGHAJTÓK A számítógépes háttértárat más néven meghajtóknak is nevezzük. Az adatok tárolása történhet hajlékonylemezen, CD-ROM-on, merevlemezen, vagy hálózati meghajtón. Az egyes számítógépekben eltérő számú és típusú meghajtót találhatunk. Munkánk során szükség van az egyes háttértárak egyenkénti azonosítására. A meghajtók egyszerű és egységes azonosítására az angol ábécé betűit használjuk. A lemezmeghajtók betűjele után a könnyebb megértés kedvéért kettőspontot (:) szokás tenni.

Általánosan elmondható, hogy az A: és B: jelölést kizárólag a hajlékonylemezes meghajtók, míg a C:-t az első merevlemezes egység számára tartják fenn. A további betűk (D:-től Z:-ig) az esetleges további meghajtókat jelenthetik.

Egy átlagos személyi számítógépben a meghajtókat az alábbi jelölésekkel azonosítjuk:

- A: 3,5"-os hajlékonylemezes meghajtó
- C: Merevlemezes meghajtó
- D: CD-ROM meghajtó
- F: a számítógép-hálózaton keresztül elérhető, ideiglenesen csatlakoztatott meghajtó

A meghajtók típusának könnyebb felismerésére a Windows különböző ikonokat használ a betűjelzések mellett.



3,5" hajlékonylemezes egység (floppy disk drive)



5,25" hajlékonylemezes egység (floppy disk drive)



Lokális merevlemezes meghajtó (hard disk drive)



CD-meghajtó (az ikon képét a behelyezett CD-lemez módosíthatja!)



Egyéb cserélhető lemezes meghajtó (Zip Drive, Jazz Drive stb.)

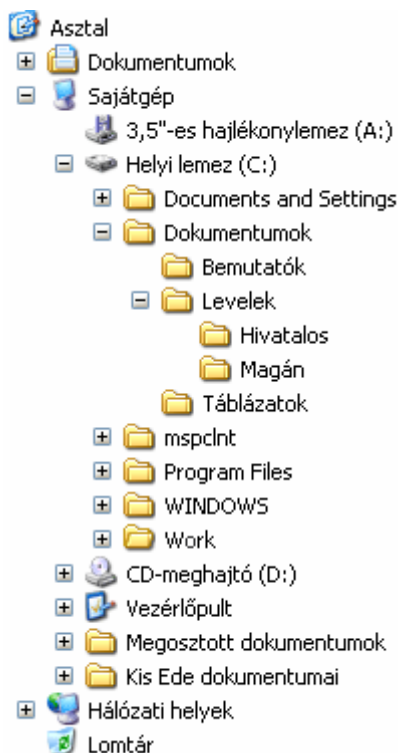


Operációs rendszerek – MS Windows XP

MAPPASZERKEZET A WINDOWSBAN

Az új Windows operációs rendszerekben a mappaszerkezet az egyes meghajtókon kívül néhány speciális objektumot is tartalmaz.

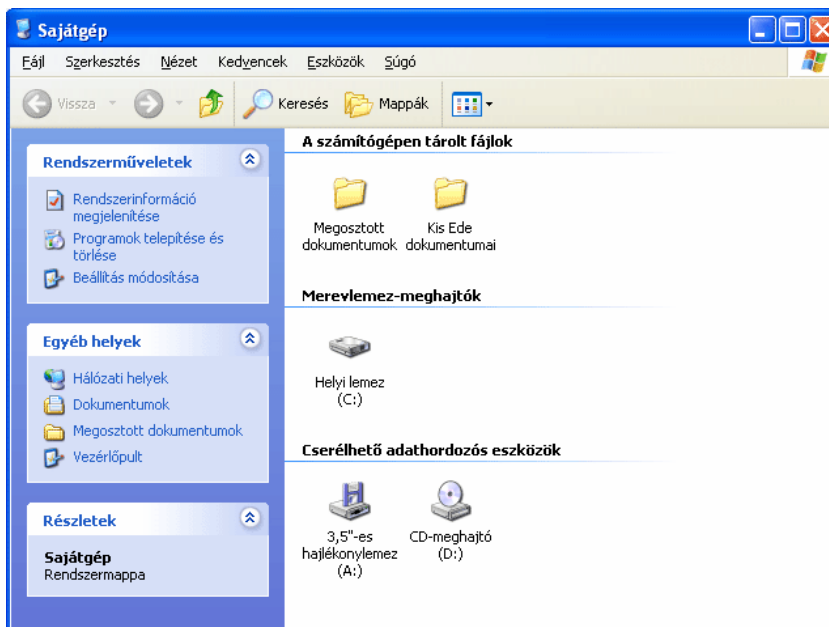
Az alábbi képen egy számítógép jellegzetes Windowsos mappaszerkezete látható.



ASZTAL A mappaszerkezet kiinduló pontja az Asztal. Innen érjük el a **Dokumentumok**, a **Sajátgép**, a **Hálózati helyek** és a **Lomtár** objektumokat. Ez az objektum logikailag megfelel a képernyőn is látható Asztalnak.

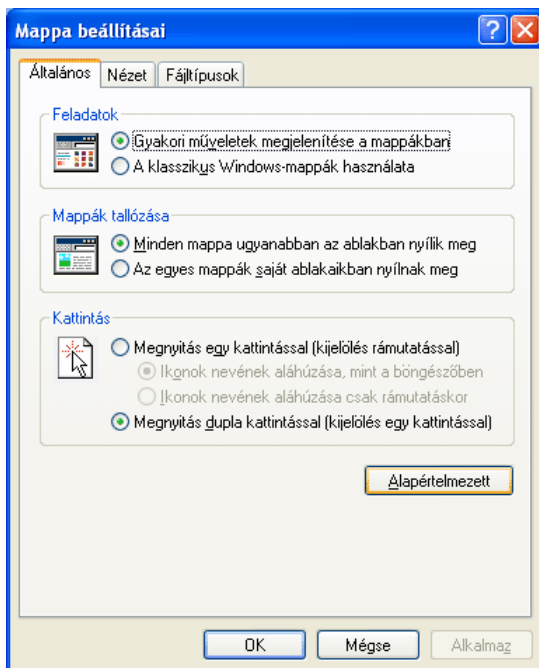
DOKUMENTUMOK A **Dokumentumok** mappa tartalmazza személyes fájljainkat, amelyeket felhasználónként elkülönítve kezel a Windows. A mappán belül érdemes további mappákat létrehozni a különböző fájlok könnyebb csoportosítása érdekében.

SAJÁTGÉP A **Sajátgép** ablak tartalmazza számítógépünk közvetlenül elérhető erőforrásait: a helyi meghajtókat, valamint a saját dokumentumainknak fenntartott mappát.



Alapértelmezésként az ablak bal oldalán a gyakoribb műveleteket és néhány alapértelmezett mappát érhetünk el.

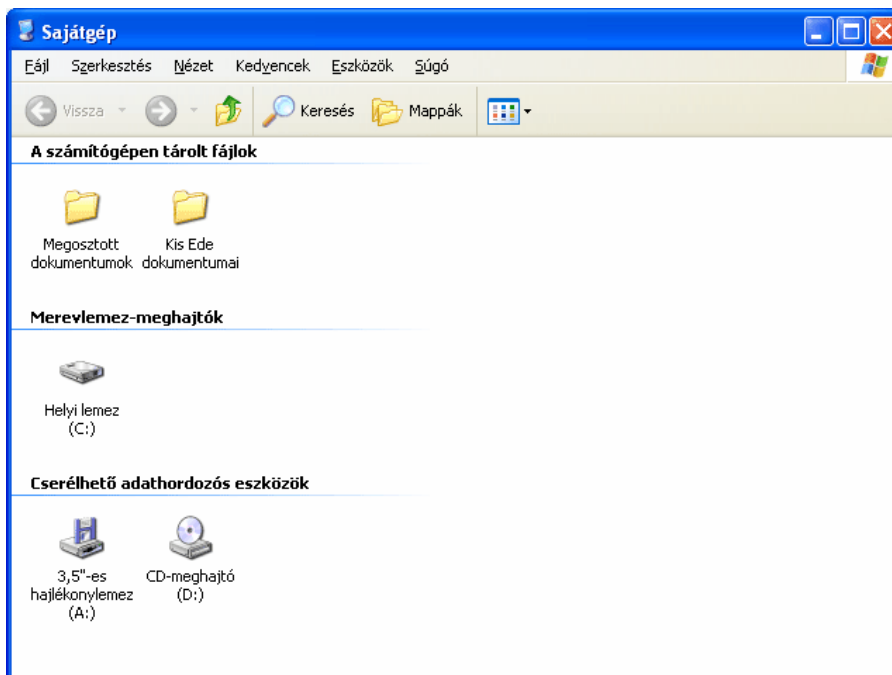
A Sajátgép ablak nézetét megváltoztathatjuk az **Eszközök** menü **Mappa beállításai** parancsára kattintva megjelenő párbeszéd panel **Feladatok** csoportjában.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

A nézet megváltoztatása után a Sajtógép ablak a következő formában jelenik meg a képernyőn:



LOMTÁR A **Lomtár** objektum a gépünk merevlemezéről törölt adatainkat tartalmazza, innen szükség esetén még visszaállíthatjuk őket. Használatával részletesen a Fájelkezelés a Windows Intézővel fejezetben foglalkozunk.



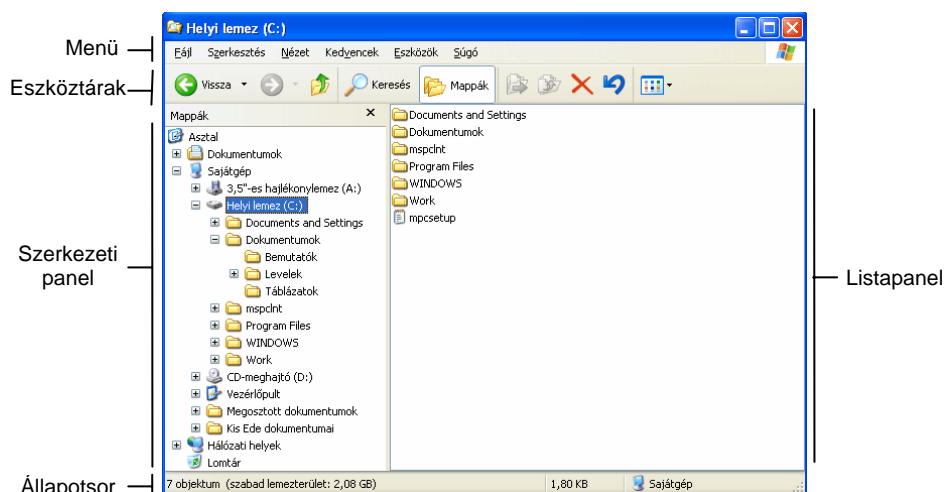
FÁJLKEZELÉS A WINDOWS INTÉZŐVEL

A számítógépünkkel elérhető mappaszerkezet és a fájlok karbantartásához leggyakrabban a **Start** menü **Minden program** ▶ **Kellékek** almenüjében lévő **Windows Intézőt** használjuk.

AZ INTÉZŐ ABLAKÁNAK ÁTTEKINTÉSE

A Windows Intéző előnye, hogy segítségével áttekinthetjük az elérhető mappaszerkezet felépítését és az egyes mappákban található fájlok listáját.

A Windows Intéző ablakának főbb részei a következők:



TIPP

Az eszköztárak és az állapotsor a **Nézet** menü azonos nevű parancsaival rejtethők el és jeleníthetők meg.



A SZERKEZETI PANEL

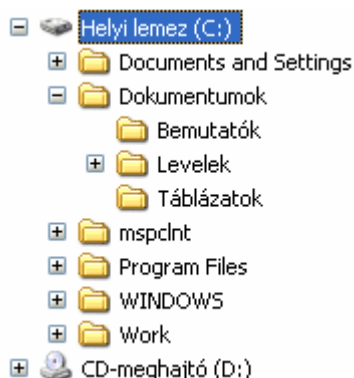
A bal oldali szerkezeti panel segítségével tekinthetjük át a mappaszerkezet felépítését, ami esetenként igen bonyolult lehet. Az egyes ágak a könnyebb áttekinthetőség érdekében nem látszanak teljes terjedelmükben. A szerkezet további részeinek kibontásához kattintsunk az egyes objektumok mellett látható jelre, amely ezután jellé változik. A mappaszerkezet kibontott ágainak elrejtéséhez a kiinduló objektum melletti jelre kell kattintanunk.






Operációs rendszerek – MS Windows XP

Ha a mappaszerkezet valamely eleme mellett nem látunk sem , sem  jelet, akkor annak nincsenek további ágai.



 A fájlok tárolására szolgáló mappákat mindig sárga mappával, míg az egyéb elemeket más ikonokkal jelöli a Windows.

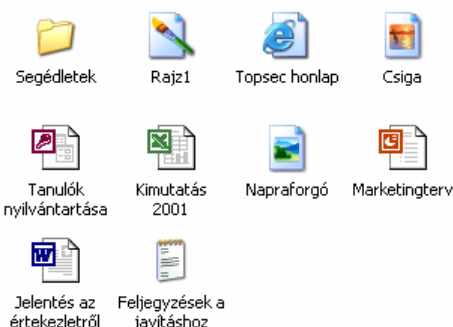
A bal oldali szerkezeti panel a fájlok listáját soha nem tartalmazza.

A LISTAPANEL A jobb oldali listapanel a szerkezeti panelen kijelölt elem közvetlen tartalmát – beleértve a fájlok, mappák és egyéb objektumok listáját – mutatja. Egy másik objektum tartalmának megtekintéséhez kattintsunk a szerkezeti panelen annak ikonjára.



A listapanel tartalmát többféle módon is megtekinthetjük és rendezhetjük. Az ezekre vonatkozó parancsokat a **Nézet** menüben vagy a Windows Intéző eszköztárának **Nézetek** gombjára kattintva lenyíló listájában találjuk.

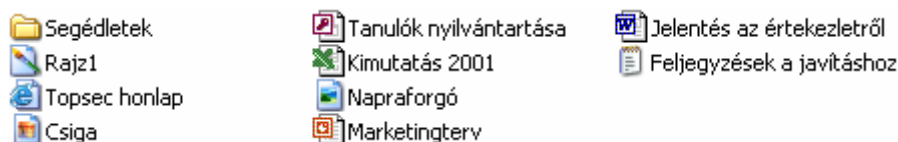
Az Ikonok nézet abban az esetben hasznos, ha ismerjük az egyes fájl-típusok jelölésére használt ikonokat.



A Mozaik nézetet abban az esetben érdemes használnunk, ha a fájlok ikonján és nevéen kívül további információkat is szeretnénk megjeleníteni.



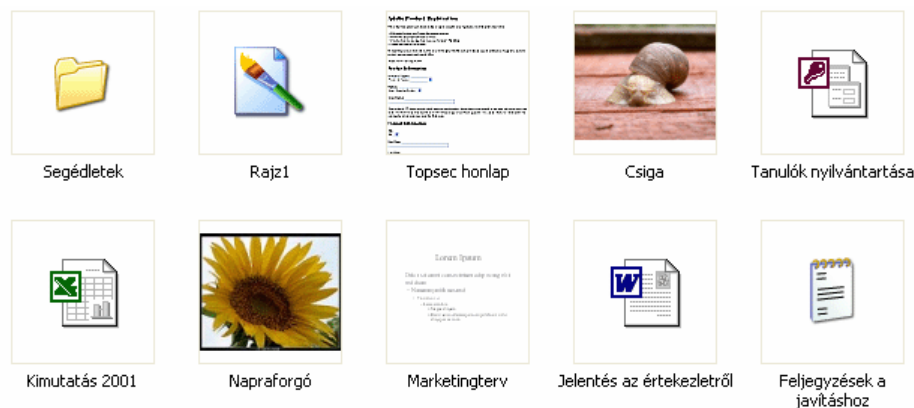
A Lista nézet segítségével az előbbieknél több fájl megjelenítése lehetséges.



A Részletek nézet segítségével az egyes elemekről nevük mellett további információkat tudhatunk meg. A **Név** oszlop a fájlok nevét és kiterjesztését tartalmazza. A **Méret** oszlopban a fájlok méretét látjuk KB-ban megadva. A **Típus** oszlop az adott fájl típusát szövegesen jeleníti meg. A **Módosítva** oszlopból megtudhatjuk, hogy egy állományt mikor módosítottak utoljára. A lista rendezését az oszlopok címkéjére kattintva megváltoztathatjuk.

Név	Méret	Típus	Módosítva
Adategyeztető	20 KB	Microsoft Word dokumentum	2001. 06. 26. 16:17
Index	17 KB	Szöveges dokumentum	2001. 08. 09. 11:17
Kimutatás	119 KB	Microsoft Excel munkalap	2001. 08. 22. 9:19
Lista	33 KB	Microsoft PowerPoint bemutató	2001. 07. 23. 15:45

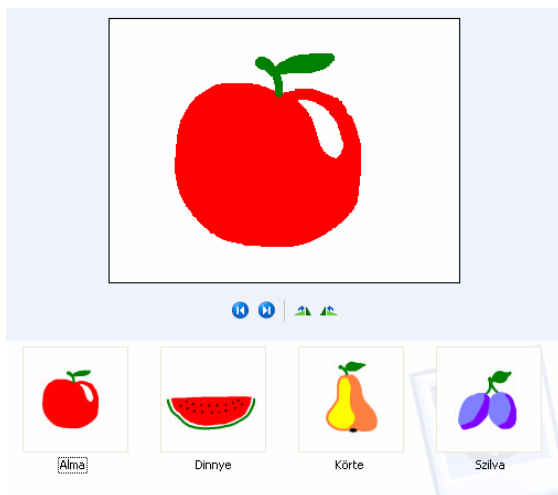
A Miniatűrök nézet segítségével lekicsinyített formában megjeleníthetjük a képfájlok tartalmát.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

A képfájlokat tartalmazó mappákban választható Filmszalag nézetben az egyes képeket kinagyítva is megtekinthetjük.

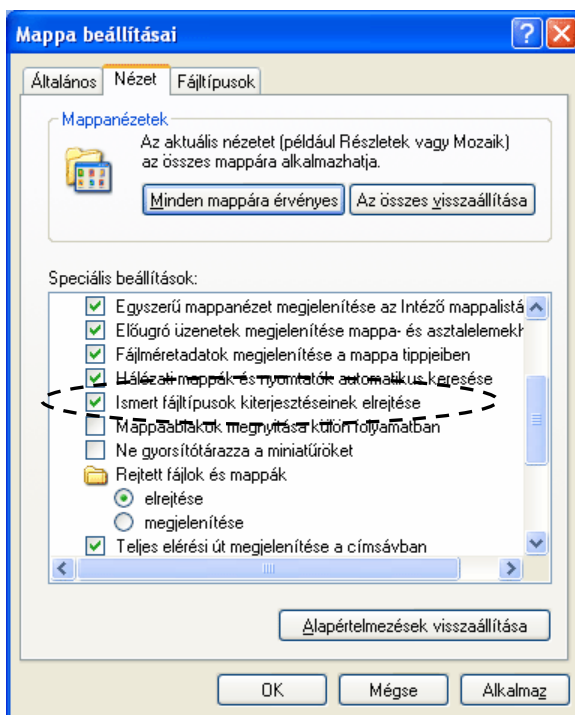


TIPP

A **Nézet** menü **Ikonrendezés szempontjai** almenüjében található opciók segítségével a lista rendezését bármely nézetben megváltoztathatjuk.

FÁJLOK KITERJESZ- TÉSÉNEK MEGJELENÍTÉSE

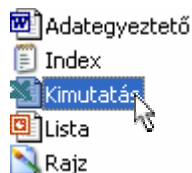
A fájlok kiterjesztésének megjelenítéséhez vagy elrejtéséhez lépünk be az **Eszközők** menübe, és adjuk ki a **Mappa beállításai** parancsot. A megjelenő párbeszéd panelen válasszuk a **Nézet** fület, majd kapcsoljuk ki vagy be a **Speciális beállítások** lista **Ismert fájltypusok kiterjesztésének elrejtése** jelölőnégyzetét.





FÁJLOK ÉS MAPPÁK KIJELÖLÉSE

A kijelölés segítségével határozhatjuk meg, hogy egy művelet melyik objektumra vonatkozzon. A kijelölt objektumok mindig a többitől eltérő színben jelennek meg a képernyőn.



Egy objektum kijelöléséhez elegendő a jobb vagy bal oldali panelen az objektumra kattintanunk.

Több objektumot csak a listapanelen jelölhetünk ki, az alábbi módszerek valamelyikével.

TÖBB, NEM SZOMSZÉDOS ELEM KIJELÖLÉSE

Több, nem szomszédos elem kijelöléséhez kattintsunk az első elem ikonjára, majd a CTRL billentyű folyamatos nyomva tartása mellett a továbbiakra. Ebben az esetben az objektumok bármilyen sorrendben kijelölhetők.

A CTRL billentyű nyomva tartása közben egy már kijelölt elemre kattintva megszüntethető annak kijelölése.

A kijelölés teljes megszüntetéséhez kattintsunk a listapanel egy üres területére.

TÖBB, EGYMÁST KÖVETŐ ELEM KIJELÖLÉSE

Több, egymást követő elem kijelöléséhez kattintsunk az első, majd a SHIFT billentyű nyomva tartása mellett az utolsó kijelölendő elem ikonjára. Így a két objektum közötti összes elem is kijelölődik.

A kijelölés teljes megszüntetése itt is a listapanel egy üres területére való kattintással történik.

TIPP

Gyakorlott felhasználók a gumikeret segítségével is könnyedén jelölhetnek ki objektumokat.

A gumikeret rajzolását mindig a listapanel egy üres területén kell kezdenünk.

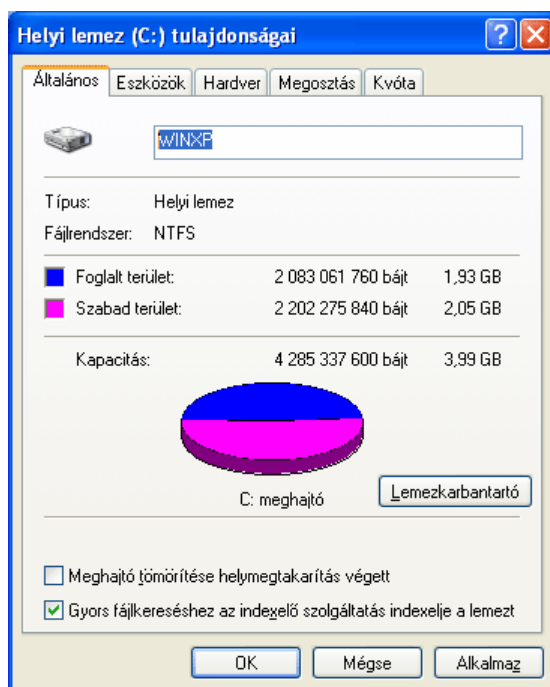


OBJEKTUMOK TULAJDONSÁGAI

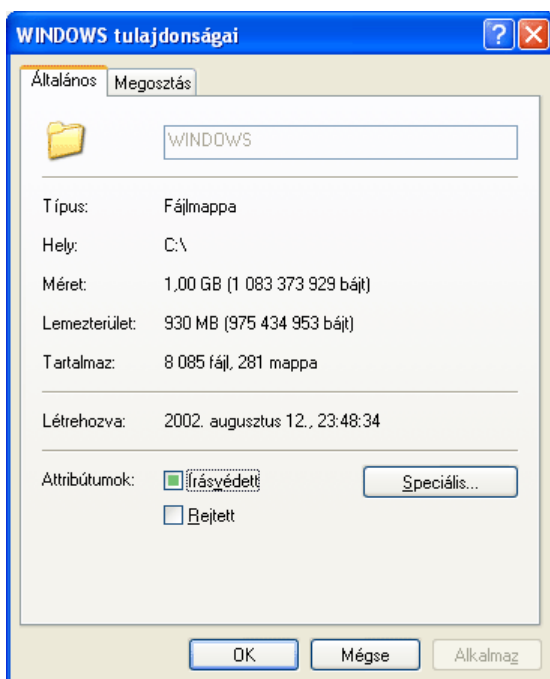


A mappaszerkezetben található objektumok tulajdonságait, azok kijelölése után a **Fájl** menü **Tulajdonságok** parancsával, vagy az eszköztár **Tulajdonságok** ikonjával kérdezhetjük le.

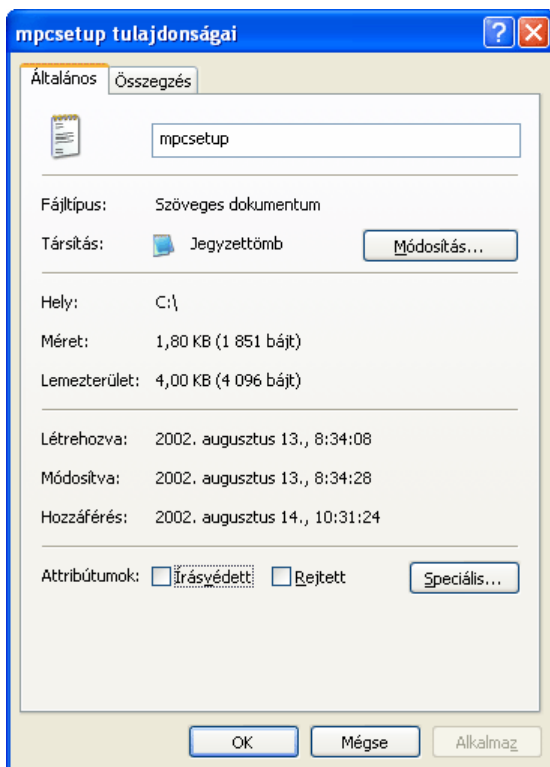
A háttértárak legfontosabb tulajdonsága a teljes kapacitás, és az ebből felhasznált, illetve szabad terület nagysága. A **Tulajdonságok** ablakban leolvashatjuk – esetleg meg is változtathatjuk – az egyes háttértárak könnyebb azonosítására szolgáló, úgynevezett címkét.



A mappák legfontosabb jellemzője a bennük található fájlok és almappák száma, a méretük, valamint a háttértáron általuk elfoglalt terület nagysága. Ezenkívül információt kapunk a mappa létrehozásának dátumáról, és beállíthatjuk a mappa különböző attribútumait.



A fájlok esetében általában azok helyét, méretét, létrehozásuk, illetve módosításuk idejét vizsgáljuk.



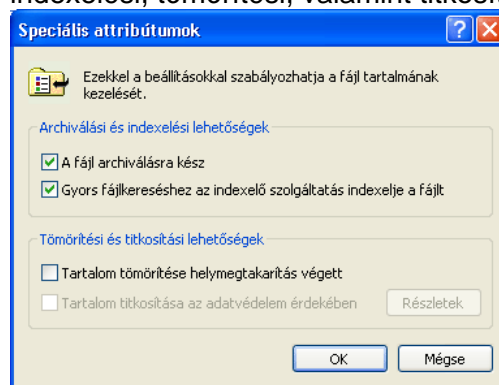


Operációs rendszerek – MS Windows XP

A fájlok speciális tulajdonságai közé tartozik az írásvédettség, valamint az, hogy rejtett-e a fájl. Az írásvédettség azt jelenti, hogy a fájl megnyitható, olvasható, de a fájl módosításakor, felülírásakor és törlésekor egy párbeszéd panel figyelmeztet. Egy fájl írásvédettségének beállítására az **Attribútumok** csoport **Írásvédett** jelölőnégyzetének bekapcsolásával nyílik lehetőség.

A rejtett tulajdonsággal rendelkező fájlok alapértelmezésben nem jelennek meg a mappaszerkezetben, így megelőzhetjük a fájlok véletlen módosítását. Ezt a beállítást gyakran alkalmazzuk rendszerfájlok esetében. Egy állomány rejtett tulajdonságát az **Attribútumok** csoport **Rejtett** opciójával állíthatjuk be.

A **Speciális** gombra kattintva megjelenő panelen a fájlok archiválási, indexelési, tömörítési, valamint titkosítási jellemzőit állíthatjuk be.



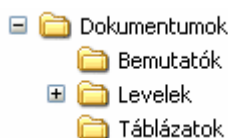
TIPP

Az egyes objektumok tulajdonságainak megjelenítésére az egér jobb oldali gombjával előhívható gyorsmenü **Tulajdonságok** parancsát is használhatjuk.

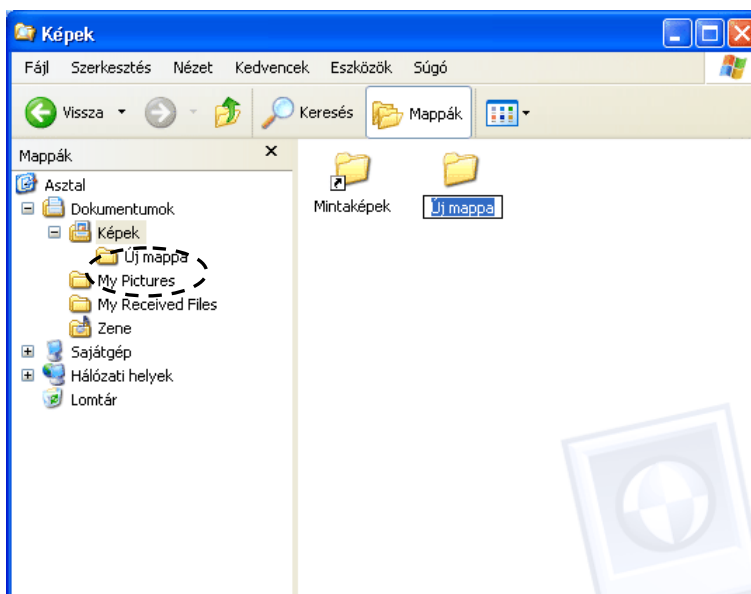
MAPPÁK LÉTREHOZÁSA

A fájlok tárolására szolgáló mappák létrehozása alapvetően a felhasználó feladata. A Windowsban alapértelmezés szerint a C: meghajtón található **Dokumentumok** mappát szánták a felhasználói fájlok elhelyezésére. Nagy mennyiségű fájl tárolása esetén célszerű – a **Dokumentumok** mappában vagy más tetszőleges helyen – újabb mappákat létrehozni, és ezeket logikus hierarchiába szervezni.

Az alábbi ábrán egy ilyen mappaszerkezetre láthatunk példát.



Új mappa létrehozásához először kattintsunk a szerkezeti panel azon elemének ikonjára, amely alá új ágat szeretnénk létrehozni, majd válasszuk a **Fájl** menü **Új** ▶ **Mappa** parancsát.



A létrehozott mappa nevét a listapanelen gépeljük be az „Új mappa” szöveg helyére. A név rögzítésére az ENTER billentyűt használjuk, vagy kattintsunk a panel valamely másik területére. Az almappák létrehozása az új mappák létrehozásához hasonlóan történik.

A fájlok és mappák elnevezésére vonatkozó egységes szabályok a következők:

- a név maximum 255 karakterből állhat (beleértve a szóközöket is),
- nem tartalmazhatja a \ / : * ? " < > | írásjeleket.

FÁJLOK ÉS MAPPÁK ÁTNEVEZÉSE

Az átnevezni kívánt fájlt vagy mappát az ikonjára kattintva ki kell jelölnünk. Ezután négyféle módon kezdeményezhetjük nevének átírását:

- a **Fájl** menü **Átnevezés** parancsával,
- az F2 billentyű leütésével,
- a kijelölt fájl nevére kattintva,
- az egér jobb gombjával az átnevezni kívánt elemre történő kattintáskor megjelenő gyorsmenü **Átnevezés** parancsával.

A megadott új név rögzítésére az ENTER, elvetésére és az eredeti név megtartására az ESC billentyűt használjuk.

Fájlok átnevezésekor ügyeljünk arra, hogy kiterjesztésüket – amennyiben az látható – ne változtassuk meg. Amennyiben a kiterjesztést is megváltoztatjuk, fennáll a lehetősége annak, hogy a fájl használhatatlanná váljon. Ha a kiterjesztés nem látszik, nyugodtak lehetünk, hogy átnevezéskor csak a név íródik át.



FÁJLOK ÉS MAPPÁK MÁSOLÁSA VAGY ÁTHELYEZÉSE

Másolásakor a kijelölt fájlról vagy mappáról készítünk egy másolatot a mappaszerkezet másik részére. A másolást végezhetjük például adatok biztonsági mentése, vagy azok valamilyen cserélhető háttértáron történő elvitele céljából. Biztonsági másolat készítése azért is fontos, mert a számítógép meghibásodása vagy az adatok véletlen törlése során bekövetkezett adatvesztéskor az adatokat a biztonsági másolatról vissza tudjuk állítani. Ezzel szemben áthelyezéskor a kijelölt objektumok eredeti helyükről törlődnek, és a mappaszerkezet másik pontjára kerülnek át.

Ha ezeket a műveleteket mappákkal végezzük, a mappák teljes tartalma – a fájlok és belső mappák is – másolásra vagy áthelyezésre kerül.

TIPP

Mappák másolása vagy áthelyezése előtt – a mappák és meghajtók méretének ellenőrzésével – győződjünk meg arról, hogy a cél háttértár rendelkezik-e az adatok fogadásához elegendő tárolókapacitással.

A másolás lépései a következők:

1. Jelöljük ki a másolni kívánt objektumot!
2. Adjuk ki a **Szerkesztés** menü **Másolás** parancsát, vagy használjuk a CTRL+C billentyűkombinációt!
3. Kattintsunk a szerkezeti panelen annak a mappának vagy meghajtónak az ikonjára, amelybe a másolt objektumot tenni szeretnénk!
4. A művelet befejezéséhez használjuk a **Szerkesztés** menü **Beillesztés** parancsát, vagy használjuk a CTRL+V billentyűkombinációt!

Az áthelyezés műveletnél az alábbiak szerint járjunk el:

1. Jelöljük ki az áthelyezni kívánt objektumot!
2. Adjuk ki a **Szerkesztés** menü **Kivágás** parancsát, vagy használjuk a CTRL+X billentyűkombinációt!
3. Kattintsunk a szerkezeti panelen annak a mappának vagy meghajtónak az ikonjára, amelybe az áthelyezni kívánt objektumot tenni szeretnénk!
4. A művelet befejezéséhez használjuk a **Szerkesztés** menü **Beillesztés** parancsát, vagy használjuk a CTRL+V billentyűkombinációt!

A fenti műveletek során az adatok először a Vágólapra másolódnak, majd onnan kerülnek végleges helyükre.

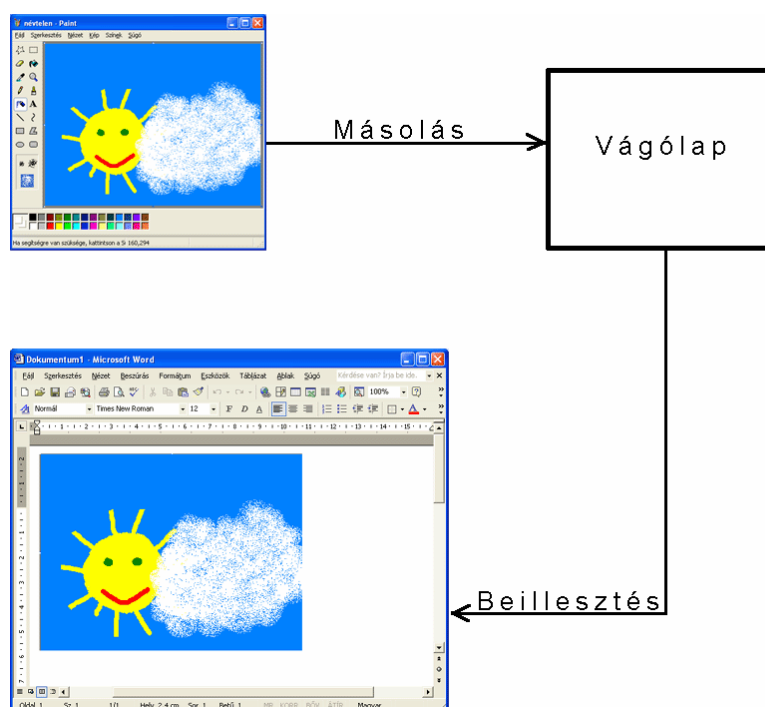
A másolás és áthelyezés műveletek a Fogd és vidd módszerrel is elvégezhetők, ennek használatát azonban csak gyakorlott Windows-felhasználóknak ajánljuk.



A VÁGÓLAP HASZNÁLATA

A Vágólap a Windows programjai által közösen használt átmeneti tároló. Bármely program adatokat helyezhet el, vagy olvashat le a Vágólapról. Általában az adatok másolásakor, áthelyezésekor jut szerephez.

A Vágólap segítségével szöveget, képet, rajzobjektumot vagy ezek egy részletét másolhatjuk, vagy helyezhetjük át egy dokumentum másik pontjára, illetve egyik programból a másikba. A Vágólap ezenkívül nagy szerepet játszik fájlok és mappák másolásában és áthelyezésében.



A Vágólap tartalma alaphelyzetben nem jelenik meg a képernyőn. A Vágólap mindig a rajta legutoljára elhelyezett adatokat tartalmazza, a korábbi adatok elvesznek.



A témakörhöz kapcsolódó gyakorlófeladat:
Feladatgyűjtemény 2., 8., 9., 10. feladat




FÁJLOK ÉS MAPPÁK TÖRLÉSE, VISSZAÁLLÍTÁSA

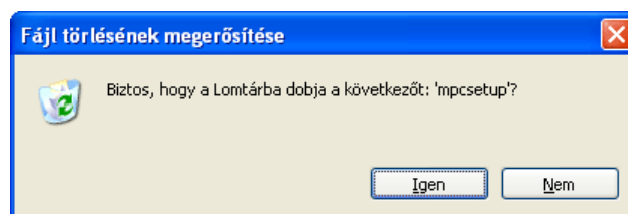
Ha egy fájlra vagy mappára már nincs szükségünk, törölhetjük azt a háttértárról.

A saját merevlemezis háttértárainkról törölt fájlok az úgynevezett Lomtárba kerülnek, míg más háttértárakról törölt fájlok azonnal, általában véglegesen elvesznek.

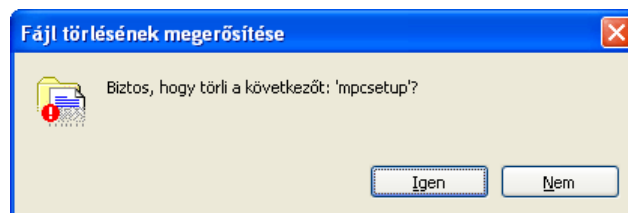
A kijelölt fájlok és mappák törlésének három lehetséges módja van.

Használhatjuk a **Fájl** menü **Törlés** parancsát, a  **Törlés** ikont vagy a DELETE billentyűt.

Ha a törölni kívánt fájlok a helyi merevlemezis meghajtónkon vannak, az alábbi párbeszéd panel jelenik meg.



Minden más meghajtó esetében ezt a panelt láthatjuk.



Törlési szándékunkat az **Igen** gombra kattintva erősíthetjük meg.

Abban az esetben, ha a kijelölt fájlokat a SHIFT+DELETE billentyűkombinációval töröljük, a fájlok véglegesen törlődnek helyi merevlemezünkről.

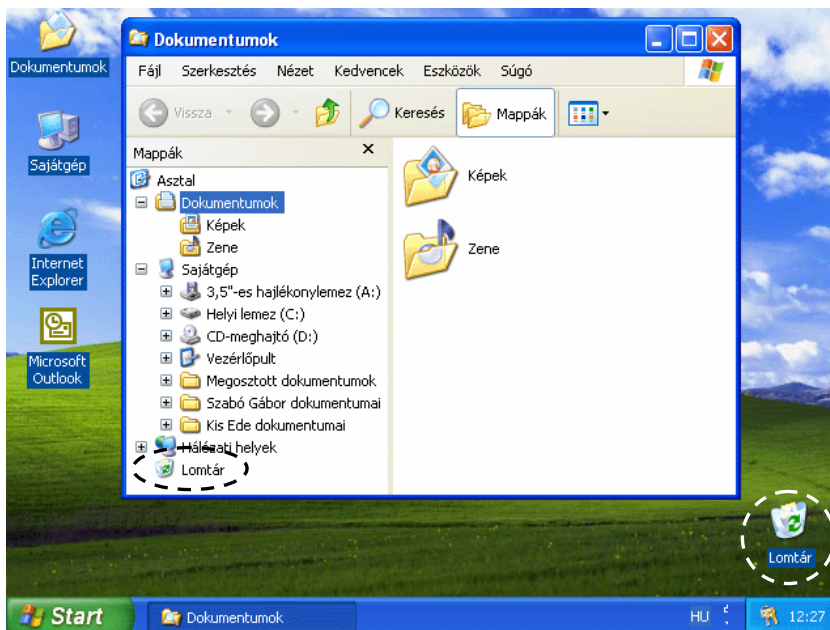
A LOMTÁR HASZNÁLATA



Saját gépünk merevlemezéről törölt adataink a végleges törlés előtt egy ideiglenes tárolóhelyre, a Lomtárba kerülnek. A Lomtárban tárolt adatokat később véglegesen törölhetjük, vagy visszahelyezhetjük őket eredeti helyükre.

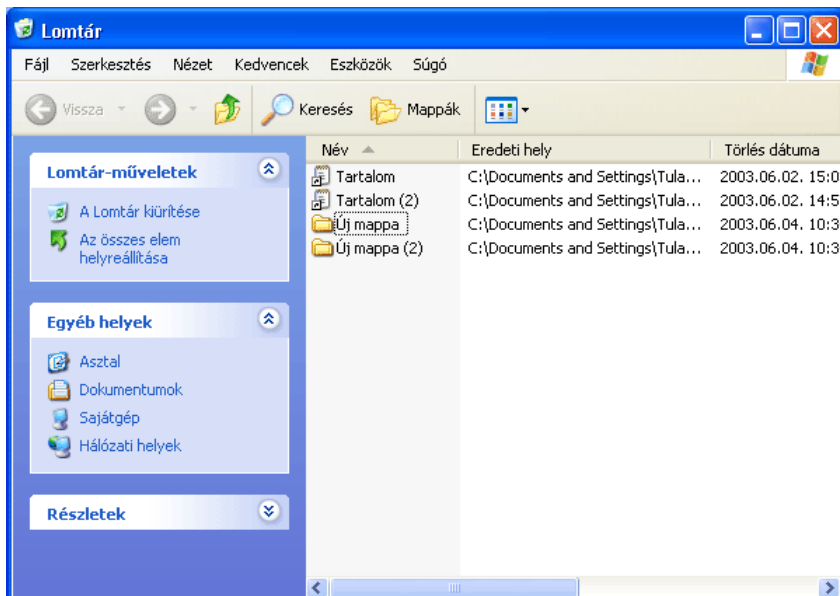
A Lomtár mappába került adatok továbbra is foglalják a helyet háttértárunkon, ezért a Lomtárat időnként célszerű kiüríteni.

A Lomtárát a Windows Intézőből vagy az Asztalról is elérhetjük.



A LOMTÁR TARTALMÁNAK ÁTTEKINTÉSE

A Lomtárban található elemek listáját a már ismertetett (Miniatűrök, Mozaik, Ikonok, Lista és Részletek) nézetekben jeleníthetjük meg.



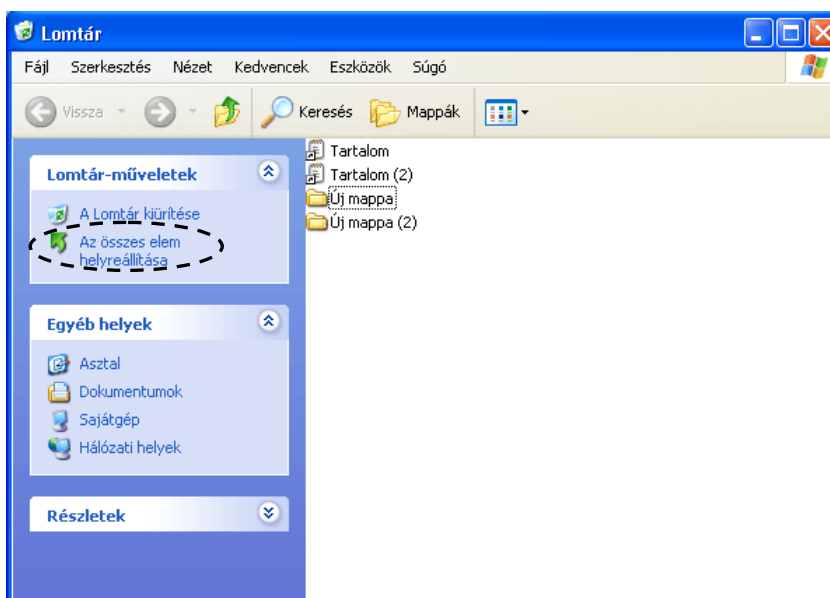
A Részletek nézetben lehetőségünk van a fájlok eredeti helyének és a törlésük időpontjának áttekintésére is.

TIPP

Ha a listát a Részletek nézetben az **Eredeti hely** oszlop szerint rendezzük, könnyen megtalálhatjuk az azonos helyről törölt fájlokat.

Operációs rendszerek – **MS Windows XP****FÁJLOK ÉS
MAPPÁK
VISSZAÁLLÍTÁSA**

Véletlenül törölt adatainkat – kijelölésük után – a **Fájl** menü **Visszaállítás** parancsával eredeti helyükre helyezhetjük vissza. Az összes elem együttes visszaállításához használjuk a panel **Lomtár-műveletek** csoportjának **Az összes elem helyreállítása** hivatkozását.



Amennyiben a fájlokat nem az eredeti helyükre szeretnénk visszaállítani, azokat a korábban tanult **Kivágás** és **Beillesztés** parancsok segítségével tetszőleges mappába helyezhetjük át.

LOMTÁR ÜRÍTÉSE

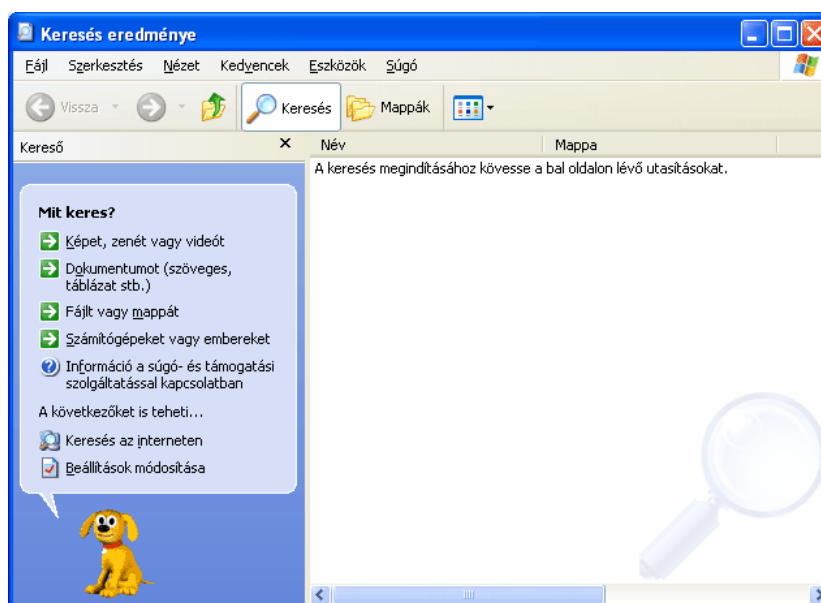
A Lomtárban lévő valamennyi adat végleges törléséhez a **Fájl** menü **Lomtár ürítése** parancsát, vagy a panel **Lomtár-műveletek** csoportjának **A Lomtár kiürítése** hivatkozását használhatjuk. Ekkor az itt tárolt valamennyi objektum véglegesen elvész.

TIPP

Ha a Lomtárból csak néhány adatot szeretnénk törölni, kijelölésük után használjuk a korábban ismertetett törlőműveletek valamelyikét.

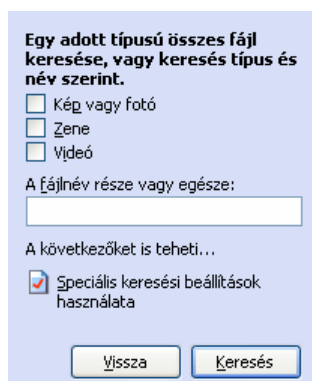
FÁJLOK ÉS MAPPÁK KERESÉSE

Előfordulhat, hogy nem emlékszünk, hogy egy korábban elkészített dokumentumunkat hová mentettük el háttértárunkon. Ilyenkor a **Start** menü **Keresés** parancsát hívhatjuk segítségül. A **Keresés** panel megjeleníthető a Windows Intéző Szokásos gombok eszköztárán található **Keresés** gomb segítségével is. A keresés a mappaszerkezet minden elemére vonatkozik, így fájlokat, mappákat és egyéb objektumokat azonos módszerrel kereshetünk.



KÉP, HANG VAGY MOZGÓKÉP KERESÉSE

Képet, hangot vagy mozgóképet tartalmazó fájlok kereséséhez válasszuk a **Képet, zenét vagy videót** parancsot.



A megfelelő fájltypust a **Kép vagy fotó**, a **Zene** és a **Videó** jelölőnégyzetek bekapcsolásával választhatjuk ki.

A **fájlnev része vagy egésze** rovatba gépeljük be a keresett fájl nevét vagy annak egy részletét. Ha a fájl nevét nem ismerjük, a rovatot üresen is hagyhatjuk.

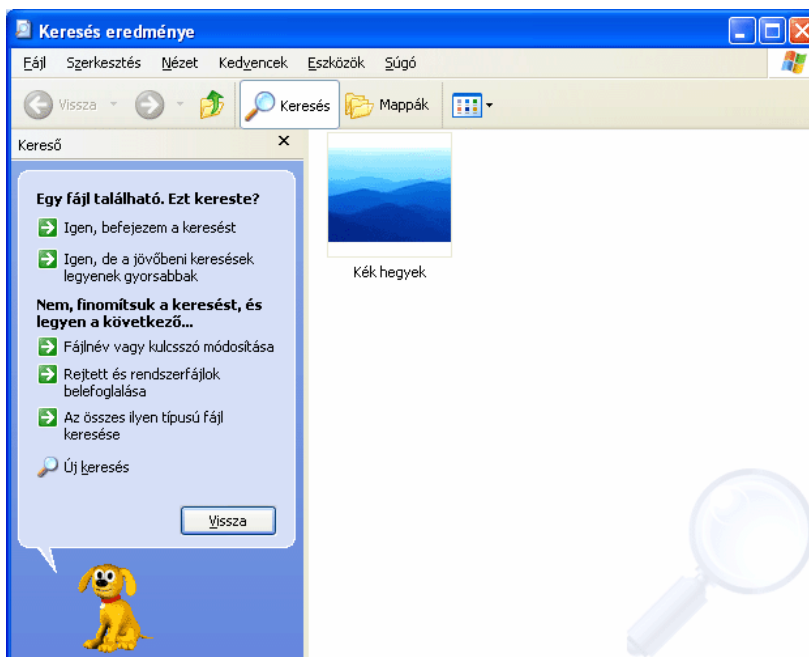


Operációs rendszerek – MS Windows XP

A **Speciális keresési beállítások használata** szövegre kattintva további, részletesebb keresési beállításokat is megadhatunk.

A keresés indításához kattintsunk a **Keresés** gombra.

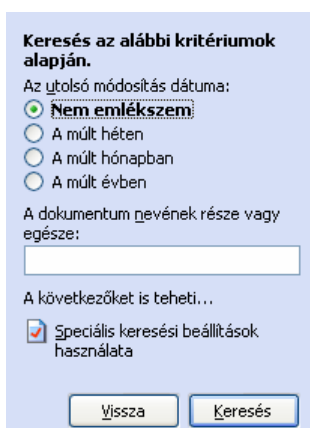
A keresés befejeztével a listapanelen megjelennek a keresési feltételnek megfelelő fájlok, amelyekkel tetszőleges fájlműveleteket végezhetünk.



Amennyiben a találati lista tartalmával nem vagyunk elégedettek, a bal oldali panelen található lehetőségek segítségével tovább finomíthatjuk a keresést, vagy új keresést indíthatunk.

DOKUMENTUMOK KERESÉSE

Dokumentumok – például a Microsoft Office-szal készült fájlok – kereséséhez válasszuk a **Dokumentumot (szöveges, táblázat stb.)** parancsot.



Az utolsó módosítás dátuma csoportban adjuk meg a keresett fájl létrehozásának vagy utolsó módosításának közelítőleges időpontját.

A dokumentum nevének része vagy egésze rovatba gépeljük be a keresett dokumentum nevét vagy annak egy részletét. Ha a dokumentum nevét nem ismerjük, a rovatot üresen is hagyhatjuk.

A **Speciális keresési beállítások használata** szövegre kattintva további, részletesebb keresési beállításokat is megadhatunk.

A keresés indításához kattintsunk a **Keresés** gombra.

A keresés befejeztével a listapanelen megjelenik a megadott feltételeknek megfelelő fájlok listája. Ezt követően, a képek, a hangok és a mozgóképek kereséséhez hasonlóan itt is lehetőségünk van a keresési feltételek módosítására, illetve új keresés indítására.

MAPPÁK VAGY TETSZŐLEGES TÍPUSÚ FÁJLOK KERESÉSE

Mappák vagy tetszőleges típusú fájlok kereséséhez válasszuk a **Keresés** panel **Fájlt vagy mappát** parancsát.

Keresés az alábbi kritériumok alapján.

A fájlnev egésze vagy része:

Egy szó vagy kifejezés a fájlban:

Keresés helye:

Mikor volt módosítva?

Mekkora a mérete?

További beállítások

A fájlnev egésze vagy része rovatban adjuk meg a keresett fájl nevét és kiterjesztését, vagy a fájlnev egy ismert részletét. Összetettebb fájlnevkeresési feltételek megadásához a ? kérdőjel és a * csillag helyettesítőjeleket is használhatjuk a fájlnevben. A ? karakterrel egy karaktert, a * karakterrel tetszőleges számú karaktert helyettesíthetünk. Amennyiben nem adunk meg helyettesítőkaraktert a keresés során, a beírt kifejezés a fájlnev bármely részén szerepelhet.

Például a **s?r** kifejezés megadásakor a sör, sor sár, sír... szavakat tartalmazó fájlnevek is eleget tesznek a feltételnek, de nem tesznek eleget például a szár, sátor vagy a seper szavak.

Ha az előbbi kifejezést a **s*r** formában adjuk meg, akkor a sör, sor, sár, sír szavakon kívül a szár, sátor vagy a seper szavak is eleget tesznek a keresési feltételnek.

A helyettesítőkarakterek a fájlneveken kívül a kiterjesztésekben is alkalmazhatók. Például az összes alma nevű fájlt az **alma.*** kifejezéssel kereshetjük meg.



Operációs rendszerek – MS Windows XP

Az **Egy szó vagy kifejezés a fájlban** rovat kitöltésével a fájlban található szövegrészeket kereshetünk. Ennek a lehetőségnek a használata adott esetben erősen lelassíthatja a keresést.

További keresési feltételeket a **Mikor volt módosítva?**, a **Mekkora a mérete?** és a **További beállítások** hivatkozásokra kattintva adhatunk meg.

TOVÁBBI KERESÉSI LEHETŐSÉGEK

A **Keresés** panelen a különféle típusú fájlok és mappák keresésén kívül lehetőségünk van egyéb jellegű keresések kezdeményezésére is.

A **Számítógépeket vagy embereket** parancsra kattintva a helyi számítógép-hálózatra kapcsolt számítógépeket, illetve a Windows Címjegyzékébe felvett felhasználók adatait kereshetjük.

A **Keresés az Interneten** parancs segítségével általunk megadott kifejezéseket tartalmazó HTML-oldalakat kereshetünk az interneten. E funkció használatához internetkapcsolat szükséges.



A témakörhöz kapcsolódó gyakorlófeladatok:
Feladatgyűjtemény 13., 14. feladat

HOZZÁFÉRÉS MEGOSZTOTT HÁLÓZATI ERŐFORRÁSOKHOZ

Napjainkban elengedhetetlen az elektronikus kommunikáció, ezen belül gyakran még otthonunkban is szükség van a számítógépek közötti hálózati kapcsolatra. A Microsoft a Windows XP Home Edition operációs rendszer hálózati szolgáltatásait az otthoni felhasználók igényeit szem előtt tartva fejlesztette ki. A továbbiakban a hálózati szolgáltatások használatával kapcsolatos leggyakoribb műveleteket és beállításokat tekintjük át.

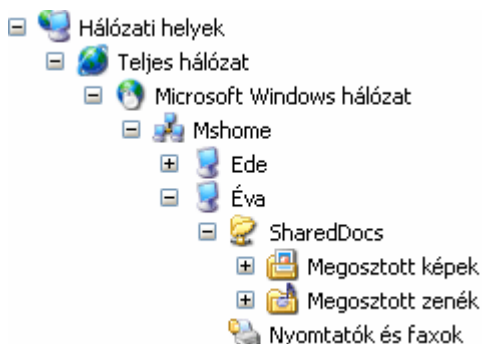
MEGOSZTOTT MAPPÁK, MEGHAJTÓK ELÉRÉSE

Számítógép-hálózatunkon lehetőségünk van saját számítógépünk mappáinak tartalmát más felhasználókkal megosztani, illetve – megfelelő jogosultságok birtokában – a hálózati kiszolgálógépek vagy más felhasználók megosztott mappáinak tartalmát megtekinteni.

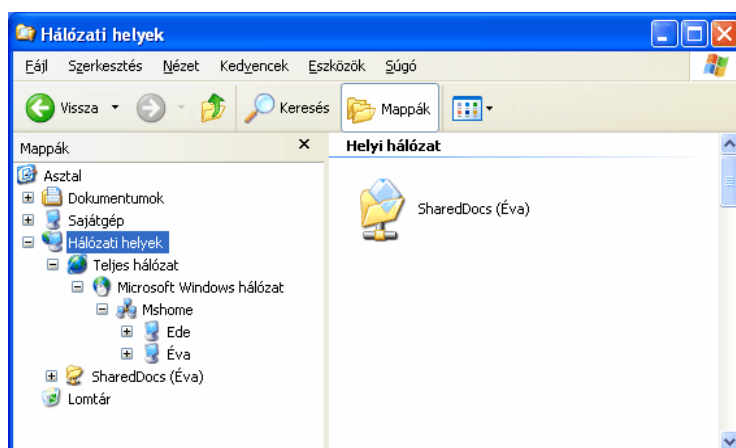
Egy másik számítógép megosztott erőforrásainak megtekintésére a Windows Intéző szerkezeti paneljén látható **Hálózati helyek** mappán keresztül nyílik lehetőségünk. A **Teljes hálózat** mappában hálózattípusonként, azon belül pedig munkacsoportonként, illetve körzetenként csoportosítva jeleníthetjük meg az elérhető – a hálózathoz csatlakoztatott és bekapcsolt – számítógépek listáját.



Az egyes számítógépek megosztott mappáit és azok tartalmát a belső ágak kibontásával tekinthetjük meg.



A hálózaton elérhető megosztott mappák hivatkozásait – a könnyebb elérhetőség érdekében – a Windows XP Home Edition összegyűjti számunkra a **Hálózati helyek** mappában.



Megjegyzés

A hálózaton keresztül elérhető mappák listájának összegyűjtése hosszabb időt vehet igénybe, így előfordulhat, hogy a Windows XP Home Edition első indításakor a lista üres, vagy nem teljes.

HÁLÓZATI MEGHAJTÓ CSATLAKOZ- TATÁSA

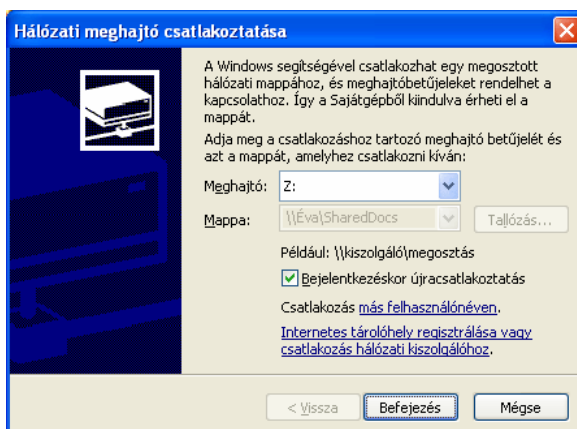
A számítógép-hálózat megosztott mappáinak elérését megkönnyítheti, ha a gyakran használt hálózati mappákhoz betűjelet rendelünk. Ezután a mappát – saját számítógépünk helyi meghajtóihoz hasonlóan – a hozzárendelt meghajtó betűjelen keresztül is elérhetjük. Ezt nevezzük a hálózati meghajtó csatlakoztatásának. Vannak olyan programok, amelyek hálózatról való futtatásukhoz szintén igénylik a hálózati meghajtó csatlakoztatását.



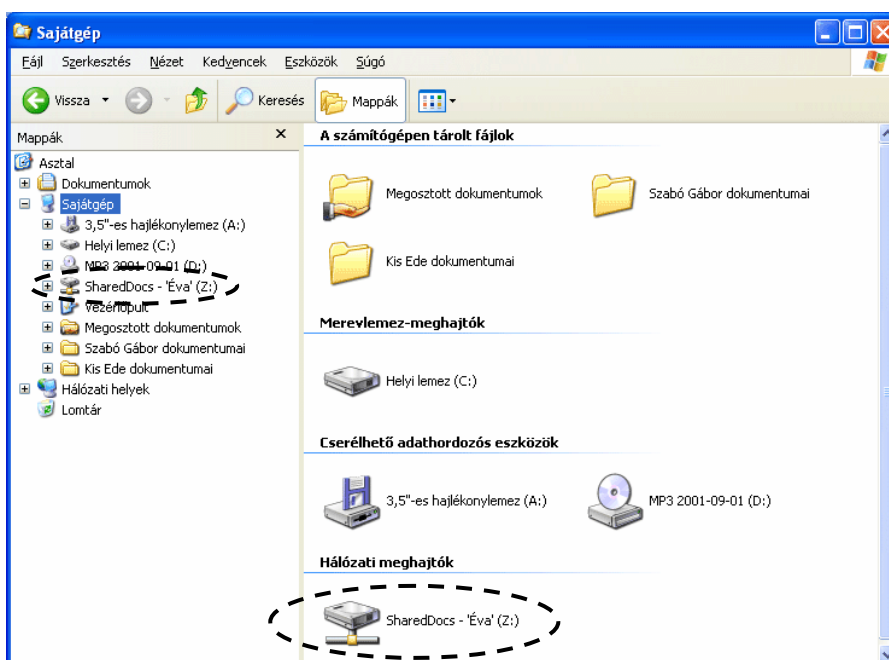


Operációs rendszerek – MS Windows XP

A csatlakoztatáshoz keressük meg a megosztott mappát a **Hálózatok** mappa **Teljes hálózat** almappájában, kattintsunk rá az egér jobb gombjával, majd adjuk ki a gyorsmenü **Hálózati meghajtó csatlakoztatása** parancsát! A megjelenő párbeszéd panel **Meghajtó** listájában válasszuk ki a hálózati meghajtóhoz rendelni kívánt betűjelet!



Ha a **Bejelentkezéskor újracsatlakoztatás** jelölőnégyzetet bekapcsoljuk, a hozzárendelés a következő bejelentkezéskor kijelentkezés, illetve a számítógép újraindítása után is automatikusan megtörténik. A **Befejezés** gomb használata után a csatlakoztatás megtörténik, és egy külön ablakban megjelenik a csatlakoztatott mappa tartalma. Ezt az ablakot – szükség szerint – nyugodtan bezárhatjuk, a meghajtó a továbbiakban mindig elérhető lesz a hozzárendelt meghajtó betűjelen keresztül.



A csatlakoztatott hálózati meghajtókat a **Sajátgép** ablak, vagy a Windows Intéző program **Eszközök** menüjének **Hálózati meghajtó leválasztása** parancsával távolíthatjuk el.

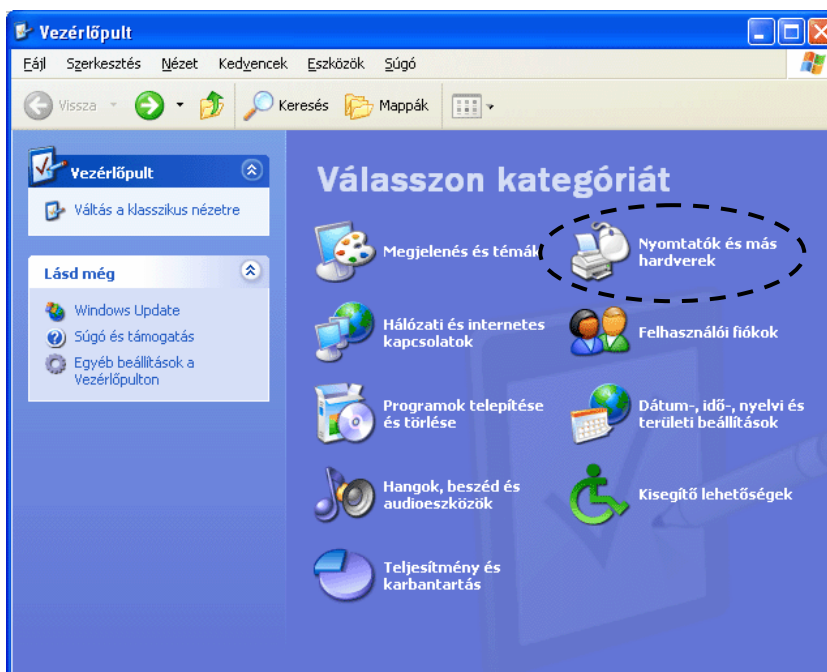
Megjegyzés

A hálózati meghajtó csatlakoztatását a **Sajátgép** ablak vagy a Windows Intéző program **Eszközök** menüjének **Hálózati meghajtó csatlakoztatása** parancsával is kezdeményezhetjük, ekkor azonban a csatlakoztatni kívánt megosztott mappa útvonalát minden esetben meg kell adnunk a **Hálózati meghajtó csatlakoztatása** párbeszéd panel **Mappa** rovatában.

MEGOSZTOTT NYOMTATÓK ELÉRÉSE

A Windows XP Home Edition a számítógépünkhöz csatlakoztatott saját, valamint a hálózaton keresztül elérhető nyomtatókat automatikusan felismeri, és felveszi azokat a **Nyomtatók és faxok** mappába. Előfordulhat azonban, hogy a Windows XP telepítésekor valamely nyomtatót megosztó számítógép nem volt bekapcsolt állapotban, így a Windows XP nem telepítette a nyomtató vezérlőprogramját számítógépünkre. Ebben az esetben lehetőségünk van a megosztott nyomtatót utólag felvenni a **Nyomtatók és faxok** mappába. Ehhez jelenítsük meg a **Nyomtatók és faxok** mappát. Kattintsunk a **Start** menü **Vezérlőpult** parancsára.

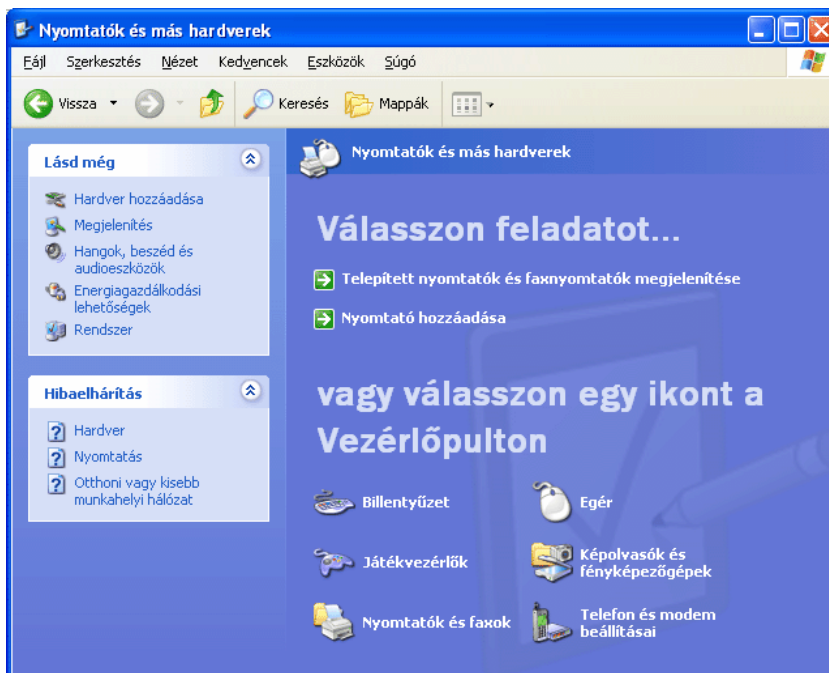
A megjelenő ablakban válasszuk a **Nyomtatók és más hardverek** hivatkozást.



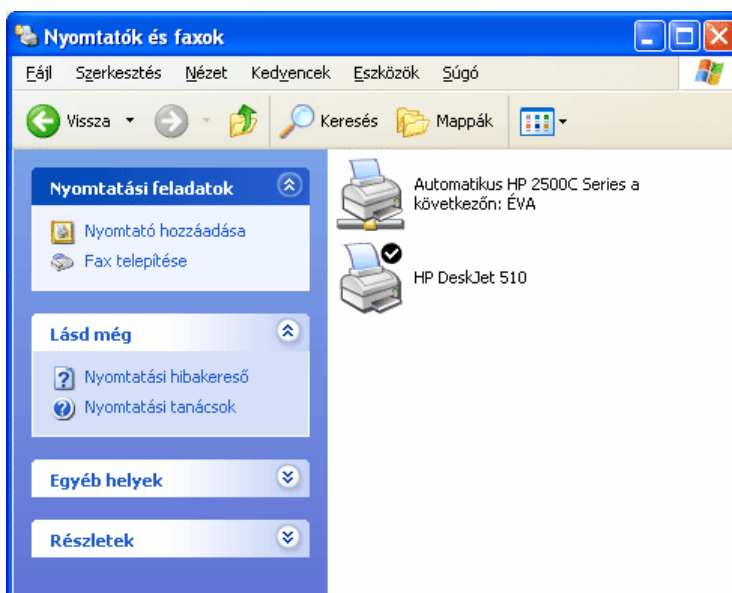


Operációs rendszerek – MS Windows XP

A **Nyomatók és más hardverek** ablakban kattintsunk a telepített nyomtatók és faxnyomtatók megjelenítése hivatkozásra.



Amennyiben a megjelenő **Nyomatók és faxok** ablakban nem szerepel a használni kívánt nyomtató, győződjünk meg arról, hogy a nyomtatót megosztó számítógép bekapcsolt állapotban van-e, majd kattintsunk a **Nézet** menü **Frissítés** parancsára. Ezt követően a mappában megjelennek az elérhető hálózati nyomtatók nevei, amelyeket a továbbiakban bármely programban használhatunk.

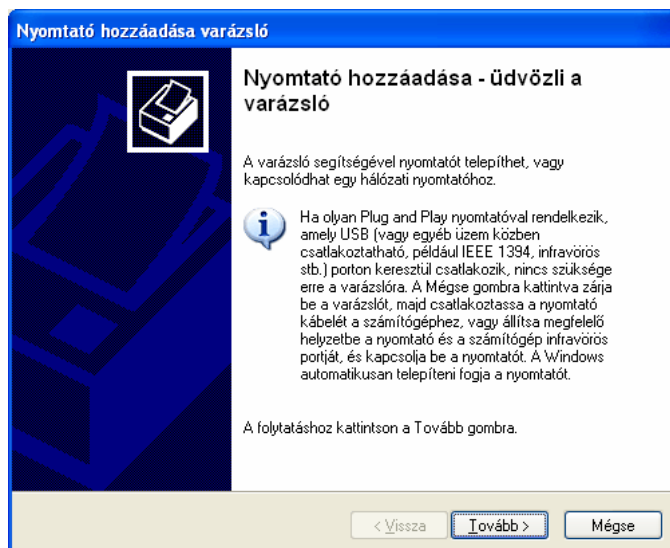


Amennyiben a keresett nyomtató neve a frissítést követően sem jelenik meg, a nyomtató vezérlőprogramját a Windows XP valószínűleg nem tudta automatikusan telepíteni. Ebben az esetben a Nyomtató hozzáadása varázslót használhatjuk. Kattintsunk a **Nyomtatók és faxok** ablak **Nyomtató feladatok** csoportjának **Nyomtató hozzáadása** hivatkozására.

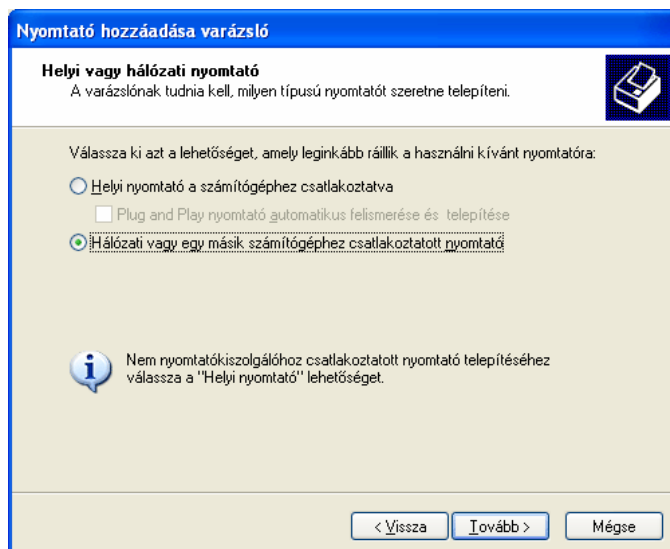
Megjegyzés

Amennyiben a nyomtatóhoz saját telepítőlemez – hajlékonylemez vagy CD-t – mellékeltek, olvassuk el a nyomtatóhoz mellékelt használati útmutató telepítésre vonatkozó fejezetét, és annak megfelelően járunk el. Ennek hiányában kövessük a következőkben ismertetett lépéssort.

A telepítés megkezdéséhez kattintsunk a megjelenő **Nyomtató hozzáadása varázsló** párbeszéd panel **Tovább** gombjára.



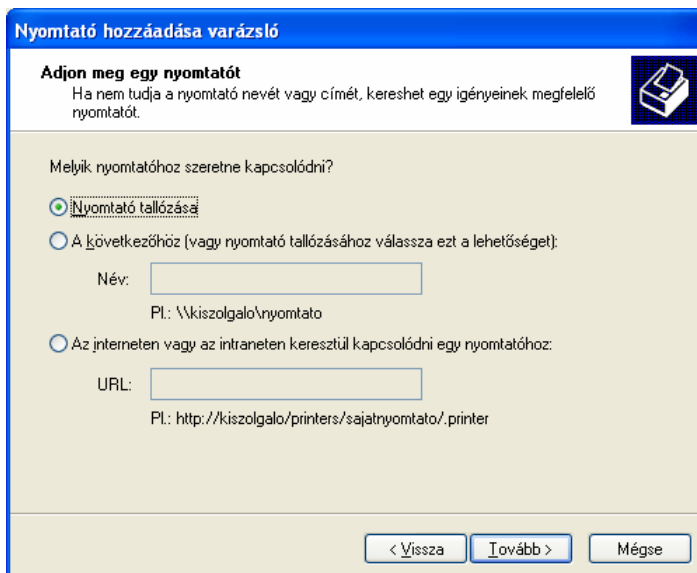
Elsőként meg kell adnunk, hogy helyi vagy hálózati nyomtatót szeretnénk telepíteni.



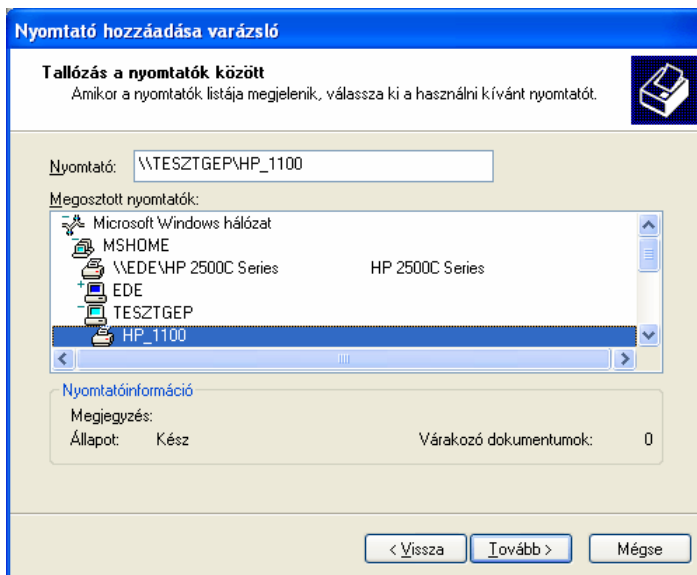


Operációs rendszerek – MS Windows XP

Válasszuk a **Hálózati vagy egy másik számítógéphez csatlakoztatott nyomtató** opciót, majd kattintsunk ismét a **Tovább** gombra.

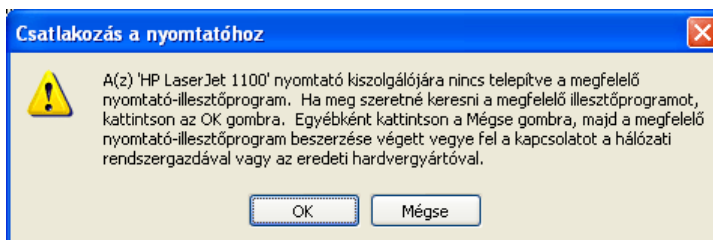


Amennyiben ismerjük a hálózati nyomtató megosztási nevét vagy a megfelelő hálózati útvonalat, gépeljük be értelemszerűen a **Név** vagy az **URL** rovatba. Ha egyiket sem ismerjük, vagy nem kívánjuk begépelni, válasszuk a **Nyomtató tallózása** rádiógombot, és kattintsuk a **Tovább** gombra.

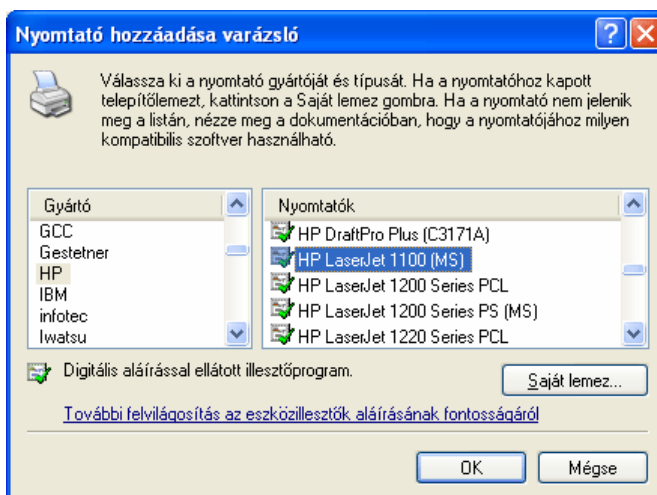




A megjelenő listából keressük ki a megosztott nyomtatót. A lista plusz jellel jelölt elemeit dupla kattintással bonthatjuk ki. Amennyiben a kiválasztott nyomtatót nem Windows XP számítógépről osztották meg, vagy a nyomtató vezérlőprogramja más okok miatt nem telepíthető automatikusan, a nyomtató vezérlőprogramját manuálisan kell telepítenünk, amelyre az alábbi párbeszéd panel figyelmeztet.



A vezérlőprogram manuális telepítésének megkezdéséhez kattintsunk az **OK** gombra.



A megjelenő párbeszéd panelen válasszuk ki a nyomtató gyártójának nevét a bal oldali, valamint a nyomtató típusát a jobb oldali listából.

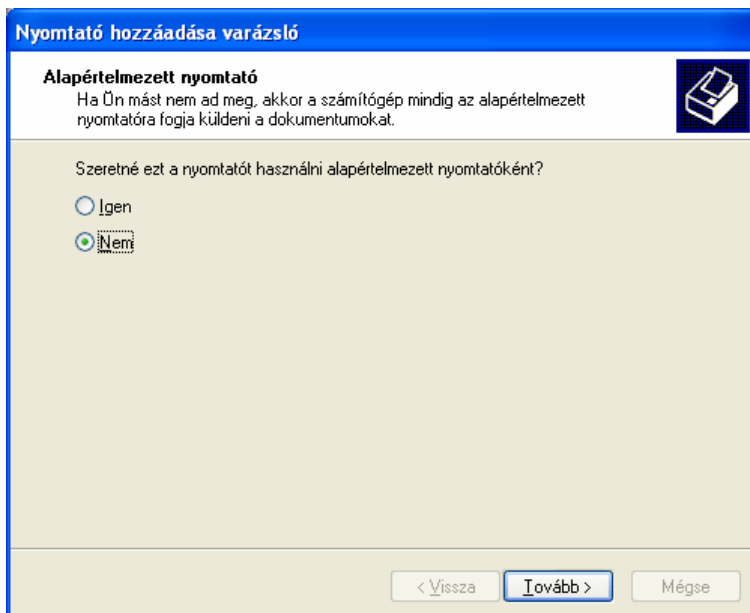
Megjegyzés

Amennyiben a nyomtatóhoz külön telepítőlemez – hajlékonylemez vagy CD-t – mellékeltek, helyezük be azt a meghajtóba, majd kattintsunk a **Saját lemez** gombra. A megjelenő párbeszéd panelen adjuk meg a nyomtató vezérlőprogramjának helyét.

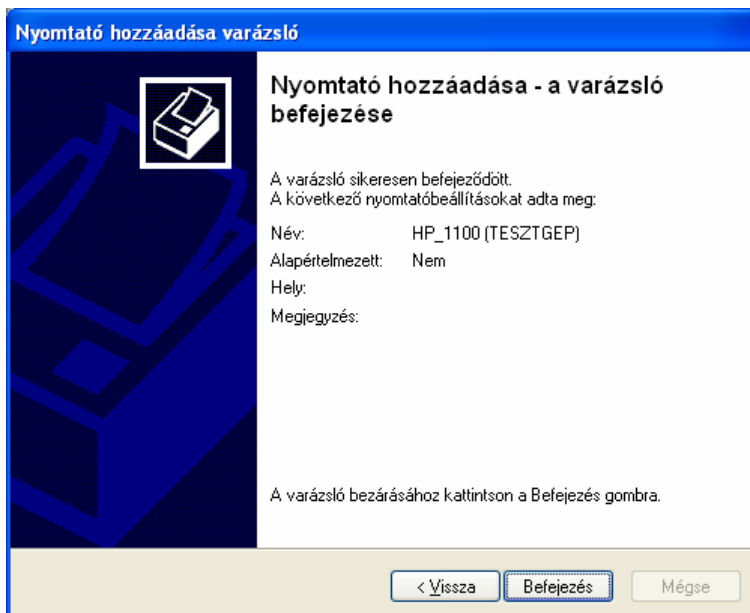


Operációs rendszerek – MS Windows XP

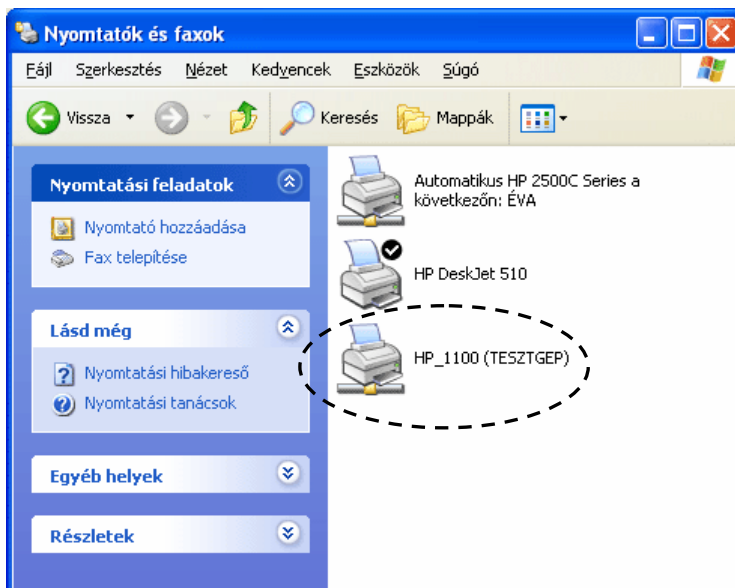
A **Tovább** gombra kattintás után kell meghatároznunk, hogy az újonnan telepített nyomtatót kívánjuk-e alapértelmezett nyomtatóként használni.



A **Tovább** gomb használata után a **Nyomtató hozzáadása varázsló** egy összesítő párbeszéd panelt jelenít meg, amelyen az újonnan beállított nyomtató legfontosabb adatait tekinthetjük át.



A **Befejezés** gomb használata után az új nyomtató megjelenik a **nyomtatók** ablakban. Ezt követően a nyomtatót bármely Windows-os programból használhatjuk.



Megjegyzés

Amennyiben a megosztott nyomtató a Windows egy korábbi verziójával rendelkező számítógépen került megosztásra, a nyomtató vezérlőprogramjának Windows XP verzióját külön fel kell telepítenünk. Erre a Windows egy párbeszéd panellel figyelmeztet bennünket. Ebben az esetben a nyomtató gyártóját és típusát egy újabb párbeszéd panelen kell meghatároznunk. Ilyen esetben a telepítéshez szükségünk lehet a Windows XP telepítő CD-re, illetve a nyomtatóhoz esetlegesen mellékelt további CD-re vagy hajlékonylemezekre.

A nem használt hálózati nyomtatókat a fájlok törléséhez hasonló módon távolíthatjuk el a **Nyomtatók és faxok** mappából. Jelöljük ki a megfelelő nyomtatót, és kattintsunk a **Fájl** menü **Törlés** parancsára.



SAJÁT ERŐFORRÁSOK MEGOSZTÁSA A HÁLÓZATON

A számítástechnikában újra és újra felmerülő kérdés az adatvédelem megoldása. Az adatokhoz való hozzáférés megfelelő beállítása különösen a számítógép-hálózatok esetén válik fontossá. Ismerkedjünk meg a Windows XP Home Edition biztonsági rendszerével.

AZ NTFS ÉS A FAT FÁJL- RENDSZEREK JELLEMZŐI

A Windows XP operációs rendszerben számítógépünk merevlemezein alapvetően kétféle fájlrendszerrel találkozhatunk, az NTFS (NT File System) és a FAT (File Allocation Table) fájlrendszerekkel. Az NTFS fájlrendszert a Windows NT és a Windows XP operációs rendszerek adatvédelmi szolgáltatásaihoz tervezték, fejlett adatvédelmi és helyreállítási lehetőségekkel. A FAT fájlrendszert a korábbi operációs rendszerek használták, így nem rendelkezik sem adatvédelmi, sem adat helyreállítási lehetőségekkel. A FAT fájlrendszert elsősorban a korábbi operációs rendszerekkel való kompatibilitás megőrzése érdekében használják a Windows XP rendszerben.

Megjegyzés

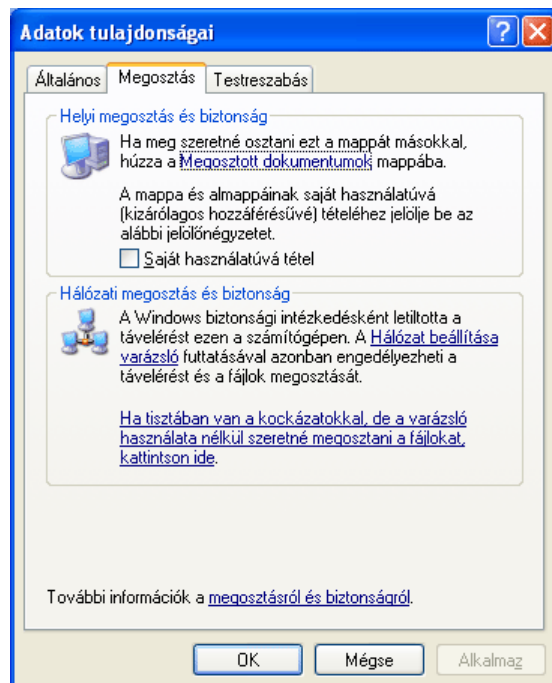
Könnyen ellenőrizhetjük, hogy merevlemezeinken milyen fájlrendszer található, ha a Windows Intéző ablakában kiválasztjuk a meghajtót, majd a **Fájl** menü **Tulajdonságok** parancsára kattintunk. A fájlrendszer neve a megjelenő párbeszéd panel felső részén, a **Fájlrendszer** felírat mellett olvasható.

FÁJL- ÉS MAPPASZINTŰ JOGOSULT- SÁGOK

A Windows XP Home Edition változatában – NTFS fájlrendszer használata esetén – lehetőségünk van a számítógépünkre bejelentkező felhasználóknak a saját gépünk fájljaihoz és mappáihoz való hozzáférést engedélyezni, vagy tiltani. Alaphelyzetben – a Vendégek kivételével – minden felhasználó hozzáfér minden más felhasználó mappáihoz és fájljaihoz. Más felhasználók saját mappánkhoz való hozzáféréseinek a megakadályozásához, a mappát saját használatúvá kell tennünk. Kattintsunk az egér jobb gombjával a megfelelő fájlra vagy mappára, majd válasszuk a gyorsmenü **Megosztás és biztonság** parancsát.



A hozzáférési jogosultságokat a **Megosztás** fülön adhatjuk meg.



A **Helyi megosztás és biztonság** csoportban kapcsoljuk be a **Saját használatúvá tétel** jelölőnégyzetet. A későbbiekben a mappa tartalmának ismételt nyilvánossá tételéhez kapcsoljuk ki a jelölőnégyzetet.

TIPP

Ha szeretnénk megakadályozni, hogy más felhasználók is hozzáférjenek személyes mappáink tartalmához, a mappák saját használatúvá tételén kívül rendelünk jelszót saját felhasználói nevünkhöz, és mindig jelentkezzünk ki a számítógépből, ha hosszabb ideig nem dolgozunk vele.

SAJÁT ADATOK MEGOSZTÁSA

A Windows XP-ben nem csupán arra van lehetőségünk, hogy mások megosztott mappáihoz hozzáférjünk, hanem saját fájljaink vagy mappáink megosztására is.

Saját adatainkat valamely mappa megosztásával tehetjük hozzáférhetővé más felhasználó számára. Ennek eredményeképpen a mappa teljes tartalma – beleértve a belső mappákat is – hozzáférhetővé válik a hálózat felhasználói számára.

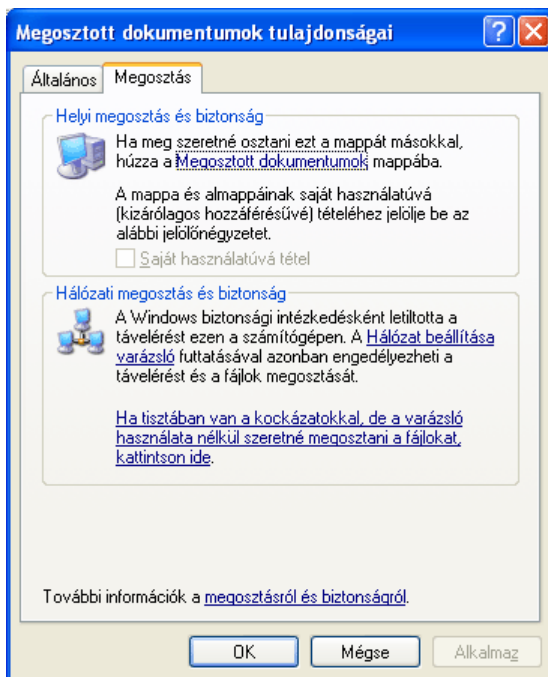
A Windows XP Home Edition fejlesztői a Megosztott dokumentumok mappát szánták megosztani kívánt adataink tárolására. Biztonsági okokból azonban az adatok megosztása alaphelyzetben inaktív. A megosztás engedélyezéséhez indítsuk el a Windows Intéző programot, majd válasszuk a Saját gép mappát.



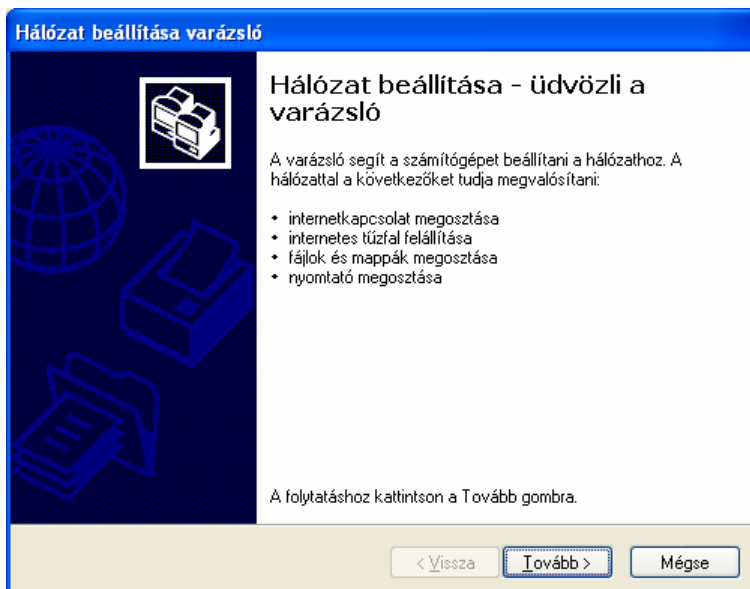


Operációs rendszerek – MS Windows XP

Kattintsuk az egér jobb gombjával a **Megosztott dokumentumok** mappára, és a megjelenő gyorsmenüből válasszuk a **Megosztás és biztonság** parancsot.

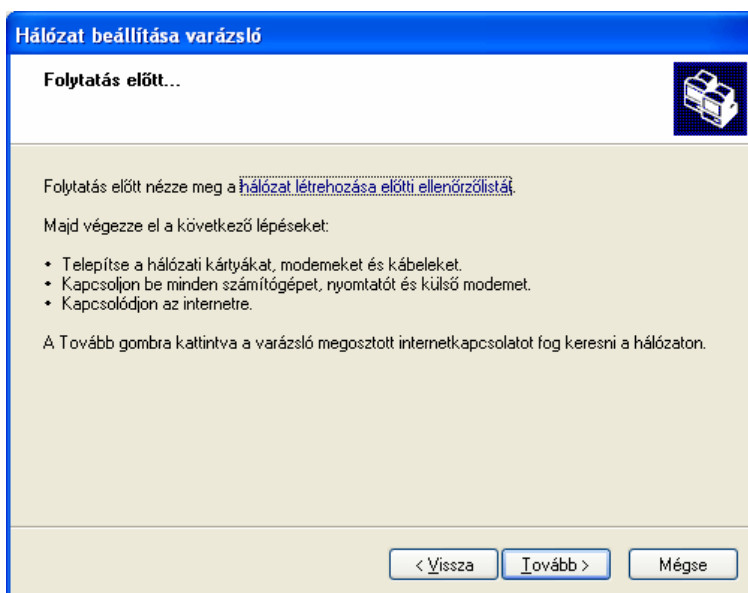


Kattintsunk a párbeszéd panel **Hálózati megosztás és biztonság** csoportjának **Hálózat beállítása varázsló** hivatkozására. Ennek hatására megjelenik a képernyőn a **Hálózat beállítása varázsló** párbeszéd panel.

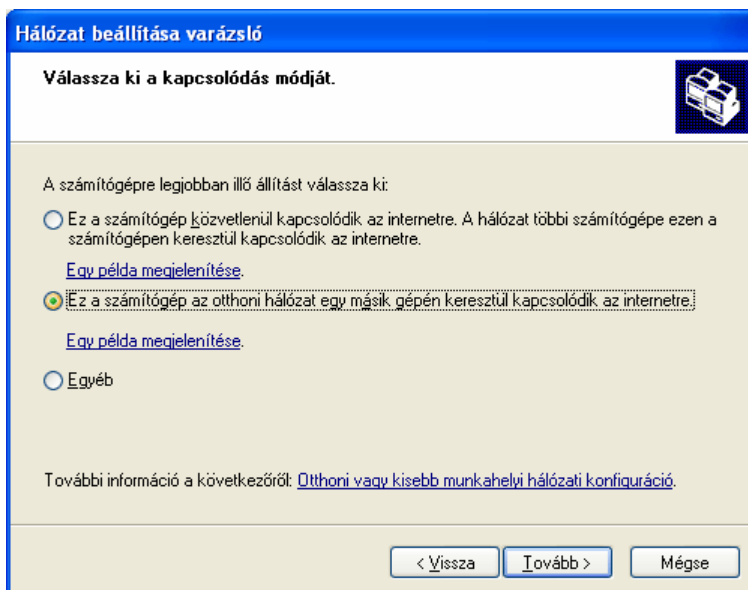




A beállítások megkezdéséhez kattintsunk a varázsló **Tovább** gombjára. A második panelen a **hálózat létrehozása előtti ellenőrzőlistát** hivatkozásra kattintva megjeleníthetjük a hálózati beállítások elvégzése előtti legfontosabb tennivalók listáját.



A **Tovább** gomb használata után megjelenő harmadik párbeszéd panelen meg kell adnunk, hogy számítógépünk hogyan csatlakozik az internetre. Amennyiben saját számítógépünkkel közvetlenül nem tudunk az internetre kapcsolódni, válasszuk az **Ez a számítógép az otthoni hálózat egy másik gépén keresztül kapcsolódik az internetre** rádiógombot.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

A negyedik panelen számítógépünk nevét és leírását adhatjuk meg, illetve módosíthatjuk. A számítógép nevének megadása azért fontos, mert a hálózat más felhasználói az itt megadott számítógépnéven keresztül férhetnek majd hozzá a számítógépünkön megosztott erőforrásokhoz, például megosztott mappáinkhoz.

Hálózat beállítása varázsló

Adjon nevet a számítógépnek, és írjon be egy leírást.

Számítógép leírása:
Példa: Családi számítógép a nagszobában vagy Dorka számítógépe

Számítógépnév:
Példa: CSALAD vagy DORKA

Az aktuális számítógépnév: EDE.

További információ a [számítógépevekről és leírásról](#).

< Vissza **I**ovább > Mégse

Megjegyzés

A számítógép-hálózaton két azonos nevű számítógép nem lehet.

Az ötödik párbeszéd panelen a hálózati munkacsoport nevét adhatjuk meg. Az egy hálózaton együtt dolgozó felhasználók számítógépeit célszerű azonos munkacsoportba sorolni. A Windows XP Home Edition alaphelyzetben minden számítógépet az MSHOME munkacsoportban helyez el.

Hálózat beállítása varázsló

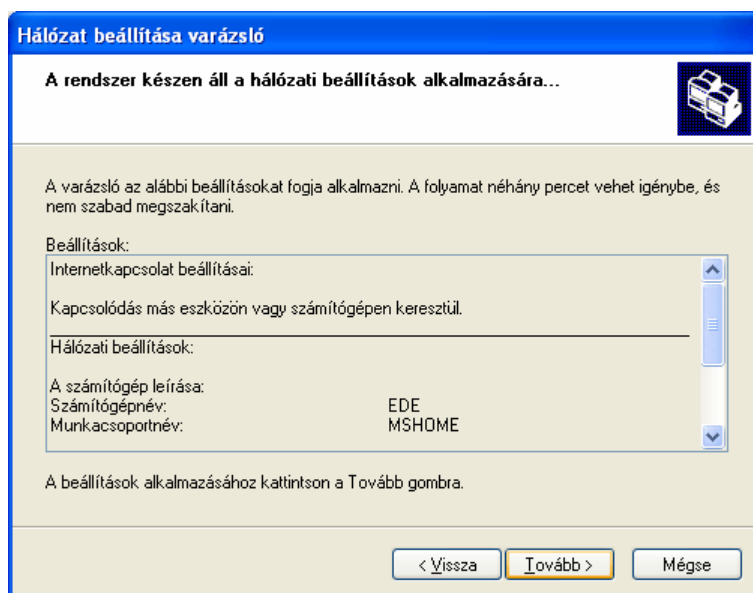
Nevezze el a hálózatot.

Munkacsoport megadásával nevezze el a hálózatot. A hálózat összes számítógépének ugyanazon munkacsoportban kell lennie.

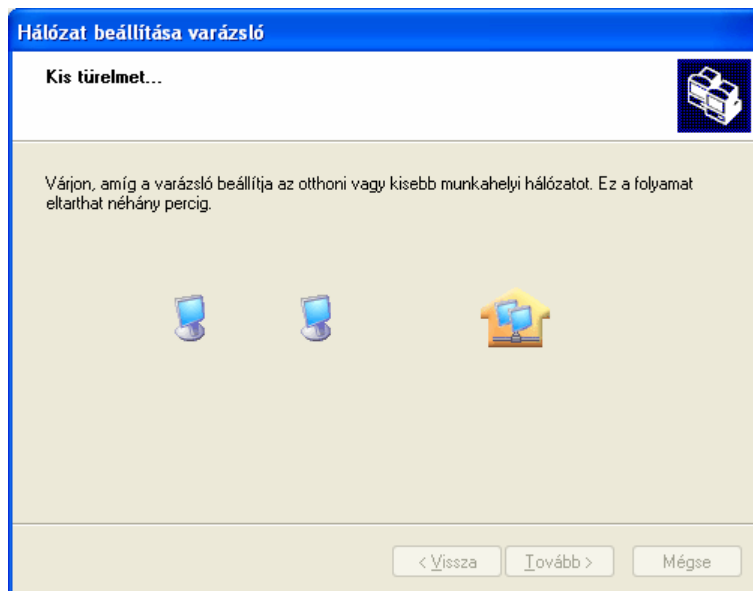
Munkacsoport neve:
Példa: OTTHON vagy IRODA

< Vissza **I**ovább > Mégse

A beállítások elvégzése előtt a **Hálózat beállítása varázsló** egy összefoglaló párbeszéd panelt jelenít meg, melyen áttekinthetjük az eddigi legfontosabb beállításokat. Amennyiben valamely beállítást módosítani szeretnénk, használjuk a **Vissza** gombot.



A **Tovább** gomb használata esetén a varázsló megkezdí a beállítások rögzítését.

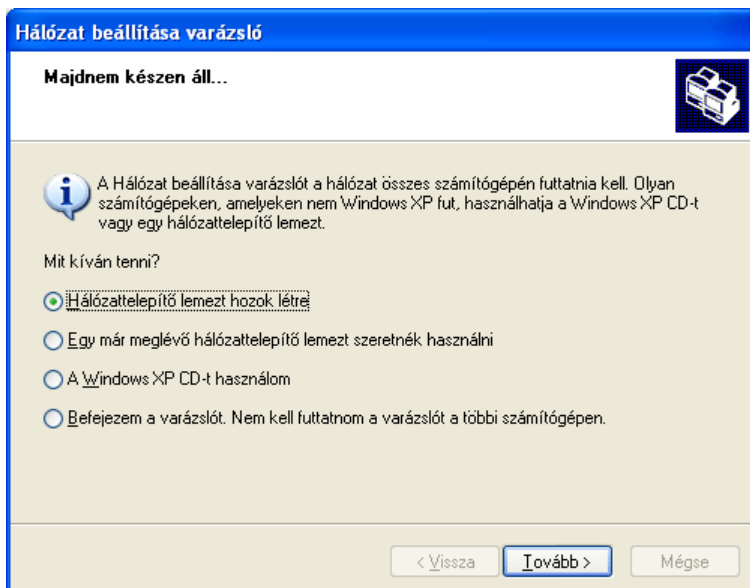


A hálózattervezés befejezése után a Windows XP Home Edition lehetőséget biztosít számunkra, hogy a hálózat telepítését más számítógépen is, a saját számítógépünkön beállítottakkal azonos módon végzhessük.

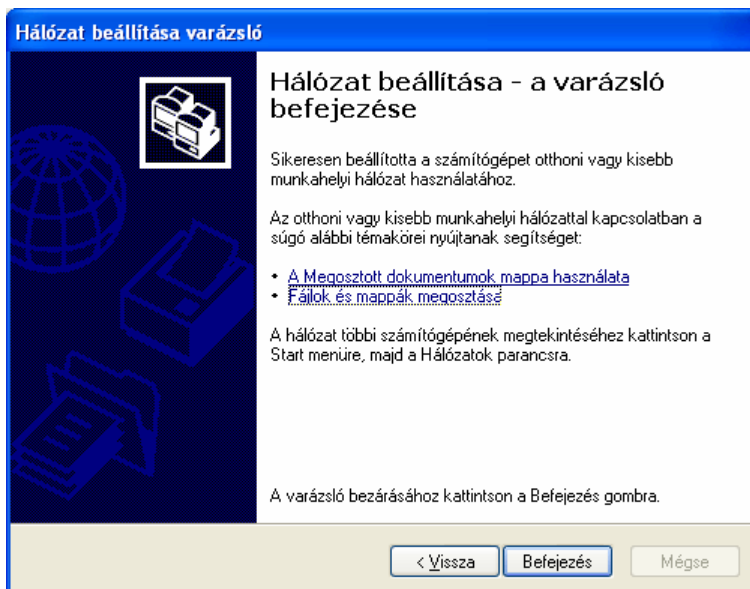


Operációs rendszerek – MS Windows XP

Amennyiben nem kívánunk élni ezzel a lehetőséggel, válasszuk a **Befejezem a varázslót. Nem kell futtatnom a varázslót a többi számítógépen** rádiógombot.

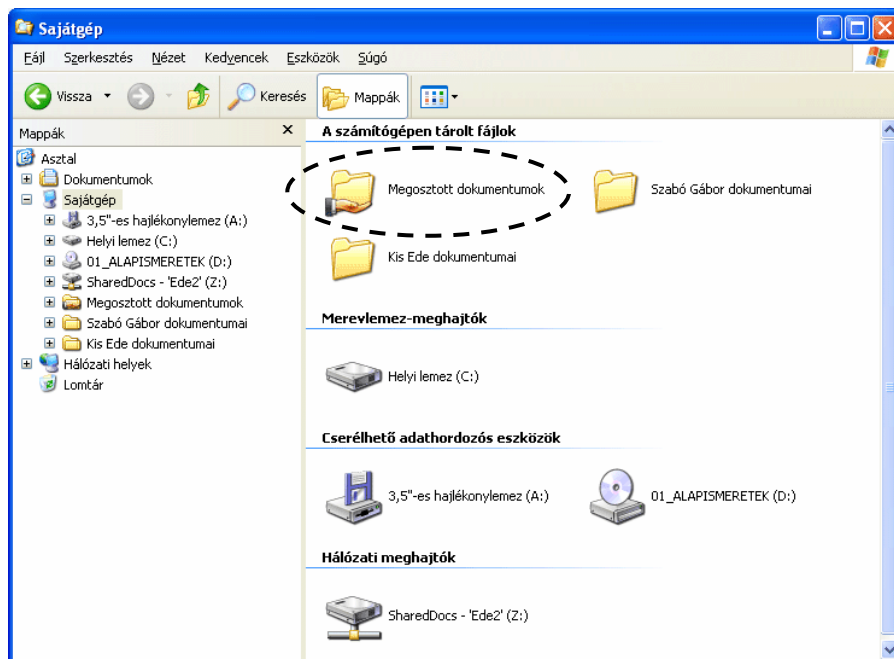


A hálózat telepítését követően megjelenő párbeszéd panel hivatkozásai segítségével további információkat kaphatunk a Megosztott dokumentumok mappa, illetve a megosztás szolgáltatás használatáról.

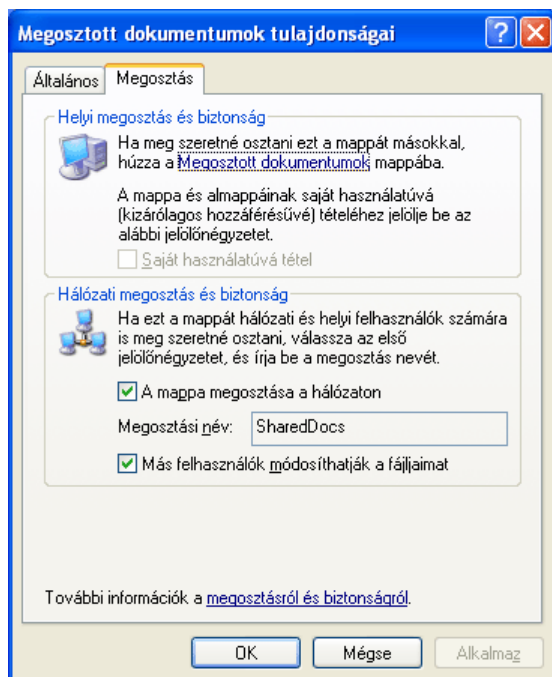


A panel bezárásához kattintsunk a **Befejezés** gombra.

Ezt követően a **Megosztott dokumentumok** mappa SharedDocs néven automatikusan megosztásra kerül, amelyet a mappa ikonja alatt látható kéz jelez.



A megosztási név vagy a felhasználói jogosultságok módosításához kattintsunk az egér jobb gombjával a **Megosztott dokumentumok** mappára, és válasszuk a **Megosztás és biztonság** parancsot.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

A mappa megosztásának megszüntetéséhez kapcsoljuk ki a **A mappa megosztása a hálózaton** jelölőnégyzetet.

A megosztási nevet a **Megosztási név** rovatban módosíthatjuk.

A fájlok csak olvasható formában történő megosztásához kapcsoljuk ki a **Más felhasználók módosíthatják a fájljaimat** jelölőnégyzetet.

Ezt követően a más felhasználókkal megosztani kívánt fájlokat másoljuk vagy helyezzük át a **Megosztott dokumentumok** mappába.

Más mappák tartalmának megosztásához szintén a gyorsmenü **Megosztás és biztonság** parancsát használhatjuk.

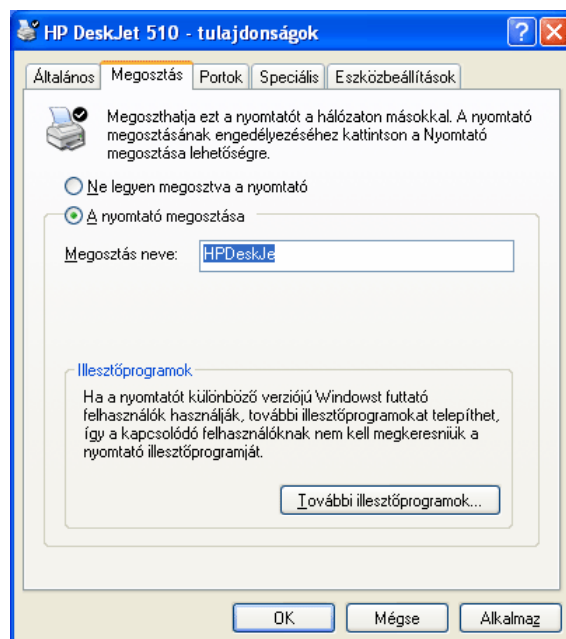
Megjegyzés

A saját használatuként beállított mappák megosztása csak a **Saját használatúvá tétel** jelölőnégyzet kikapcsolása után lehetséges. Megosztott mappát pedig csak a megosztás megszüntetése után tehetünk saját használatúvá.

SAJÁT NYOMTATÓ MEGOSZTÁSA

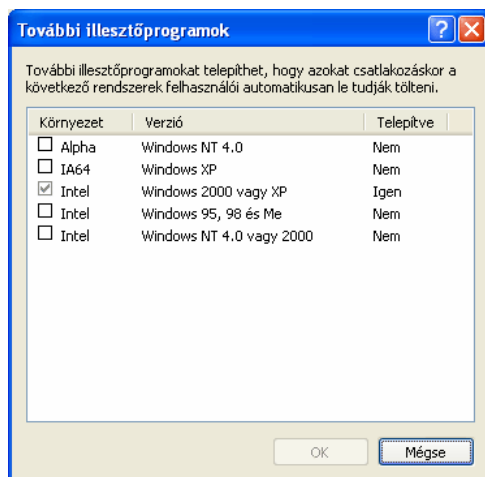
A saját számítógépünkhöz kapcsolt nyomtatókat a mappákhoz hasonló módon oszthatjuk meg számítógép-hálózatunk más felhasználóival. A **Nyomtatók és faxok** mappa tartalmának megjelenítéséhez kattintsunk a **Start** menü **Vezérlőpult** parancsára. A megjelenő ablakban válasszuk a **Nyomtatók és más hardverek** hivatkozást. A **Nyomtatók és más hardverek** ablakban kattintsunk a **Telepített nyomtatók és faxnyomtatók megjelenítése** hivatkozásra.

Kattintsunk az egér jobb gombjával a megosztani kívánt nyomtató ikonjára, és a megjelenő gyorsmenüben válasszuk a **Megosztás** parancsot.



Válasszuk a **Nyomtató megosztása** rádiógombot, és adjuk meg a nyomtató megosztási nevét. A számítógép-hálózat többi felhasználója ezen a néven érheti majd el megosztott nyomtatónkat.

Amennyiben a felhasználók egy része a Windows korábbi verzióját használja, a **További illesztőprogramok** gombra kattintva kérhetjük az illesztőprogram megfelelő verzióinak telepítését.

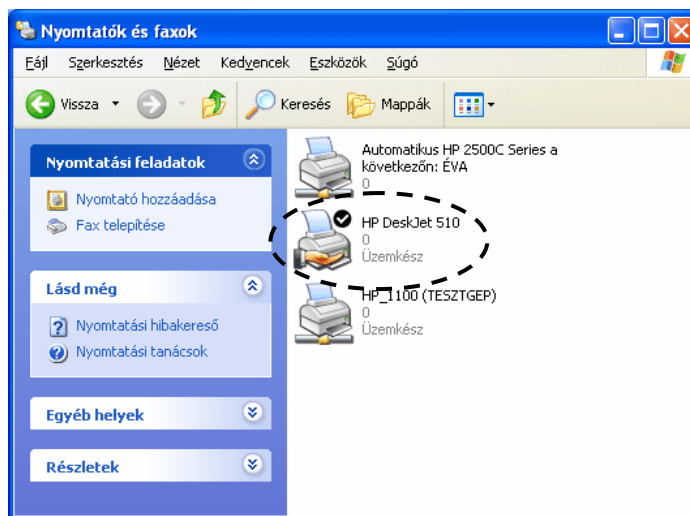


Ezzel elérhetjük, hogy minden felhasználó külön telepítőlemez igénybevétele nélkül csatlakozhasson a megosztott nyomtatóhoz. Ebben az esetben azonban a megfelelő illesztőprogramok saját gépünkről történő megosztásához szükség lehet a Windows XP telepítő CD-jére vagy a nyomtatóhoz mellékelt illesztőprogram-lemezekre.

Megjegyzés

A nyomtató megosztása után rövid időbe telhet, amíg a megosztott nyomtató a Megosztott nyomtatók telepítése részben leírt tallózásos módszerrel láthatóvá válik, azonban az URL rovatba \\számítógép_név\nyomtató_név formátumban begépelhetjük az elérési utat.

A nyomtató megosztását a nyomtató ikonja alatt látható kéz jelzi.





FÁJLTÖMÖRÍTŐ PROGRAMOK KEZELÉSE

A TÖMÖRÍTÉS FOGALMA

A számítógépek háttértárainak véges kapacitása és a számítógépes hálózatok megjelenése indokoltta tette olyan eljárások kifejlesztését, amelyekkel adataink eredeti méretüknél kisebb helyet foglalnak el a háttértárunkon. Ilyen eljárás a 80-as évek elején kifejlesztett tömörítés, amelynek feladata az adathordozón való tároláskor az állományok méretének csökkentése.

A tömörítő eljárás során az állomány felhasználásának szempontjából két műveletet hajtunk végre.

Az állományok **betömörítésével** létrehozunk egy archív állományt. A betömörítés során a program az ismétlődő karaktereket, karakterláncokat felismeri, és összevonja. Ebben a betömörített állapotban a programok nem használhatók, szállítani és tárolni azonban könnyebb azokat. A **kibontás** során a betömörített állományt állítjuk vissza az eredeti állapotába.

A számítógépen tárolt adatok közül tömörítés szempontjából négy típust különböztetünk meg: szöveges, bináris, képi és hangadatokat.

A tömörítő eljárásokat két nagy csoportra oszthatjuk. Az első csoportba tartoznak azok a programok, amelyek **veszteség nélküli** tömörítést biztosítanak. Ezek a programok az eredeti állományt betömörítve, majd újra kibontva olyan állományt adnak, amely bitről bitre megegyezik az eredeti állománnyal.

Ilyen típusú tömörítést használunk például szövegfájlok vagy bináris fájlok tömörítésére, ahol nem veszhetnek el betűk a szövegből. Ezt a fajta tömörítést valósítják meg például az archiválásra használt WinZip, WinRar, Arj, WinAce programok. Egyes tömörítőprogramok –nagy mennyiségű adat archiválásának megkönnyítésére – lehetővé teszik az archív állomány szeletelését, azaz az archív fájl több, előre meghatározott méretű részre történő szétbontását.

A tömörítő eljárások másik csoportját alkotják a **veszteséges tömörítők**. Ebben az esetben a tömörített állományból már nem lehet pontosan visszanyerni az eredeti állományt. Ezt a módszert főleg képek és hangállományok tömörítésére használhatjuk. Veszteséges tömörítési eljárást alkalmazunk például a JPEG képfarmátumok, MPEG mozgókép- és hangformátumok előállításánál.

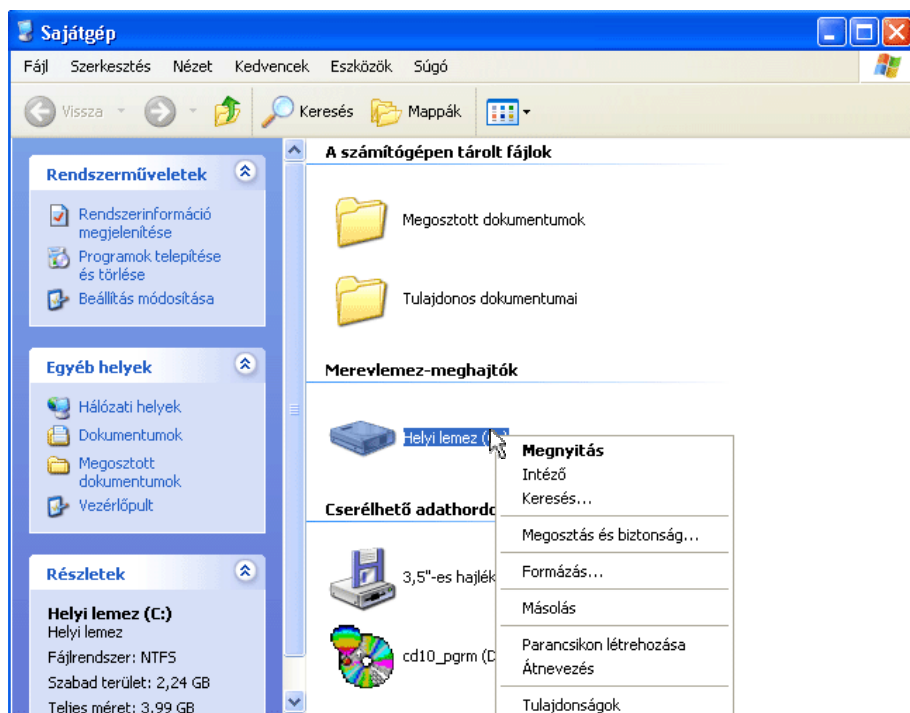
FÁJLOK TÖMÖRÍTÉSE, KIBONTÁSA

NTFS TÖMÖRÍTÉS

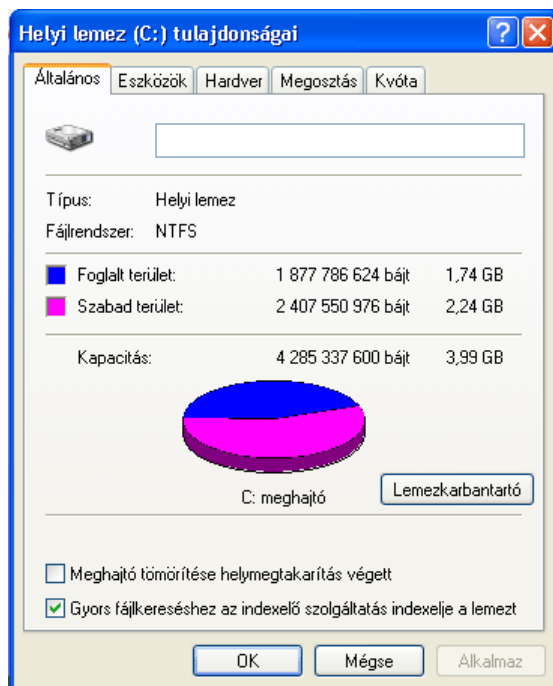
A Windows alapvetően kétféle tömörítési eljárást támogat, az NTFS tömörítést és a Tömörített mappák funkció használatát.

Az NTFS tömörítés csak akkor használható, ha a számítógép rendelkezik NTFS fájlrendszerű meghajtóval. Számítógépünk meghajtójáról legegyszerűbben a következő módon dönthetjük el, hogy az NTFS fájlrendszerrel rendelkezik-e:

Indítsuk el a **Sajátgép** alkalmazást, majd kattintsunk az egér jobb gombjával a vizsgálni kívánt meghajtóra.



Válasszuk a megjelenő gyorsmenüből a **Tulajdonságok** parancsot.



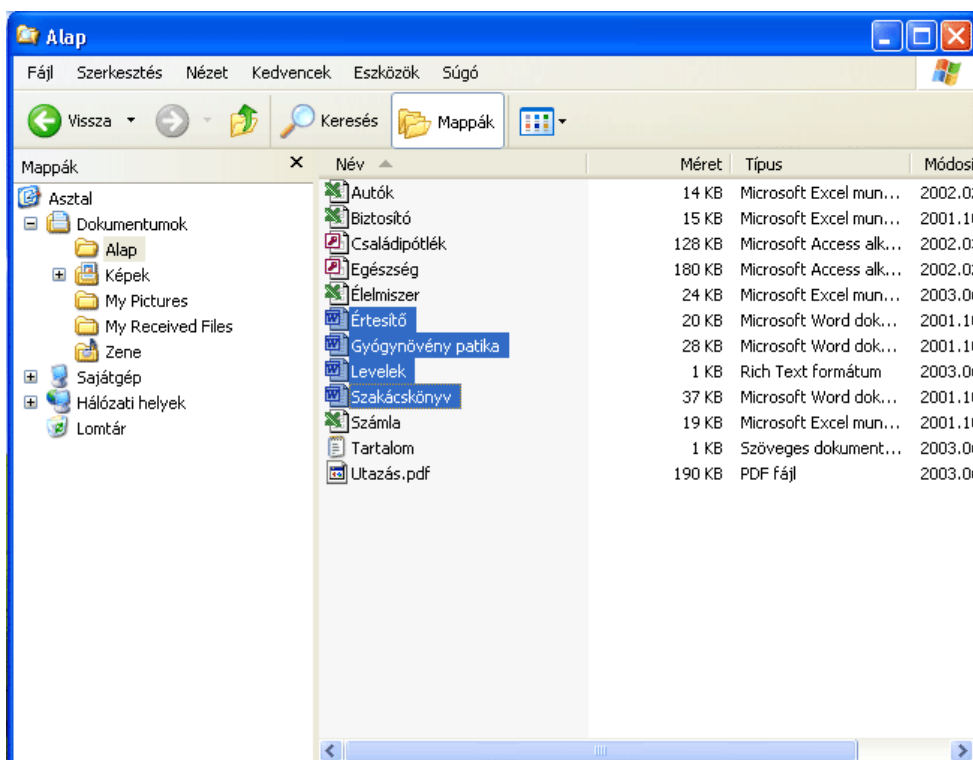


Operációs rendszerek – MS Windows XP

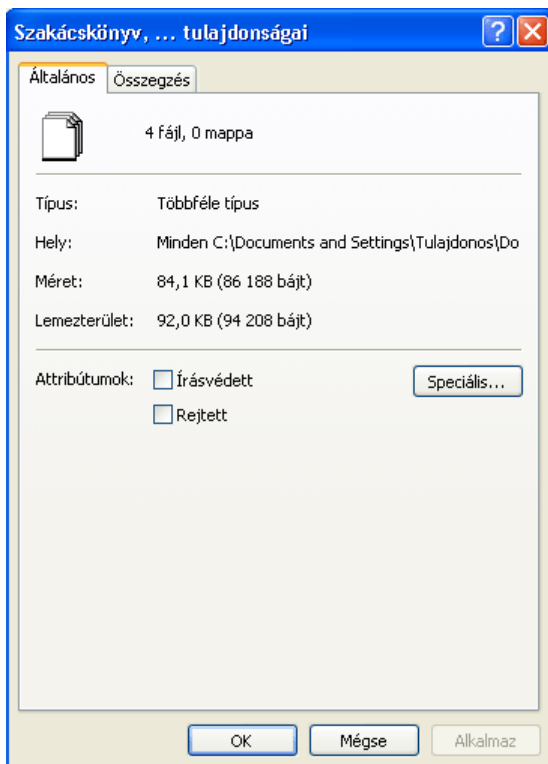
A **Helyi lemez tulajdonságai** panel **Általános** fülén leolvashatjuk a fájlrendszer típusát. Amennyiben NTFS típusú a meghajtónk, alkalmazhatjuk rajta az NTFS tömörítő eljárást.

Az NTFS tömörítéssel fájlokat és mappákat egyaránt tömöríthetünk. A tömörített állományokkal és mappákkal azok kitömörítése nélkül is dolgozhatunk. A tömörített állományokat a Windows eltérő színnel jeleníti meg. NTFS eljárással tömörített állományokkal dolgozva a számítógép teljesítménye csökken, mivel a Windows automatikusan végzi a ki- és betömörítéseket. Ezzel a módszerrel tömörített fájlok a Windows XP operációs rendszerben nem titkosíthatók.

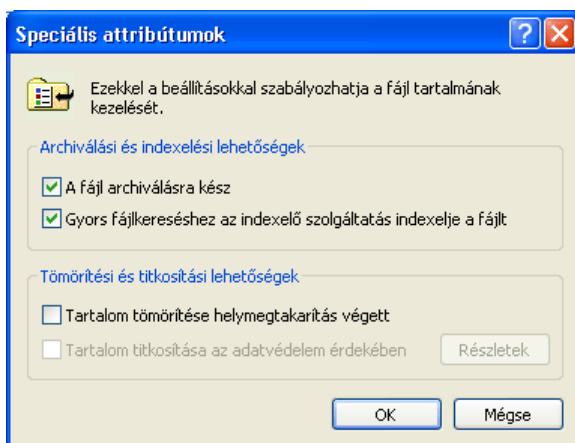
A tömörítési eljárás megkezdéséhez jelöljük ki a tömöríteni kívánt fájlokat vagy mappát.



Az egér jobb gombjával megjelenített gyorsmenüből válasszuk a **Tulajdonságok** parancsot. A megjelenő panel **Általános** fülén kattintsunk a **Speciális** gombra.



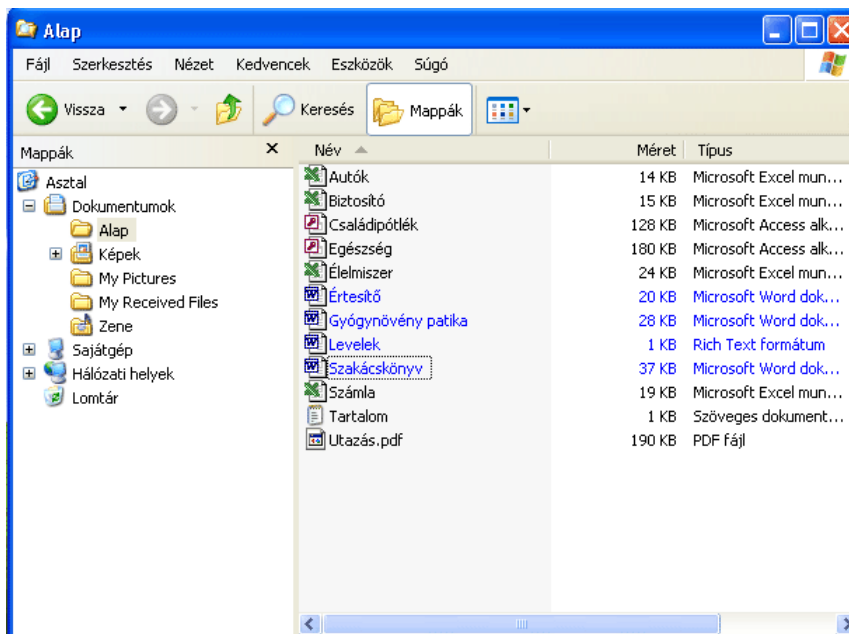
A **Speciális attribútumok** panelen jelöljük be a **Tömörítési és titkosítási lehetőségek** csoport **Tartalom tömörítése helymegtakarítás végett** jelölőnégyzetet, majd kattintsunk az **OK** gombra.



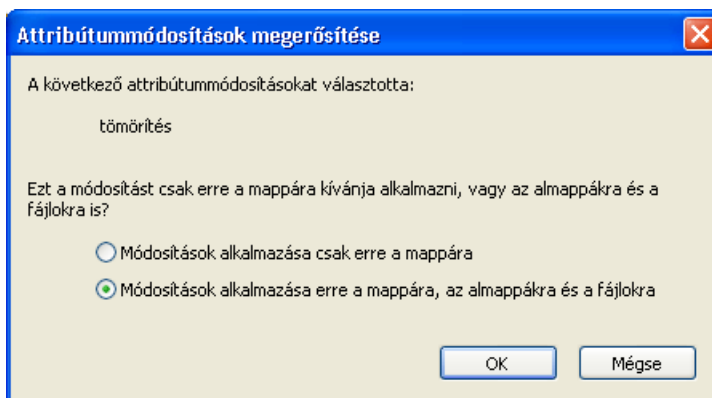


Operációs rendszerek – MS Windows XP

A tömörített állományokat a többitől eltérő színnel jelöli a Windows.



Mappák tömörítése esetén lehetőségünk van csak a mappa, valamint a mappa és a mappában található almappák és állományok tömörítésére is. Ebben az esetben az utolsó lépés után a következő panel jelenik meg a képernyőn:



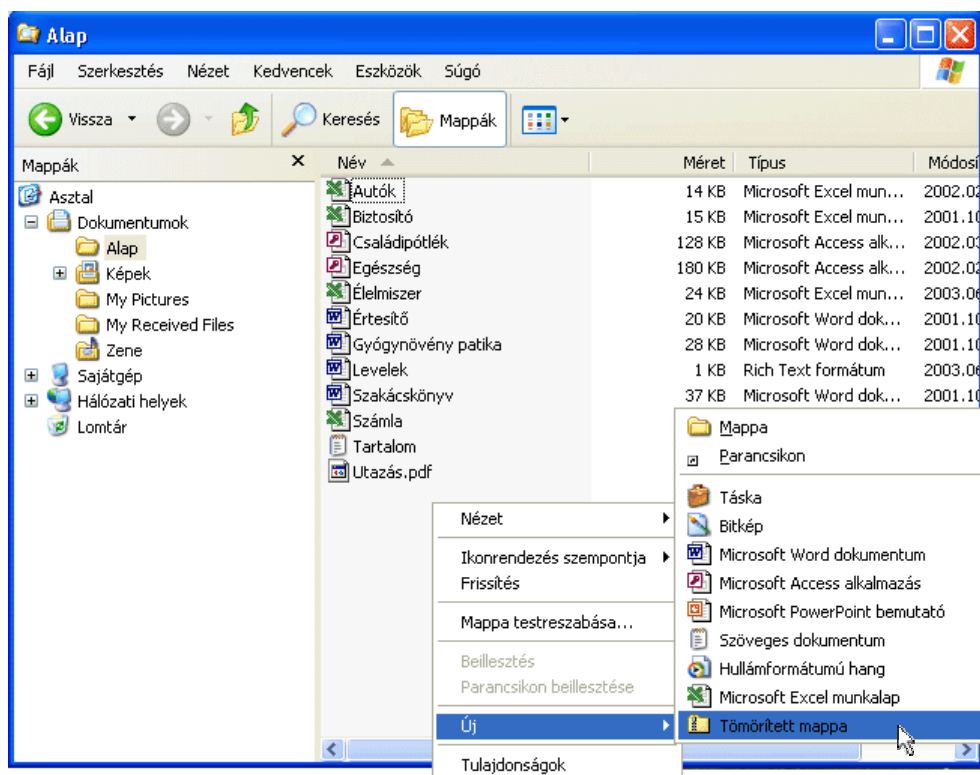
A megfelelő opció kiválasztása után kattintsunk az **OK** gombra. A tömörített mappákat, a fájlokhoz hasonlóan eltérő színnel jelöli a Windows. Az NTFS eljárással tömörített állományok csak NTFS meghajtókon tárolva maradnak tömörített formában.

A tömörített fájlok és mappák kibontásához jelenítsük meg a kibontani kívánt állományokhoz tartozó **Tulajdonságok** panelt, majd az Általános fülön kattintsunk a **Speciális** gombra. A **Speciális attribútumok** panelen kapcsoljuk ki a **Tömörítési és titkosítási lehetőségek** csoport **Tartalom tömörítése helymegtakarítás végett** jelölőnégyzetet. Ekkor az állományok és fájlok színezése visszaváltozik az eredeti színre.

A TÖMÖRÍTETT MAPPÁK FUNKCIÓ

A Tömörített mappák funkcióval tömörített fájlok és mappák mind az NTFS, mind pedig a FAT fájlrendszerű meghajtók esetén tömörítettek maradnak. Az egyes állományok a tömörített mappából közvetlenül használhatók. Ezzel az eljárással tömörített állományok és mappák használata nem csökkenti a számítógép teljesítményét.

A Tömörített mappák funkció használatának első lépéseként hozzunk létre egy tömörített mappát. A Windows Intéző valamely üres területén az egér jobb gombjával megjeleníthető gyorsmenü **Új** almenüjéből válasszuk a **Tömörített mappa** parancsot.



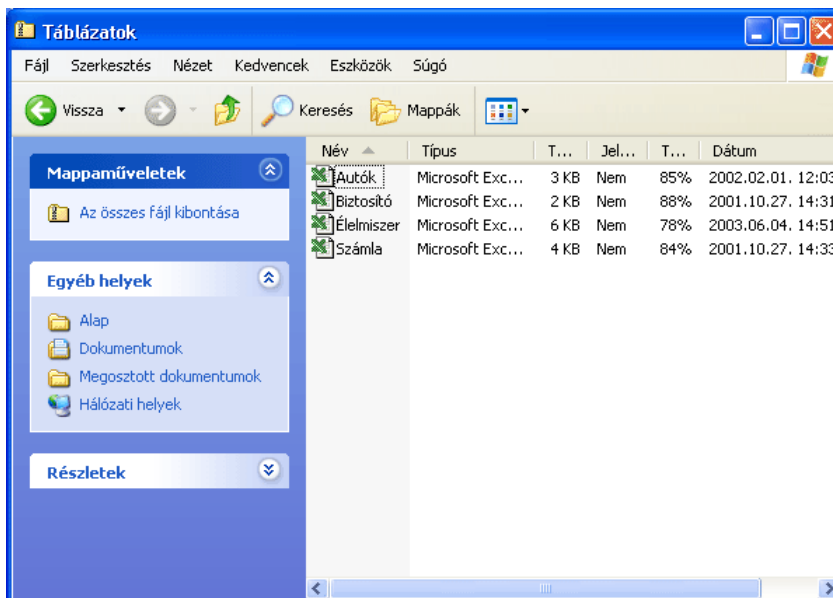
A Tömörített mappákat zipzáras mappajellel jelöli a Windows. Adjunk nevet a mappának, majd másoljuk, vagy helyezük át a tömöríteni kívánt állományokat a mappába.

Név	Méret	Típus
Autók	14 KB	Microsoft Excel mun...
Biztosító	15 KB	Microsoft Excel mun...
Családpótlék	128 KB	Microsoft Access alk...
Egészség	180 KB	Microsoft Access alk...
Élelmiszer	24 KB	Microsoft Excel mun...
Értesítő	20 KB	Microsoft Word dok...
Gyógynövény patika	28 KB	Microsoft Word dok...
Levelek	1 KB	Rich Text formátum
Szakácskönyv	37 KB	Microsoft Word dok...
Számla	19 KB	Microsoft Excel mun...
Tartalom	1 KB	Szöveges dokument...
Utazás.pdf	190 KB	PDF fájl
Táblázatok	1 KB	Tömörített mappa



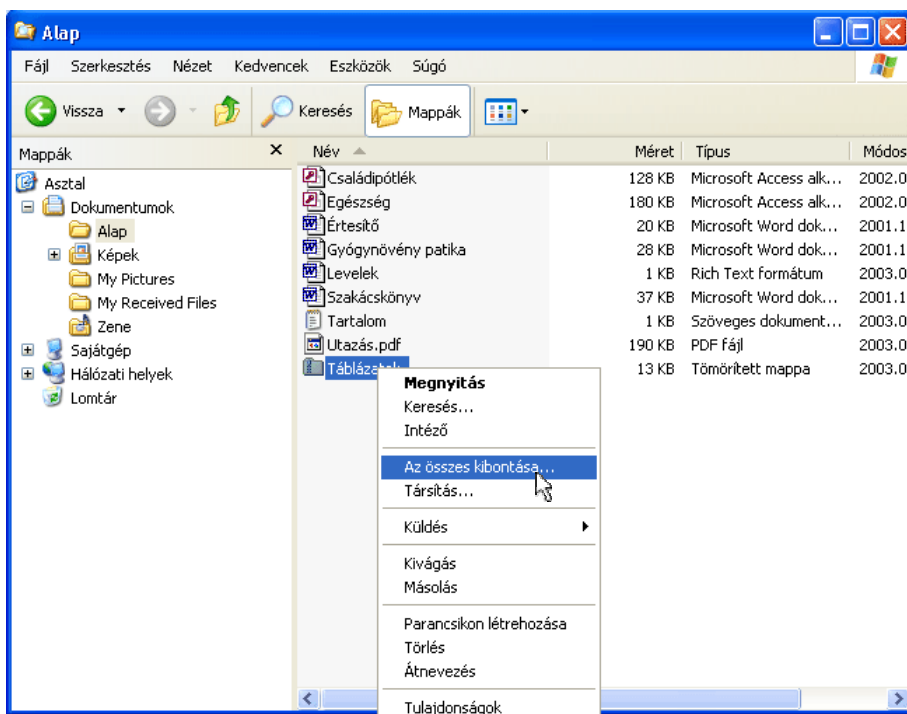
Operációs rendszerek – MS Windows XP

A tömörített mappa tartalma ekkor a következőképpen alakult:

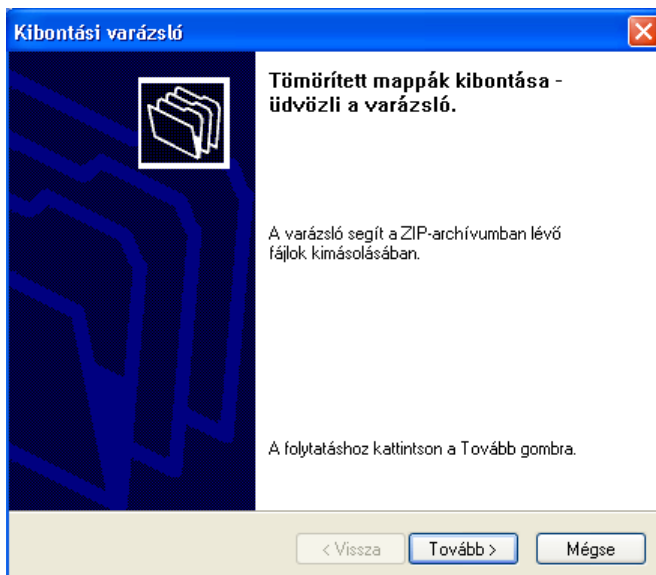


Egy tömörített mappa kibontására két lehetőség áll rendelkezésünkre. Amennyiben egyetlen állományt kívánunk eltávolítani a mappából, lépünk a mappába és helyezzük át a fájlt egy, a tömörített mappán kívüli helyre.

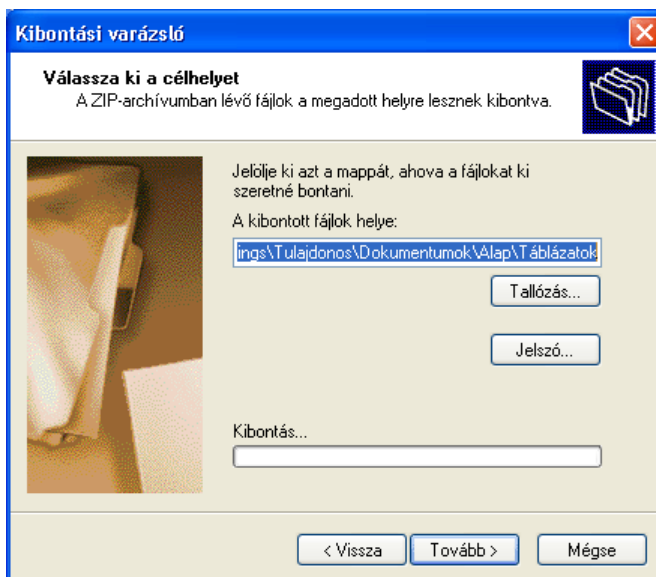
Az összes állomány, illetve mappa kibontásához kattintsunk az egér jobb gombjával a tömörített mappára, majd válasszuk **Az összes kibontása** parancsot.



Ekkor megjelenik a **Kibontási varázsló**, amellyel lépésről lépésre haladva kibonthatjuk a tömörített állományokat.



A kibontás megkezdéséhez kattintsunk a **Tovább** gombra.





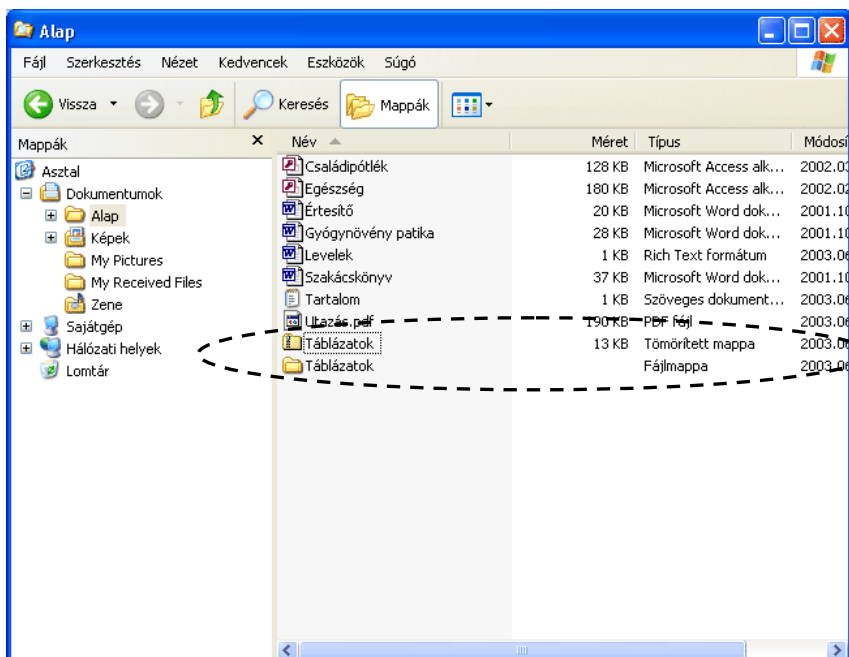
Operációs rendszerek – MS Windows XP

A második panelen megadhatjuk, hogy hova kívánjuk kibontani az állományokat. Amennyiben a tömörített mappa jelszóval védett állományokat tartalmaz, a **Jelszó** gombra kattintva megjelenő mezőben meg kell adnunk a jelszót.



A **Tovább** gombra kattintva megjelenő panelen tájékoztatást kapunk arról, hogy az állományok kibontása sikeresen befejeződött. A művelet befejezéséhez kattintsunk a **Befejezés** gombra.

Megfigyelhetjük, hogy a teljes mappa kibontásra került.

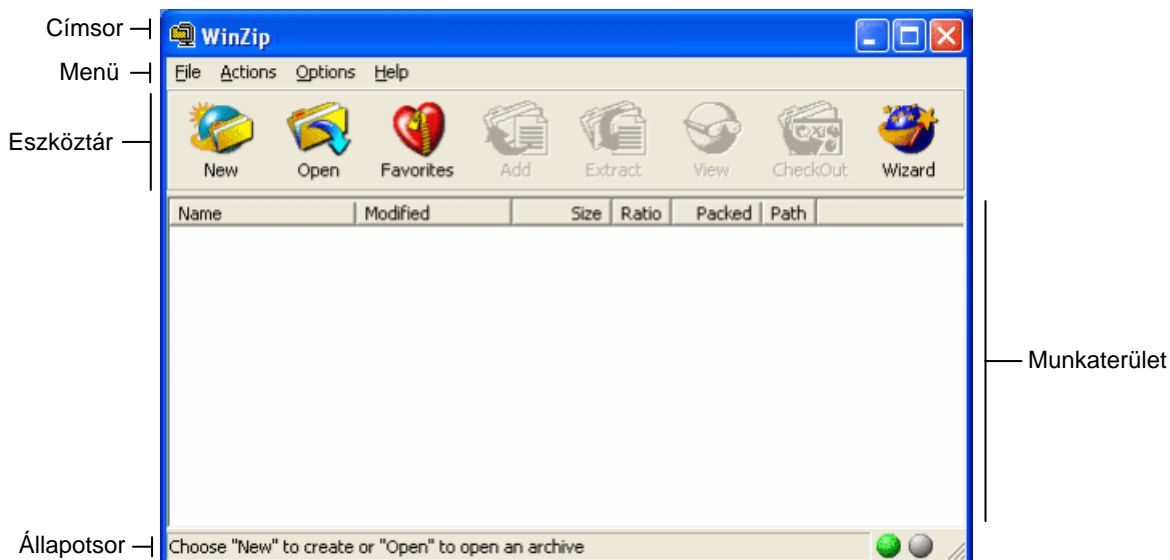




A WINZIP 8.0 TÖMÖRÍTŐ PROGRAM HASZNÁLATA

A tömörítőprogramok közül az egyik legelterjedtebb a WinZip. Az ablakos technológiának köszönhetően használata igen egyszerű. A WinZip programmal megvalósított tömörítés menetét egy konkrét példán keresztül mutatjuk be.

A WinZipet legegyszerűbben a **Start** menü **Programok** ▶ **WinZip** ▶ **WinZip 8.0** parancsára kattintva érhetjük el. A program indítása után a következő ablak jelenik meg.












Az ablak **címsorában** az aktuális állomány nevét láthatjuk.

A címke alatti **menü** segítségével különféle parancsokat és beállítási lehetőségeket érhetünk el.

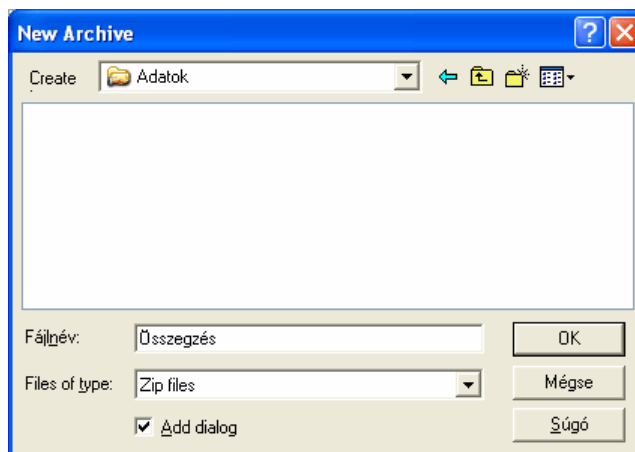
Operációs rendszerek – MS Windows XP

Az eszköztár gombjait a következő táblázat tartalmazza.

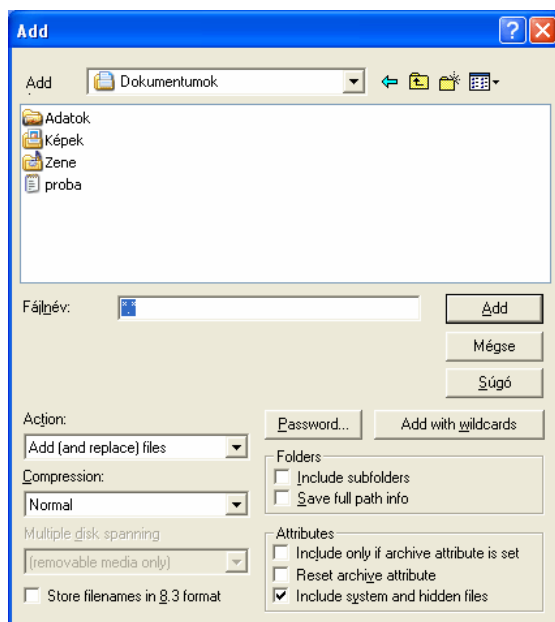
Ikón	Megnevezés	Funkció
	New	Új archív (tömörített) állomány létrehozása.
	Open	Létező archív állomány megnyitása.
	Favorites	A korábban és a gyakran használt archív állományokat tartalmazza.
	Add	Új állomány hozzáadása.
	Extract	Kibontás.
	View	Az ablakban kiválasztott állomány megtekintése.
 	Install/ Check Out	Ha az Install ikon látható, az archív fájl tartalmaz setup.exe fájlt, és azt futtatja. Ha a Check Out ikon látható, az archív fájl nem tartalmaz setup.exe fájlt. A WinZip ekkor egy új könyvtárat hoz létre az archív fájl nevével egyezően, és ebbe tömöríti ki a benne tárolt állományokat.
	Wizard	A WinZip varázslóját indítja el.

Az **Állapotsoron** a WinZip éppen használatban lévő szolgáltatásával kapcsolatos információkat olvashatunk le.

Az állományok betömörítéséhez első lépésben válasszuk a **New** gombot, majd adjuk meg a készítendő archív állomány nevét és elérési útvonalát.



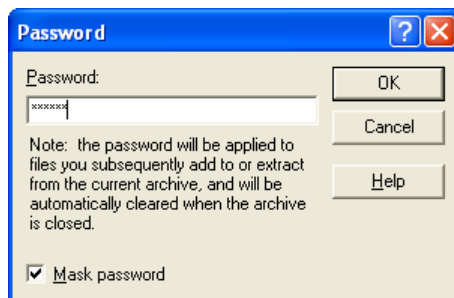
A megjelenő **Add** panelen adjuk meg azokat az állományokat, amelyeket tömöríteni szeretnénk.



A **Compression** legördülő listában beállíthatjuk a tömörítés mértékét, amely egyben a tömörítés sebességét is meghatározza. A **Super fast** a leggyorsabb tömörítés, amelynek során nagyobb méretű archív fájl keletkezik. A **Maximum** tömörítés választása esetén a lehető legkisebb archív fájlt kapjuk, de a tömörítés sebessége itt a legkisebb.

Amennyiben egy mappa teljes tartalmát kívánjuk összecsomagolni, az **Include subfolders** opció bekapcsolásával kérhetjük a belső mappák tartalmának összetömörítését is. Ebben az esetben nem kell a tömörítendő állományt kijelölnünk.

Ha a mentett állományt titkosítani szeretnénk, kattintsunk a **Password** gombra. Ezután a megjelenő párbeszéd panelen adjuk meg a jelszót.

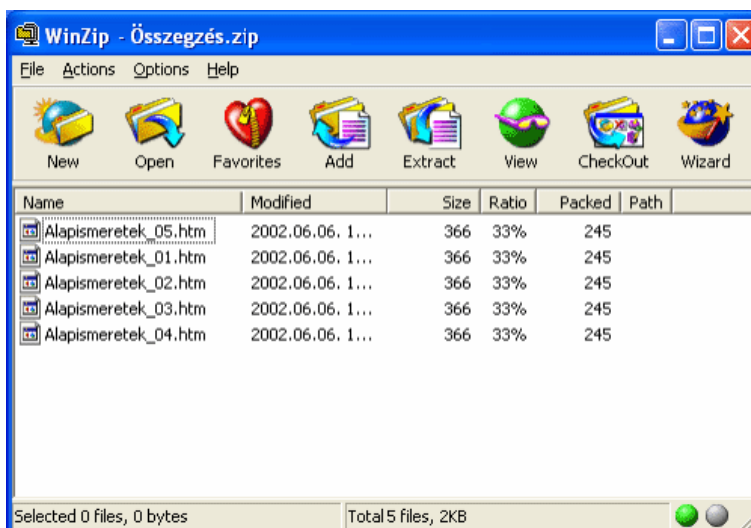


Az **Add** gombra kattintva elindíthatjuk a tömörítést.



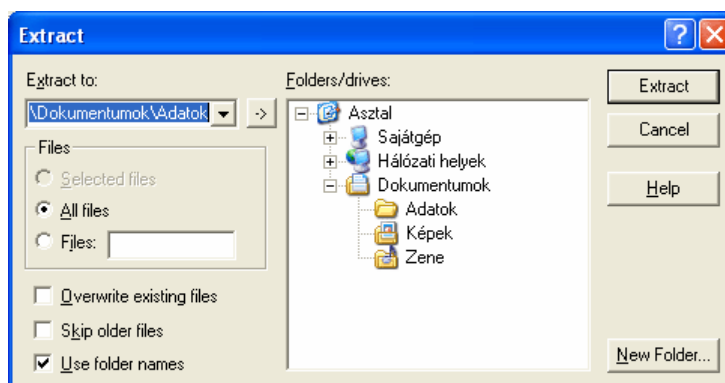
Operációs rendszerek – MS Windows XP

Egy archív állomány tartalmához az állomány kibontása után férhetünk hozzá. A kibontás első lépéseként nyissuk meg az archív állományt az **Open** gomb segítségével. Ekkor a program megmutatja a kibontandó anyag tartalmát.



A kibontáshoz kattintsunk az **Extract** gombra.

A megjelenő párbeszéd panelen adjuk meg, hogy a kibontott állományok hová kerüljenek.



A **Files** csoportban meghatározhatjuk, hogy minden fájlt, vagy csak egyes fájlokat kívánunk kicsomagolni.

Az **Overwrite existing files** opció bekapcsolt állapotában a WinZip a fájlok kibontásakor a célmappában található fájlokat – szükség szerint – rákérdezés nélkül felülírja.

A korábbi fájlokat a **Skip older files** opció bekapcsolásával hagyhatjuk ki.

A **Use folder names** opció bekapcsolásával a kitömörített állomány megtartja az eredeti mappastruktúráját.

A kibontás megkezdéséhez kattintsunk az **Extract** gombra.

SZÁMÍTÓGÉPES VÍRUSOK

Manapság naponta keletkeznek új vírusok, amelyek egyre nagyobb károkat okoznak, és egyre ügyesebben rejtik el magukat a víruskereső programok elől. Az internet és a számítógépes hálózatok elterjedésével határok nélkül, egyre nagyobb területeken támadnak.

A vírusok egyik része ártalmatlan, mindössze üzeneteket jelenít meg a képernyőn. A vírusok másik része azonban használhatatlanná teheti állományainkat, vagy letörölheti azokat, esetleg fizikailag is tönkretetheti a gépet.

VÍRUSELMÉLET **Számítógépvírusnak** az olyan programokat nevezzük, amelyek a rendszerbe engedély nélkül lépnek be, önmaguk másolására, többszörözésére, és más programok megfertőzésére képesek. A vírusok többsége ezenkívül valamilyen esemény hatására, vagy egy előre meghatározott időpontban aktiválódva még más károkat is okozhat az állományainkban.

Az informatika rohamos fejlődésével a vírusok is jelentős változáson mentek keresztül. Számos típusuk közül a legismertebbek a következők.

BOOT VÍRUSOK A **boot vírusok** az első vírusok közé tartoznak. Leggyakrabban akkor terjednek, ha fertőzött lemezzel indítjuk el a rendszert. Ebben az esetben a vírus a merevlemez boot szektorába ágyazódik be, így még az operációs rendszer betöltése előtt aktiválódik. Ennek hatására a fertőzött merevlemez az összes meghajtóba helyezett lemezt megfertőzi. A boot vírusok napjainkban a kevésbé elterjedt vírusfajták közé tartoznak.

PROGRAMVÍRUSOK A **programvírusok** általában a .COM és .EXE kiterjesztésű fájlokba ágyazódnak. Amikor a fertőzött programot elindítjuk, a vírus a memóriába töltődik, és minden futtatott programra átkerül.

MAKROVÍRUSOK A **makrovírusok** gyakoriságát az internet elterjedése okozta. A makro nem más, mint névvel ellátott, automatikusan ismételhető utasítássorozat. A makrovírusok azt a lehetőséget használják ki, hogy például a szövegszerkesztőkben, táblázatkezelőkben a gyakran ismételt lépéssorozatokot makrókkal automatizálhatjuk. Terjedésükhöz egy fertőzött dokumentum megnyitása vagy egy dokumentum elmentése is elegendő.

FÉRGEK ÉS TRÓJAI PROGRAMOK A vírusokkal kapcsolatban beszélhetünk még úgynevezett férgéről és trójai programokról. A férgek és a trójai programok hagyományos értelemben nem vírusok, de hatásukat tekintve igen hasonlóak hozzájuk.

A **férgék** a vírusokhoz hasonlóan szaporodnak, de nem fájlokat fertőznek meg, hanem az interneten vagy a hálózaton magukat e-mailekhez csatolva gépről gépre terjednek. A férgek elsődleges célja, hogy egyetlen futtatással minél több számítógépre terjedjenek.



Operációs rendszerek – MS Windows XP

A **trójai programok** olyan önálló alkalmazások, amelyek első pillantásra hasznos alkalmazásnak tűnnek, miközben kártékony kódot tartalmaznak. Hatásukat csak az elindításuk után fejtik ki.

VÍRUSOK JELLEMZŐI

A vírusok tulajdonságait tekintve minden vírus a következő két csoport valamelyikébe sorolható.

A **lopakodó vírusok** úgy terjednek, hogy a fájlba ágyazódva bekerülnek a memóriába, és ott a fájlok eredeti hosszát mutatják, esetleg a fájl eredeti tartalmát szimulálják.

A **polimorf vírusok** önmaguk titkosításával, állandó változtatásával terjednek, ami megnehezíti felismerésüket.

VÍRUSVÉDELEM

A vírusok terjedésének megakadályozására az egyik legbiztosabb módszer a megelőzés. A vírusfertőzés során okozott károk mértéke csökkenthető:

- rendszeres, vírusmentes mentéssel;
- a beérkező levelek, lemezen szállított adatok használat előtti ellenőrzésével;
- rezidens vírusirtó program telepítésével, amely a memóriában marad és folyamatosan ellenőrzi a használt fájlokat;
- rendszeres biztonsági másolat készítésével;
- jogtiszt szoftverek használatával.

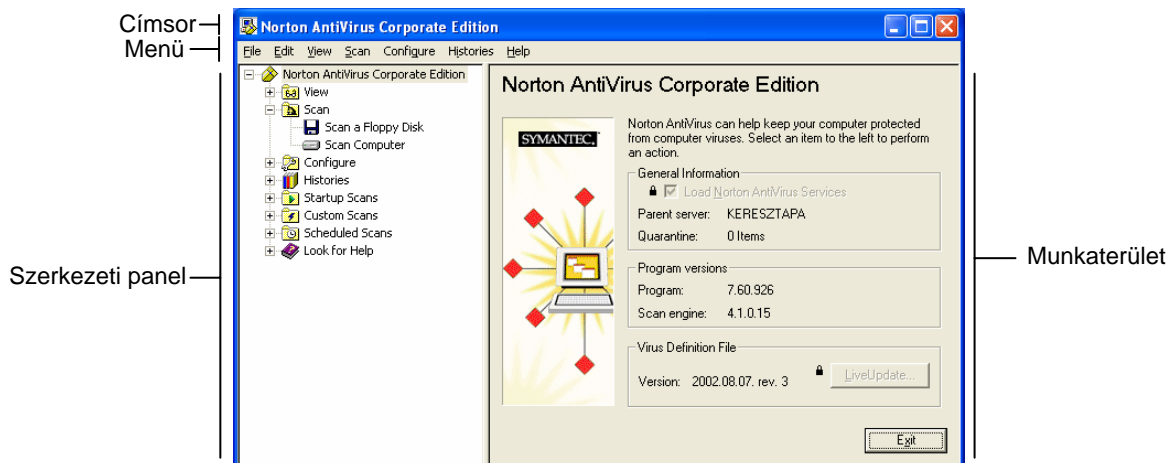
Napjainkban egyre több vírusirtó programmal találkozhatunk. Ezek a programok lehetőséget nyújtanak arra, hogy használat előtt ellenőrizzük állományainkat. Az általunk ismert vírusok ellen megfelelő védelmet nyújtanak, de az új vírusok rohamos terjedése miatt nem árt rendszeresen frissíteni őket. A legismertebb vírusirtó programok közé tartozik az F-PROT, a McAfee VirusScan, a TBAV, az InoculateIT vagy a Norton AntiVirus.

NORTON ANTIVIRUS CORPORATE EDITION

Egy vírusirtó program működését a Norton AntiVirus, cégek számára készített Corporate Edition változatán keresztül mutatjuk be.

A Norton AntiVirus Corporate Edition változata szerverközpontú vírusvédelmet valósít meg. Ez azt jelenti, hogy egyrészt a rendszergazda a szerveren központilag beállíthatja a munkaállomások vírusvédelmének működését, így a felhasználóknak a vírusellenőrzés beállításával külön nem kell foglalkozniuk. Másrészt a szerver folyamatosan monitorozza és letölti a legfrissebb vírusdefiníciós fájlt, és automatikusan frissíti a hozzá kapcsolódó munkaállomások vírusellenőrző szoftverét.

A programot a **Start** menü **Minden Program** ▶ **Norton AntiVirus Corporate Edition** ▶ **Norton AntiVirus Corporate Edition** parancsára kattintva indíthatjuk el.



Az ablak **címsorában** a program neve látható.

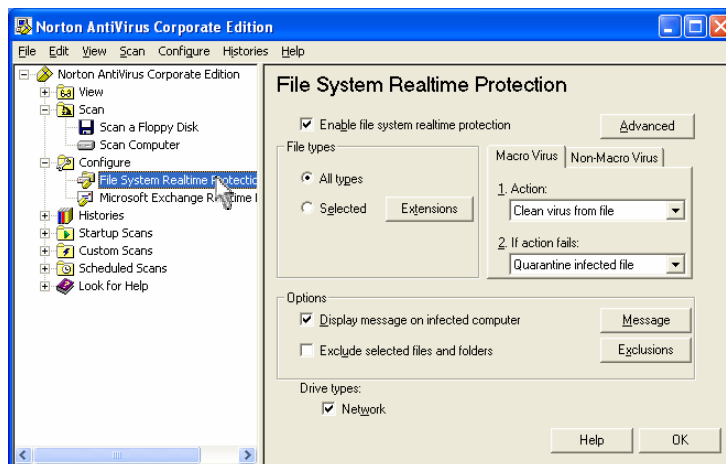
A címke alatti **menü** segítségével különféle parancsokat és beállítási lehetőségeket érhetünk el.

A **szerkezeti panelen** az egyes menüpontok tartalmát mappastruktúrába szervezve is elérhetjük.

A **munkaterületen** a szerkezeti panelen kiválasztott funkciókhoz tartozó beállításokat találjuk.

A szokásos fájlműveletek (megnyitás, másolás, mentés, mozgatás) végzése során lehetőségünk van vírusellenőrzésre. Ezt a műveletet a **Configure** menü **File System Realtime Protection** parancsára, vagy a szerkezeti panel **Configure** ▶ **File System Realtime Protection** mappájára kattintva érhetjük el.

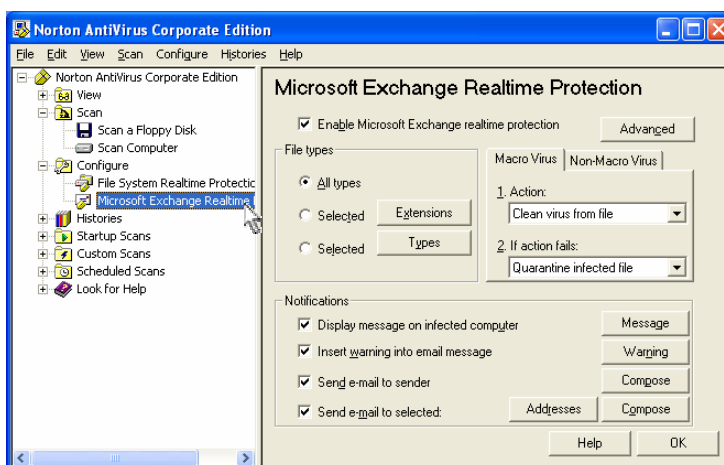
Ekkor a munkaterületen megjelennek a lehetséges beállítások, amelyeket alapesetben a rendszergazda már definiált.





Operációs rendszerek – MS Windows XP

Beérkezett leveleink is tartalmazhatnak vírusos csatolt fájlokat. A vírusok terjedésének megelőzésére lehetőségünk van beállítani, hogy a program használat előtt ellenőrizze a csatolt fájlokat. Ezt a **Configure** menü **Microsoft Exchange Realtime Protection** parancsára, vagy a szerkezeti panel **Configure** mappa **Microsoft Exchange Realtime Protection** parancsára kattintva megjelenő panelen állíthatjuk be.

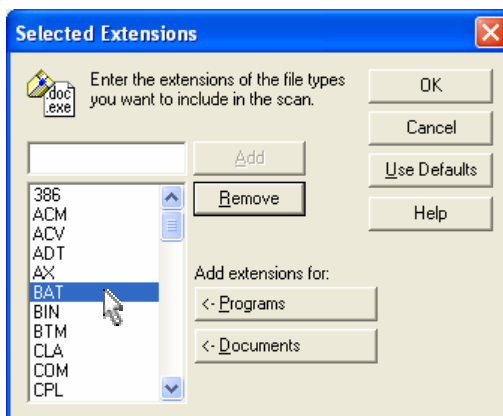


Az **Enable Microsoft Exchange realtime protection** jelölőnégyzet bekapcsolásával a szerverre beérkező levelek állandó ellenőrzését állíthatjuk be.

A **File types** csoportban beállíthatjuk, hogy milyen típusú állományokat ellenőrizzen a program.

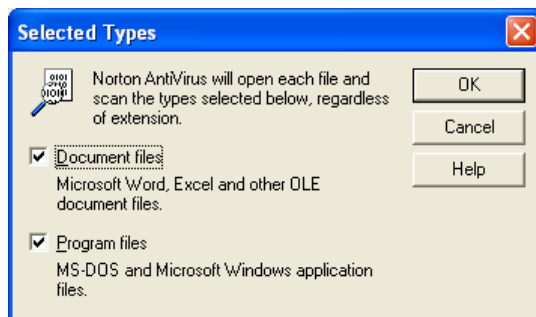
Az **All types** opció választásával az ellenőrzést minden fájlra elvégzi a program.

A **Selected** opció választása esetén első esetben a fájlokat kiterjesztésük szerint választhatjuk ki az **Extension** gombra kattintva megjelenő panelen.





A fájlokat kiválaszthatjuk típusuk szerint is, ebben az esetben a **Selected** opció bekapcsolása után a **Types** gombra kattintva megjelenő panelen végezhetjük el a kiválasztást.



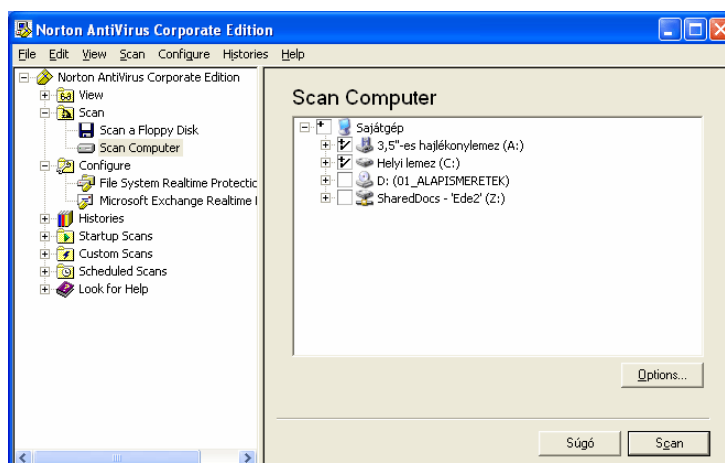
Lehetőségünk van annak beállítására is, hogy mit tegyen a program a megtalált vírussal. Ez a beállítás makro- és nem makrovírusok esetén egyaránt elvégezhető.

Az **Action** legördülő listában beállíthatjuk, hogy mit tegyen a program, ha vírusot talál.

Az **If action fails** legördülő listában azt adhatjuk meg, hogy mit tegyen akkor a program, ha az első pontban megadott művelet sikertelen.

Ha a program vírusot talál, beállíthatjuk, hogy jelezze nekünk üzenet formájában. Ezeket a beállításokat a **Notifications** csoportban adhatjuk meg.

Vírusellenőrzést végezhetünk a számítógépünkön és a hajlékonylemezekeken egyaránt. A számítógépen végzett ellenőrzés indítására vonatkozó beállításokat a **Scan** menü **Scan Computer** parancsával, vagy a szerkezeti panel **Scan** mappa **Scan Computer** parancsára kattintva megjelenő panelen állíthatjuk be.



A munkaterületen a Windows Intézőből ismert mappastruktúra jelenik meg. Itt kiválaszthatjuk, hogy a program melyik háttértáron vagy melyik mappában végezzen ellenőrzést. A kiválasztott elemek mellett háromféle jelöléssel találkozhatunk.





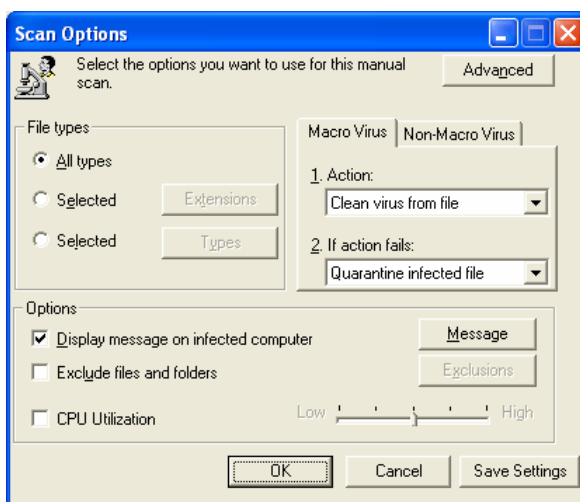
Operációs rendszerek – MS Windows XP

A szimbólummal jelölt meghajtó vagy mappa minden eleme kijelölt. A program a meghajtón vagy mappán kívül annak minden almappáján és állományán elvégzi az ellenőrzést.

A szimbólum esetén a meghajtón vagy mappán megtörténik az ellenőrzés, de lesznek olyan almappák vagy az almappának olyan elemei, amelyeket nem vontunk be az ellenőrzésbe.

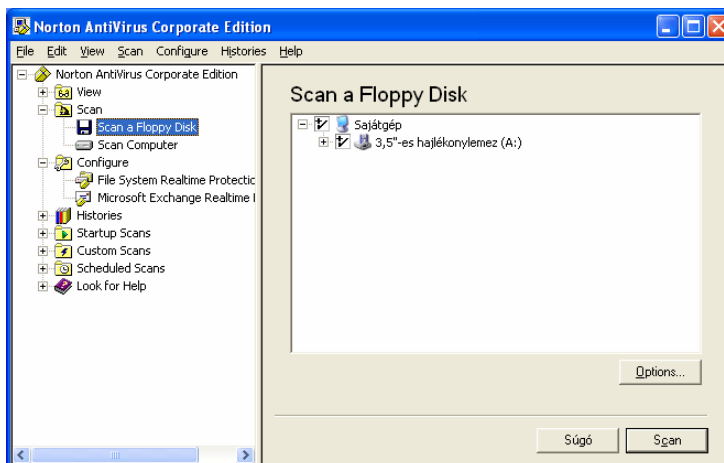
A azt jelöli, hogy a meghajtónak vagy a mappának csak a meghatározott elemein akarjuk elvégezni a vírusellenőrzést, vagyis ebben az esetben az ellenőrzés nem terjed ki a teljes meghajtóra vagy mappára.

Az **Options** gombra kattintva a korábban már megismert beállítási lehetőségeink vannak.



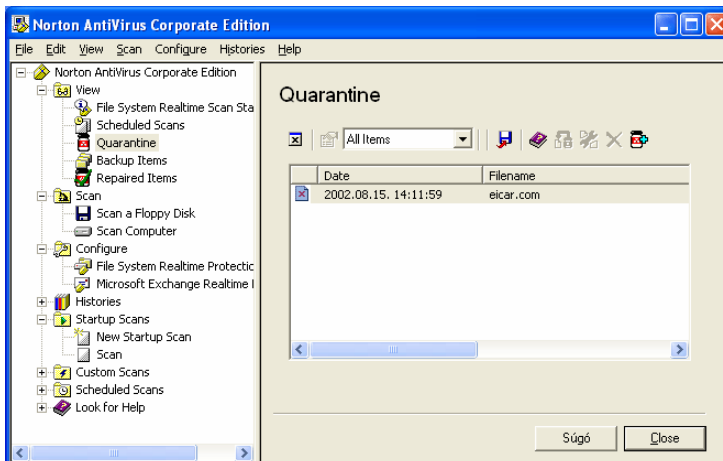
A vírusellenőrzés indításához kattintsunk a **Scan** gombra.

Lehetőségünk van arra, hogy a vírusellenőrzést csak a hajlékonylemezre terjesszük ki. Ebben az esetben válasszuk a **Scan** menü **Scan a Floppy Disk** parancsát, vagy a szerkezeti panel **Scan** mappa **Scan a Floppy Disk** parancsát.

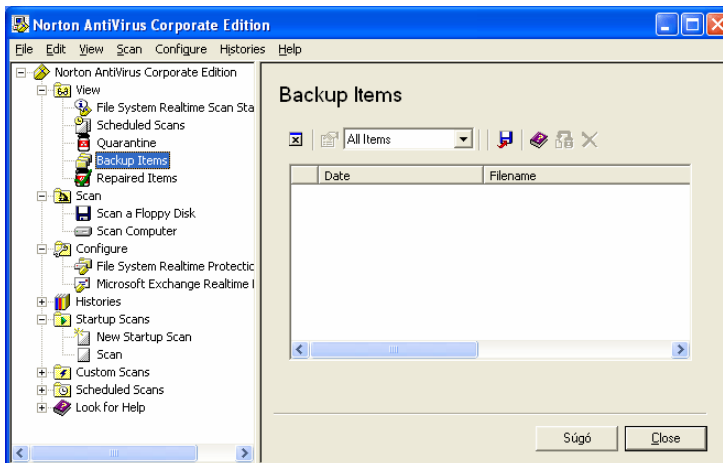


A megjelenő panelen a korábbihoz hasonló módon járhatunk el.

Abban az esetben, ha a vírusirtó program nem tudja eltávolítani a vírust, a vírusos fájlt úgynevezett „karanténba” teszi. A karantén beállításait a **View** menü **Quarantine** parancsára, vagy a szerkezeti panel **View** mappa **Quarantine** parancsára kattintva érjük el.



Amennyiben a program a következő vírusadatbázis frissítése után felismeri és kiirtja a vírust, a fájlt visszaállítja az eredeti helyére.

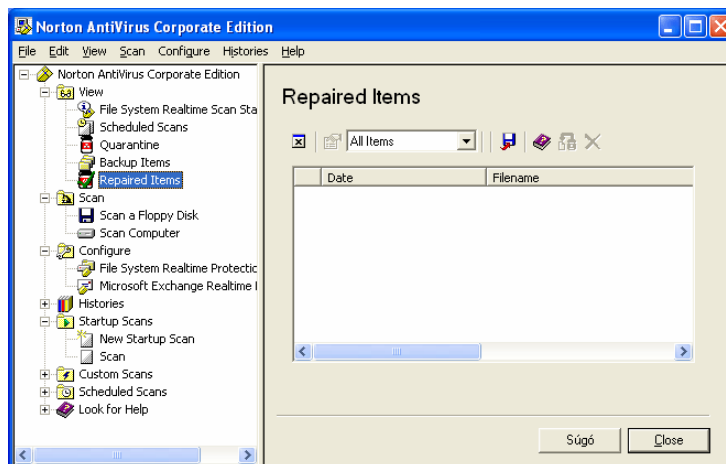


Mielőtt a program eltávolítja a vírust egy fertőzött állományból, automatikusan egy biztonsági másolatot készít róla. Erre azért van szükség, mert a vírus irtása közben megsérülhet a fájl. A másolatokat a **Backup Items** mappában találjuk.



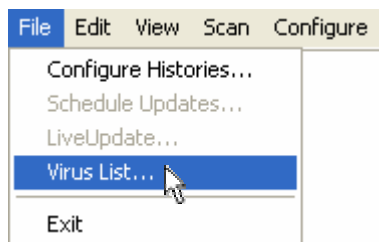
Operációs rendszerek – MS Windows XP

Sikeres vírusirtás esetén a másolatot törölhetjük a mappából.

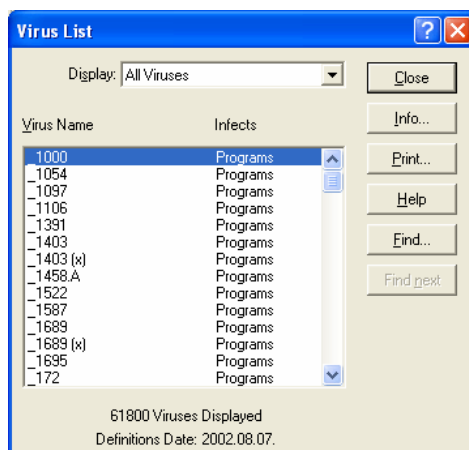


A **Repaired Items** mappába azok a fájlok kerülnek, amelyek helye a sikeres vírusirtás után nem ismert. Ilyenek például az e-mailben kapott csatolt fájlok.

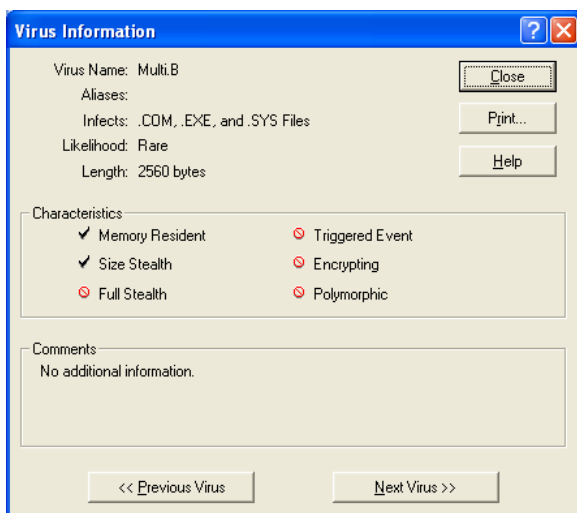
A vírusellenőrző program által ismert vírusok listáját magunk is megtekinthetjük, ha a **File** menü **Virus List** parancsára kattintunk.



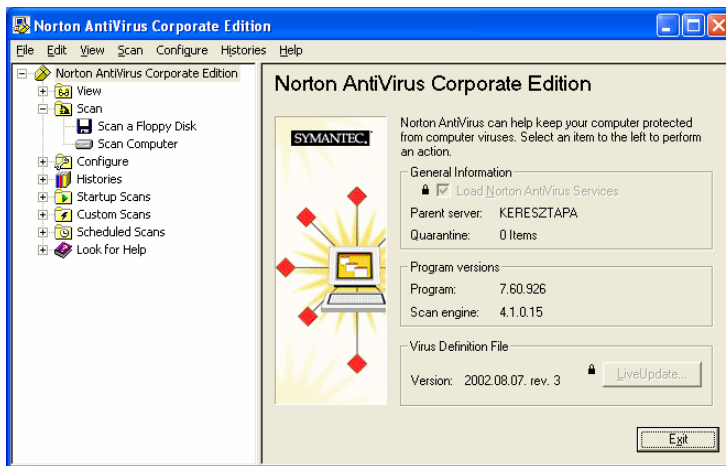
A megjelenő panelen gördíthető listában találhatjuk meg a vírusokat.



Az egyes vírusokról bővebb információkhoz is juthatunk, ha a vírus kiválasztása után az **Info** gombra kattintunk. A megjelenő **Virus Information** panelen megtudhatjuk, hogy milyen jellemzőkkel rendelkezik a kiválasztott vírus.



A program bezárásához adjuk ki a **File** menü **Exit** parancsát, vagy használjuk a szerkezeti panel **Norton Antivirus Corporate Edition** mappájára kattintva megjelenő panel **Exit** gombját.



A témakörhöz kapcsolódó gyakorlófeladat:
Feladatgyűjtemény 20. feladat



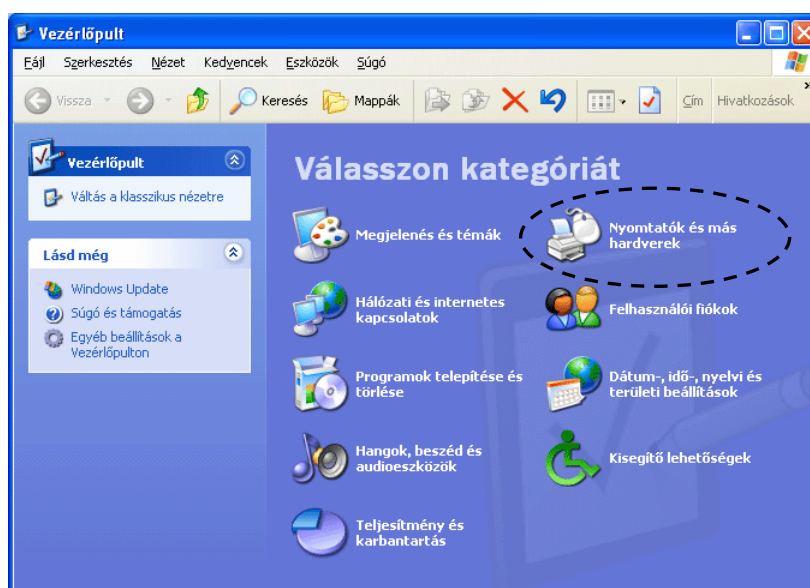
NYOMTATÁSKEZELÉS

NYOMTATÓ TELEPÍTÉSE

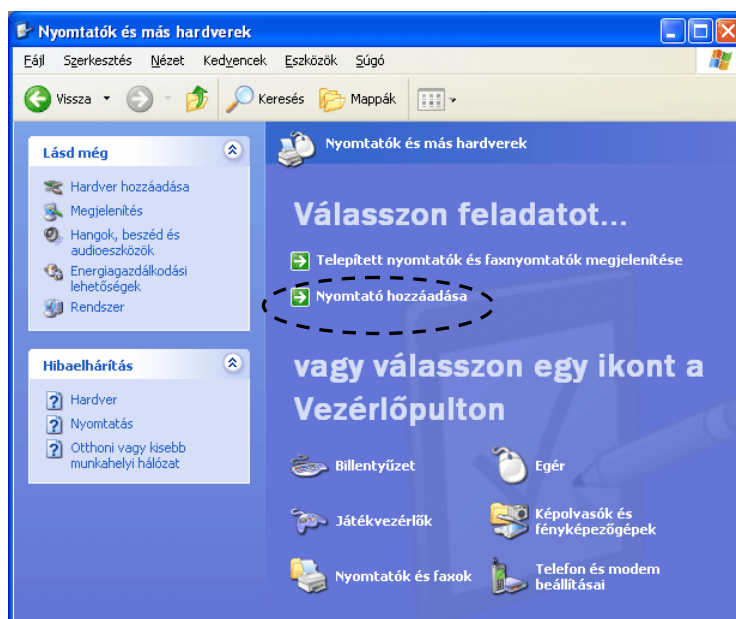
A Windowsban végzett munkánk során gyakran előfordul, hogy az elkészült munkánkat ki szeretnénk nyomtatni. Ehhez mindenképpen szükséges a használni kívánt nyomtató telepítése.

A nyomtatókkal kapcsolatos beállítások elvégzéséhez kattintsunk a Vezérlőpulton a **Nyomtatók és más hardverek** hivatkozásra.

Nyomtató telepítését a Vezérlőpulton a **Nyomtatók és más hardverek** hivatkozásra kattintva kezdeményezhetjük.

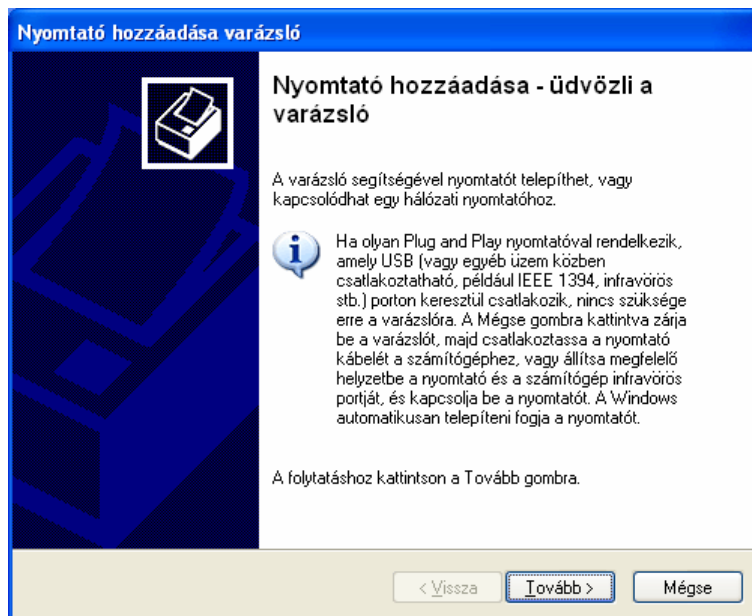


A következő panelen válasszuk a **Nyomtató hozzáadása** hivatkozást.

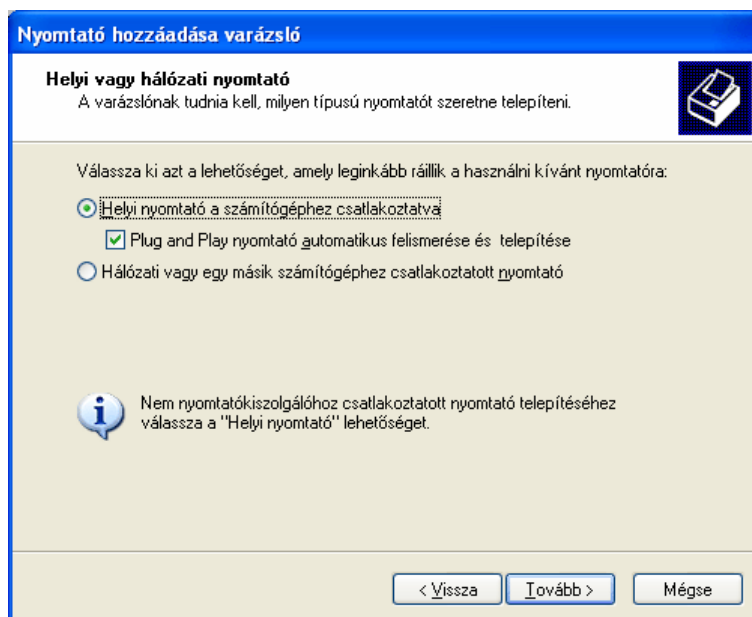




A telepítést a **Nyomtató hozzáadása varázslóval** végezzük.



Első lépésként meg kell adnunk, hogy helyi (számítógépünkhöz közvetlenül csatlakoztatott) vagy hálózati (a hálózaton keresztül elérhető) nyomtatót szeretnénk -e telepíteni. A **Plug and Play nyomtató automatikus felismerése és telepítése** jelölőnégyzet bekapcsolásakor a Windows felismeri és automatikusan telepíti a számítógépünkhöz csatlakoztatott Plug and Play nyomtatót.



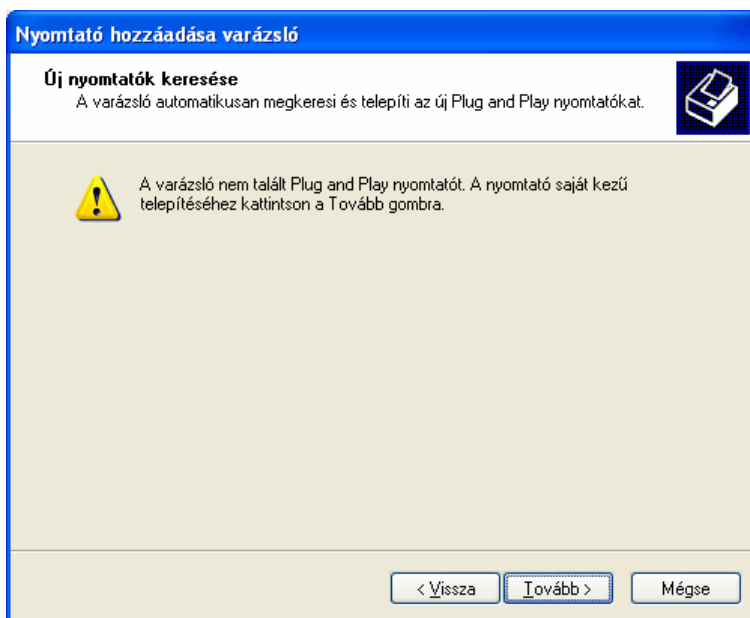
Plug and Play eszközök alatt értjük azokat a számítógéphez csatlakoztatható hardvereszközöket, amelyeket a gép automatikusan felismer és beállít.





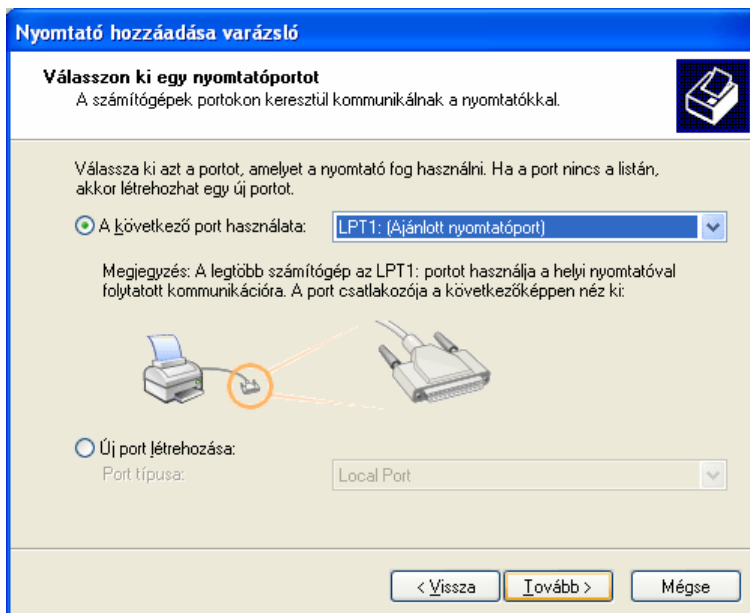
Operációs rendszerek – MS Windows XP

Amennyiben a Windows nem érzékel Plug and Play nyomtatót, az alábbi párbeszéd panel jelenik meg.



A nyomtató egyéni beállításához kattintsunk a **Tovább** gombra.

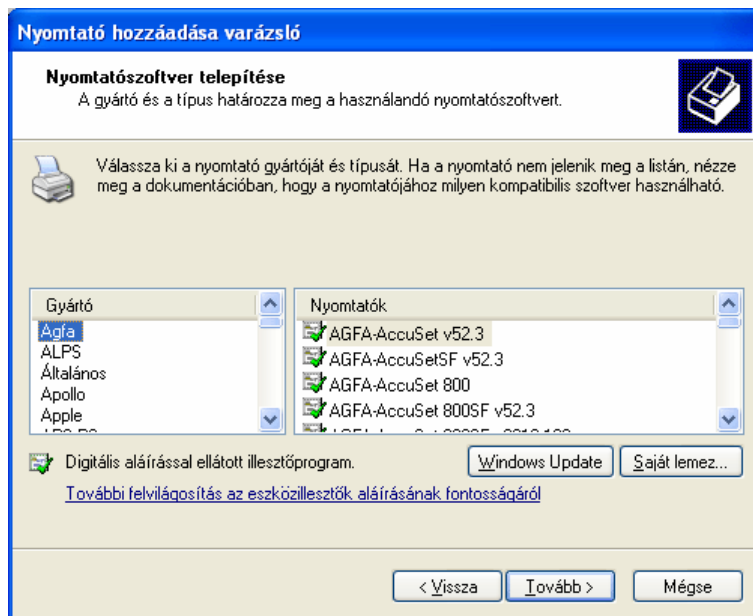
A következő lépésben kiválaszthatjuk, hogy a helyi nyomtatónk melyik kommunikációs portra legyen csatlakoztatva.



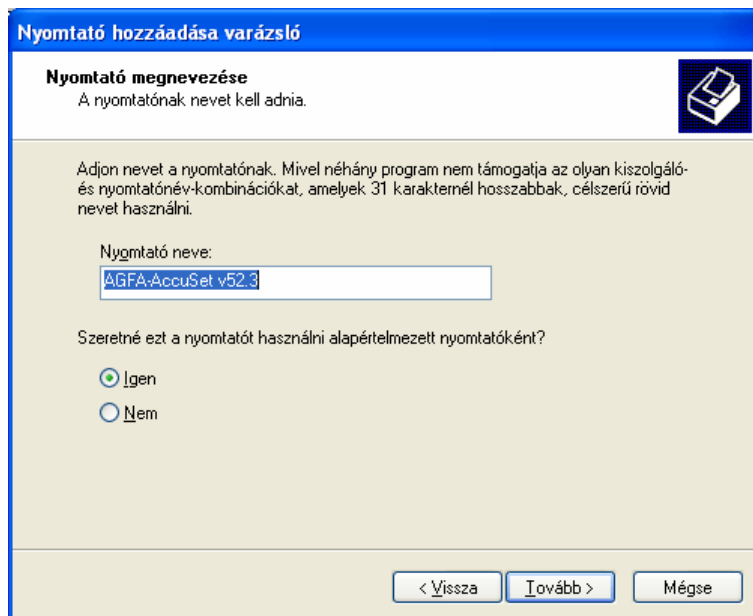
Megjegyzés

A legtöbb esetben az LPT1 nyomtatóportra csatlakoztatjuk a helyi nyomtatót.

A megfelelő nyomtatóport kiválasztása után a **Tovább** gombbal lépünk a következő párbeszéd panelre.



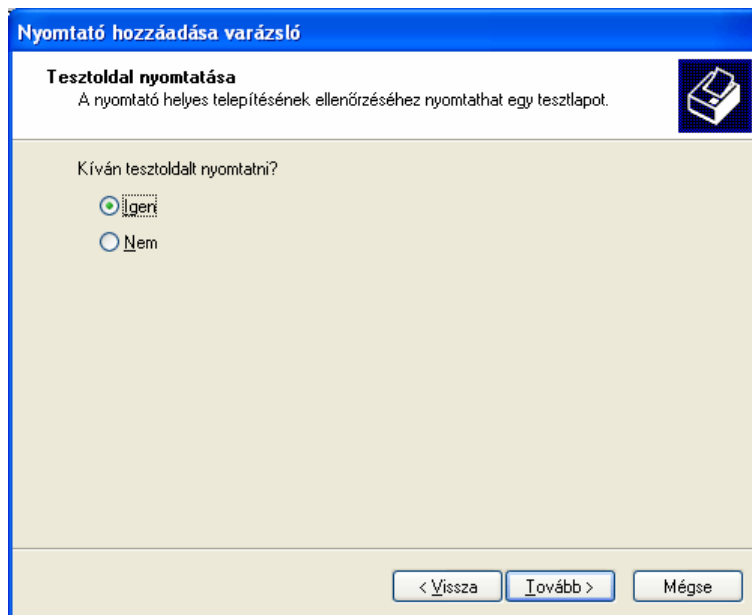
A **Nyomtatószoftver telepítése** panelen választhatjuk ki a használni kívánt nyomtató gyártóját és pontos típusát. Ha a beállítani kívánt nyomtató nem szerepel a listában, akkor a nyomtatóhoz kapott telepítőlemezről kell használnunk. Ehhez először a **Saját lemez** gombra kell kattintanunk, majd a megjelenő párbeszéd panelen kiválaszthatjuk a használandó nyomtató telepítőállományát.



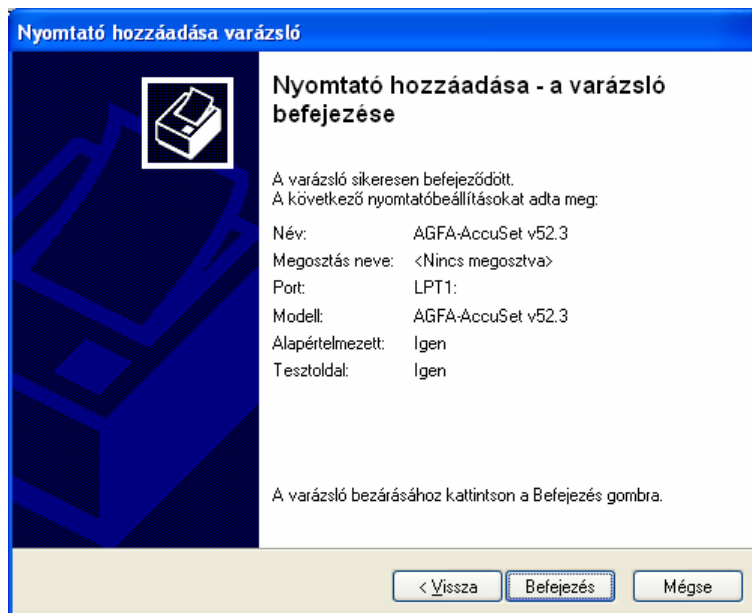


Operációs rendszerek – MS Windows XP

A **Nyomtató megnevezése** panelen tetszőleges nevet adhatunk a nyomtatóknak. Itt állíthatjuk be azt is, hogy ez legyen az alapértelmezett nyomtató.

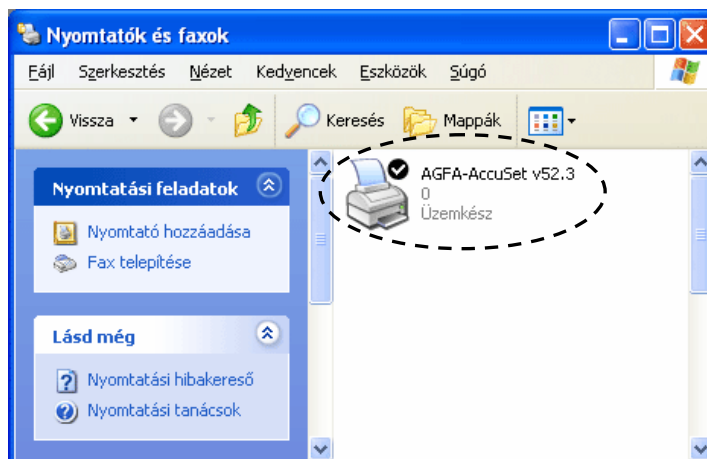


A **Tesztoldal nyomtatása** panel **Igen** opcióját választva egy tesztoldal nyomtatását kérhetjük, így ellenőrizhető, hogy sikerült-e a nyomtató telepítése.



Az utolsó panelen áttekinthetjük a telepített nyomtató tulajdonságait. A nyomtató telepítésének befejezéséhez kattintsunk a **Befejezés** gombra.

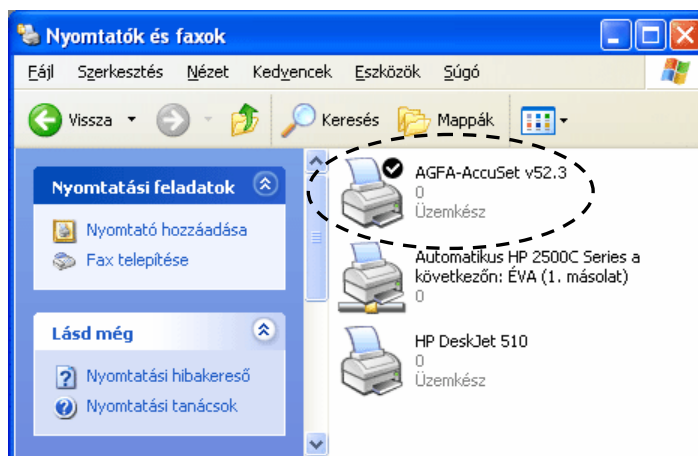
A telepített nyomtatókat a **Telepített nyomtatók és faxnyomtatók megjelenítése** hivatkozásra kattintva jeleníthetjük meg.



ALAPÉRTELMEZETT NYOMTATÓ BEÁLLÍTÁSA

Ha több nyomtatót telepítettünk gépünkre, kiválaszthatjuk, hogy melyik legyen az alapértelmezett, amelyet Windows alapú programjaink használnak nyomtatáskor.

Jelenítsük meg a **Vezérlőpult** ablakot a **Start** menü **Vezérlőpult** parancsára kattintva! Használjuk a **Nyomtatók és más hardverek**, majd a **Telepített nyomtatók és faxnyomtatók megjelenítése** hivatkozást! A **Nyomtatók és faxok** ablakban kattintsunk az egér jobb gombjával annak a nyomtatónak az ikonjára, amelyet alapértelmezetté szeretnénk tenni. A megjelenő gyorsmenüből válasszuk a **Beállítás alapértelmezettként** parancsot!



Az alapértelmezettként beállított nyomtatónk ikonján egy fekete alapon fehér pipa jelenik meg.



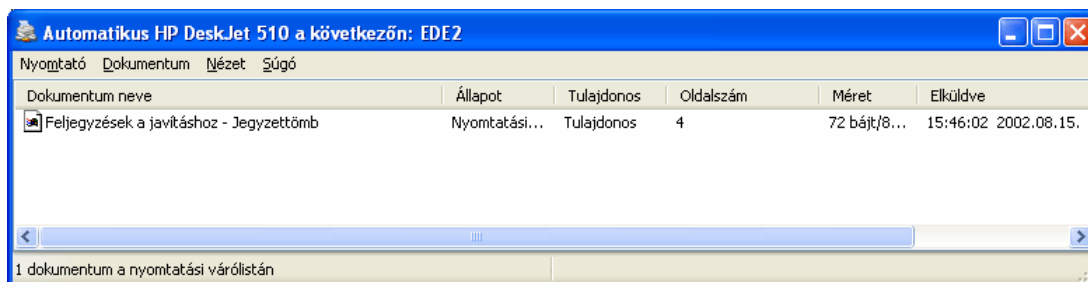
Operációs rendszerek – MS Windows XP

Az alapértelmezett nyomtató beállítása a kívánt nyomtató kijelölése után a **Nyomtatók és faxok** ablak **Fájl** menüjének **Beállítás alapértelmezettként** parancsával is elvégezhető.

A NYOMTATÁSI FOLYAMAT NYOMON KÖVETÉSE

Nyomatási folyamatnak nevezzük a nyomtatás parancs kiadásától a kinyomtatott anyag elkészüléséig tartó folyamatot. Egy vagy több nyomtatási feladat elindítása után lehetőségünk van a nyomtatás folyamatát ellenőrizni a gépünkhöz közvetlenül vagy hálózaton keresztül kapcsolódó nyomtatók nyomtatási sorának megtekintésével.

Jelenítsük meg a **Vezérlőpult** ablakot a **Start** menü **Vezérlőpult** parancsára kattintva. Használjuk a **Nyomtatók és más hardverek**, majd a **Telepített nyomtatók és faxnyomtatók megjelenítése** hivatkozást. A **Nyomtatók és faxok** ablakban kattintsunk duplán annak a nyomtatónak az ikonjára, amellyel éppen nyomtatunk.



Az aktuális nyomtató ablakában láthatjuk az éppen nyomtatás alatt lévő vagy nyomtatásra váró dokumentumok listáját.

A **Dokumentum neve** oszlopban a nyomtatandó dokumentum nevét láthatjuk. Az **Állapot** oszlopban a nyomtatás állapota olvasható le. A **Tulajdonos** oszlopból megtudhatjuk, hogy ki kezdeményezte a dokumentum nyomtatását. Az **Oldalszám** oszlopban a dokumentum összoldalszámát láthatjuk. A **Méret** oszlop a dokumentum teljes méretét, és az ebből nyomtatóra küldött részét mutatja. Az **Elküldve** oszlopból megtudhatjuk, hogy mikor kezdeményezték a dokumentum nyomtatását.

Tévesen kiválasztott dokumentum nyomtatásának kezdeményezésekor, illetve nem megfelelő nyomtató megadásakor lehetőségünk van a dokumentum nyomtatásának megszakítására vagy felfüggesztésére.

A kiválasztott dokumentum nyomtatásának megszakításához választuk a **Dokumentum** menü **Megszakítás** parancsát.

Egy dokumentum nyomtatásának ideiglenes szüneteltetéséhez választuk a **Dokumentum** menü **Felfüggesztés** parancsát.

Egy felfüggesztett dokumentum nyomtatásának folytatásához adjuk ki a **Dokumentum** menü **Folytatás** parancsát.



A témakörhöz kapcsolódó gyakorlófeladatok:
Feladatgyűjtemény 18., 19. feladat



DOS ISMERETEK

MI A DOS? A DOS (Disk Operation System) karakteres felületű, 16 bites operációs rendszer, amelyet eredetileg a Microsoft készített el MS-DOS néven az IBM cég számára. Az MS-DOS az idők során több fejlesztésen is átesett.

Ennek a rendszernek legtöbb funkciója a fájl- és lemezműveletek elvégzésére korlátozódik. Nincs felhasználói azonosítási rendszere, azaz nem támogatja a többfelhasználós üzemmódot, illetve több program egyidejű futtatását, az úgynevezett multitaskingot. A MS-DOS fejlesztése évekkel ezelőtt, a grafikus operációs rendszerek megjelenésével befejeződött, utolsó verziója 6.22 verziószámmal került forgalomba. A Microsoft által fejlesztett, grafikus felülettel rendelkező Windows első változatainak – például a legismertebb Windows 3.1 verzióknak – a működése is az MS-DOS-ra épült. Így a Windows első változatai tulajdonképpen nem tekinthetők önálló operációs rendszernek, valójában csak a felhasználó munkáját megkönnyítő segédprogramok voltak.

Megjegyzés

Az első önállóan telepíthető Windows operációs rendszer a Windows 95 és a Windows NT volt.

A Microsofttal párhuzamosan más szoftverfejlesztő cégek is készítettek DOS operációs rendszereket. Ezek közül az egyik legismertebb a DR-DOS, amely az MS-DOS-nál lényegesen több szolgáltatást nyújt.

FÁJLOK Az operációs rendszer az összetartozó információkat önálló egységekben, fájlokban vagy más néven adatállományokban tárolja. A fájlokat egy maximum 8 karakter hosszú név és a hozzá tartozó, maximum három karakter hosszú kiterjesztés alapján azonosíthatjuk. A kiterjesztés a fájl típusára, tartalmára utal, amelyet a fájlokra történő hivatkozáskor a névtől ponttal elválasztva adunk meg.

Pl.: **CONFIG.SYS**

NÉV KITERJESZTÉS

A név és a kiterjesztés alapvetően az angol ábécé betűiből és számokból állhat, kerülendők a magyar ékezetes betűk, valamint az írásjelek. Tiltott, a névben és a kiterjesztésben sem használható karakterek a következők: . , ; : \ | / > < * = ? + szóköz.



Operációs rendszerek – MS Windows XP

A leggyakoribb fájltypusok:

- **Szöveges fájl:** olvasható információs állomány, szövegszerkesztő programmal készíthető.
Kiterjesztése általában .TXT, .DOK, .DOC
Pl.: JEGYZET.TXT
- **Kötegelt parancsfájl:** szöveges jellegű, DOS parancsokat tartalmazó fájl, amelynek egymást követő utasításai sorban kerülnek végrehajtásra.
Kiterjesztése .BAT
Pl.: START.BAT.
- **Programfájl:** szövegesen nem olvasható, programkódot – azaz a számítógép számára értelmezhető utasításokat – tartalmaz.
Kiterjesztése .EXE, .COM
Pl.: MOUSE.COM
- **Képállomány:** szövegesen nem olvasható fájl, amely rajzoló-programokkal készített ábrát vagy digitalizált képet tartalmaz. A leggyakrabban használt képtypusok kiterjesztései:
.BMP, .WMF, .PCX, .TIF, .GIF, .JPG
Pl.: AUTO.BMP

Az adatállományokat a rájuk jellemző szerkesztőprogrammal lehet készíteni, illetve megjeleníteni, míg a kötegelt parancsfájlokat és a programfájlokat a név begépelése után az „ENTER” billentyű leütésével lehet indítani, azaz futtatni.

Munkánk során elképzelhető, hogy egy-egy művelet egyszerre több állománnyal akarunk elvégezni. Ebben segítenek az ún. helyettesítő (Joker) karakterek:

- * – pozíciójától kezdve teljesen helyettesíti a név vagy a kiterjesztés többi részét, így az utána írt karaktereket a parancs nem veszi figyelembe.

Pl.: AU*.DOC = minden au-val kezdődő, doc kiterjesztésű állomány.

- ? – egyetlen karaktert helyettesít a fájl nevében, vagy a kiterjesztésben.

Pl.: A?TO.DOC = auto.doc vagy ajto.doc vagy arto.doc stb.

FÁJLATTRIBÚTUMOK

A fájlok egyes tulajdonságait úgynevezett attribútumok jelzik. A négy fontosabb attribútum a következő:

A (Archive), archív: az attribútum jelzi, hogy a fájl megváltozott-e az utolsó mentés – másolás – óta.

R (Read-only), csak olvasható: ilyen attribútummal rendelkező állományt nem lehet törölni, vagy tartalmát módosítani.

H (Hidden), rejtett: rejtett attribútumú állomány nem jelenik meg listázáskor.

S (System), rendszer: az attribútumot általában az operációs rendszer legfontosabb, védett fájljai kapják. A rendszerattribútumú fájlok nem jelennek meg a listázáskor, és nem törölhetők vagy módosíthatók.

FÁJLRENDSZER

A DOS az úgynevezett FAT16 vagy röviden FAT fájlrendszert használja a fájlok tárolására. A lemezes háttértárakon az adatok szektorokra osztott körkörös sávokban kerülnek tárolásra. A fájlok nevét és elhelyezkedését a DOS az állományallokációs táblázatban, az úgynevezett FATben (File Allocation Table) rögzíti, és ezt a „térképet” használja a visszakereséséhez is.

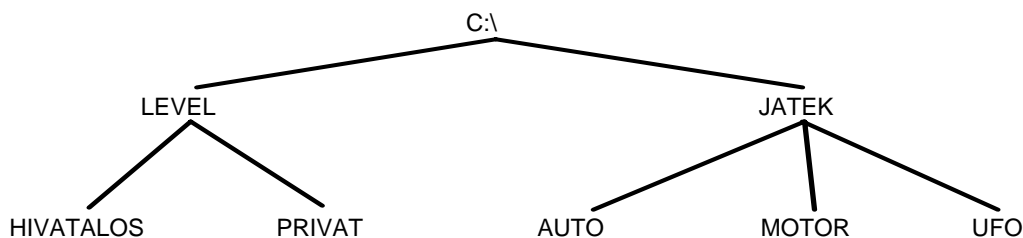
Megjegyzés

A FAT16 fájlrendszer továbbfejlesztett változata a FAT32, amelyet azonban csak a Windows 95 és a Windows NT újabb változatai – többek között a Windows 98 és a Windows XP – tudnak kezelni.

KÖNYVTÁRAK

Napjaink nagy kapacitású lemezes háttértárain több ezer fájl tárolására nyílik lehetőségünk, ezeket – DOS-ban használt elnevezésük szerint – könyvtárakban tároljuk.

A könyvtárszerkezetet gyakran ábrázolják az alábbi módon:





MEGHAJTÓK A számítógépen lévő háttértárak egyértelmű megkülönböztetésére az angol ábécé betűit használjuk. A meghajtók betűjelzése után mindig kettőspontot kell írunk. A betűjelzések általánosan a következők:

A: első hajlékonylemezes egység,

B: második hajlékonylemezes egység,

C: merevlemez,

D:, E:, F: további meghajtók (pl.: CD-ROM, ZIP meghajtó, hálózati meghajtó stb.)

Az aktuális meghajtó kiválasztása a betűjelzések megadásával történik.

ELÉRÉSI ÚT A könyvtárakra vagy adatállományokra történő hivatkozásnál mindig pontosan meg kell adni, hogy a könyvtár vagy fájl hol helyezkedik el a könyvtárszerkezetben. Ezt elérési útnak nevezzük. Megkülönböztetünk abszolút és relatív elérési utat.

Az abszolút elérési út mindig egy meghajtó főkönyvtárától kezdődik, és a keresett fájlhoz vagy könyvtárhoz vezető minden könyvtár nevét tartalmazza. Az útvonalban szereplő könyvtárakat és a fájlnevet \ (backslash) jellel választjuk el egymástól.

Például a C:\JATEK\PROBA.EXE útvonal a C: meghajtó JATEK könyvtárában található PROBA.EXE fájlra hivatkozik.

A relatív elérési útvonal használatakor az útvonal megadását az aktuális könyvtártól kezdjük, és csak a további könyvtárak neveit soroljuk fel.

Például, ha az aktuális könyvtár a C:\JATEK, a SAKK\START.COM útvonal a C: meghajtó JATEK\SAKK könyvtárban lévő START.COM fájlra hivatkozik.

A főkönyvtárra a meghajtó betűjele után álló \ (backslash) jel segítségével hivatkozhatunk. Például a C: meghajtó főkönyvtárára mutató útvonal a C:\, a C: meghajtó főkönyvtárában található AUTOEXEC.BAT fájlra mutató útvonal pedig a C:\AUTOEXEC.BAT. Ha az előbbi példában a meghajtó betűjelét nem adtuk volna meg, az útvonalak az aktuális meghajtó főkönyvtárára vonatkoztak volna.

Az aktuális könyvtárban található fájlokra vagy könyvtárakra való hivatkozáskor útvonal megadására nincs szükség.



AZ MS-DOS RENDSZER- BETÖLTÉSI FOLYAMATA

Az MS-DOS betöltési folyamata az operációs rendszert tartalmazó meghajtó főkönyvtárban található IO.SYS, majd az MSDOS.SYS rendszerfájlok betöltésével és elindításával kezdődik.

Ezután a rendszer megvizsgálja, hogy létezik-e a főkönyvtárban a CONFIG.SYS nevű szöveges konfigurációs fájl, és ha létezik, akkor elvégzi -e az abban foglalt beállításokat, illetve betölti a hivatkozott eszközvezérlő programokat.

Ezt követően betöltésre és elindításra kerül a DOS parancsértelmező programja a COMMAND.COM.

A COMMAND.COM ellenőrzi, hogy létezik-e a főkönyvtárban az AUTOEXEC.BAT kötegelt parancsállomány, és ha igen, végrehajtja az abban foglalt parancsokat. Ha az AUTOEXEC.BAT nem található a főkönyvtárban, a DOS egy alapértelmezett indítási parancssort hajt végre, ami általában az aktuális rendszerdátum és -idő megjelenítéséből, illetve bekéréséből, valamint a DOS verziószámának megjelenítéséből áll.

Végezetül megjelenik a készenléti jel – a prompt –, és a felhasználó megkezdheti a parancsok bevitelét.

A DOS PARANCSAI

Ebben a jegyzetben az MS-DOS 6.22 verziójának parancsaival ismerkedünk meg.

KÜLSŐ ÉS BELSŐ PARANCSOK

A számítógép bekapcsolása után, a DOS rendszer betöltésekor, a leggyakrabban használt parancsok a rendszerrel együtt betöltődnek a memóriába. A ritkábban használt parancsokat a DOS memóriatakarékosági okokból nem tölti be a memóriába. Ezeket alaphelyzetben a merevlemez C:\DOS könyvtárban találjuk, programfájl formában, .COM vagy .EXE kiterjesztéssel. A DOS rendszerrel együtt betöltődő parancsokat belső, a végrehajtásukig a háttértáron várakozó parancsokat külső parancsoknak nevezzük. A belső parancsok a kikapcsolásig a memóriában maradnak, míg a külső parancsok csak arra az időre kerülnek a memóriába, amíg használatban vannak.



Operációs rendszerek – **MS Windows XP**

Az alábbi táblázatban a legfontosabb külső és belső DOS parancsokat foglaltuk össze.

Belső parancsok	Külső parancsok
CD	ATTRIB
CLS	CHKDSK
COPY	DELTREE
DATE	DISKCOPY
DEL	EDIT
DIR	FDISK
MD	FIND
PATH	FORMAT
PROMPT	HELP
RD	MEM
REN	MOVE
SET	PRINT
TIME	SCANDISK
TYPE	SYS
VER	TREE
VOL	UNDELETE
	UNFORMAT
	XCOPY

A PARANCSONK HASZNÁLATA

A parancsok beírásának szigorú formai követelményei vannak. Elég egyetlen karaktert hibásan begépelni ahhoz, hogy az operációs rendszer ne tudja értelmezni az általunk beírt parancsot. Könnyebbéteget jelent azonban, hogy a DOS rendszer nem tesz különbséget a kis- és nagybetűk között, így ezek megfelelő használatára nem kell ügyelnünk.

A DOS parancsok általában három fő részből állnak:

- **Parancsnév:** A parancsnév meghatározza, hogy milyen parancsot kell végrehajtani. Például a DIR parancs kilistázza az aktuális vagy egy megadott könyvtár tartalmát.
- **Paraméter(ek):** Paraméterek megadásával meghatározhatjuk, hogy a parancs mire vonatkozzon. A paramétereket mindig a parancsot követően kell megadnunk. Például a DIR C:\JATEK parancsban paraméterként megadtuk a listázni kívánt könyvtár útvonalát.
- **Kapcsoló(k):** A kapcsolók segítségével a parancs működésével, végrehajtásával kapcsolatos opciókat adhatunk meg. A kapcsolók a legtöbb esetben / (per) jellel kezdődnek. Például a DIR /W parancs esetében a /W paraméter azt jelenti, hogy a listát sűrített formában szeretnénk megjeleníteni.

A parancsot, az egyes paramétereket és a kapcsolókat szóközzel kell elválasztanunk egymástól.

parancsnév paraméter₁ paraméter₂ ... kapcsoló₁ kapcsoló₂ ...

Az egyes paraméterek és kapcsolók – parancstól függően – általában kombinálhatók is, például:

DIR C:\JATEK /P

A következőkben a fontosabb DOS parancsok leírása következik.

A parancsok leírásánál az opcionális – azaz nem kötelező – paramétereket és kapcsolókat [] szögletes zárójelek között tüntettük fel. A függőleges vonal „|” a vagy-vagy jelzése. Kisbetűvel írtuk azokat a paramétereket, amelyek helyére konkrét szöveget – például egy útvonalat – kell behelyettesíteni. Csupa nagybetűvel írtuk azokat a paramétereket és argumentumokat, amelyeket változtatás nélkül kell begépelnünk.

A parancsok végrehajtásához az ENTER billentyűt kell leütni.

KÖNYVTÁRKEZELŐ PARANCSON

A könyvtárkezelő parancsok a háttérünkön létrehozott fastruktúrát alkotó alkönyvtárakra vonatkozó parancsok. Ezekkel a parancsokkal könyvtárakat hozhatunk létre, törölhetjük a fölöslegessé vált könyvtárakat, vagy kilistázzhatjuk a tartalmukat.

DIR [elérési út] [/P] [/W] [/A]

A parancs kilistázza a megadott — ennek hiányában az aktuális — könyvtár tartalmát.

Az alábbi képen a DIR C:\SB16 parancs eredményét láthatjuk.

```
C:\>dir c:\sb16

Volume in drive C has no label.
Volume Serial Number is CCA-4AEO

Directory of C:\Sb16

.                <DIR>                02-19-95  3:30p
..               <DIR>                02-19-95  3:30p
README          TXT                  2,042     03-03-94  1:00a
COA             COM                   236     05-04-93  2:20a
CTMI X         BAK                   221     07-31-95 10:03p
CTMI X         CFG                 215,711  07-31-95 10:03p
DIAGNOSE       EXE                 157,535  02-17-94  1:00a
INSTALL        EXE                 30,988   03-09-94  4:26a
PLAY           EXE                   9,049   20-04-94  1:00a
README         COM                   4,029   05-04-93  9:20a
SBNDRV         COM                   7,211   03-05-94  1:00a
DRV            <DIR>                02-19-95  3:30p
SAMPLES        <DIR>                02-19-95  3:30p
WINAPPL        <DIR>                02-19-95  3:30p
WINDRV         <DIR>                02-19-95  3:30p
15 fájl          420,014 bytes
                  115,679,232 bytes free
```



Operációs rendszerek – MS Windows XP

Fontosabb kapcsolók:

- /P Oldalakra tördeli az esetleg túl hosszú listát.
- /W A listát sűrítve jeleníti meg, ilyenkor csak a könyvtárak és állományok nevei láthatók öt oszlopban.
- /A Attribútumtól függetlenül mindent kilistáz, azaz megjeleníti a rejtett és a rendszerfájlokat is.

A kapcsolókat kombinálhatjuk is, például az aktuális könyvtár tartalma sűrítve, oldalanként a következő paranccsal jeleníthető meg:

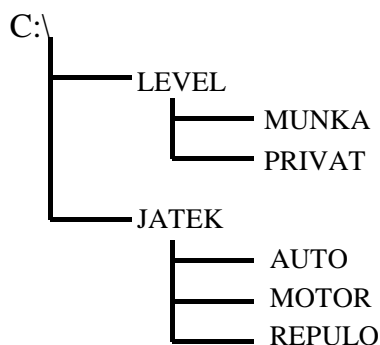
```
DIR /P /W
```

TREE [elérési út] [/F]

A parancs egy megadott, vagy az aktuális könyvtár alatti szerkezetet mutatja meg. Ha a /F paramétert is megadjuk, a könyvtárakban található fájlok listája is megjelenik. Ha a könyvtárak nagyon sok fájlt tartalmaznak, a /F kapcsoló használata megnehezíti a könyvtárszerkezet áttekintését.

Például:

```
TREE C:\
```



MD [elérési út]könyvtárnév

Létrehoz egy új alkönyvtárat az aktuális, vagy a megadott könyvtárban. Az elérési útban megadott mappáknak létezniük kell.

Például a C: meghajtó JATEK könyvtárába a következő paranccsal hozhatunk létre egy REPULO nevű alkönyvtárat:

```
MD C:\JATEK\REPULO
```



CD [elérési út]könyvtárnév

Belép a megadott könyvtárba, melynek léteznie kell. A CD parancs nem változtatja meg az aktuális meghajtót.

Például a **CD C:\JATEK\REPULO** parancs belép a C: meghajtó JATEK könyvtárának REPULO alkönyvtárba.

A .. könyvtárnév megadásával, azaz a **CD ..** parancs segítségével ki-léphetünk az aktuális könyvtárból, azaz egyet feljebb léphetünk a könyvtárstruktúrában.

A \ könyvtárnév használatával, azaz a **CD ** parancs használatával az aktuális meghajtó főkönyvtárba léphetünk.

RD [elérési út]könyvtárnév

Letörli a megadott alkönyvtárat. A törölni kívánt könyvtárnak üresnek kell lennie, és nem lehet az aktuális vagy a hierarchiában az aktuális könyvtár feletti könyvtár.

Például a C: meghajtó JATEK könyvtárának REPULO alkönyvtárát a következő paranccsal törölhetjük le:

```
RD C:\JATEK\REPULO
```

DELTREE [/Y] [elérési út]könyvtárnév

Letörli a megadott könyvtárat és annak teljes tartalmát, tehát nem kell a könyvtárnak üresnek lenni. A DELTREE alaphelyzetben rákérdez minden egyes fájl vagy könyvtár törlésére. Ha a /Y kapcsolót megad-juk, a DELTREE rákérdezés nélkül töröl, ezért használata nagy körül-tekintést igényel.

Például:

```
DELTREE C:\JATEK
```



ÁLLOMÁNYKEZELŐ PARANCSONK

Az állománykezelő parancsok a háttértárunk fastruktúrájában tárolt állományokra vonatkoznak.

COPY [forrás elérési út][forrásfájl [cél elérési út][cél fájl]

A parancs a forrásfájlt átmásolja a megadott – vagy az aktuális – könyvtárba.

Ha cél fájlnevet is megadunk, a másolt állomány ezt a nevet kapja meg, ha nem, a fájl neve változatlan marad.

Az alábbi példában a C: meghajtó JATEK\REPULO könyvtárában található KEZDOKEP.BMP fájlát átmásoljuk a C: meghajtó JATEK\AUTO könyvtárába:

```
COPY C:\JATEK\REPULO\KEZDOKEP.BMP C:\JATEK\AUTO
```

Érdekes lehetőség, hogy a COPY paranccsal az elsődleges beviteli eszköztől, a konzolról (console) – azaz legtöbb esetben a billentyűzetről – érkező adatokat egy fájlba másolva új, szöveges fájlhoz hozhatunk létre. Ehhez forrásként egy speciális fájlnevet, a CON fenntartott elnevezést – a console szó rövidítését – kell használnunk.

```
COPY CON [elérési út]cél fájl
```

Például:

```
COPY CON ADAT.TXT
```

A parancs kiadása után gépeljük be a kívánt szöveget. Az adatbevitelt a CTRL+Z billentyűkombinációval vagy az F6 funkcióbillentyűvel, majd az ENTER billentyű leütésével lehet befejezni.

MOVE [forráshely]forrás fájl cél hely[cél fájl]

A parancs áthelyezi a forrásfájlt a megadott cél helyre. A cél hely megadása kötelező.

Például a C: meghajtó JATEK\REPULO könyvtárában található KEZDOKEP.BMP fájlát az alábbi paranccsal helyezhetjük át a C: meghajtó JATEK\AUTO könyvtárába.

```
MOVE C:\JATEK\REPULO\KEZDOKEP.BMP C:\JATEK\AUTO
```

REN [ELÉRÉSI út]réginév újnév

A megadott vagy az aktuális könyvtárban átnevezi a régi névről az új névre az állományt. Az állomány régi és új nevét egyaránt meg kell adni.

Például az aktuális mappában található KEZDOKEP.BMP fájlt MASNEV.BMP-re a következő paranccsal nevezhetjük át:

```
REN KEZDOKEP. BMP MASNEV. BMP
```

DEL [elérési út]fájlnev

A megadott vagy az aktuális könyvtárban letörli a fájlt vagy fájlokat.

Például:

```
DEL MASNEV. BMP
```

Több fájl egyidejű törléséhez használjunk helyettesítőkaraktereket.

```
DEL C: \JATEK\*. *
```

UNDELETE [fájlnev]

Megkísérli helyreállítani az előzőleg DEL paranccsal letörölt állományt vagy állományokat. A visszaállítás során meg kell adnunk a visszaállítani kívánt fájl nevének első karakterét.

A fájlok sikeres visszaállítása nem garantált, mert a parancs működése arra épül, hogy a DEL parancs csak logikailag törli a fájlokat úgy, hogy a nevük első betűjének helyére egy nulla értékű bajtot ír, és felszabadítja a lemezen a számukra lefoglalt szektorokat. A törölt fájlok tartalmának visszaállítása így addig lehetséges, amíg a helyükre más adat nem kerül.

A fájlok sikeres visszaállítására akkor van a legnagyobb esélyünk, ha még nem írtunk semmilyen új adatot a lemezre.

TYPE [elérési út]fájlnev

A megadott állomány tartalmát szöveges formában jeleníti meg a képernyőn. Általában csak egyszerű szövegfájlok esetén érdemes használni.

Például:

```
TYPE C: \WI NDOWS\LI STA. TXT
```

Operációs rendszerek – **MS Windows XP****PRINT** [elérési út]fájlnév

Szöveges formában kinyomtatja a fájl tartalmát. A legtöbb számítógépen egy, legfeljebb két úgynevezett párhuzamos port van, ahová általában a nyomtatókat csatlakoztatják. Az első port neve PRN vagy LPT1, a másodiké pedig LPT2. A parancs első használatakor meg kell adnunk, hogy a nyomtatást melyik nyomtatóporton szeretnénk végrehajtani.

Például:

```
PRINT C:\WINDOWS\LI STA. TXT
```

FIND [/V] [/C] [/N] [/I] "szöveg" [elérési út]fájlnév

Megkeresi az idézőjelek között megadott szöveget a fájlban. A parancs az összehasonlítás során alaphelyzetben figyelembe veszi a megadott szövegben használt kis- és nagybetűket.

Kapcsolók:

- /V Kijelzi az összes olyan sort, amely nem tartalmazza a szöveget.
- /C Kijelzi azokat a sorokat, amelyek tartalmazzák a szöveget.
- /N Sorszámmal látja el a kijelzett sorokat.
- /I Az alapértelmezettől eltérően nem tesz különbséget a kis- és a nagybetűk között.

Például az alábbi parancs megkeresi a „pontszám” szó előfordulását a C: meghajtó JATEK\AUTO könyvtárában található EREDMENY.TXT fájlban, tekintet nélkül a kis- és nagybetűkre. A képernyőn megjeleníti a keresett szót tartalmazó sorok sorszámát is.

```
FIND /N /I "pontszám" C:\JATEK\AUTO\EREDMENY. TXT
```

ATTRIB [+A|-A] [+R|-R] [+H|-H] [+S|-S] [elérési út]fájlnév [/S]

A parancs beállítja (+) vagy kikapcsolja (-) egy fájl, illetve könyvtár jellemzőit, attribútumait. Ha nem adunk meg beállítani vagy kikapcsolni kívánt attribútumot, csak kilistázza a fájlok jelenlegi attribútumait. Ha megadjuk a /S kapcsolót, az ATTRIB az attribútumok beállítását az alkönyvtárak tartalmára is kiterjeszti.



Be- vagy kikapcsolható jelzők:

- A archív
- R csak olvasható
- H rejtett
- S rendszer

Ha a rejtett vagy a rendszer attribútum bekapcsolt állapotban van, a többi attribútum ki- vagy bekapcsolt állapotát nem lehet megváltoztatni.

Az alábbi parancs kikapcsolja az aktuális könyvtárban található AUTOEXEC.BAT fájl írásvédett attribútumát.

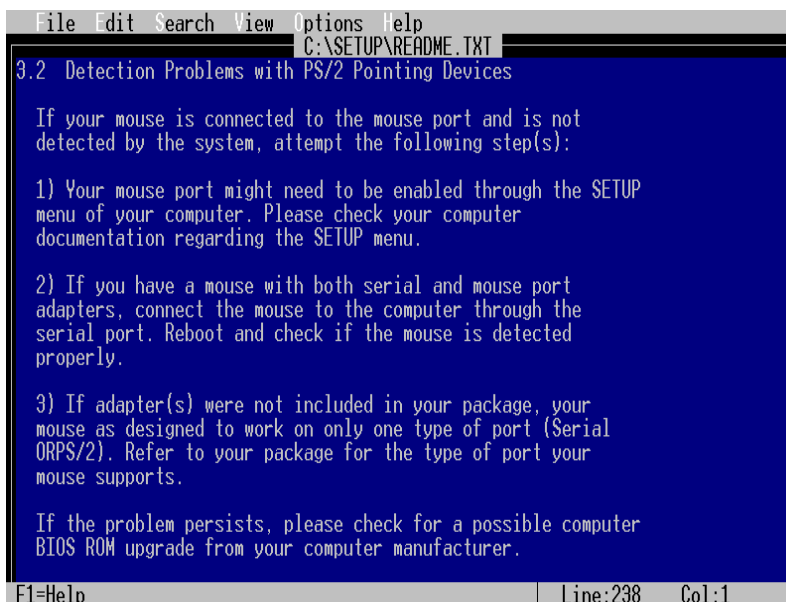
```
ATTRIB -R AUTOEXEC. BAT
```

Az alábbi parancs bekapcsolja az aktuális könyvtárban található .SYS kiterjesztésű fájlok rejtett és rendszer attribútumait.

```
ATTRIB +H +S *.SYS
```

EDIT [[elérési út]fájlnév]

Elindítja az MS-DOS Editor szöveges szerkesztőprogramot, és megnyitja a fájlt. Ha nem adunk meg fájlnévet, új szöveget szerkeszthetünk.

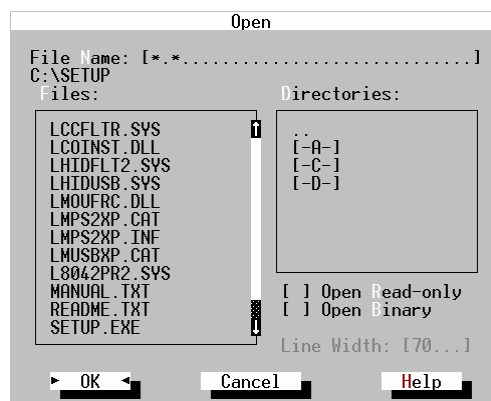


A fájlok tartalmának szerkesztése a Windowsban megismert módon történhet.



Operációs rendszerek – MS Windows XP

Egy fájlt az Edit program futása közben is megnyithatunk. Jelenítsük meg a **File** menüt az ALT+F billentyűkombináció leütésével, majd a megjelenő menüből válasszuk az **Open** parancsot.



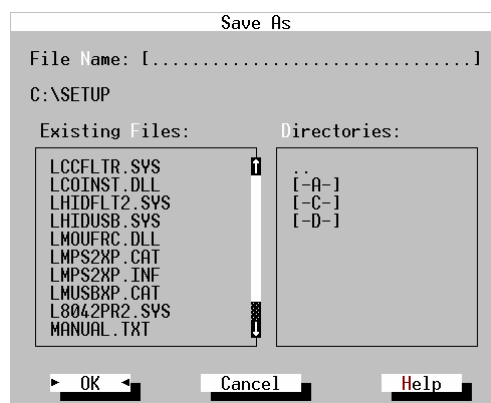
A megjelenő panelen adjuk meg a megnyitni kívánt fájlt.

Szükség szerint válasszuk ki a meghajtót, és azon belül a könyvtárat a **Directories** csoportban. A kiválasztott könyvtár tartalma a **Files** csoportban jelenik meg.

A különböző csoportok között a TAB és SHIFT+TAB billentyűvel lépegethetünk.

A művelet végén álljunk az **OK** gombra, majd üssük le az ENTER billentyűt.

Egy fájl mentéséhez válasszuk a **File** menü **Save As** parancsát.



A megjelenő **Save As** panelen adjuk meg a menteni kívánt fájl nevét és a célkönyvtárat. A művelet végén álljunk az **OK** gombra, majd üssük le az ENTER billentyűt.

Egy már korábban mentett fájl újbóli mentéséhez használjuk a **Save** parancsot. Ebben az esetben a fájl tartalma felülíródik.

Egy új fájl szerkesztéséhez használjuk a **File** menü **New** parancsát.

Az aktuális fájlt a **File** menü **Close** parancsával zárhatjuk be.

Ha már nincs szükségünk az Edit program használatára, a **File** menü **Exit** parancsával léphetünk ki a programból.

LEMEZKEZELŐ PARANCSONK

Ebbe a csoportba soroljuk azokat a parancsokat, amelyek gépünk me-rev- és hajlékonylemezes meghajtóira vonatkoznak.

FORMAT meghajtó: [/U] [/V:címke] [/S] [/Q]

Megformázza a megadott meghajtóban lévő lemezt. A parancs alap-helyzetben teljes formázást végez, azaz a lemez teljes tartalmát törli, ellenőrzi a lemezfelületet, létrehozza a sávokat, a szektorokat és a gyökérvkönyvtárat. Amennyiben a lemez már korábban formázva volt, a törlés előtt a lemeztől „visszaformázási” információ készül, amely a-lapján a lemez tartalma az UNFORMAT parancs segítségével vissza-állítható.

A formázás végén lehetőségünk van a lemeznek egy maximum 11 ka-rakter hosszúságú címkét – nevet – adni. A címkében használható ka-rakterekre a fájlok elnevezésénél tanult megkötések vonatkoznak.

Fontosabb kapcsolók:

- | | |
|----------|--|
| /U | Nem készít visszaformázási információt, így a lemez tartalmát formázás után már nem lehet visszaállí-tani. |
| /V:címke | A lemezhez a megadott címkét rendeli. |
| /S | Rendszerlemezt készít, azaz áttelepíti a formázott lemezre az IO.SYS, az MSDOS.SYS valamint a COMMAND.COM fájlokat. |
| /Q | Gyorsformázást végez, azaz csak a FAT tábla tar-talmát törli. Így a művelet lényegesen rövidebb ideig tart, mint egy teljes formázás, azonban csak már ko-rábban formázott lemezzel végezhető. |

Például:

FORMAT A: /U /Q

UNFORMAT meghajtó:

Megkísérli visszaállítani egy formázott lemez tartalmát. A művelet csak akkor sikerülhet, ha a lemez tartalmaz visszaformázási információt, például ha a formázás nem /U kapcsolóval történt, és a lemezre a formázás után még nem írtunk semmit.

Például:

UNFORMAT A:



Operációs rendszerek – MS Windows XP

DISKCOPY forrásmeghajtó: célmeghajtó:

A parancs a hajlékonylemezek teljes tartalmának másolására szolgál. A forrás- és a célmeghajtóban azonos formátumú lemezeknek kell lenni. Mivel a legtöbb számítógépen csak egy hajlékonylemez-meghajtó van, a parancs megengedi, hogy a forrás- és a célmeghajtó ugyanaz legyen. Ebben az esetben a forráslemez beolvasása után felszólít a lemezek cseréjére.

A DISKCOPY parancs használatakor a céllemez tartalma megsemmisül, a másolás végén két, bájtól bájtra megegyező tartalmú lemezt kapunk eredményül.

Például:

```
DISKCOPY A: A:
```

XCOPY forrás [cél] [/S [/E]]

A parancs segítségével teljes alkönyvtárszerkezetek tartalmát másolhatjuk át – a rejtett és rendszerfájlok kivételével –, akár lemezek között is.

Az XCOPY parancs igen sokban különbözik a DISKCOPY parancstól, például abban, hogy segítségével nemcsak teljes lemez, hanem a mappaszerkezet bármely része lemásolható, miközben a céllemez tartalma nem semmisül meg. Az XCOPY segítségével nem lehet garantáltan szektorról szektorra megegyező másolatot készíteni egy lemezről.

/S Az alkönyvtárszerkezetet is lemásolja. E kapcsoló nélkül az XCOPY parancs csak a forrás könyvtár tartalmát másolja le.

/E Az üres alkönyvtárakat is lemásolja. Ezt a kapcsolót csak a /S-sel együtt lehet használni.

Például az alábbi parancs átmásolja a C: meghajtó JATEK könyvtárában lévő fájlokat és alkönyvtárakat – beleértve az üres alkönyvtárakat is – a D: meghajtó főkönyvtárába.

```
XCOPY C:\JATEK D:\ /S /E
```



CHKDSK [meghajtó:] [/F]

CHKDSK [elérési út][fájlnev] [/F]

A parancs a megadott lemez, vagy az aktuális lemez adatszerkezetének logikai és a lemezfelület fizikai állapotáról ad felvilágosítást. Ha paraméterként egy fájl nevét is megadjuk, a CHKDSK csak a megadott fájlt vizsgálja.

A /F kapcsoló használatakor a CHKDSK parancs kijavítja a FAT tábla és a fájlrendszer logikai hibáit.

Például:

CHKDSK C:

Volume Serial Number is 170F-5E14

65255424	bytes total disk space
75776	bytes in 3 hidden files
329728	bytes in 150 directories
57331712	bytes in 1642 user files
8192	bytes in bad sector
7510016	bytes available on disk
2048	bytes in each allocation unit
31863	total allocation units on disk
942	available allocation units on disk
655360	total bytes memory
175376	bytes free
(65255424	bájt teljes lemezterület
75776	bájt 3 rejtett állományban
329728	bájt 150 könyvtárban
57331712	bájt az 1642 felhasználói állomány
8192	bájt rossz terület
7510016	bájt szabad a lemezen
2048	bájt minden területfoglaló egység
31863	területfoglaló egység van a lemezen
942	szabad területfoglaló egység van még
655360	bájt teljes memória
175376	bájt szabad memória)

Megjegyzés

A lemezhibák ellenőrzésére és javítására, fejlettebb hibakeresési és javítási funkciói miatt, a CHKDSK parancs helyett célszerűbb a SCANDISK parancsot használni.



Operációs rendszerek – MS Windows XP

SYS [rendszermeghajtó:] célmeghajtó:

A parancs az IO.SYS, MSDOS.SYS, COMMAND.COM rendszerfájlokat telepíti – másolja – át a megadott vagy az aktuális rendszerlemezről a céllemezre. A céllemeznek formázottnak kell lennie.

Például:

SYS A:

Megjegyzés

Formázatlan lemezre már formázáskor telepíthetjük a rendszert a FORMAT parancs /S kapcsolójának használatával.

EGYÉB DOS PARANCSOK

Az egyéb DOS parancsok közé a többi csoportba be nem sorolható információs és képernyőkezelő parancsok tartoznak.

MEM [kapcsolók]

Megmutatja a RAM memória teljes, foglalt és szabad kapacitását.

Fontosabb kapcsolók:

/C Megmutatja a memóriát fogláló programokat is.

/P Oldalanként mutatja meg a listát.

Például:

MEM /C /P

CLS

Letörli a képernyőt.

VER

A DOS nevét és verziószámát – például „MS DOS 6.22” – adja eredményül.

DATE [új dátum]

Megjeleníti és/vagy beállítja a nyilvántartott rendszerdátumot. Ha nem adjuk meg paraméterként az új dátumot, a parancs megjeleníti az aktuális rendszerdátumot, és felajánlja annak megváltoztatását. Az új dátum megadásánál ügyeljünk a megfelelő dátumformátum használatára (pl.: *éééé.hh.nn* vagy *hh.nn.éééé*). Ha nem kívánjuk a dátumot megváltoztatni, a dátum begépelése helyett üssük le az ENTER billentyűt.

Például:

DATE 1998.02.10

**TIME** [új idő]

Megjeleníti és/vagy beállítja a nyilvántartott rendszeridőt. Ha nem adjuk meg paraméterként az új időt, a parancs megjeleníti az aktuális rendszeridőt, és felajánlja a megváltoztatását. Az új idő megadásánál ügyeljünk a megfelelő – 12 órás vagy 24 órás – időformátum használatára. Ha nem kívánjuk a rendszeridőt megváltoztatni, az időpont beépelése helyett üssük le az ENTER billentyűt.

Például:

TIME 16:36:30

SZŰRŐK, ADATÁTIRÁ- NYÍTÁS

PARANCS KIMENETÉNEK ÁTIRÁNYÍTÁSA EGY SZŰRŐ BEMENETEKÉNT

Az operációs rendszer a parancsok eredményének kiírására, valamint az adatok bevitelére az elsődleges I/O (Input/Output) eszközöket használja. Az elsődleges beviteli eszköz (Standard input) a konzol, az elsődleges kimeneti eszköz (Standard output) a monitor. Lehetőségünk van azonban a parancsok kimenetének vagy bemenetének átirányítására is.

Az adatátirányítás egyik legjellemzőbb példája a szűrők használata. A szűrők olyan parancsok, „segédparancsok”, melyek egy tetszőleges forrásból érkező bemenő szöveges adathalmazt képesek feldolgozni és eredményül adni.

A szűrők alaphelyzetben az elsődleges bemeneti eszközről olvassák be az adatokat, majd az elsődleges kimeneti eszközre írják vissza őket. Egy parancs kimenetét a „|” (pipe) jellel irányíthatjuk át egy szűrő bemenetére.

parancs | szűrő

A DOS két szűrője a MORE és a SORT.

Megjegyzés

A DOS-ban – a Windows-tól eltérő módon – a pipe jel folytonos függőleges vonal helyett középen megszakított függőleges vonalként jelenik meg. Megjelenítéséhez általában az ALT GR+W billentyűkombinációt használhatjuk.

parancs [paraméterek] [kapcsolók] | MORE

A MORE a beérkező szöveget képernyőoldalakra tördelve jeleníti meg. Használata elsősorban az olyan parancsok esetében célszerű, amelyek maguk nem képesek saját kimenetük oldalanként való megjelenítésére. Ilyen például a TREE vagy a TYPE parancs.

Például:

TREE | MORE

TYPE NEVSOR.TXT | MORE

parancs [paraméterek] [kapcsolók] | SORT



A SORT a beérkező szöveget soronként betűrendbe rendezve jeleníti meg. Ezt a szűrőt csak ritkán használják.

Például:

```
TYPE NEVSOR.TXT | SORT
```

PARANCS KIMENETÉNEK ÁTIRÁNYÍTÁSA FÁJLBA

A DOS-ban lehetőségünk van arra is, hogy egy parancs végrehajtása során keletkező kimenő adatokat a képernyőről egy fájlba irányítsuk át. Erre a parancs beírásakor a „>” (nagyobb) karakter beírásával van lehetőségünk.

parancs > fájlnev

A parancs végrehajtásakor létrejön a megadott nevű fájl. Ha már létezik ilyen fájl, akkor annak tartalma felülíródik.

Például:

```
DIR > LISTA.TXT
```

A fenti példában az aktuális könyvtár tartalma nem a képernyőn jelenik meg, hanem a lista.txt szöveges állományba íródik bele.

Előfordulhat olyan eset, hogy egy már meglévő fájlhoz szeretnénk hozzáfűzni újabb adatokat. Ezt >> (dupla nagyobb) jel használatával érhetjük el.

parancs >> fájlnev

Például:

```
DIR >> LISTA.TXT
```

Ha a megadott fájl – azaz esetünkben a LISTA.TXT – már létezik, a DIR parancs kimenete ennek a fájlnak a végére íródik be. Ha ilyen nevű fájl nem létezik, akkor a parancs hatására létrejön.

EGY FÁJL TARTALMÁNAK ÁTIRÁNYÍTÁSA EGY PARANCS BEMENETEKÉNT

Lehetőségünk van arra is, hogy egy állomány tartalmát használjuk egy szűrő bemenő adataként. Erre a parancs megadásakor a „<” (kisebb) karaktert használhatjuk:

parancs < fájlnev

Ekkor a megadott fájlban lévő adatok lesznek a szűrő bemenő adatai. Például az alábbi paranccsal a „TYPE fájlnev | MORE” parancs használatával megegyező eredményt érhetünk el.

```
MORE < LISTA.TXT
```

A fenti példában a LISTA.TXT fájl tartalma oldalakra tördelve jelenik meg a képernyőn.



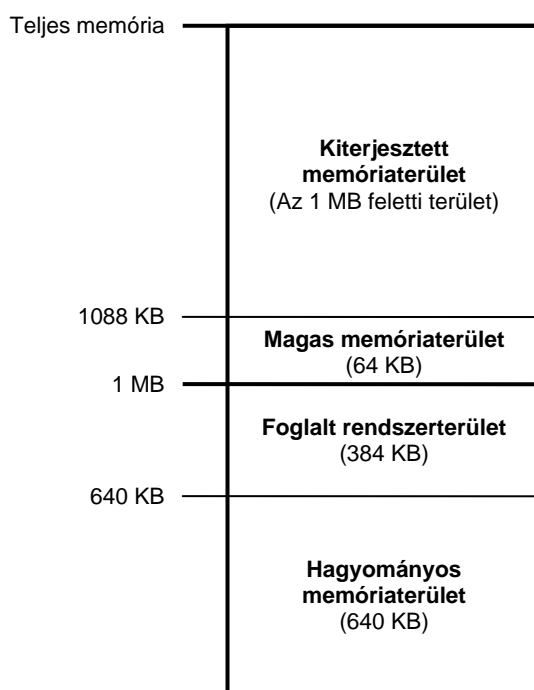
A MEMÓRIA KEZELÉSE

A DOS operációs rendszer alapvetően a rendszer első 1 MB-os memóriaterületének használatára képes, amelyből csak az első 640 KB-os területen teszi lehetővé programok futtatását. Számítógépünk további memóriaterületének eléréséhez különféle eszközezőrlő programokra van szükség.

Az MS-DOS-ban a HIMEM.SYS és az EMM386.EXE eszközezőrlő programok állnak rendelkezésünkre, amelyek segítségével számítógépünk 1 MB feletti memóriaterületét kiterjesztett vagy bővített memóriaként használhatjuk.

MEMÓRIA-KIOSZTÁS A HIMEM.SYS HASZNÁLATA ESETÉN

A HIMEM.SYS eszközezőrlő használatakor a számítógép memóriája az alábbi módon oszlik meg.



A **hagyományos memóriaterület (Conventional Memory)** a fizikai memória első 640 KB-os része. Alapesetben ide töltődik be a DOS és minden DOS alapú program.

A 640 KB és az 1 MB közötti memóriaterület **foglalt rendszerterület**.

A **magas memóriaterület (High Memory Area)** a kiterjesztett memória első 64 KB-ja. A HIMEM.SYS eszközezőrlő használatakor lehetőség nyílik a DOS rendszer egyes részeinek erre a memóriaterületre való feltöltésére, amivel területet szabadíthatunk fel a hagyományos memóriaterületen futó más programok számára.

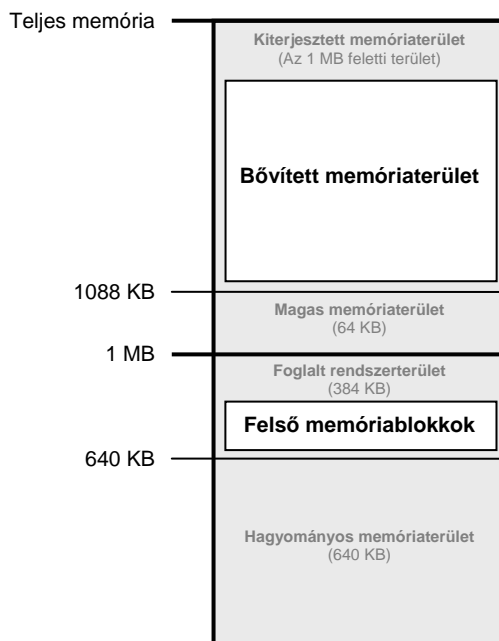
A **kiterjesztett memóriaterület (Extended Memory/XMS)** a memória 1 MB feletti része. A legtöbb DOS-os program számára kevés a hagyományos memóriaterület, ezért a kiterjesztett memóriaterületet is használják.





MEMÓRIA- KIOSZTÁS A HIMEM.SYS ÉS AZ EMM386.EXE HASZNÁLATA ESETÉN

Az EMM386.EXE eszkövezérlő használatával két új memóriaterület-hez férhetünk hozzá. Az EMM386.EXE működéséhez a HIMEM.SYS eszkövezérlőre is szükség van. A HIMEM.SYS és az EMM386.EXE eszkövezérlők használatakor a számítógép memóriája az alábbi módon oszlik meg.



A **felső memóriablokkokat (Upper Memory Blocks/UMB)** az EMM386.EXE a rendszer számára lefoglalt 384 KB-os terület használaton kívüli részeinek kiaknázásával hozza létre.

Erre a területre különféle eszkövezérlő programokat tölthetünk, amivel újabb memóriaterületeket szabadíthatunk fel a hagyományos memóriaterületen futó programok számára.

A **bővített memóriaterület (Expanded Memory/EMS)** látszólag önálló memóriaterületként működik, azonban az EMM386.EXE a kiterjesztett memóriaterületen hozza létre. Egyes programok a kiterjesztett memóriaterület helyett a bővített memóriaterületet használják.

A MEM PARANCS

A MEM parancs segítségével ellenőrizhetjük a memória kiosztását. Megnézhetjük, hogy milyen memóriaterületek állnak rendelkezésre, és melyik területen mi található éppen.

A MEM parancs részletes használata az Egyéb DOS parancsok fejezetben található.



FELADATGYŰJTEMÉNY

1. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:
DOKUMENTUM MEGNYITÁSA, DOKUMENTUM BEZÁRÁSA, MENTÉS MÁSKÉNT,
WORDPAD SZÖVEGSZERKESZTŐ HASZNÁLATA

A feladathoz szükséges állományok:
FELADATOK\FORRASOK\CSALADI KOR.DOC

- Nyissa meg a FELADATOK\FORRASOK\CSALADI KOR.DOC dokumentumot a WordPad szövegszerkesztőben!
- A költő nevére állítson be 14 pontos, sötétlila Arial típusú betűformátumot!
- A vers címének formátuma legyen 14 pontos, sötétlila, félkövér Arial típusú!
- A versszakokat színezzé sötétcián színűre!
- Igazítsa középre a verset szerzővel és címmel együtt!
- Mentse el a dokumentumot Rich Text Formátumban a háttértár Dokumentumok\Operációs rendszerek mappájába Vers néven!

2. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:
FÁJLOK ÉS MAPPÁK MÁSOLÁSA VAGY ÁTNEVEZÉSE, VÁGÓLAP HASZNÁLATA

Melyik állítás hamis? Jelölje meg!

- A) A Vágólap lehetővé teszi az egyes alkalmazásokkal készült adat más alkalmazásban történő használatát.
- B) A Vágólapra küldhetjük az adatot a **Másolás** parancs használatával.
- C) A Vágólapra küldhetjük az adatot a **Kivágás** parancs használatával is.
- D) A Vágólapra küldhetjük az adatot, ha a programkezelővel átmásoljuk.
- E) A Vágólapról beilleszthetjük az adatot a **Beillesztés** parancs használatával.



Feladatok

3. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

BILLENTYŰZET HASZNÁLATA

Egészítse ki a mondatokat!

A legkisebb logikai információegységet..... nevezzük, amely
..... lehet.

Az ASCII kódtáblázat karaktert tartalmaz.

A karakterek leírásához bitet, azaz összesen bájtot használnak fel.

Válassza ki azt a szimbólumot, amely nem számítógépes kódot jelképez!

1. ASCII
2. 437
3. 486
4. 852

Írjon példát a billentyűzet egyes részeinek megfelelő billentyűire! (Például Numerikus billentyűzet: 5, +, *, Num Lock)

Funkcióbillentyűk:

Alfanumerikus billentyűk:

Kurzormozgató billentyűk:

Vezérlőbillentyűk:



4. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

BILLENTYŰZET HASZNÁLATA

Írja a billentyűk mellé a hozzájuk tartozó funkció betűjelét!

Shift	-
Caps Lock	-
Print Screen	-
ENTER	-
Num Lock	-

- A) Nagybetűs írás rögzítése
- B) A parancs lezárása
- C) A numerikus billentyűzet szám állásban történő rögzítése
- D) Használatával az adott billentyűn szereplő karakter nagybetűs alakja, illetve a kétállapotú billentyűk felső karaktere jelenik meg
- E) A képernyőtartalom kinyomtatása

5. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

SZÁMOLÓGÉP HASZNÁLATA

Számológép használatával oldja meg a következő feladatokat!

- a) Hány liter víz szükséges egy 5 méter hosszú, 4 méter széles és 2 méter mély kerti medence megtöltéséhez? A térfogat a következő képlet alapján számítható ki: $V = a \cdot b \cdot c$, ahol a, b, c a medence oldalait jelöli. Segítségképpen megjegyezzük, hogy $1 \text{ liter} = 1 \text{ dm}^3$
- b) Egy négyzet alakú kert területe 196 m^2 . Milyen hosszúságú kerítést kell vennünk a kert körbekerítéséhez? A négyzet területének kiszámítása $T = a^2$, kerületének kiszámítása $K = 4 \cdot a$ képlet alapján történik, ahol „a” a négyzet oldalát jelöli.





Feladatok

6. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

PAINT RAJZPROGRAM HASZNÁLATA

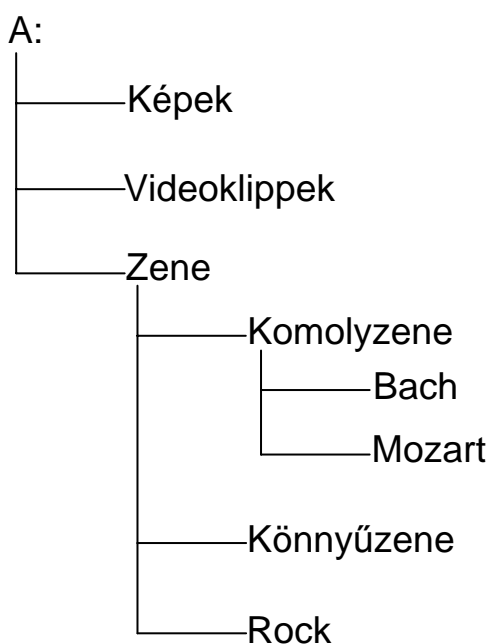
- Rajzoljon egy házat és egy fát ábrázoló képet a Paint program segítségével!
- Rajzoljon világoskék színű eget és sötétzöld színű pázsitot háttérként!
- A ház falát színezza fehér színűre, az ajtó színe legyen barna, az ablaké fekete, a háztető pedig piros!
- A fára piros színnel rajzoljon termést!
- Mentse el a rajzot 24 bites Bitkép formátumban háttértára Dokumentumok\Operációs rendszerek mappájába Rajz néven!

7. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

MAPPÁK LÉTREHOZÁSA, HAJLÉKONYLEMEZ FORMÁZÁSA

- Formázzon meg egy floppyt a Windows Intézőben!
- A kötetcímké nevének adja a Szórakozás nevet!
- Hozza létre a következő mappastruktúrát:



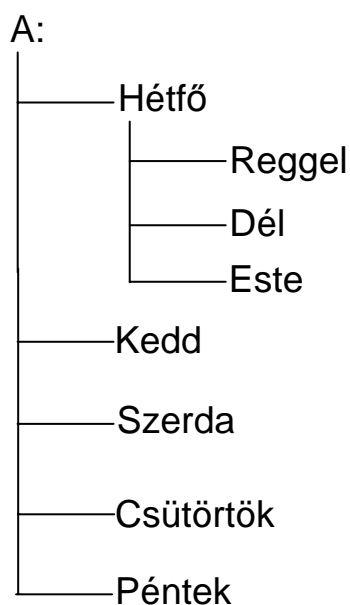


8. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

**FÁJLOK ÉS MAPPÁK LÉTREHOZÁSA, HAJLÉKONYLEMEZ FORMÁZÁSA,
JEGYZETTÖMB HASZNÁLATA, MENTÉS**

- Formázzon meg egy floppyt gyorsformázással a Windows Intézőben!
- A kötetcímke nevének adja a Munkanapok nevet!
- Hozza létre a következő mappastruktúrát:



- Nézze meg, mennyi szabad hely van a lemezen!
- Hozzon létre egy szöveges állományt az A:\Kedd mappába Szabad hely.txt néven, majd írja bele a szabad hely mennyiségét az állományba, és mentse el!



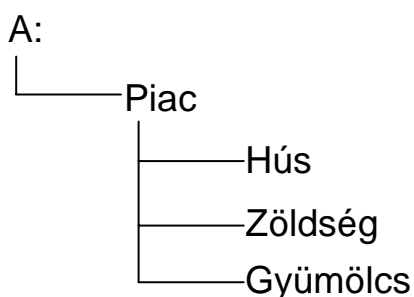
Feladatok

9. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

FÁJLOK ÉS MAPPÁK LÉTREHOZÁSA, FÁJLOK ÉS MAPPÁK ÁTHELYEZÉSE, HAJLÉKONYLEMEZ FORMÁZÁSA, JEGYZETTÖMB HASZNÁLATA, MENTÉS

- Formázzon meg egy floppyt gyorsformázással a Windows Intézőben!
- A kötetcímké nevének adja a Piac nevet!
- Hozza létre a következő mappastruktúrát:



- Hozzon létre szöveges állományokat a gyökérkönyvtárban a következő neveken:

Alma.txt	Csirkemell.txt
Ananász.txt	Karaj.txt
Alsó comb.txt	Lapocka.txt
Burgonya.txt	Petrezselyem.txt
Bab.txt	Spárga.txt
Birsalma.txt	Sárgabarack.txt
- Az egyes állományok az állományok nevét tartalmazzák!
- Mozgassa át az állományokat a megfelelő mappákba!

10. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

FÁJLOK ÉS MAPPÁK LÉTREHOZÁSA, FÁJLOK ÉS MAPPÁK ÁTHELYEZÉSE, HAJLÉKONYLEMEZ FORMÁZÁSA, JEGYZETTÖMB HASZNÁLATA, MENTÉS

- Formázzon meg egy floppyt a Windows Intézőben!
- A kötetcímké nevének adja a Tantárgyak nevet!
- Hozza létre a következő mappastruktúrát:



- Hozzon létre három szöveges állományt Humán tárgyak.txt, Készségfejlesztő tárgyak.txt, Reál tárgyak.txt neveken a gyökérkönyvtárban!
- Az egyes állományok tartalmazzanak legalább három-három tantárgynevet.
- Mozgassa át az állományokat a megfelelő mappákba!

11. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

KERESÉS A SÚGÓBAN, FÁJLOK ÉS MAPPÁK LÉTREHOZÁSA, PARANCSIKON LÉTREHOZÁSA, JEGYZETTÖMB HASZNÁLATA, MENTÉS

- Keressen rá a „jelszó módosítása” témakörre a Súgóban!
- Készítsen egy új szöveges állományt JELSZÓ.TXT néven!
- Másolja a Súgóban talált szöveget az állományba, majd mentse el!
- Rendeljen parancsikont az állományhoz!



Feladatok

12. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

KERESÉS A SÚGÓBAN, FÁJLOK ÉS MAPPÁK LÉTREHOZÁSA, JEGYZETTÖMB HASZNÁLATA, PARANCSIKON LÉTREHOZÁSA, MENTÉS

- Keressen ki a Súgó tartalomjegyzékéből a számítógép testreszabásával kapcsolatos témát!
- Másolja a kiválasztott szöveget egy Testreszabás nevű szöveges állományba!
- Nevezze át az állományt Próba nevére!
- Rendeljen parancsikont az állományhoz!

13. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

ÁLLOMÁNYOK KERESÉSE, MÁSOLÁS

- Formázzon meg egy floppyt a Windows Intézőben!
- Másolja át háttértára összes M-mel kezdődő .TXT kiterjesztésű állományát a lemezre!

14. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

ÁLLOMÁNYOK KERESÉSE, FÁJLOK LÉTREHOZÁSA, MÁSOLÁS, MENTÉS

- Formázzon meg egy floppyt a Windows Intézőben!
- Keresse meg háttértára összes hárombetűs I-lel kezdődő, tetszőleges kiterjesztésű állományát, amelyeknek mérete legfeljebb 10 KB nagyságú!
- A talált állományokat másolja a floppyra!

15. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

A KÉPERNYŐ TESTRESZABÁSA, A TÁLCA BEÁLLÍTÁSA

- Állítson be háttérét a Munkaasztalon!
- A háttérképet megtalálja a FELADATOK\FORRASOK\HATTER.BMP állományban.
- Állítsa be, hogy a háttér kitöltse a teljes Munkaasztalt!
- Kapcsolja be a Tálca automatikus elrejtését!
- A képernyő felbontását állítsa 1024x768 nagyságúra!

16. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

A KÉPERNYŐ TESTRESZABÁSA, A TÁLCA BEÁLLÍTÁSA

- Állítson be háttérét a Munkaasztalon!
- A háttérképet megtalálja a FELADATOK\FORRASOK\HATTER_2.BMP állományban.
- Állítsa be, hogy a háttér mozaikszerűen jelenjen meg a Munkaasztalon!
- Kapcsolja be, hogy a Tálca mindig látható legyen!
- A képernyő felbontását állítsa 800x600 nagyságúra!

17. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

TERÜLETI BEÁLLÍTÁSOK, DÁTUM ÉS IDŐ BEÁLLÍTÁSAI

- Adja hozzá a billentyűzet nyelvéhez az Angol (brit) nyelvet!
- A pénznem szimbólumát változtassa euróra!
- Állítson be 12 órás formátumú idő kijelzést!
- Állítson be a (GMT) Casablanca, Monrovia időzónát, majd aktuális dátumként adja meg születésnapjának dátumát!
- Állítsa vissza az eredeti beállításokat!



Feladatok

18. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

A NYOMTATÓ BEÁLLÍTÁSAI

- Készítsen egy NYOMTATÓK.TXT nevű állományt!
- Az állományba gépelje be, hogy milyen menüpontokon haladva telepíthető nyomtató, majd mentse el az állományt!

19. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

A NYOMTATÓ BEÁLLÍTÁSAI

- Készítsen egy NYOMTATÁS.TXT nevű állományt!
- Az állomány tartalma a következő kérdésekre adott válasz legyen:
 1. Hogyan lehet megtekinteni a nyomtatandó dokumentumok sorát?
 2. Hogyan lehet a nyomtatandó dokumentumok soraiból egy dokumentumot törölni?
 3. Milyen menüpontokon keresztül szüneteltethető a nyomtatás?
- Mentse el az állományt!

20. FELADAT

A feladat elvégzéséhez a következő témakörök ismerete szükséges:

SZÁMÍTÓGÉPVÍRUSOK

Egészítse ki értelemszerűen a következő mondatokat!

Azokat a programokat, amelyek a rendszerbe engedély nélkül lépnek be és más programok megfertőzésére képesek, nevezzük.

A a COM és EXE kiterjesztésű fájlokba ágyazódnak.

A vírusfertőzés lehetősége csökkenthető:.....
.....
.....

A önmaguk titkosításával, állandó változtatásával terjednek.